

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE
YAŞAMBOYU ÖZELLİKLERİNİ ETKİLEYEN
FAKTÖRLER: ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ
(Doktora Tezi)
Eylöl, 2015

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE YAŞAMBOYU ÖĞRENME ÖZELLİKLERİNİ
ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Halil İbrahim Muazez HASESKİ

DOKTORA TEZİ

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

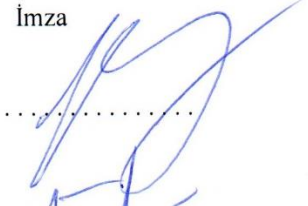

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eylül 2015

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Halil İbrahim M. HASESKİ'nin "Öğretim Elemanlarına Göre Yaşamboyu Öğrenme Özelliklerini Etkileyen Faktörler: Anadolu Üniversitesi Örneği" başlıklı tezi 14.09.2015 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Programında, Doktora tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Prof.Dr. H.Ferhan ODABAŞI	
Üye	: Prof.Dr. Yücel GÜNEY	
Üye	: Doç.Dr. Abdullah KUZU	
Üye	: Doç.Dr. Cem ÇUHADAR	
Üye	: Doç.Dr. Serkan ŞENDAĞ	

Prof.Dr.Esra CEYHAN
Eğitim Bilimleri Enstitü
Müdürü

Canım aileme...

ÖZET

ÖĞRETİM ELEMANLARINA GÖRE YAŞAMBOYU ÖĞRENME ÖZELLİKLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Halil İbrahim Muazez HASESKİ
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojiler Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eylül 2015

Danışman: Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

Günümüzde bilginin hızla üretimi, hayatın her alanında gözlenen değişim ivmesini yükseltmekte ve bu durum insanlarda öğrenme ihtiyacının artmasına yol açmaktadır. Bu durum, öğrenmenin okul hayatının ötesinde yaşamboyu devam etmesi gerektiğini gündeme getirmiştir. Yaşamboyu öğrenme anlayışı, her yaştan birey için önemli olmasının yanında, bilimsel ve kültürel ilerlemelere öncü olan üniversitelerde görevli öğretim elemanlarının, sürekli gelişen ve değişen çağa ayak uydurmaları, alanlarındaki gelişmeleri takip edip, kendilerini mesleki anlamda güncel tutabilmeleri için bir zorunluluktur. Bununla birlikte, toplumları eğiten ve geleceklerini şekillendiren öğretmenlerin yetiştirildiği eğitim fakülteleri, yaşamboyu öğrenme anlayışının topluma aşılmasında ayrı bir yere sahiptir. Söz konusu misyonun gerçekleştirilmesinde, eğitim fakültelerinde faaliyet gösteren öğretim elemanlarının daha etkili desteklenmeleri ve süreçte daha aktif kılınmaları için yaşamboyu öğrenme konusunda mevcut düzeylerinin araştırılması gereklidir.

Bu çalışmada, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme hakkındaki düşüncelerini ve yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörleri belirleyerek, söz konusu faktörler bağlamında eğitim fakültesinde faaliyet gösteren öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme düzeylerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen çalışma, keşfedici sıralı karma desen ile modellenmiştir. Söz konusu desen kapsamında araştırmanın nitel boyutu olgubilim, nicel boyutu ise tarama modeli ile desenlenmiştir.

Araştırmanın nitel aşamasının katılımcılarını, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Anadolu Üniversitesi'nin 17 fakültesinde faaliyet göstermekte olan araştırma görevlisi, yardımcı doçent, doçent ve profesör unvanlarına sahip, toplam 65 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Söz konusu katılımcıların belirlenmesinde gönüllülük esası temelinde hareket edilmiş ve öğretim üyelerinin evren içindeki oransal dağılımına göre amaçlı örneklem alınmıştır. Çalışmanın nicel aşamasında araştırma evreninin tamamına ulaşılmış ve 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde faaliyet göstermekte olan araştırma görevlisi, yardımcı doçent, doçent ve profesör unvanlarına sahip toplam 235 öğretim elemanı katılımcı olarak yer almıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda ulaşılan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ve yazılı görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda ulaşılan tema ve kodlara dayalı olarak, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörler belirlenmiştir. Araştırmanın nicel aşamasında ise ilk aşamada elde edilen nitel bulgular doğrultusunda, araştırmacı tarafından, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlere ilişkin sorular içeren bir anket formu geliştirilmiştir. Söz konusu veri toplama aracı, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde faaliyet gösteren öğretim elemanlarına uygulanmış ve katılımcıların yaşamboyu öğrenme düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın nitel aşamasının sonucunda, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme kapsamında mesleki etkinliklere, sosyal etkinliklere ve kişisel gelişim etkinliklerine katıldıkları belirlenmiştir. Katılımcılar, söz konusu sürece aktif katılımlarından bazı sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu sorunların kişisel, mesleki, kurumsal, toplumsal boyutları olduğu ayrıca, akademik sistemin yapısından, teknolojiden, bürokrasiden ve yetersiz olanaklardan kaynaklandığı bulgularına ulaşılmıştır. Öğretim elemanları, yaşamboyu öğrenmenin kişisel, mesleki ve sosyal-toplumsal açılardan, kendileri için önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla birlikte katılımcılar, yaşamboyu öğrenmeyi farklı boyutlarıyla tanımlamışlardır.

Araştırmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerinin bireysel ve çevresel faktörlerden etkilendiğini ifade etmişlerdir. Söz konusu bireysel faktörler arasında, bireylerin kişisel, ekonomik, mesleki ve kültürel

özelliklerinin yer aldığı belirlenmiştir. Çevresel etkenler kapsamında akademik sistemin yapısı, çalışılan kurum, faaliyet gösterilen bilim dalı, aile, çevre, toplum, maddi olanaklar, devlet yönetimi, bilgi iletişim teknolojileri ve medya faktörlerine ulaşılmıştır.

Çalışmanın nicel aşamasının sonucunda, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme anketinden aldıkları puanların, katılımcıların faaliyet gösterdikleri bölümlerine, anabilim dallarına, yaş aralıklarına, mesleki kıdem yılları, cinsiyete, akademik unvanlara göre farklılık gösterdikleri belirlenmiştir. Ayrıca, Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme kapsamında katıldıkları etkinliklerin, ağırlıklı olarak bilimsel ve eğitimlik etkinlikleri olduğu; söz konusu etkinlikleri sırasıyla spor etkinlikleri, sosyal etkinlikler, idari etkinlikler ve kişisel gelişim etkinliklerinin takip ettiği sonucuna varılmıştır. Araştırmanın sonucunda, uygulamaya, kurumlara ve araştırmaya yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaşamboyu Öğrenme, Öğretim Elemanları, Akademisyenler, Yaşamboyu Öğrenmede Etkili Faktörler

ABSTRACT

FACTORS EFFECTING LIFELONG LEARNING ACCORDING TO FACULTY: ANADOLU UNIVERSITY CASE

Halil İbrahim Muazez HASESKİ

Department of Computer Education and Instructional Technology

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences

September 2015

Advisor: Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

Today, the rapid production of information which increases the momentum of changing in all areas of life, leads to increase in human' need of learning. This situation necessitated that learning be continued lifelong. Lifelong learning approach, besides being important for individuals of all ages, is an obligation for academicians in order to keep up with constantly evolving and changing times and follow the developments in their fields to keep themselves up to date in professional sense. Education faculties where teachers are trained have important role to make lifelong learning sense generalize in population. In carrying out this mission, it is necessary to study the current level of lifelong characteristics of faculty members in education faculties to give more effective support and to make them more active in lifelong learning.

The purpose of the current study is to investigate faculty members' thoughts and characteristics regarding lifelong learning. The research has been designed as exploratory sequential mix design. Within the scope of mix research design, qualitative phase of the study designed with phenomenology, quantitative phase of the study designed with survey research. At the qualitative phase of this study, research sampling consisted of 65 academicians who are professors, associate professors, asistant professors and research assitants from 17 faculties of Anadolu University in fall term of 2014-2015 education year. These participants have been selected using purposive sampling method according to the proportional distribution of faculty members in the universe of study. At the quantitative phase of current study, the entire universe of study

have been reached and no sampling method has not been used. So the participants of this phase of research is consisted of 235 academicians who are professors, associate professors, asistant professors and research assitants from Education Faculty of Anadolu University in spring term of 2014-2015 education year.

At the qualitative phase of current research, researcher designed semi-structured interview form and written-interview form to collect qualitative data. Collected data was analyzed using content analysis. Based on the themes and codes in which analysis result achieved, factors which effect faculty members' lifelong learning characteristics are determined. At the quantitative phase of study, in line with the qualitative findings obtained in the first stage, a questionnaire form which has items about the factors which effect faculty members's lifelong learning abilities, developed by researcher.

At the end of the qualitative phase of study, it was found that faculty members participated in professional activities, social activities and personal development activities as lifelong learning activities. Hovewer, academicians stated that they encounter some problems to participate in lifelong learning activities. It is found that these problems have personal, professional, institutional, social aspects and also they are originated from the structure of academic system, technology, bureaucracy and inadequate facilities. Faculty members stated that lifelong learning is important for them in personal, professional and social ways. However, the participants identified the different aspects of lifelong learning.

The participants of this research stated that both individual and environmental factors are effective on faculty members' lifelong learning characteristics. Among individual factors, personal, economic, professional and cultural characteristics of faculty members were determined as effective factors in lifelong learning. Within the scope of environmental factors, the structure of academic system, institution, academic discipline, family, environment, community, financial resources, goverment management, information and communication technologies and media factors have been perceived effective factors in lifelong learning.

At the end of the quantitative phase of study, it is found that lifelong learning questionnaire scores of participants vary according to their departments, age ranges, years of seniority, genders and academic titles. In addition, it is found that academicians of education faculty mainly participate in scientific and teaching activities in lifelong

learning. These activities are also followed by sports activities, social activities, administrative activities and personal development activities respectively. At the end of the study, several suggestions were put forward for implementation for higher education institutions and researchers

Key Words: Lifelong Learning, Faculty Members, Academicians, Effective Factors in Lifelong Learning

ÖNSÖZ

Yıldız Teknik Üniversitesi'nde tamamladığım lisans eğitimimden sonra, çok sevdiğim alanımda uzmanlaşabilmek için Anadolu Üniversitesi'nde lisansüstü eğitimi programına dâhil olmanın ayrıcalığını her daim hissettim. Yoğun çalışma sürecimde, hocalarımdan, arkadaşlarımdan ve öğrencilerimden, nitelikli bir bilim insanı ve eğitimci olma yolunda zengin deneyimler kazanma fırsatı yakaladım. Doktora eğitimim boyunca, değerli hocalarım tarafından bizlere aşılana, sürekli gelişmeyi ve yenilenmeyi ön gören akademik kültür sayesinde, bu tez çalışmasının temelleri atılmış oldu.

Doktora tezimi hazırlama sürecinde, vizyonu, bilgisiyle, deneyimleriyle, mesleki ve insani değerleriyle kendisini örnek aldığım, her zaman bana rehber olan, desteklerini esirgemeyen ve alanında yetkin bir akademisyen ile çalışmanın ayrıcalığını bana her daim hissettiren, değerli tez danışmanım Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI'na teşekkürlerimi bir borç bilirim. Ayrıca tez izleme komitemde yer alan, çalışmamda fikirleriyle, bilgi birikimi ve tecrübeleriyle bana sabırla destek veren, araştırma sürecimi yönlendiren, beni her zaman cesaretlendiren fedakâr hocalarım Doç. Dr. Abdullah KUZU'ya ve Doç. Dr. Cem ÇUHADAR'a teşekkürlerimi sunarım. Bununla birlikte, tez jürimde yer alan ve çalışmamda değerli fikirleriyle destek sunan değerli hocalarım Prof. Dr. Yücel GÜNEY'e ve Doç. Dr. Serkan ŞENDAĞ'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Araştırma sürecimde uzman görüşleri ile beni destekleyen kıymetli hocalarım Doç. Dr. Yavuz AKBULUT'a ve Doç. Dr. Adile Aşkı KURT'a değerleri çalışma arkadaşlarımdan Yard. Doç. Dr. Selim GÜNÜÇ'e, Arş. Gör. Dr. Muhterem DİNDAR'a, Arş. Gör. Derya ORHAN'a, Arş. Gör. Ozan FİLİZ'e, Arş. Gör. Dr. Onur DÖNMEZ'e, Arş. Gör. Dr. Elif Buğra KUZU'ya, Arş. Gör. Beril CEYLAN'a ve Arş. Gör. Mesut TÜRK'e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Doktora eğitimi sürecimde üzerimde emeği olan, bilgi ve deneyimleriyle bana değer katan değerli hocalarım Prof. Dr. Mehmet KESİM'e, Doç. Dr. Işıl KABAKÇI YURDAKUL'a, Doç. Dr. Suzan Duygu ERİŞTİ'ye, Yard. Doç. Dr. Yusuf Levent ŞAHİN'e ve Yard. Doç. Dr. Özgür Özcan DURSUN'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Bununla birlikte, eğitim sürecimi benimle paylaşan, bir aile olduğumuz duygusunu

yaşatan Anadolu Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü'ndeki tüm araştırma görevlisi arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Alanımda yetişmemi sağlayan ve üzerimde emeği olan değerli hocalarım Doç. Dr. Feza ORHAN'a, Yard. Doç. Dr. M. Betül YILMAZ'a ve Doç. Dr. Serhat Bahadır KERT'e teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca beni her zaman destekleyip yönlendiren, her daim yanımda olan değerli annem Ayşe HASESKİ'ye, rahmetli babam Mehmet Kemal HASESKİ'ye tekrar tekrar teşekkür ederim. Ayrıca, eğitim hayatımızda birbirimize sürekli destek olduğumuz, neşesiyle, zekâsıyla ve yaratıcı fikirleriyle beni motive eden, tez çalışmamda büyük bir titizlikle ve sabırla yardımcı olan, yüksek lisanslı okul öncesi öğretmeni değerli kardeşim Fatma Leyla HASESKİ HAKYOL'a ve bu süreçte her zaman yanımda olup, desteklerini esirgemeyen yüksek lisanslı okul öncesi öğretmeni kıymetli kardeşim Fikriye HASESKİ DEMİR'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ülkemizde bilim alanında önemli bir kurum olan, yürüttüğü faaliyetler ile bilimin gelişmesine katkı sunan TÜBİTAK'a, doktora eğitimim süresince verdiği maddi destekten dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Halil İbrahim Muazez HASESKİ

Eylül, 2015

ÖZGEÇMİŞ

Halil İbrahim Muazez HASESKİ

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Doktora

Eğitim

Lisans	2007	Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü.
Lise	2001	Silivri Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi – Bilgisayar Bölümü.

İş

- 2013 - 2014 Araştırma Görevlisi. Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
2014 - 2015 Araştırma Görevlisi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.

Seçilmiş Yayınlar

- Haseski, H. İ., Odabaşı, H. F., Kuzu, A. (2015). Türkiye’de yaşamboyu öğrenme ve yansımaları. B. Akkoyunlu, A. İşman, H. F. Odabaşı, (Eds.), *Eğitim teknolojileri okumaları 2015* içinde (s.41-64). Ankara: Ayrıntı Basım Yayın ve Matbaacılık.
- Haseski, H. İ., Şahin, Y. L., Yılmaz E. ve Erol, O. (2014). The investigation of the relationship between lifelong learning tendencies and aims of using Facebook, *Journal of Theory and Practice in Education*, 10(2), 331-351.
- Yılmaz, E., Şahin, Y. L., Haseski, H. İ. ve Erol, O. (2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi : Balıkesir İli örneği, *Journal of Educational Sciences Research* 4(1), 133-144.

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı: İstanbul, 1984   Cinsiyeti: Erkek   Yabancı Dili: İngilizce

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ.....	x
ÖZGEÇMİŞ.....	xii
İÇİNDEKİLER.....	xiii
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xviii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
Yaşamboyu Öğrenme.....	1
Türkiye’de Yaşamboyu Öğrenmenin Tarihçesi.....	4
Yaşamboyu Öğrenme Sürecini Etkileyen Faktörler.....	9
Yetişkinlik ve Yetişkin Eğitimi.....	10
Yetişkin Eğitimi Kuramları.....	15
Öğretim Elemanlarının Mesleki Gelişimi.....	19
Alanyazında Yaşamboyu Öğrenme ve Öğretim Elemanlarının Mesleki Gelişimi Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	22
Amaç.....	29
Önem.....	30
Sınırlılıklar.....	31
Tanımlar.....	32

İKİNCİ BÖLÜM: YÖNTEM.....	33
Araştırmanın Modeli.....	33
Katılımcılar.....	33
Veri Toplama Araçları.....	40
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	42
Yazılı Görüşme Formu.....	42
Kişisel Bilgi Formu.....	42
Yaşamboyu Öğrenme Anketi.....	43
Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	46
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM.....	50
Araştırmanın Nitel Bölümüne İlişkin Bulgular.....	50
Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Kapsamında Katıldığı Etkinlikler.....	50
Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar.....	87
Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri.....	123
Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmenin Önemi.....	133
Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenmeye Yönelik Tanımları.....	145
Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenmeye Aktif Katılımında Etkili Faktörler.....	160
Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme İle İlgili Diğer Düşünceleri.....	242
Araştırmanın Nicel Bölümüne İlişkin Bulgular.....	250
Veri Setinin Analize Hazır Hale Getirilmesi.....	250
Değişkenlere Göre Anket Puan Ortalamaları.....	251

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	262
Sonuç ve Tartışma	262
Öneriler	285
EKLER	292
KAYNAKLAR.....	303

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımları	34
Tablo 2: Katılımcıların Akademik Unvanlarına Göre Dağılımları.....	35
Tablo 3: Katılımcıların Fakültelere Göre Dağılımları	35
Tablo 4: Katılımcıların Bölümlere Göre Dağılımları	36
Tablo 5: Katılımcıların Anabilim Dallarına Göre Dağılımları	37
Tablo 6: Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Dağılımları.....	38
Tablo 7: Katılımcıların Mesleklerindeki Kıdem Yılları Aralıklarına Göre Dağılımları	39
Tablo 8: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımları	40
Tablo 9: Katılımcıların Akademik Unvanlara Göre Dağılımları	40
Tablo 10: Araştırmanın Aşamalarına Göre Kullanılan Veri Toplama Araçları	41
Tablo 11: Yaşamboyu Öğrenme Anketi Maddeleri ve Dayandığı Kodlar	44
Tablo 12: Yarı Yapılandırılmış Görüşmelere İlişkin Bağlam Bilgileri	46
Tablo 13: Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Kapsamında Katıldığı Etkinlikler	51
Tablo 14: Mesleki Etkinliklere İlişkin Frekans Değerleri	51
Tablo 15: Sosyal Etkinliklere İlişkin Frekans Değerleri	66
Tablo 16: Kişisel Gelişim Etkinliklerine İlişkin Frekans Değerleri	79
Tablo 17: Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar	87
Tablo 18: Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Kişisel Sorunlar.....	88
Tablo 19: Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Mesleki Sorunlar.....	98
Tablo 20: Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri	123
Tablo 21: Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmenin Önemi	133
Tablo 22: Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmenin Mesleki Önemi	133
Tablo 23: Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmenin Tanımı	145
Tablo 24: Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmeye Aktif Katılımda Etkili Olan Faktörler.....	160

Tablo 25: Yaşamboyu Öğrenmeye Aktif Katılımda Etkili Olan Çevresel Faktörler ...	161
Tablo 26: Yaşamboyu Öğrenmeye Aktif Katılımda Etkili Olan Bireysel Faktörler	206
Tablo 27: Yaşamboyu Öğrenmeye Yönelik Düşünceler	242
Tablo 28: Katılımcıların Anket Puanlarının Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	250
Tablo 29: Katılımcıların Bölümlerine Göre Anket Puanı Ortalamaları	251
Tablo 30: Katılımcıların Anabilim Dallarına Göre Anket Puanı Ortalamaları	252
Tablo 31: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Anket Puanı Ortalamaları	253
Tablo 32: Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Anket Puanı Ortalamaları	253
Tablo 33: Katılımcıların Kıdem Yıllarına Göre Anket Puanı Ortalamaları	254
Tablo 34: Katılımcıların Akademik Unvanlarına Göre Anket Puanı Ortalamaları	255
Tablo 35: Anket Maddelerinin Puan Ortalamaları	256
Tablo 36: Öğretim Elemanlarının Katıldıkları Etkinliklerin Sıralaması	260

KISALTMALAR LİSTESİ

BİT	: Bilgi İletişim Teknolojileri
EC	: European Commission
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
YBÖ	: Yaşamboyu Öğrenme
YBÖA	: Yaşamboyu Öğrenme Anketi
YGF	: Yazılı Görüşme Formu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Kökeni insanlık tarihinin başlangıcına kadar uzanan öğrenme eylemi, ilk insanların yaşadıkları çevreyle etkileşimleri sonucunda deneyim edinmeleri ile başlamıştır. Söz konusu deneyimlerin, toplumsal etkileşim sayesinde bireyler arasında paylaşılması ve yeni nesillere aktarılması, öğrenme eyleminin süreklilik kazanmasını sağlamıştır. İlerleyen zaman içinde, insanların yerleşik hayata geçmesi, toplumsal yapının karmaşıklaşması ve sanayi toplumunun doğuşu, öğrenme eyleminin kapsamını genişletmiştir. Bu süreçte, yaşamak için gerekli temel becerilerin kazandırılmasının ötesinde bireylerin, bilimsel bilginin ışığında, toplumla uyumlu olarak hayat sürebilmeleri ve üretim faaliyetlerinde bulunabilmeleri için eğitim almalarının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Söz konusu gereklilik, öğrenme eyleminin, uzman eğitimciler tarafından kılavuzlanarak sistemli hale getirilmesini yol açmış ve formal eğitim hizmetleri sunan okullara taşınmasını sağlamıştır. Günümüz bilgi toplumunda ise bilgi iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim, bilginin paylaşımını kolaylaştırmakta; hızla üretilen bilgi yine hızla tüketildiği için insanlarda öğrenme ihtiyacının artmasına yol açmaktadır. Bu süreç, öğrenme eyleminin okul sınırlarının ötesinde, yaşamboyu devam etmesi gerektiği zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır (Knowles, 2009).

Yaşamboyu Öğrenme

Yaşamboyu öğrenme, her yaştan bireyin öğrenme sürecinin içinde yer almasını ve tüm bireylerin doğumlarından ölümlerine kadar ki süreçte, ihtiyaçlarına göre formal, informal ve non-formal öğrenme süreçlerine dâhil edilmesini ifade eden bir yaklaşımdır (UNESCO, 2013). OECD (2011), formal öğrenmenin eğitim kurumlarında sunulan planlı ve yapılandırılmış öğrenme etkinliklerinden oluştuğunu; non-formal öğrenmenin, planlı öğrenme süreçleri haricinde gerçekleşen öğrenmeler olduğunu; informal öğrenmenin ise hayatın her anında bireylerin çevre ile etkileşimleri sonucunda edindikleri bilgi ve deneyimleri kapsadığını ifade etmektedir. Laal (2013b), yaşamboyu öğrenmeyi, bireylerin sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda gelişiminin sağlanması amacıyla kişiselleştirilmiş ve esnek öğrenme fırsatlarının sunulması ile toplumsal bilincin ve demokratik anlayışın güçlenmesine olanak sunan bir süreç olarak ifade

etmektedir. Biçerli (2012), yaşamboyu öğrenmeyi, yaş, sosyo-ekonomik statü ve eğitim seviyesi gibi sınırlar olmadan, örgün, yaygın ve okul dışı eğitimler kapsamında bilgi, beceri ve yeterliliklerinin geliştirilmesi amacıyla, bireylerin hayatları boyunca dâhil oldukları öğrenme faaliyetleri olarak ifade etmektedir. Jarvis (2007), yaşamboyu öğrenmeyi, bireylerin yaşam süreci içerisinde var olduğu çevre ile etkileşim sonucunda edindiği deneyimler ile bedensel, zihinsel, duygusal alanların da dâhil olduğu, bütüncül anlamda bir gelişim gösterme ve kendini geliştirme süreci olarak ifade etmektedir. Aspin ve Chapman (2007), problem çözme yaklaşımı çerçevesinde faydacı bir bakış açısından yola çıkarak yaşamboyu öğrenmeyi, bireylerin değer üretmeleri, karşılaştıkları sorunların üstesinden gelmeleri ve toplumla uyumlu yaşayabilmeleri için öğrenme ihtiyaçlarını karşılama döngüsü olarak ifade etmektedir. Avrupa Komisyonu ise yaşamboyu öğrenmeyi, okul öncesi dönemden emeklilik sonrası yaşamlarına kadar bireylere, formal, informal ve non-formal öğrenme olanakları sayesinde eşit ve kaliteli öğrenme fırsatları sunularak, aktif vatandaşlık bilinci kazanmalarına, kendilerini gerçekleştirmelerine ve mesleki bilgilerini güncellemelerine destek veren öğrenme süreci olarak ifade etmektedir (European Commission, 2001). Yapılan tanımlarda yaşamboyu öğrenmenin, okulöncesi, okul ve okul sonrası dönemler dâhilinde, bireylerin tüm hayatını içine alan bir süreç olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca yaşamboyu öğrenmenin, Günüç, Odabaşı ve Kuzu (2012)'nin da belirttiği gibi örgün öğrenme, yaygın öğrenme, mesleki eğitim, teknik eğitim, hizmet içi ve hizmet dışı tüm eğitim ve öğretimler bağlamında bireylerin kişisel, sosyal ve mesleki anlamda gelişimlerini kapsadığı anlaşılmaktadır. Yaşamboyu öğrenme sürecinde, zaman ve mekân sınırlaması olmadan, kültürel veya sosyo-ekonomik ayırım gözetmeksizin, her yaşta bireyin ihtiyaçları doğrultusunda bilgi ve becerilerini arttırabilmeleri, kendilerini mesleki ve sosyal anlamda geliştirip, yaşam kalitelerini yükseltebilmeleri sağlanabilmektedir (Dinevski ve Dinevski, 2004). Bunlarla birlikte günümüzde yaşamboyu öğrenme, bireylerin hayatın her alanındaki değişimlere uyum sağlayabilmeleri, kendilerini hayattan daha tatminli hissedebilmeleri ve kendilerini gerçekleştirmeleri konusunda eğitsel fırsatlar oluşturulması açısından önemli görülmektedir (Dunn, 2003; Laal, 2012). Yaşamboyu öğrenme anlayışının sahip olduğu önemi kazanmasında, zamansal süreç içerisinde uluslararası kuruluşların yürüttüğü faaliyetlerin büyük katkısı olduğu söylenebilir.

Yaşamboyu öğrenme kavramı resmi olarak ilk kez 20 yüzyılda gündeme gelmiştir. 1972 yılında toplanan UNESCO eğitimin geliştirilmesi komisyonunda, her yaştan bireye toplumla daha uyumlu yaşayabilmeleri için sağlık, kültür, çevre gibi farklı konu alanlarında öğrenme fırsatlarının oluşturulması vurgulanmış, öğrenme etkinliklerinin bireylerin yaşamları boyunca devam etmesi gerektiği (Faure ve ark., 1972) kararına varılmıştır. Söz konusu çalışma, öğrenmenin yaşamboyu devam etmesi düşüncesini uluslararası alanda gündeme getirmesi nedeniyle, bir dönüm noktası olarak görülmektedir. 1973 yılında OECD tarafından yayınlanan “Sürekli Eğitim : Yaşamboyu Öğrenme İçin Bir Strateji” adlı raporda, küresel ekonomi ve mesleki gelişim bağlamında yaşamboyu öğrenmenin, bireylerin niteliklerinin artırılması için önemli ve gerekli olduğu (EURYDICE, 2000) ifade edilmiştir. 1993 yılında Avrupa komisyonu tarafından hazırlanan Yeşil Bülten’de, AB vatandaşlarının eşit eğitim olanağı elde etmeleri, bireylere hem iş hayatlarında hem de kişisel gelişimlerinde yaşamboyu sürecek yeni fırsatlar sağlanması gerekliliği ve mesleki eğitimin sistematikleştirilip, yeni istihdam olanaklarının yaratılması öngörülmüştür (European Commission, 1993). 1995 yılında yaşamboyu öğrenme konusunda yine Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Beyaz Bülten’de ise öğrenen toplum oluşturulması için günümüz insanında bulunması gereken nitelikler belirtilip, söz konusu niteliklerin kazandırılması amacıyla birliğe üye devletler tarafından yapılması gereken faaliyetler açıklanmıştır (European Commission, 1995). UNESCO, 1996 yılı raporunda, günümüz teknoloji çağında nitelikli işgücüne olan ihtiyacın arttığını ve bu ihtiyacın bireylere nitelikli eğitim olanakları sunularak giderilebileceğini belirtmektedir (UNESCO, 1996). Söz konusu raporda, yaşamboyu eğitim süreçleri ile çalışma hayatı içinde yer alan bireylerin daha etkin ve verimli olması, çalışma hayatı dışında kalan bireylerin ise sisteme kazandırılması yoluyla, toplumsal potansiyelleri en etkin biçimde ortaya çıkarılmasının gerekliliği de vurgulanmıştır. Ayrıca, aynı yıl Avrupa Birliği Komisyonu tarafından yaşamboyu öğrenme yılı ilan edilmiş ve bireylerin yaşamboyu öğrenmenin önemine ilişkin farkındalıklarının artırılması konusunda, eğitim ve iş çevrelerinin koordineli çalışması gündeme getirilmiştir (European Union, 1996). İlerleyen yıllarda, OECD (1999) tarafından hazırlanan “Eğitim Politika Analizi” isimli raporda ise yaşamboyu öğrenmenin yaygınlaştırılması için gerekli maddi kaynakların ve bütçenin oluşturulması düşüncesi ifade edilip, bu süreçte devlet ve özel sektör kurumlarının iş birliği içinde

faaliyet göstermesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Bu dűřünceler temelinde, Avrupa'da ortak bir yükseköğretim alanı oluşturulması, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğinin sağlanması ve yükseköğretimde kalitenin arttırılması amacıyla, 1999 yılında Bologna Bildirgesi imzalanarak hayata geçirilmiştir (YÖK, 2015). Bundan kısa bir süre sonra ise Bologna sürecinin hedefleri arasına, yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaştırılması dűřüncesinin dâhil edilmesi gündeme gelmiş ve bu tasarı 2001 yılında imzalanan Prag Bildirgesi ile resmiyet kazanmıştır (Zgaga, 2003). İlerleyen zaman içinde, yaşamboyu öğrenme anlayışını güçlendirecek olanakların sistemli olarak organize edilmesi ve uygulamaların desteklenmesi ihtiyaçları gündeme gelmiş ve söz konusu dűřünceler, 2007 yılında imzalanan Londra Bildirgesi ile resmiyete geçirilmiştir (Bologna Follow-up Group, 2009). Bu süreçte alınan kararlar doğrultusunda Avrupa Komisyonu, yaşamboyu öğrenmenin yaygınlaştırılıp, farklı hedef kitleleri sürece dâhil etmek amacıyla yüklü bütçeler ayırmış; ilk ve ortaöğretim öğrencileri için Comenius, yükseköğretim için Erasmus, mesleki eğitim için Leonardo da Vinci ve yetişkin eğitimi için Grundtvig programlarını oluşturmuştur (European Commission, 2006a, 2010a, 2010b). Tüm bu gelişmeler ile yaşamboyu öğrenmenin amaçları, kaynakları, ilkeleri ve stratejileri belirlenmiş olup, dünyada yaygınlaşmasına önayak olunmuştur. Günümüze kadar ki süreçte, dünyada yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaştırılması konusunda gerçekteşirilen çalışmaların yanında, ölkemizde de konu ile ilgili çeşitli faaliyetler yürütölmüştür. Bu faaliyetlerin zamansal süreç içinde incelenmesi, yaşamboyu öğrenme konusunda ölkemizdeki gelişim sürecinin anlaşılmasını sağlayacaktır.

Türkiye'de Yaşamboyu Öğrenmenin Tarihçesi

Yaşamboyu öğrenme konusunda ölkemizde yapılan çalışmalar, Cumhuriyet'in ilan edilmesi öncesine dayanmaktadır. Osmanlı Devleti döneminde, çalışan bireylerin hem mesleki hem de ahlaki anlamda kendilerini geliştirmelerini sağlayan ahilik ve lonca teşkilatları; askerlik görevi yapmakta olan bireylerin sivil hayatta da geçerli olan çeşitli meslekler öğrenmesini sağlayan ve kışla ortamında sunulan kurslar; gazete, dergi ve kitap gibi basılı materyallerin okunabileceği kiraathaneler, yürüttükleri faaliyetler ile halkın çeşitli konularda eğitilmesi ve toplumdaki okur-yazar oranının arttırılması konusunda önemli roller oynamışlardır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

Cumhuriyet dönemine geçilmesi ile birlikte, eğitim hizmetlerinin modernleştirilmesi için çalışmalar başlanmış ve ilerleyen zaman içinde eğitim hizmeti devletin bir görevi sayılıp, yasalar ile teminat altına alınmıştır. 1 Kasım 1928 yılında yeni Türk alfabesinin kabul edilmesi ile birlikte kurulan Millet Mektepleri, toplumda yer alan yetişkin bireylere okuma-yazma öğretme görevini üstlenmiştir (Akyüz, 2012). Ayrıca 1932 yılında kurulmuş olan ve yetişkin bireylere edebiyat, tarih, sanat, spor gibi çeşitli alanlarda eğitim hizmetlerinin sunulduğu halkevleri, toplumun daha eğitimli ve kültürlü hale gelmesinde önyak olan önemli kurumlardan olmuşlardır (Arıkan, 1999). Bunlar haricinde, 1938-1939 yıllarında kırsal bölgede yaşayan bireylerin eğitilmesi amacıyla oluşturulan gezici köy kursları, her yaştan bireye biçki-dikiş, el sanatları, çocuk bakımı, ev ekonomisi, marangozluk, tarım, demircilik gibi alanlarda pratik bilgiler öğretilmesini hedeflemiş ve toplumun kalkınmasında önemli rol oynamıştır (Güven, 2014). 1940 yılında resmileşen köy enstitüleri ise Türk eğitim tarihinde ve kalkınma sürecinde önemli bir basamak oluşturmuştur. Köy enstitüleri sayesinde, kırsal alandaki eğitim ihtiyacını karşılamaya yönelik öğretmenler yetiştirilmesi ve bu öğretmenlerin köy halkını sosyal, kültürel, mesleki, bayındırlık, sanat, sağlık ve spor alanlarında eğiterek, mevcut sorunların elbirliği ile çözülmesi ve imkânların iyileştirilmesi hedeflenmiştir (Boybeyi ve Sallan Gül, 2008; Kapluhan, 2012).

1957 yılında gerçekleştirilen 6. Milli Eğitim Şurası'nda, halk eğitimi ayrıntılı olarak ele alınmış ve yaygın eğitim hizmetlerinin zenginleştirilip, kapsamının genişletilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 1957). 1960 yılına gelindiğinde ise formal eğitim kurumları haricinde de halkın eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Sapanca Halk Eğitim Merkezi, 2010). Böylece, halk eğitim faaliyetlerinin daha sistemli hale getirilmesine başlanmıştır. 1963 ile 1968 yıllarını kapsayan birinci beş yıllık kalkınma planında, ilk defa halk eğitimi tanımlanmış ve mesleki anlamda halkın eğitilmesi gerekliliğinden yola çıkılarak, eğitim merkezlerinin açılması ifade edilmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 1963). 1965 yılında açılan Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde yetişkin eğitimi ve halk eğitimi dersleri sunulmaya başlamış ve halk eğitimi hizmetleri ilk kez bir üniversite kurumunda kendine yer edinmiştir (Bilir, 2009). 1968 yılında düzenlenen Devrimci Eğitim Şurası'nda halk eğitiminin, toplumun gelişmesine katkıda bulunduğu, eğitim hizmetlerinden herkesin yararlanabilmesi konusunda fırsat eşitliği sağladığı, tarımın

geliştirilmesi ve üretimin arttırılması konusunda önemli fırsatlar sunduğu, köy ve şehir kültürü arasındaki uyumun arttırılması için gerekli görüldüğü ifade edilmiştir (Türkiye Öğretmenler Sendikası, 1969). 1968 ile 1972 yılları arasını kapsayan ikinci beş yıllık kalkınma planında, halk eğitimi hizmetlerinde, erkeklerin yanında kadınların da ihtiyaçları göz önünde bulundurulup, konu ile ilgili çalışmalar yapılması ve okuma-yazma becerilerinin toplumun her kesimine kazandırılmasının önemi vurgulanmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 1968).

1973 ile 1977 yıllarını kapsayan üçüncü beş yıllık kalkınma planında, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda sanat, tarım ve sağlık alanlarında halk eğitim hizmetleri sunacak kurumların yapılandırılması kararlaştırılmış, örgün ve yaygın eğitim kurumları arasında işbirliğinin sağlanması gerekliliği gündeme getirilmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 1973). 1973 yılında kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda, Türk Milli Eğitim Sistemi'nin örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluştuğu ifade edilerek, yaygın eğitimin örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen eğitsel faaliyetleri kapsadığı belirtilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2000). Aynı yasa ile halk eğitim faaliyetlerinin amacı ve kapsamı açıklanarak, bireylerin modern çağa ve topluma uyum sağlaması, sahip olunan potansiyellerin etkili biçimde kullanılması gerekliliği ifade edilmiştir. Ayrıca, bireylere zamanlarını verimli kullanabilme ve topluma faydalı olabilme becerilerinin kazandırılması, çalışan bireyler için ise mesleki anlamda kendilerini geliştirebilmeleri konusunda fırsat oluşturulması açısından halk eğitiminin önemli görüldüğü vurgulanmıştır. Yükseköğretim düzeyinde uzaktan eğitim almak isteyen lise mezunları için 1975 yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde oluşturulmuş olan Mektupla Yükseköğretim Merkezi, eğitim ihtiyacı hisseden bireylere, eğitimde fırsat eşitliği ilkesi doğrultusunda uzaktan eğitim hizmetleri sağlayarak, üniversite düzeyinde eğitim alma olanağı sunulmaya başlamış olup; ilerleyen yıllarda Yaygın Yükseköğretim Kurumu (YAYKUR) ismini almıştır (İşman, 2011).

1979 ile 1989 yılları arasını kapsayan dördüncü ve beşinci beş yıllık kalkınma planlarında, yürütülmekte olan yaygın eğitim programlarının, örgün eğitim süreci ile uyumlu ve tamamlayıcı nitelikte olması önerilerek; yapılacak planlamalarda yaygın ve örgün eğitimin birlikte ele alındığı stratejiler oluşturulup, söz konusu kurumların denkliliğinin sağlanması gerekliliği belirtilmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 1979, 1985). 1983

yılında yeniden yapılandırılan Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, toplumdaki bireylere mesleki anlamda kendilerini geliştirebilmeleri konusunda destek sunmaya başlamıştır (Ültanır ve Ültanır, 2005). 1962 yılında gerçekleştirilen 7. Milli Eğitim Şurası'nda halk eğitiminin önemi, amaçları ve ilkeleri açıklanmış; 1981 yılında gerçekleştirilen 10. Milli Eğitim Şurası'nda ise halk eğitiminin, örgün eğitim sürecini tamamlayıcı bir sistem olarak geliştirilmesi kararına varılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 1962, 1981). 1982 yılında Yaygın Yükseköğretim Kurumu (YAYKUR), Açık Öğretim Fakültesi adı altında Anadolu Üniversitesi bünyesine dâhil edilmiş ve daha sistemli bir yapı kazanmıştır (Akyüz, 2012). 1987 yılında Dünya Bankası ile yapılan yaygın mesleki eğitim projesi kapsamında, halk eğitim ve çıraklık eğitim merkezlerinin olanaklarında iyileştirme yapılmasına başlanmıştır (Akyol, 1999). 1991-1998 yılları arasında kırsal kesimde ziraat faaliyetleriyle uğraşan halkın, mesleklerinde daha yetkin olabilmeleri, tarım ve hayvancılığın niteliğinin artırılması için Tarım Köy İşleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, TRT ve Anadolu Üniversitesi ortak çalışmasıyla, Yaygın Çiftçi Eğitim Projesi (YAYÇEP) yürütülüp, televizyon programları aracılığıyla üreticilere çeşitli bilgiler sunulmuştur (Tarım Bakanlığı, 2014). 1990 yılında Güneydoğu Anadolu Projesi'nin gerçekleştirildiği bölgede, altı yıl boyunca yürütülmüş olan Yöre Eğitimi Projesi ile bireylerin istihdam amacıyla niteliklerinin artırılması, aile ve çevre konusunda daha bilinçli hale getirilmesi hedeflenmiştir (Bilir, 2009).

1990 yılında gerçekleştirilen 13. Milli Eğitim Şurası ve 1996 yılında gerçekleştirilen 15. Milli Eğitim Şurası'nda, halk eğitim sisteminin etkililiğinin artırılması ve geliştirilmesi konusunda kararlar alınıp öneriler sunulmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı, 1990, 1996). 1990 ile 2000 yılları arasını kapsayan altıncı ve yedinci beş yıllık kalkınma planlarında, yaygın eğitimde bilim ve teknolojiye yenilikler doğrultusunda planlamalar yapılması, bilgi iletişim teknolojilerinin yaygın eğitimde etkin olarak kullanılması kararlaştırılmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 1990, 1996). Böylece, ihtiyaç duyulan nitelikli işgücünün yetiştirilmesi sürecinde, teknolojinin sağladığı olanakların yaygın eğitim hizmetlerine dâhil edilmesi hedeflenmiştir. 2001 ve 2013 yılları arasını kapsayan sekizinci ve dokuzuncu beş yıllık kalkınma planlarında ise yaşamboyu öğrenme anlayışının ve kültürünün topluma kazandırılması gerekliliği ifade edilmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2001, 2007). Hazırlanan planlarda, özellikle yükseköğretime devam etme hakkı kazanamayan bireylerin becerilerinin artırılması ve

meslek sahibi olmaları konusunda sunulacak yaygın eğitim hizmetlerinde devlet, özel sektör ve gönüllü kuruluşların işbirliği içinde organize edilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca söz konusu kalkınma planlarında, yaşamboyu öğrenme amacıyla e-öğrenme ve uzaktan eğitim gibi öğrenme yaklaşımlarının işlerliğinin artırılması, çağın gerekliliklerine uygun düşünen, sorgulayan, araştıran bireyler yetiştirilmesi konusunda teşvikler yapılması gerekliliği de vurgulanmıştır.

2008-2010 yılları arasında yürütülen insan kaynaklarının mesleki eğitim yoluyla geliştirilmesi projesinde, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yürütülen mesleki eğitimin ve işgücünün potansiyelinin artırılması konusunda küçük ve orta ölçekli işletmelere destek sunulmuştur (İKMEP, 2010). 2011 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan Yaygın Eğitim ve Çıraklık Genel Müdürlüğü'nün yapısı ve işlerliği geliştirilmiş ve Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü adını almıştır (Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, 2014). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, ilk ve orta dereceli açık öğretim hizmetleri, mesleki ve teknik eğitim, aile eğitimi, yetişkin eğitimi hizmetlerinin sunulmasında sorumluluk taşımakta ve Türkiye'de yaşamboyu öğrenmenin yaygınlaşması için farklı kurum ve kuruluşlarla ortaklaşa pek çok proje gerçekleştirmektedir.

Günümüzde, ülkemiz sınırları içerisinde yürütülen yaygın eğitim hizmetleri bakanlıklar, il, ilçe ve belde gibi yerel yönetim birimleri; üniversiteler, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu gibi bağımsız kurumlar; Sendikalar, Esnaf örgütleri gibi mesleki kuruluşlar; halk evleri, Kızılay Derneği, TEMA Vakfı gibi gönüllü organizasyonlar tarafından organize edilmekte, gerçekleştirilmekte ve desteklenmektedir. Özellikle ülkemizin modern eğitim kurumları olan üniversiteler, yaşamboyu öğrenme sürecinde önemli görevler üstlenmektedirler. Üniversiteler, toplumu bilinçlendirme, öğrenci yetiştirme, bilim üretme ve öğretim elemanlarının mesleki ve akademik gelişimlerini destekleme konusunda yürüttükleri hizmetler sayesinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde kurumsal anlamda güçlü bir halka oluşturmaktadırlar. Yükseköğretim kurumlarının bünyesinde faaliyet gösteren sürekli eğitim merkezleri ve uzaktan eğitim programları, toplumdaki her yaşta bireyin yaşamboyu öğrenen olması amacıyla çeşitli olanaklar sunmaktadır. Söz konusu olanaklar kapsamında, geniş bir konu alanı yelpazesinde düzenlenen kurslar, farklı ilgi alanlarına hitap eden kulüpler ve diğer üniversitelerle hem ulusal hem de uluslararası

ölçekte yürütülen değişim programları gibi uygulamalar, bireylerin yaşamboyu öğrenme sürecine dâhil edilmesine yardımcı olmaktadır. Yaşamboyu öğrenme kapsamında faaliyet gösteren çeşitli kurumlar olmasının yanında, söz konusu süreci etkileyen faktörlerin bilinmesi ve göz önüne alınması, yapılan uygulamaların etkililiğini yükseltecek; ayrıca bu çalışmada araştırmacı tarafından, kişisel ve çevresel etkenler tarafından biçimlendirilen, bireyin sahip olduğu yaşamboyu öğrenme karakteristiği olarak tanımlanan “yaşamboyu öğrenme özellikleri” kavramına yönelik bir bakış açısı oluşturacaktır.

Yaşamboyu Öğrenme Sürecini Etkileyen Faktörler

Alanyazın incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecini etkileyen veya ilişkili olduğu ifade edilen birçok faktör görülmektedir. Knapper ve Cropley (2000), yaşamboyu öğrenme sürecinde bireylerin amaç yönelimli olarak hareket ettiklerini, bilginin uygulanması ile ilgilendiklerini, öz yönelim ve öz değerlendirme becerilerine sahip olduklarını, bilgileri ilişkilendirip yapılandırdıklarını, yeni koşullara uygun öğrenme stratejileri geliştirebildiklerini ifade etmiştir. Crick, Broadfoot ve Claxton (2004) hazırladıkları çalışmada, katılımcıların yaşamboyu öğrenme düzeylerini gelişime uyum, eleştirel merak, anlam oluşturma, hassaslık ve bağlılık, yaratıcılık, dayanışma, stratejik farkındalık boyutları bağlamında belirlemeye çalışmıştır. Polat ve Odabaş (2008), yaşamboyu öğrenme sürecinde bireylerin aktif ve sürekli olarak bilgi kullanmaları, ulaştıkları bilgiyi kendi gereksinimleri doğrultusunda işlevsel hale getirebilmeleri ve yeni bilgi üretebilmeleri gerektiğini ifade edip, bu süreçte bireylerin bilgi okur-yazarlığı becerilerine sahip olması gerekliliğini vurgulamıştır. Polat (2005), bilgi okuryazarlığını, bilgisayar okuryazarlığı, ağ okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve görsel okuryazarlık ile ilişkili olarak ele alıp, günümüz bilgi çağında bireylerin sahip olması gereken bir özellik olduğunu ifade etmiştir. Diker Coşkun (2009) hazırladığı çalışmada, yaşamboyu öğrenme becerilerini “motivasyon”, “sebat”, “öğrenmeyi düzenleme” ve “merak” boyutları bağlamında ölçmeye çalışmıştır. Konokman ve Yelken (2012) ile Şahin, Akbaşlı ve Yanpar Yelken (2010) hazırladıkları çalışmalarda, yaşamboyu öğrenme becerilerini Avrupa Komisyonu’nun yaşamboyu öğrenme raporlarına dayandırarak, “anadilde iletişim yeterliliği”, “yabancı dilde iletişim becerileri”, “matematiksel düşünme becerileri”, “teknoloji kullanım becerileri”,

“öğrenmeyi öğrenme yeterliliği”, “girişimcilik becerileri”, “kültürel farkındalık ve ifade yeterliliği” ve “sosyal beceriler” olarak ifade etmişlerdir. Laal (2011), günümüzde teknolojinin hayatın her alanında yaygın olarak kullanıldığını ve bilgi iletişim teknolojilerinin ihtiyaç duyulan bilgiye ulaşmada büyük kolaylıklar sağladığını belirterek, yaşamboyu öğrenme sürecinde bireylerin bilgi iletişim teknolojilerini kullanma yeterliliğine sahip olması gerektiğini vurgulamıştır. Uzunboylu ve Hürsen (2011) yaptıkları araştırmada, yaşamboyu öğrenme eğilimlerini “öz yönetim yeterlilikleri”, “öğrenmeyi öğrenme yeterlilikleri”, “inisiyatif ve girişimcilik yeterlilikleri”, “bilgiyi elde etme yeterliliği”, “dijital yeterlilikler” ve “karar verebilme yeterliliği” faktörleri bağlamında ölçmeye çalışmıştır. Günüş, Odabaşı ve Kuzu (2012) alanyazın taraması sonucunda yaşamboyu öğrenme kavramını üç katmanlı bir yapı halinde açıklamıştır. Söz konusu yapının merkezinde örgün, yaygın ve yaşayarak öğrenme süreçleri yer almakta olup, bireyin sürekli öğrenme ihtiyacı hissettiği vurgulanmaktadır. İkinci katmanda bireyin kişisel, sosyal ve mesleki alandaki gelişim durumları bulunmakta ve bireylerin her bir alanda kendilerini geliştirmeleri için öğrenme faaliyeti içinde olması ifade edilmektedir. Yaşamboyu öğrenme kavramını oluşturan üçüncü katmanda ise okuryazarlık, bilgi iletişim teknolojileri, politika, ekonomi (mesleki gelişim), deneyim, eğlenerek öğrenme, rol-model, kültürel yapı (sosyal gelişim), tutum, motivasyon, yaş, yeterlik, beceri (kişisel gelişim) faktörleri yer almakta ve bunlar birbirleriyle ve diğer alt katmanlarla etkileşime girebilmektedir. Yapılan çalışmalardan anlaşıldığı üzere, yaşamboyu öğrenme sürecinin hem içsel hem de dışsal faktörlerden etkilenen çok boyutlu bir yapı olduğu ifade edilebilir.

Yaşamboyu öğrenme kavramı, öğrenme eyleminin bireylerin yetişkinlik dönemlerinde de devam etmesinin gerekliliğini vurguladığından, yetişkin eğitimi kavramının önem kazanmasını sağlamaktadır. Bu nedenle yetişkin bireylerin özelliklerinin ve yetişkin eğitiminin bilinmesi, yaşamboyu öğrenme konusunda daha kapsamlı bir bakış açısı sunacaktır.

Yetişkinlik ve Yetişkin Eğitimi

Bireyin gelişim dönemlerinden biri olan yetişkinlik dönemi, kesin bir sınırla ayrılmamakla birlikte, kişilik gelişimi kuramcılarında Erikson’a göre 18 yaş üzeri dönemi kapsamaktadır (Erden ve Akman, 2006). Yetişkinlik dönemindeki bireyler,

kariyer planı yapma, iş hayatına atılma, insan ilişkilerini geliştirme, bir aile kurma ve insanlara faydalı olma gibi amaçlar edinebilmektedir. Bu nedenle, yetişkin bireylerin buldukları gelişim döneminden kaynaklı pek çok farklı özellikleri ve ihtiyaçları söz konusudur (Senemoğlu, 2011). Yetişkinlerin bu özellikleri ve ihtiyaçları, onları öğrenme sürecinde, diğer gelişim dönemlerindeki bireylerden ayırmakta ve yetişkin eğitimi kavramını gündeme getirmektedir.

Yetişkin eğitimi kavramı küreselleşen dünyada, ülkelerin üretim faaliyetlerini arttırmalarına paralel olarak, nitelikli iş gücü yetiştirilmesi ihtiyacının ön plana çıkmasıyla, ciddi anlamda 20 yüzyılda gündeme gelmeye başlamıştır (Kurt, 2000). Bu dönemdeki yetişkin eğitimi vurgusu, iş yaşamında bireylerin performanslarını daha verimli hale getirilmesi üzerine odaklanmaktadır. Bryson, yetişkin eğitiminin, bireylerin iş yaşamıyla ilgili her türlü eğitsel aktiviteler olduğunu ifade etmekte (akt. Grill, 2002) ve yetişkin eğitimi mesleki gelişim bağlamında ele almaktadır. İlerleyen zaman ile birlikte, toplumsal yapının karmaşıklaşması, üretim faaliyetleri haricinde, bireylerin toplum içinde uyumlu yaşamaları ihtiyacını da gündeme getirmiştir. Bu süreçte Darkenwald ve Merriam (1982) yetişkin eğitimi, yetişkin bireylerin bilgi, tutum, davranış ve becerilerinin sistemli olarak geliştirilmesi süreçleri olarak ifade etmekte ve söz konusu sürecin zihinsel becerilerin haricinde sosyal rollerdeki gelişimi de kapsadığını belirtmektedir. Tight (2002), günümüzde bireylerin toplum içinde meslek edinme, aile kurma, iyi bir ebeveyn olma, iyi bir vatandaş olma gibi pek çok sorumluluk sahibi olduğunu ve yetişkin eğitiminin bireylerin sahip oldukları sorumluluklarını başarılı bir şekilde yürütebilmeleri konusunda destekleyici eğitsel süreçler olduğunu ifade etmektedir. Avrupa Komisyonu yetişkin eğitimi, eğitim sürecinden ayrılmış olan yetişkinlere sunulan tüm öğrenme olanakları olarak ifade etmektedir (European Commission, 2006a). Merriam ve Brockett (2007) yetişkin eğitimi, yetişkin bireylere sunulan her türlü amaçlı öğrenme etkinliği olarak tanımlamakta ve söz konusu sürecin kapsamının genişliğine vurgu yapmaktadır. Günümüzde yetişkin eğitimi kavramı, toplumdaki yetişkin bireyin gelişim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerini bilişsel, duyuşsal, psikomotor alanlarda geliştirmeleri, sosyal, kültürel, mesleki anlamda kendilerini daha başarılı, tatminli ve toplumla uyumlu hale getirebilmeleri için düzenlenen eğitsel etkinlikler olarak tanımlanabilir. Geçmişten günümüze doğru zamansal bir süreç içinde incelendiğinde, yetişkin eğitimi anlayışının geliştiği,

kapsamının genişlediği ve yaygınlaşması konusunda çeşitli faaliyetler yürütüldüğü söylenebilir.

Yetişkin eğitiminin kökeni, insanlık tarihi kadar eskiye uzanmakla birlikte, ilerleyen zaman içinde dinsel öğretilerin toplumdaki bireylere aktarılması amacıyla dini kurumların faaliyetleri bağlamında şekillenmiştir (Yayla, 2009). Toplumların modernleşmesine paralel olarak, yetişkin eğitimi faaliyetlerinin de kapsamı genişlemiş ve yapısı gelişmiştir. Bugünkü anlamda yetişkin eğitimi çalışmalarının temeli, 19 yy başlarında Danimarkalı din adamı N.F. Grundtvig tarafından kurulan ve İskandinav ülkelerinde aydın sınıf ile halk sınıfı arasındaki kültürel farkı kapatma amacı taşıyan yüksek halk okullarına dayanmaktadır (Yıldız ve Uysal, 2009). Yüksek halk okulları, bireylerin toplumsal sistem içerisinde daha uyumlu kılınması, demokratik ve sosyal yapının güçlendirilmesi ve yetişkin eğitiminin kapsamının genişletilmesi konusunda yeni fırsatlar oluşturmuştur.

İlerleyen yıllarda, yetişkin eğitiminin daha sistemli kılınması konusunda çalışmalar yapılmıştır. 1919 yılında İngiltere’de oluşturulan yetişkin eğitimi komisyonunun hazırladığı raporda, yetişkin eğitiminin toplumun her kesimini kapsamaması ve bireylerin hayatları boyunca devam etmesi gereken bir süreç olduğu ifade edilmiştir (akt. Infed, 2000). Ayrıca zaman içinde, UNESCO tarafından dünya çapında düzenlenen konferanslar, yetişkin eğitiminin daha sistemli hale getirilmesinde ve uluslararası alanda yaygınlık kazanmasında önyak olmuştur. Bu doğrultuda 1949 yılında Danimarka’da gerçekleştirilen UNESCO Elsinor Konferansı’nda, yetişkin eğitiminin demokrasinin yaygınlaştırılmasında önemli bir işleve sahip olduğu, yetişkin eğitiminin desteklenmesinde toplumun her kesiminden kurum ve kuruluşlarına sorumluluk düştüğü ve bireylerin toplumla uyumlu halde mutlu yaşayabilmeleri için yetişkin eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasının gerekliliği ifade edilmiştir (UNESCO, 1949). Söz konusu konferans ile yetişkin eğitiminin önemi vurgulanarak, uluslararası alanda farkındalık oluşturulması sağlanmıştır. 1960 yılında Kanada’da gerçekleştirilen Montreal Konferansı’nda, yetişkin eğitiminin evrensel olduğu; yetişkin bireylerin sosyal, kültürel ve mesleki anlamda gelişimine sistemli olarak katkıda bulunulmasının önemli görüldüğü vurgulanmıştır (UNESCO, 1960). Böylelikle, yetişkin eğitiminin bireylerin gelişimini bütünsel olarak desteklemesi gerektiği belirtilmiştir. 1972 yılında Japonya’da gerçekleştirilen Tokyo Konferansı’nda ise

yetişkin eğitimi faaliyetlerinin etkili olarak yürütülmesinde, yetişkin eğitimcilerinin niteliklerinin önemli olduğu ifade edilip; toplumda ihtiyaç duyulan her alan ile ilgili eğitsel etkinliklerin düzenlenmesi ve örgün eğitim dışında kalan bireylerin eğitilerek, nitelikli işgücünün artırılması gerekliliği belirtilmiştir (UNESCO, 1972). Söz konusu konferans ile yetişkin eğitimcilerinin önemi gündeme getirilmiş ve ekonomik gelişim bağlamında, yetişkin eğitimi faaliyetlerinin gerekliliği ifade edilmiştir. 1985 yılında Fransa'da gerçekleştirilen Paris Konferansı'nda, yetişkin eğitimcilerinin hem mesleki hem de eğitsel niteliklerinin artırılması için üniversitelerin yapılandırılması üzerinde durulmuştur (UNESCO, 1985). 1997 yılında Almanya'da gerçekleştirilen Hamburg Konferansı'nda ise yetişkin eğitimi konusunda yürütülecek etkinliklerin, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda geniş bir konu alanı yelpazesine sahip olması gerektiği; söz konusu süreçte resmi ve özel tüm kurum ve kuruluşların ortak sorumluluklar taşıdıkları; etkili yetişkin eğitimi hizmetleri için ilgili tüm paydaşların koordineli olarak faaliyet göstermesinin önemli olduğu vurgulanmıştır (UNESCO, 1997). Söz konusu gelişmelere paralel olarak, 2000 yılında Avrupa Birliği Parlamentosu, kabul edilen Lisbon Stratejisi planı doğrultusunda, birliğin ekonomik olarak gelişmesi için yetişkin eğitime önemli olduğu konusunda karar almış (European Parliament, 2000) ve yapılacak faaliyetlere dikkat çekmiştir. Bu doğrultuda, Avrupa Komisyonunun 2006 yılında hazırladığı raporda, yetişkinlerin üretim sektörüne dâhil edilmeleri ve hem mesleki hem de sosyal anlamda becerilerini geliştirmeleri için teşvik edilmeleri gerektiğini belirtmiştir (European Commission, 2006a). Ayrıca, komisyonun 2007 yılında hazırladığı eylem planında, yetişkin eğitimi faaliyetlerinin kalitesinin artırılması, yetişkinlerin yeterliliklerini geliştirmelerinin desteklenmesi, dezavantajlı bireylerin söz konusu süreçlere daha fazla dâhil edilmesi ve yetişkin eğitimi çalışmalarını daha etkili izlenmesi doğrultusunda kararlar alınmıştır (Commission of The European Communities, 2007). Alınan kararlar doğrultusunda geliştirilen ve 2007-2013 yılları arasında kapsayan yaşamboyu öğrenme programı kapsamında, yetişkinlerin bilgi ve becerilerinin artırılıp, daha üretken kılınmaları amacıyla Avrupa Birliği bünyesinde Grundtvig programı oluşturulmuş (EACEA, 2013) ve pek çok yetişkinin söz konusu programdan yararlanması sağlanmıştır. Yapılan faaliyetler kapsamında, yetişkin eğitimi kalitesinin yükseltilmesi, yetişkin eğitimi ile aktif vatandaşlık, sosyal uyum ve eşitlik anlayışlarının geliştirilmesi ve yetişkinlerin yaratıcılıklarının desteklenmesi konularında

çalışmalar yapılması amacıyla Avrupa Konseyi, 2011 yılında bir rapor hazırlayıp (The Council of The European Union, 2011); konu ile ilgili yeni odak noktalarına işaret etmiştir. Böylece, yetişkin eğitiminin tüm dünyada yaygınlaştırılması ve sistemli hale getirilmesi hedeflenmiştir. Günümüzde yetişkin eğitimi konusunda hem uluslararası hem de ulusal ölçekte çeşitli kurumlar tarafından faaliyetler yürütülmekte ve çalışmalar yapılmaya devam etmektedir.

Yetişkin eğitiminde, bireylerin örgün eğitim hayatlarının sonrasında toplumsal değişime ayak uydurabilmeleri, kendilerini mesleki açıdan güncellemeleri ve daha yetkin hale gelmeleri, boş zamanlarında farklı uğraşlar veya hobiler edinmelerini ve kendilerini gerçekleştirme yolunda ilerlemelerini hedeflemektedir. Söz konusu hedefe ulaşmada, yetişkinlere sunulacak eğitimlerin, onların gelişimsel özellikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanması gereklidir. Yetişkinlerin ortak özellikleri aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Cercone, 2008; Daines, Daines ve Graham, 1993; Smith, 2002; Wynne, 2013):

- Eğitime belirli bir bilgi ve deneyim birikimiyle gelirler.
- Karşılaştıkları durumlarda kendi kararlarını verebilirler.
- Hayata dair çeşitli hedefleri vardır.
- Hayatta üstlendikleri rollere ilişkin çeşitli sorumluluklar taşırlar.
- Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor özellikler bakımından farklılıklar taşırlar.
- Sahip oldukları diğer sorumluluklar yüzünden, eğitime kurs saatleri dışında vakit ayırmakta zorlanabilirler.
- Kendi mantıklarına uymadıkça, yapılması söylenenlere çok olumlu tepki vermezler.
- Kaçınılmaz olarak belirli tutum, düşünüş ve yöntemlere sahiptirler.
- Öğrenme sürecinde içsel motivasyonları ile hareket edebilirler.
- Öğrenme sürecinde hedef yönelimlidirler.
- Karşılaştıkları problemleri pratik yollarla çözmek isterler.
- Sonuçlarını uzun vadede alacakları bir eğitimden tatmin olmazlar.
- Baskı altında öğrenmede zorlanırlar, bu nedenle demokratik bir ortama ihtiyaç duyarlar.
- Parçaları kavrama ve organize ederek bütünleştirme yetileri yüksektir.

Tüm bu özelliklere sahip olan yetişkinlerin, eğitim ortamlarına yönelik bir takım beklentileri bulunmaktadır. Söz konusu beklentiler aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Daines, Daines ve Graham, 1993; Knowles, Holton ve Swanson, 2011)

- Öğrenilen bilginin gerçek hayatta kullanılabilir olmasını isterler.
- Öğrenme etkinliklerinin hem öğretici hem eğlendirici olmasını isterler.
- Eğitimcinin konu alanında uzman olmasını beklerler.
- Eğitimcilerin, eğitim etkinliklerinde söylemleriyle tutarlı davranışlar sergilemesini beklerler.
- Eğitimcinin dersi iyi planlamasını, çeşitli öğretim metotları ile öğretim kaynaklarını kullanabilmesini ve etkili iletişim kurma becerilerine sahip olmasını beklerler.
- Öğretmenin becerikli olmasını ve grupla çalışmada gerekli yeterliliklerinin bulunmasını isterler.
- Eğitimcinin, özel bir sorunun cevabını bilememesi durumunda onu saygı ile karşılayabilirler.
- Konu ile ilgili farklı bakış açılarından ve düşüncelerden yararlanmak isterler.
- Eğitim ortamında sahip oldukları deneyimleri kullanmak isterler.
- Eğitim ortamında takdir edilmeyi beklerler.
- Kendilerine yetişkin gibi davranılmasını isterler; sert eleştiriden, aşağılanmadan hoşlanmazlar.
- Eğitimcinin konuya yönelik hevesli olmasını ve öğrenenlerden öğrenmeye istekli olmasını beklerler.
- Öğretim sonunda bir şeyler başarmış olmayı beklerler.

Yetişkin eğitimi konusunda çalışan araştırmacılar, yetişkinlerin özelliklerini temel alarak, hazırlanacak öğretim etkinliklerine yol gösteren çeşitli kuram ve modeller geliştirmişlerdir. Alanyazında en yaygın olarak anılan yetişkin eğitimi kuramları aşağıdaki gibi sıralanabilir.

Yetişkin Eğitimi Kuramları

Androgoji

Yetişkin öğrenmesini açıklamaya yönelik olarak, 1968 yılında Malcolm Knowles tarafından ortaya atılan Androgoji kuramı, öğrenme sürecinde yetişkinlerin

çocuklardan bir takım farklılıklar taşıdığını ifade etmektedir (Merriam, Caffarella ve Baumgartner, 2007). Söz konusu kurama göre, yetişkinlerin farklılık taşıyan özelliklerinin, onlara sunulacak eğitim etkinliklerinin tasarlanmasında ve düzenlenmesinde göz önünde bulundurulması önemli ve gereklidir.

Knowles (1970)'e göre yetişkin öğrenenler şu özellikleri taşımaktadırlar :

1. Bağımsız bir benlik algısına sahiptir ve kendi öğrenmelerini yönlendirebilirler.
2. Öğrenmesi için zengin kaynak oluşturacak yaşam deneyimlerine sahiptirler.
3. Değişen sosyal rollere ilişkin öğrenme gereksinimleri vardır.
4. Problem merkezlidir ve bilginin bir an önce uygulanması ile ilgilenirler.
5. Dışsal etmenlerden çok içsel etmenler tarafından güdülenirler.
6. Bir şeyi neden öğrenmesi gerektiğini bilmek isterler.

Androgoji kuramına göre, yetişkinler için hazırlanacak eğitim ortamlarının, sevgi ve saygı çerçevesinde kendilerini rahatça ifade edebilecekleri ve güvende hissedecekleri bir atmosfere sahip olması gereklidir. Yetişkin öğrenenlere yönelik hazırlanacak etkinliklerde, eğitsel amaçların bireylerin ihtiyaçları temelinde belirlenmesi ve gerekli etkinliklerin tasarlanması önemlidir. Eğitim ortamında yürütülecek etkinliklerde ise yetişkin bireylerin deneyimlerini paylaşabilmeleri, kendi öğrenmelerini yönlendirebilmeleri ve öğrenilen bilgileri uygulayabilmeleri konusunda fırsatlara sahip olmaları, öğrenme hedeflerine ulaşmada destekleyici nitelik taşımaktadır.

McClusky'nin Sınır Teorisi

Yetişkin öğrenmesini açıklamaya yönelik olarak, 1963 yılında Howard Y. McClusky tarafından geliştirilen Sınır Teorisi, yetişkinlerin kendilerini geliştirme, değiştirme amacıyla ihtiyaç duydukları enerji ile bireylerin sahip oldukları mevcut enerjinin arasındaki denge arayışı düşüncesine dayanmaktadır (Hiemstra, 2004). Sınır Teorisi'ne göre, bireylerin harcadıkları enerjiyi ifade eden “yaşam yükü” ile bu yükün altından kalkmayı sağlayan “yaşam gücü” arasındaki oran, bireyin öğrenmeye katılımının kavramsallaştırılmış bir ifadesi olarak belirtilmekte ve daha çok yaşam gücünün, öğrenmeye daha çok katılım anlamına geldiğini ifade edilmektedir (Clapper,

2010). McClucky teorisinde, yaşam yükünün içsel ve dışsal faktörlerden oluştuğunu ve dışsal faktörlerin bireyin okul, aile, iş hayatı ya da toplumsal sorumlulukları gibi gereksinimlerden, içsel yaşam yükünün ise bireyin hayattaki amaçları, istekleri ve beklentilerinden etkilendiğini vurgulamaktadır (akt. Polson, 2003). Sınır Teorisi'nde yer alan yaşam gücü, bireyin sahip olduğu aile desteği, sosyal yeterlilikler, ekonomik yeterlilikler gibi dışsal kaynaklardan oluşmaktadır (akt. Wolflin, 1999). Söz konusu teoride, yetişkin bireylerin öğrenme faaliyetlerine dâhil olabilmeleri için yaşam güçlerinin yaşam yüklerine kıyasla yükseltilmesi ve eğitimcilerin, yetişkin bireyleri cesaretlendirip onlara rehberlik etmelerinin gerekliliği anlaşılmaktadır.

Illeris'in Üç Boyutlu Öğrenme Modeli

Yetişkin öğrenmesini açıklamaya yönelik olarak, Knud Illeris tarafından geliştirilen bu modelde, öğrenmenin bireyin bilişi, duygusal yapısı ve içinde bulunduğu toplum faktörlerinin etkileşimi ile gerçekleşen bir eylem olduğu ifade edilmektedir (Illeris, 2003). Söz konusu modelin üst bölümünde biliş ve duygu, alt bölümünde çevre yer almakta; toplum ise modelde yer alan tüm boyutları kapsamaktadır (Illeris, 2007; Merriam, Caffarella ve Baumgartner, 2007). Başka bir ifade ile söz konusu model yetişkinlerin bilişsel becerileri, sahip oldukları deneyimleri, tutumları, duyguları ve motivasyonları gibi bireysel özellikleriyle birlikte, toplum içinde iletişim, etkileşim ve aktif katılım ile öğrendiğini belirtmektedir.

Jarvis'in Öğrenme Süreci Modeli

Yetişkin öğrenmesini açıklayan Öğrenme Süreci Modeli'nde, öğrenmenin yinelemeli bir süreç olduğunu ifade eden Peter Jarvis, sahip olunan deneyim ve yaşantıların, karşılaşılan yeni durumla başa çıkmalarında yeterli olmadığı zaman, bireylerin öğrenme ihtiyacı hissettiklerini belirtilmektedir (Jarvis, 2010). Başka bir ifade ile bireyin geçmiş yaşantıları ile açıklayamadığı ve yeni karşılaştığı bir durum, öğrenme gereksinimi oluşturmaktadır. Öğrenmenin, duyu organlarının çevresel uyarıcılar tarafından uyarılması ile başladığını açıklayan Jarvis, öğrenmede bireysel özelliklerin yanında çevresel özelliklerin de önemli olduğunu ifade etmektedir (Jarvis, 2009). Jarvis'e göre, öğrenme sürecinde geçmiş deneyimleri ile katılan öğrenenler, çevre ile etkileşimi sonucunda düşünerek, yaparak ve hissederek yeni deneyimler edinmekte ve

söz konusu deneyimler bireylerin zihinsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler açısından daha yetkin hale gelmelerini sağlamaktadır (Jarvis, 2012). Yetişkin öğrenmesini hem içsel hem de dışsal faktörler tarafından biçimlendiğini ifade eden bu modele göre öğrenme, bireylerin sosyal ortamlarda edindikleri bilişsel, duygusal ve pratik deneyimler sayesinde gerçekleşmektedir.

Yetişkin eğitimi konusunda zaman içinde geliştirilmiş olan kuram ve modeller, yetişkin eğitimi sürecinin farklı boyutlarını ön plana çıkarmaktadır. Yetişkin öğrenmesinde bireylerin bilişsel becerileri, duyuşsal özellikleri, amaçları ve deneyimlerine vurgu yapan Androgoji Kuramı, yetişkin öğrenmesinde bireysel özelliklere odaklanırken; McClusky'nin Sınır Teorisi, Androgoji Kuramı'nın vurguladığı bireysel faktörlerin yanında, bireylerin günlük hayatta çeşitli etkileşimlerde bulunduğu aile, iş, okul gibi çevresel faktörlerin de yetişkin öğrenmesinde önemli olduğunu ifade etmektedir. İlleris'in Üç Boyutlu Öğrenme Modeli, yetişkin öğrenmesini açıklarken bireysel ve çevresel faktörlerin yanında, bireyin içinde var olduğu toplumdan bağımsız düşünülmemeyeceğini ifade etmekte ve söz konusu sürece toplum değişkenini de ilave etmektedir. Yetişkin öğrenme sürecini daha geniş bir bakış açısı ile ele alan Jarvis'in Öğrenme Süreci Modeli'nde ise diğer kuram ve modellerin belirtilmelerinin haricinde, yetişkin eğitiminde bilişsel ve duyuşsal özelliklerin yanında, psikomotor becerileri de sürece dâhil edilmekte ve yetişkinlerin tüm gelişim alanlarında kendilerini ilerletmeleri gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Yetişkinlere yönelik tasarlanacak eğitimlerde yetişkin bireylerin özellikleri ile yetişkin öğrenmesini açıklayan kuram ve modellerin dikkate alınması, sunulacak eğitimlerin başarısını artırıp, farklı sektörlerde çalışan ya da emekli olmuş her yaşta yetişkin bireyin öğrenme ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanmasını sağlayacaktır.

Günümüzde toplumların bilimsel ve kültürel olarak ilerlemesi ve kalkınmasına öncü olan ve gerçekleştirdikleri bilimsel araştırmalarla geleceğe ışık tutan üniversiteler, hem örgün hem de yaygın yetişkin eğitimi faaliyetlerini yürüten kurumların başında gelmekte ve söz konusu süreçte ciddi roller üstlenmektedirler. Farklı konu alanlarında sundukları eğitim-öğretim hizmetlerinin haricinde, çeşitli sosyal ve sanatsal faaliyetleri bünyesinde barındıran üniversiteler, her yaşta yetişkin insana eğitim hizmetleri sunan önemli kurumlardır. Söz konusu kurumlarda sunulan eğitim hizmetleri, kendilerini bilimsel, mesleki ve eğitsel anlamda geliştirmiş, alanında uzman bilim insanları

tarafından sağlanmaktadır. Modern bilim yuvaları olan üniversitelerde faaliyet gösteren ve aynı zamanda yetişkin statüsünde olan öğretim elemanlarının, sürekli gelişen ve değişen çağa ayak uydurmaları, alanlarındaki gelişmeleri takip edebilmeleri, kendilerini hem mesleki, hem de eğitsel anlamda güncel tutabilmeleri için bizzat yaşamboyu öğrenen olmaları ve kendilerini geliştirmeleri gereklidir.

Öğretim Elemanlarının Mesleki Gelişimi

Öğretim elemanları, yükseköğretim hizmeti sunulan üniversitelerde öğretim hizmeti veren ve bilimsel araştırmalar gerçekleştiren kişilerdir. Üniversitelerin bünyesinde görev yapan öğretim yardımcıları olan çevirmenler, uzmanlar, öğretim planlamacıları, araştırma görevlileri, okutmanlar ve öğretim görevlileri ile öğretim üyeleri olan yardımcı doçentler, doçentler, profesörler ve ordinaryüs profesörler farklı derecelere sahip olan akademik personellerdir.

Öğretim elemanları, bilimsel araştırma yapma, öğrenci yetiştirme, gerekli durumlarda toplumu bilim ışığında aydınlatma gibi çeşitli sorumluluklar taşıyan konu alanı uzmanlarıdır. Bu noktada öğretim elemanları hem öğreten hem de öğrenen bireyler olarak kendilerini çok boyutlu olarak geliştirmek durumundadırlar (Lunde ve Healy, 2002). Lawler ve King (2000)'e göre üniversite eğitime yönelik beklentilerin değişimi, toplumda değişen sosyal ihtiyaçlar, gelişen teknoloji ve öğrenme üzerindeki etkileri, değişen öğrenci kitlesi, öğrenme-öğretmede değişen paradigmlar, öğretim elemanlarının gelişimini gerekli kılmaktadır. Başka bir ifade ile hangi kademe ya da unvanda olursa olsun, öğretim elemanlarının yürüttükleri hizmetleri en iyi şekilde yapabilmeleri için gelişen bilim ve değişen öğrenen profilleri karşısında, kendi mevcut bilgileri ve becerilerini güncellemeleri gereklidir. Söz konusu gereklilik, öğretim elemanlarının mesleki gelişimi kavramını gündeme getirmektedir.

Candy (1996) akademik gelişimi, yükseköğretimde uygulamaya yönelik olarak akademik performans zenginleştirmek için yapılan sistemli çalışmalar olarak tanımlamaktadır. Rowland (2001) ise akademisyenlerin mesleki gelişimini yükseköğretimde yer alan öğretim elemanlarının öğretme ve öğrenme konusunda yeterliliklerini artırma süreci olarak ifade etmektedir. Diamond (2002) akademik gelişimi öğretim elemanlarının öğretimsel, organizasyonel ve alan bilgisi konularında kendilerini daha yetkin hale getirmesi olarak açıklamaktadır. Tanımlardan anlaşıldığı

üzere akademisyenlerin mesleki gelişimi, onların alan bilgisi, öğretmenlik becerileri ve bilimsel yeterlikleri konusunda kendilerini daha nitelikli hale getirebilmeleri olarak ele alınmaktadır. Bu durum teori ve pratik arasındaki ilişkinin kurulması gerekliliğini de ortaya koymaktadır (MacDonald, 2003).

Öğretim elemanlarının mesleki gelişimi konusunda yapılan ilk çalışmalar, akademisyenlerin kendi disiplin alanlarındaki rekabetlerini artırma amacıyla, 1810'da Harvard Üniversitesi'nde "maaşlı izin" olarak başlamış olup; söz konusu uygulamalar 1970'lere kadar bu doğrultuda sürdürülmüştür (Ouellett, 2010). İlerleyen zamanda, öğretim elemanlarının mesleki açıdan gelişimlerini desteklemek için yürütülen faaliyetler yaygınlık kazanmaya başlamıştır. 1970'lerin başında Kansas ve Massachusetts Amherst üniversitelerinde, alan uzmanları ve uygulayıcılar için araştırma ve mesleki gelişim konularında iki tane ulusal konferans düzenlenmiştir (Brutkiewicz, 2012). 1974'te yüksek eğitimde öğretimsel ve organizasyonel etkinliklerin gelişimini desteklemeyi hedefleyen ve akademisyenler, yöneticiler, danışmanlar gibi üyelerden oluşan Yükseköğretimde Mesleki ve Organizasyonel Gelişim Ağı (Professional and Organizational Development Network in Higher Education – POD Network) kurulmuştur (POD Network, 2007). Söz konusu organizasyon akademisyenlerin gelişimi için kaynak materyaller hazırlamakta, burslar ve teşvik edici ödüller vermekte, konferanslar ve danışmanlık hizmetleri düzenlemektedir. 1977 yılında personel, program ve kurumsal gelişim ulusal kurulu oluşturulmuştur (National Council for Staff, Program and Organizational Development- NCSPOD) ve söz konusu kurul iki yıllık yükseköğretim kurumları için akademik gelişim desteği sağlamaya başlamıştır (NCSPOD, 2008). Bu kuruluş, alandaki problemler için pratik çözümler sunmaya yönelik düzenlediği yıllık konferanslar, hazırladığı basılı kaynaklar ve teşvik edici ödüllerle akademisyenlerin gelişimini desteklemektedir. İlerleyen yıllarda, Kanada'da bir grup akademik gelişim uzmanı tarafından, akademik gelişim konusunda daha resmi bir yapı oluşturulmuştur. Guelph Üniversitesi, McMaster Üniversitesi, Waterloo Üniversitesi ve Western Ontario Üniversiteleri'nden yükseköğretimde öğretimin ve öğrenmenin geliştirilmesi konusunda çalışan uzmanlar, 1981'de Yükseköğretimde Öğretme ve Öğrenme Topluluğu'nu kurmuşlardır (Society for Teaching and Learning in Higher Education – STLHE) (STLHE, 2013). Bu kuruluş, akademik gelişim ile ilgili yıllık konferanslara,

workshoplara, özel ilgi gruplarına, elektronik forumlara sponsor olmakta ve basılı materyaller hazırlamaktadır.

1990'lerde akademik gelişim, öğretmenin rolü odaklı ele alınmaya başlamıştır ve bu dönemde Carnegie Academy of Scholarship of Teaching and Learning, American Association for Higher Education (AAHE), American Association of Colleges and Universities, American Council on Education (ACE), Carnegie Academy for Advancement of Teaching, Council of Graduate Schools, National Science Foundation, Woodrow Wilson Foundation gibi organizasyonlar oluşturulmuştur ve İngiltere'de kurulan Staff and Educational Development Association (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012) ve International Consortium for Educational Development (ICED) kurumları akademik gelişimi küresel anlamda ele almaya başlamışlardır (Sorcinelli ve ark., 2006). 1999'da İngiltere'de kurulan Institute for Learning and Teaching in Higher Education (ILTHe), 2004 yılında Higher Educational Academy (Lunde ve Healy, 2002) olarak değişim geçirmiştir ve İngiltere'deki üniversiteler arası deneyim paylaşımı, personelinin akademik gelişimi ve etkili öğrenme-öğretme konusunda çalışmalar yapmaya başlamıştır (Higher Education Academy, 2013).

Günümüzde de akademik gelişim amaçlı düzenlenen faaliyetler ve programlar yaygınlaşmaya ve gelişmeye devam etmektedir. Hem dünyada hem ülkemizde üniversitelerin sunduğu olanaklar, akademisyenlerin eğitsel, mesleki ve kişisel gelişimlerini desteklemekte ve yaşamboyu öğrenme sürecine dâhil olmalarına yardım etmektedir. Ülkemizdeki üniversitelerde, akademisyenlerin mesleki gelişimi için kendi konu alanlarında bilgiler edinip, araştırma yapmalarına yönelik bilimsel yayınlar içeren veri tabanlarına üyelik hizmetleri sunulmaktadır. Ayrıca, üniversitelerin bünyesinde bulunan kütüphaneler, hemen her konu alanında çeşitli kaynaklara erişim olanağı sağlanmaktadır. Diğer yandan, bilimsel araştırmaları desteklemek için sunulan proje ödenekleri, öğretim elemanlarının yürüttükleri çalışmalar için gerekli malzemelerin karşılanmasında ve kendilerini bilimsel anlamda geliştirmeleri konusunda fırsatlar oluşturarak destekleyici rol üstlenmektedir. Ayrıca teknolojinin sunduğu olanaklar akademisyenlere hem öğretme hem de öğrenme amaçları doğrultusunda büyük kolaylıklar sunmaktadır. Çağımızın bilgi iletişim teknolojileri, farklı üniversitelerdeki bilim insanlarının bilgi ve deneyim paylaşımını kolaylaştırmakta, bilimsel anlamda

işbirlikli araştırmalar yapmalarını sağlamakta ve akademisyenlerin hem mesleki hem de kişisel açıdan gelişimlerini desteklemektedir.

Öğretim elemanlarının uluslararası düzeyde farklı üniversitelerde görev ve eğitim almaları, diğer araştırmacılar ile birlikte çalışmalar yürütebilmeleri için fırsat sunan Bologna Süreci, Mevlana Değişim Programı ve Erasmus Programı, öğretim elemanlarını yaşam boyu öğrenen olmaları konusunda destekleyip, mesleki açıdan gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Bunlar haricinde, üniversiteler bünyesinde organize edilen paneller, seminerler, hizmet içi eğitim kursları gibi organizasyonlar, öğretim elemanlarının alanlarındaki yetkinliklerini arttırmalarına yönelik fırsatlar oluşturmaktadır. Üniversiteler bünyesinde yer alan ve farklı alanlarda faaliyet gösteren çeşitli kulüpler, sanat, spor, bilim gibi geniş bir konu alanı yelpazesinde akademisyenlerin kendilerini geliştirmesi için seçenekler sunmaktadır.

Alanyazında Yaşamboyu Öğrenme ve Öğretim Elemanlarının Mesleki Gelişimi Konusunda Yapılan Çalışmalar

Alanyazında yaşamboyu öğrenme ve öğretim elemanlarının mesleki gelişimi konularında yapılan çalışmalar mevcuttur.

Brown (2001) yaptığı çalışmada, Alaska Üniversitesi'nde görev yapan akademisyenlerin, öğretim amaçlı teknoloji kullanım becerilerinin geliştirilmesi için yürütülen teknolojik gelişim programının etkililiğini incelemiştir. Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama araçları yardımıyla toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda, programa katılan akademisyenlerin eğitim teknolojü ve müfredat geliştirme uzmanı olmasına rağmen, teknolojik gelişim programında bazı zorluklarla karşılaştıkları; buna rağmen, katılımcıların derslerine teknolojiyi entegre etmede daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

Banks (2002) hazırladığı araştırmada, Virginia Teknik Üniversitesi'nin Akademik Gelişim Enstitüsünün algılanan etkililiğini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmada, programın katılımcısı olan 49 kişi ve programın geliştiricisi olan 5 kişi olmak üzere toplam 44 katılımcıdan toplanan veriler, yarı yapılandırılmış görüşme, doküman incelemesi ve anketler kullanılarak hem nitel hem de nicel yöntemler yardımıyla elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, yürütülen akademik gelişim programlarının katılımcılarının ve geliştiricilerinin programın kısa dönemli sonuçlarına

yönelik teknoloji kullanma becerilerinin geliyeceği, derslerde teknolojinin daha etkili kullanılacağı, katılımcıların işlerine yönelik daha yüksek motivasyona sahip olacağı konularında benzer beklentilere sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin eğitsel olarak geliyeceği, öğretim elemanlarının kendi öğretim yöntemlerini uygulayacakları, öğrencilerin arasındaki etkileşimin niteliğinin yükseltileceği gibi programın uzun dönemli sonuçlarına yönelik katılımcıların ve geliştiricilerin farklı görüş ve beklentilere sahip oldukları belirlenmiştir.

Sim, Zadnik ve Radloff (2003) gerçekleştirdikleri araştırmada, üniversite ve iş yeri kültürünün, yaşamboyu öğrenenlerin mesleki gelişimleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda hem nicel hem de nitel yöntemlerle, Avustralya’da üniversite öğrenimi gören radyoterapi öğrencileri, öğretim elemanları ve klinik çalışanlarından veriler toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin eğitim aldığı üniversitede yaşamboyu öğrenme anlayışının geliştirilmesi desteklenirken, çalışma ortamında böyle bir desteğin söz konusu olmadığı belirlenmiştir. Söz konusu bulguya dayalı olarak, yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaştırılmasında, üniversitelerin yanında diğer kurumlara da sorumluluklar düştüğü vurgulanmıştır.

Latchem, Odabaşı ve Kabakçı (2006) hazırladıkları çalışmada, Türkiye’de yükseköğretimin kalitesini arttırmak için öğretim elemanlarının mesleki açıdan gelişmelerinin desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Araştırmacılar, konu ile ilgili yapılan uygulamaların çoğunlukla sistematik olmadığını belirtip, öğretim elemanlarının mesleki gelişmelerinin sistematik bir şekilde sağlanması konusunda, internetin ve bilgi iletişim teknolojilerinin sunduğu olanaklardan yararlanılması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Soran, Akkoyunlu ve Kavak (2006) yaptıkları çalışmada, Hacettepe Üniversitesi’nde öğretim elemanlarının kendilerini mesleki olarak geliştirmelerine olanak sağlayan “Öğreticilerin Öğrenimi Programı”nı incelemişlerdir. Çalışmada, katılımcılardan anketler ile toplanan verilerin analizi sonrasında, söz konusu programın mesleki gelişim açısından yararlı bulunduğu, öğretim elemanlarının kendilerini geliştirme fırsatı edindikleri, diğer yandan söz konusu eğitim programının saatlerinin ve içeriğinin katılımcıların ihtiyaçlarına göre daha esnek hale getirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Kirby ve ark. (2010) hazırladıkları çalışmada, öğrencilerin yaşamboyu öğrenme eğilimlerini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirmişlerdir. Geliştirilen 14 maddelik veri toplama aracı, 309 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, veri toplama aracının iç tutarlılık katsayısı .71 olarak hesaplanmış ve öğrencilerin yaşamboyu öğrenme eğilimlerinin bölümler arası farklılık taşıdığı belirlenmiştir.

Meerah ve ark. (2011) hazırladıkları çalışmada, Kirby ve ark. (2010) tarafından geliştirilmiş olan yaşamboyu öğrenme ölçeğini Malezya bağlamında geçerlilik ve güvenilirliğini test etmeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda araştırmacılar, söz konusu veri toplama aracını kendi dillerine çevirtip uyarlama çalışması yapmışlardır. Araştırmacılar, uyarlanan ölçek formunu kullanarak, eğitim fakültesinde 3. sınıfta öğrenim gören 69 öğrenciye uygulamışlardır. Araştırmanın sonucunda veri toplama aracının iç tutarlılığı .59 olarak hesaplanmıştır. Araştırmacılar bu durumu veri toplama aracının uygulandığı örneklemin küçüklüğü ile açıklamışlardır. Ayrıca çalışmada kız öğrencilerin yaşamboyu öğrenme eğilimlerinin, erkeklerden anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Selvi (2011) gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmenlerin yaşamboyu öğrenme yeterliklerini belirlemeye çalışmıştır. Bu amaç doğrultusunda, iki aşamalı bir çalışma yürütülmüştür. İlk aşamada, 2007 yılında İngilizce öğretmenlerinin yeterliliklerini belirlemek için İngilizce öğretmenleri ve eğitim fakültelerinde görev yapan öğretilerden oluşan toplam 73 uzaman ile birlikte Delphi tekniği uygulanmıştır. Çalışma sonunda “Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri” en önemli ve yeni yeterlik alanı olarak ortaya çıkmıştır. İkinci aşamada ise 2009 yılında tüm öğretmenlerin yaşamboyu öğrenme yeterliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, daha önceden belirlenmiş olan yaşamboyu öğrenme yeterlilikleri ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında çalışan on öğretmen ile birlikte yüz yüze yapılan beyin fırtınası toplantılarında yeniden analiz edilerek tartışılmıştır. Beyin fırtınası tartışmaları sonucunda, İngilizce öğretmenleri için belirlenmiş olan yaşamboyu öğrenme yeterliklerinin, tüm öğretmenlerin yaşamboyu öğrenme yeterliği olabileceğine karar verilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin sahip olması gereken yaşamboyu öğrenme becerilerinin, “öğretmenin kendi kendinin eğitim ihtiyacını belirlemesi”, “mesleki yaşamında teknolojiyi etkili olarak kullanması” ve “kurs, sempozyum, seminer ve konferans gibi bilimsel etkinliklere katılması”, “öğrencilere kendi öğrenme stratejilerini daha iyi hale getirmek için yardımcı olmak”, “öğrencilerin eleştirel

düşünme becerilerini artırmalarına yardımcı olmak”, “öğrencilerin kendi öğrenme stillerine ilişkin farkındalıklarını artırmak”, “öğrencilerin öz-değerlendirme becerilerini artırmaya yardımcı olmak” ve “öğrencilerin teknoloji kullanım becerilerini artırmak” olarak ifade edilmiştir.

Uzunboylu ve Hürsen (2011) yaptıkları çalışmada, yaşamboyu öğrenme yeterliliklerine yönelik bir ölçek geliştirmişlerdir. Söz konusu araştırmada geliştirilen veri toplama aracı 300 ortaokul öğretmenine uygulanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda, 51 maddeden oluşan ölçeğin “öz yönetim yeterlilikleri”, “öğrenmeyi öğrenme yeterlilikleri”, “inisiyatif ve girişimcilik yeterlilikleri”, “bilgiyi elde etme yeterliliği”, “dijital yeterlilikler” ve “karar verebilme yeterliliği” olmak üzere 6 tane alt boyut elde edilmiştir. Söz konusu ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise .95 olarak belirlenmiştir.

Diker Coşkun ve Demirel (2012) hazırladıkları araştırmada tarama modeli uyarınca, üniversite öğrencilerinin yaşamboyu öğrenme eğilimlerini belirlemeye çalışmışlardır. Araştırmanın katılımcıları Marmara ve Yeditepe Üniversitelerinin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden toplam 1545 kişi oluşturmuştur. Çalışmada toplanan veriler, hedef kitleye uygulanan “Yaşamboyu Öğrenme Eğilimlerini Belirleme” Ölçeği ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda katılımcıların yaşamboyu öğrenme eğilimlerinin düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

İzci ve Koç (2012) yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemeyi hedeflemişlerdir. Bu amaç doğrultusunda araştırmacılar, “Yaşamboyu Öğrenme Anketi” isimli bir veri toplama aracı geliştirip, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde, Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği ve Matematik Öğretmenliği programlarının son sınıfında öğrenim gören, 387 öğretmen adayından veri toplamışlardır. Araştırma sonucunda katılımcıların, öğretmen adaylarının bilgiyi sorgulama becerilerine sahip olmaları ve yabancı dil bilmeleri gerektiği yönünde görüş belirttikleri anlaşılmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme sürecinde sahip olmaları gereken becerilerden bilgi okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma ve yabancı dil öğrenme, öğrencilerine rehber olma konularında, bölümlere göre anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu görülmüştür.

Konokman ve Yelken (2012) gerçekleştirdikleri araştırmada, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme yeterliklerine ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Çalışmanın katılımcıları, Mersin Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görev yapan farklı akademik unvanlara sahip olan 255 öğretim elemanından oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan “Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri Anketi” kullanılarak toplanmıştır. Söz konusu veri toplama aracı, Avrupa komisyonu tarafından belirtilmiş yaşamboyu öğrenme becerileri olan, anadilde ve yabancı dilde iletişim becerileri, matematiksel düşünme becerileri, teknoloji kullanım becerileri, öğrenmeyi öğrenme becerileri ve girişimcilik becerilerini yoklamaya yönelik maddeler hazırlanarak oluşturulmuştur. Araştırmanın bulgularında, öğretim elemanlarının yabancı dilde etkili konuşma becerisine sahip olma konusunda kararsız oldukları, dijital yeterlilikler ve teknoloji kullanımı konusunda kendilerini yeterli gördükleri, kendilerini geliştirmek ve yeni bilgiler öğrenmek için çabaladıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Aggarwal (2013) yaptığı çalışmada, öğretim elemanlarının gelişimlerinin sağlanması için üniversitelerde destekleyici mekanizmaların olması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca araştırmacı, teknolojinin sunduğu olanaklar sayesinde, öğretim elemanlarına esnek öğrenme ve kendilerini geliştirme fırsatlarının sunulabileceğini belirtmiştir. Bu doğrultuda üniversitelerin bilgi iletişim teknolojilerini kullanarak, çalışma ortamlarını zenginleştirmesi gerektiğini açıklayan araştırmacı; teknoloji vasıtasıyla, öğretim elemanlarına eğlenirken öğrenebilecekleri içerikler sunulup, gelişimlerinin desteklenmesinin önemli olduğunu dile getirmiştir.

Gencel (2013) hazırladığı çalışmada, öğretmen adaylarının yaşamboyu öğrenme yeterliliklerine yönelik algılarını incelemiştir. Araştırmanın katılımcıları Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıfta öğrenim görmekte olan 551 kişiden oluşmaktadır. Çalışmada elde edilen veriler “Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlikler Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algılarının, cinsiyet ve öğrenim görülen anabilim dalı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ve öğretmen adaylarının kendilerini en yeterli hissettiği alanın anadilde iletişim, en yetersiz

hissettikleri alanların yabancı dilde iletişim ile sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yeterlikler olduğu belirlenmiştir.

Kato (2013) yaptığı çalışmada, Japonya’da öğretim elemanlarının gelişimlerinin kanun ile belirlenmiş önemli bir görev olduğunu fakat konu ile ilgili yapılacak etkinliklerin üniversitelerin takdirine bırakıldığını ifade etmiştir. Bu doğrultuda araştırmacı, öğretim elemanlarının kendilerini geliştirme konusundaki faaliyetlere katılımlarının zorunlu olmadığını belirtmiştir. Ayrıca araştırmacı, 2000’li yıllarda Japon üniversitelerinin kalitelerinin yükseltilmesi, dış fon alımlarının teşvik edilmesi ve öğrencilerle ilgili istatistiklerin incelenmesinin de dâhil olduğu denetim mekanizmaları oluşturulduğunu açıklamış; bunlara rağmen, az sayıda kurumun öğretim elemanlarına sistematik gelişim programları sunduğunu ve Japonya’da öğretim elemanlarının becerilerinin geliştirilmesinin bir öncelik olarak görülmediğini ifade etmiştir.

Köksal ve Çoğmen (2013) gerçekleştirdikleri çalışmada, öğretmen adaylarının üniversite olanakları ve yaşamboyu öğrenme hakkında görüşlerini incelemiştir. Çalışmanın nicel boyutunda veriler, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde, farklı bölümlerde öğrenim gören 365 öğretmen adayına anket uygulanarak; nitel veriler ise farklı bölümlerde öğrenim gören 6 öğretmen adayı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının üniversite olanaklarını yetersiz buldukları, yaşamboyu öğrenmeyi her yaşta öğrenme olarak tanımladıkları, toplumsal ve teknolojik gelişmelerin bireyleri yaşamboyu öğrenmeye zorladığı ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, etkili bir öğretmenin de yaşam boyu öğrenmenin gerektirdiği yabancı dil bilme, bilgi ve iletişim teknolojilerine hâkim olma gibi özelliklere sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Günüç, Odabaşı ve Kuzu (2014) yaptıkları çalışmada “Etkili Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği”ni geliştirmişlerdir. Söz konusu veri toplama aracı ile 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi ve Osman Gazi Üniversitesi eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan toplam 742 öğretmen adayından veriler toplanmış ve elde edilen veriler üzerinden faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda iç tutarlılığı .96 olan, tek faktör altında toplanmış 33 maddelik bir ölçek yapısına ulaşılmıştır.

Kılıç (2014) gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye yönelik algılarını incelemiştir. Bu amaç doğrultusunda, Abant İzzet Baysal

Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi'nde, beş farklı öğretmenlik branşında eğitim gören son sınıf öğrencilerinden, araştırmacı tarafından geliştirilen “Yaşamboyu Öğrenme Algıları” ölçeği kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmenin gereğine ve önemine inandıkları, ancak, mesleki gelişim, kişisel gelişim veya boş zaman değerlendirme gibi konularda öğrenme ihtiyacı hissetmedikleri; öğrenmeye yönelik azim ve istek duymadıkları belirlenmiştir.

Köğce ve ark. (2014) hazırladıkları çalışmada, öğretim elemanlarının 21. yüzyıl öğrenen standartları ve yaşamboyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemeyi hedeflemiştir. Araştırmada tarama modeli doğrultusunda İzci ve Koç (2012) tarafından geliştirilen “Yaşamboyu Öğrenme Anketi” kullanılarak, farklı üniversitelerin eğitim fakültelerinde faaliyet göstermekte olan 43 öğretim elemanından veri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, çalışmaya katılan öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusunda olumlu görüşlere ve güçlü bir duyarlılığa sahip oldukları, ancak 21. yüzyıl öğrenen standartlarıyla ilgili tema ve alt temalar hakkında beklenen düzeyde kapsamlı bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Duta ve Rafaila (2014) gerçekleştirdikleri çalışmada, öğretim elemanlarının mesleki gelişimlerinde yaşamboyu öğrenmenin önemine yönelik algılarını belirlemeyi hedeflemiştir. Söz konusu amaç doğrultusunda Romanya ve İspanya'da farklı üniversitelerde faaliyet gösteren 485 öğretim elemanından, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeyi hem mesleki hem de pedagojik bilgilerini geliştirmede önemli gördükleri belirlenmiştir.

Rafique (2014) gerçekleştirdiği çalışmada, Lahor Üniversitesi'ndeki öğretim elemanlarının bilgi okuryazarlığı becerilerinin düzeylerini belirlemeyi hedeflemiştir. Bu amaç doğrultusunda, tesadüfi örnekleme ile belirlenen 84 öğretim elemanına, tarama modeli uyarınca, araştırmacı tarafından geliştirilen anket uygulanarak veri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, katılımcıların büyük çoğunluğunun veri tabanı üzerinden arama, veri kaynağı seçme ve arama stratejileri konularında eksiklikleri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcı öğretim üyelerinin, üniversite kütüphanesi kullanımlarının yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

Alanyazında yapılan araştırmalar incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme konusunda ağırlıklı olarak öğrenciler üzerinde çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bununla

birlikte, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme süreçlerinin daha iyi anlaşılması için konuyla ilgili görüşlerinin ve yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlerin detaylı olarak belirlenmesine yönelik araştırmalar yürütülmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Amaç

Yaşamboyu öğrenme süreci bireyin tüm hayatını kapsamaktadır. Bu süreçte, bireylerin yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen birçok içsel ve dışsal faktörler bulunmaktadır. Yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlerin incelenmesi, öğretim elemanlarının bu konuda desteklenmesi için yeni fırsatların oluşturulmasına yol gösterecektir. Alanyazında öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme süreçlerine yönelik olarak yapılmış araştırmalar bulunsa da söz konusu çalışmalar konuyu belli boyutlarıyla sınırlı olarak ele almışlardır. Alanyazındaki söz konusu sınırlılığı gidermeye yönelik olarak, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye yönelik düşüncelerinin, yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlerin ve bu faktörlere ilişkin yaşamboyu öğrenme düzeylerinin belirlenmesi konusunda kapsamlı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmanın amacı, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme hakkındaki düşüncelerini ve yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörleri belirleyerek, söz konusu faktörler bağlamında eğitim fakültesinde faaliyet gösteren öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme düzeylerini ortaya koymaktır. Araştırmanın genel amacına yönelik olarak, aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

1. Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme kapsamında
  - katıldıkları etkinlikler,
  - karşılaştıkları sorunlar,
  - sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?
2. Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmenin,
  - önemine yönelik,
  - tanımlanmasına yönelik düşünceleri nelerdir?
3. Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörler nelerdir?

4. Eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme düzeylerine ilişkin anket puanlarının,
  - bölümlere,
  - anabilim dallarına,
  - cinsiyetlerine,
  - yaş düzeylerine,
  - kıdem yıllarına,
  - akademik unvanlarına,
  - anket maddelerine göre dağılımları nedir?
5. Eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecinde katıldıkları etkinliklere ilişkin tercihleri nedir?

Önem

Yaşamboyu öğrenme kavramı, günümüz bilgi çağında öğrenme eyleminin süreklilik taşımasının önemini vurgulamaktadır. Modern bilim yuvaları olan üniversitelerde, bilimsel araştırma yapma ve öğrenci yetiştirme görevlerini yerine getirmeye çalışan öğretim elemanlarının, kendilerini sürekli geliştirmeleri ve yaşamboyu öğrenme becerilerine sahip olmaları bir zorunluluktur. Bu zorunluluk, insanları eğiterek, toplumu geleceğe hazırlayacak öğretmenlerin yetiştiği eğitim fakültelerinde faaliyet gösteren öğretim elemanlarının gelişimi konusunda ayrı bir değere sahiptir. Bu nedenle, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusunda etkili biçimde desteklenmeleri önemlidir. Söz konusu önem doğrultusunda, konu ile ilgili olarak sunulacak desteklere ve yapılacak faaliyetlere yol göstermesi amacıyla, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme süreçlerinin detaylı olarak anlaşılmasına yönelik bilimsel araştırmalar yapılması gereklidir. Diğer yandan, alanyazında konu ile ilgili yapılmış olan araştırmalar, konuyu belirli boyutlarıyla sınırlı bir kapsamda ele almaktadır. Bu nedenle, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusundaki düşüncelerinin, yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlerin ve söz konusu faktörler bağlamında eğitim fakültesi öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme düzeylerinin belirlenerek, alanyazına kazandırılması, üniversitelerin bilimsel niteliklerini arttırmada ve yükseköğretim sürecinde daha donanımlı öğrenciler yetiştirilmesinde önem taşımaktadır.

Bu araştırmada, 21. yuzyılın bilim kurumları olan uiversitelerde faaliyet gsteren oğretim elemanlarının, yaşamboyu oğrenme ozelliklerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi hedeflenmektedir. Ayrıca mevcut çalışmada, belirlenen faktörler bağlamında, eğitim fakültesinde faaliyet gsteren oğretim elemanlarının yaşamboyu oğrenme düzeylerinin, faaliyet gsterilen bölümlere, cinsiyete, kıdem yıllarına, yaş düzeylerine ve akademik unvanlara göre ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda ulaşılan bulgular, oğretim elemanlarının yaşamboyu oğrenme sürecine etki eden faktörlerin anlaşılması, eğitim fakültesinde görevli oğretim elemanlarının yaşamboyu oğrenme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından ortaya konulması, akademik etkililiğin arttırılması amaçıyla yapılacak tüm uygulamalar için ipuçları sunması açısından önemlidir. Ayrıca gerçekleştirilen araştırma, yaşamboyu oğrenme konusunda uikemizdeki akademik sistem bağlamında sonuçlar ortaya koymasından dolayı, uluslararası alanyazın açısından da önem taşımaktadır.

Bu araştırmada, oğretim elemanlarının yaşamboyu oğrenme düzeylerini belirlemek amaçıyla bir anket geliştirilip alanyazına kazandırılmış olması, söz konusu çalışmanın diğer bir önemini oluşturmaktadır. Araştırmanın sonuçları, araştırma evreni olarak belirlenmiş uiversitenin bağlamında şekillendiği için ozellikle konu ile ilgili farklı kurumlarda gerçekleştirilecek ileriki araştırmalarda bağlam faktörü açısından sonuçların değerlendirilmesine fırsat oluşturacaktır. Bu nedenle söz konusu araştırmanın sonuçları, sonuçlar doğrultusunda uygulamaya, kurumlara ve konu ile ilgili yapılacak araştırmalara yönelik sunulan öneriler, yükseköğretim kurumlarının geliştirilmesi ve oğretim elemanlarının niteliklerinin arttırılması konusunda, yöneticilere ve araştırmacılara yapılabilecek düzenlemeler konusunda ışık tutacaktır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Yaşamboyu oğrenme ölçeği geliştirilmesi sürecinde, 2014-2015 eğitim-oğretim yılı güz ve bahar dönemlerinde, Anadolu Uiversitesi'nde bulunan Açıköğretim Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Fen Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Fakültesi, İletifim Bilimleri Fakültesi,

İşletme Fakültesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Spor Bilimleri Fakültesi ve Turizm Fakültesi'nde görev yapan öğretim elemanlarıyla,

2. Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarıyla,
3. Nitel bulgular sonrasında elde edilen yaşamboyu öğrenmeye ilişkin boyutlarla,
4. Katılımcıların yaşamboyu öğrenme konusundaki bilgi, beceri ve deneyim düzeyleriyle sınırlıdır.

Tanımlar

Formal Öğrenme : Eğitim kurumlarında sunulan planlı ve yapılandırılmış öğrenme durumları.

İnformal öğrenme : Hayatın her anında çevre ile etkileşim ve bireysel deneyimler sayesinde edinilen bilgi ve deneyimleri kapsayan öğrenme durumları.

Non-formal Öğrenme : Planlı öğrenme etkinlikleri süreci içerisinde, yapılan planlama haricinde gerçekleşen öğrenme durumları.

Öğretim Elemanı : Yükseköğretim kurumlarında öğretim hizmeti veren ve bilimsel araştırmalar gerçekleştiren çevirmen, uzman, araştırma görevlisi, okutman, öğretim görevlisi, yardımcı doçent, doçent, profesör ve ordinaryüs profesör gibi unvanlar taşıyan akademik personellerdir.

Öğretim Elemanlarının Mesleki Gelişimi : Öğretim elemanlarının alan bilgisi, öğretmenlik becerileri ve bilimsel yeterlilikleri konusunda kendilerini daha nitelikli hale getirebilme sürecidir.

Yaşamboyu Öğrenme : Her yaştan bireyin, hayatları boyunca tüm gelişim alanları kapsamında kendilerine değer katıp, kendini gerçekleştirme süreci.

Yaşamboyu Öğrenme Özelliği : Kişisel ve çevresel etkenler tarafından biçimlendirilen, bireyin sahip olduğu yaşamboyu öğrenme karakteristiği.

Yetişkin : 18 yaş üstünde yer alan bireyler.

Yetişkin Eğitimi : Toplumdaki yetişkin bireylerin gelişim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerini bilişsel, duyuşsal, psikomotor alanlarda geliştirmeleri, sosyal, kültüre ve mesleki anlamda kendilerini daha başarılı, tatminli ve toplumla uyumlu hale getirebilmeleri için düzenlenen eğitsel süreçlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, araştırma sorularına detaylı yanıtlar bulunmasını sağlayacağı için keşfedici sıralı karma yöntem ile desenlenmiştir. Söz konusu desen iki aşamalı bir araştırma sürecini öngörmekte olup, bir olguyu incelemeye yönelik nitel veriler toplanması ve devamında söz konusu nitel verilerin analiz sonuçlarına dayalı olarak, nicel veriler toplanmasını temel alan bir araştırma modelidir (Creswell, 2012). Bu model doğrultusunda araştırmanın nitel aşaması olgubilim deseniyle, nicel aşaması ise tarama modeli ile desenlenmiştir. Olgubilim deseni, bireylerin bilinen bir olguya ilişkin düşüncelerini kapsamlı olarak belirlemeye olanak veren bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Tarama modelleri ise geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2008).

Katılımcılar

Anadolu Üniversitesi, uzaktan eğitim ve yaşamboyu öğrenme alanında köklü bir geçmişe olup (Kaya, 2014), öne çıkan bir kurumdur (Anadolu Üniversitesi, 2014; Milli Eğitim Bakanlığı, 2012). Bununla birlikte Anadolu Üniversitesi, bünyesinde faaliyet gösteren öğretim elemanlarına bilimsel faaliyetler yürütmeleri konusunda önemli maddi destekler ve olanaklar sunmaktadır. Ayrıca söz konusu kurum, araştırmacının faaliyet gösterdiği üniversite olmasından dolayı, veri toplama süreçlerinde kolaylık sağlanması açısından avantajlı bir konumdadır. Bunlarla birlikte, Anadolu Üniversitesi'nde yer alan öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusundaki mevcut durumunun belirlenmesinin, konu ile ilgili kurumsal ölçekte yürütülen faaliyetlerin kalitesini ve etkililiğini artırılması konusunda yapılacak çalışmalara ışık tutup, diğer üniversitelere de örnek teşkil edeceği düşünülmektedir. Tüm bu nedenler göz önüne alındığında, araştırmanın amacına uygun niteliklere sahip bir yükseköğretim kurumu olmasından dolayı, çalışma ortamı olarak Anadolu Üniversitesi seçilmiştir.

Bu doğrultuda araştırmanın nitel aşamasının evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Anadolu Üniversitesi'nin 17 fakültesinde faaliyet göstermekte olan, araştırma görevlisi, yardımcı doçent, doçent ve profesör unvanlarına sahip, toplam 1298 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Çalışmanın nicel aşamasının evrenini ise 2014-2015

eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakóltesi'nde faaliyet göstermekte olan, araştırma görevlisi, yardımcı doçent, doçent ve profesör unvanlarına sahip, toplam 296 öğretim elemanı oluşturmaktadır.

Araştırmanın nitel aşamasına ilişkin katılımcıların belirlenmesinde, gönüllülük esası temelinde hareket edilmiş ve öğretim üyelerinin evren içindeki oransal dağılımına göre amaçlı örneklem alınarak, 65 öğretim elemanı katılımcı olarak seçilmiştir. Böylelikle belirlenen evrenin %5'ine ulaşılmıştır. Örneklem kapsamındaki katılımcılardan 26 kişi (evrenin %2'si) ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak, 39 kişiye de (evrenin %3'ü) yazılı görüşme formu uygulanarak veri toplanmıştır. Çalışmanın nicel aşamasındaki katılımcıların belirlenmesinde ise evrenin tamamına ulaşılmış ve örneklem alınmamıştır. Bu kapsamda Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakóltesi'nde faaliyet gösteren 296 öğretim elemanına araştırmacı tarafından geliştirilen Yaşamboyu Öğrenme Anketi formu dağıtılmış, söz konusu formlardan 235 tanesi geri dönmüştür. Böylece eğitim fakóltesi evreninin %79,39'una ulaşılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda yer alan öğretim elemanlarının çeşitli değişkenler açısından demografik özelliklerine göre dağılımları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Araştırmanın katılımcılarının cinsiyete göre dağılımları Tablo 1'de görölmektedir.

Tablo 1

Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	n	%
Kadın	32	49,2
Erkek	33	50,8
Toplam	65	100

Tablo 1'de göröldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının cinsiyetlerine göre dağılımları birbirine yakın düzeydedir. Buna göre toplam 65 katılımcının %49,2'si (32 kişi) kadın, %50,8'i (33 kişi) erkektir.

Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının sahip oldukları akademik unvanlarına göre dağılımları Tablo 2'de görölmektedir.

Tablo 2

Katılımcıların Akademik Unvanlarına Göre Dağılımları

Akademik Unvanlar	n	%
Profesör	12	18,5
Doçent	13	20,0
Yardımcı Doçent	20	30,8
Araştırma Görevlisi	20	30,8
Toplam	65	100

Tablo 2’de belirtildiği gibi, araştırmanın katılımcısı olan toplam 65 öğretim elemanı arasında %30,8 oran (20 kişi) ile “Araştırma Görevlisi” ve %30,8 oran (20 kişi) ile “Yardımcı Doçent” unvanına sahip katılımcıların en büyük paya sahip olduğu görülmektedir. Söz konusu katılımcı gruplarını sırasıyla %20,0’lık oran (13 kişi) ile “Doçent” ve %18,5’lik oran (12 kişi) ile “Profesör” unvanlarına sahip katılımcılar takip etmektedir.

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanlarının faaliyet gösterdikleri fakülterlere göre dağılımları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Katılımcıların Fakülterlere Göre Dağılımları

Fakülterlere Göre Dağılım	n	%
Açıköğretim Fakültesi	5	7,7
Eczacılık Fakültesi	4	6,2
Edebiyat Fakültesi	4	6,2
Eğitim Fakültesi	11	16,9
Fen Fakültesi	3	4,6
Güzel Sanatlar Fakültesi	4	6,2
Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi	3	4,6
Hukuk Fakültesi	3	4,6
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	4	6,2
İktisat Fakültesi	3	4,6
İletişim Bilimleri Fakültesi	4	6,2
İşletme Fakültesi	4	6,2
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	2	3,1

Tablo 3, Devamı

Fakülterele Göre Dağılım	n	%
Fakülterele Göre Dağılım	n	%
Mühendislik Fakültesi	2	3,1
Sağlık Bilimleri Fakültesi	3	4,6
Spor Bilimleri Fakültesi	3	4,6
Turizm Fakültesi	3	4,6
Toplam	65	100

Tablo 3'te görüldüğü üzere, toplam 17 fakülteden 65 öğretim elemanının çalışma kapsamında yer aldığı görülmektedir. Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanlarından %16,9'u (11 kişi) Eğitim Fakültesi'nde faaliyet göstermektedir. Söz konusu grubu %7,7 oranı (5 kişi) ile Açıköğretim Fakültesi öğretim elemanları takip etmektedir. Eczacılık Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İletişim Bilimleri Fakültesi ve İşletme Fakültesi'nde görev yapan öğretim elemanları tüm katılımcılar arasında %6,2'şerlik (4'er kişi) oranlara sahip olduğu görülmektedir. Fen Fakültesi, Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İktisat Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Spor Bilimleri Fakültesi ve Turizm Fakültesi'nde görev yapan öğretim elemanları, seçilen örneklem içinde %4,6'şarlık (3'er kişi) oranlarda yer almaktadır. Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ve Turizm Fakültesi ise %3,1'lik oranlar (2 şer kişi) ile katılımcılar arasına dâhil olmaktadır.

Araştırmanın nicel boyutunda katılımcı olarak yer alan öğretim elemanlarının çeşitli değişkenler açısından demografik özelliklerine göre dağılımları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur. Çalışmanın katılımcılarının faaliyet gösterdikleri bölümlere göre dağılımlarının yüzde ve frekans değerleri hesaplanmış ve Tablo 4'te listelenmiştir.

Tablo 4

Katılımcıların Bölümlere Göre Dağılımları

Bölümler	f	%
İlköğretim Bölümü	48	20,87
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	52	22,61
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	23	10,00

Tablo 4, Devamı

Bölümler	<i>f</i>	%
Eğitim Bilimleri Bölümü	38	16,52
Özel Eğitim Bölümü	47	20,43
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü	22	9,57
Toplam	230	100

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının sayıları bölümlere göre farklılık göstermektedir. Buna göre, toplam 230 katılımcı içinde en büyük paya sahip bölümler sırasıyla %22,61'lik oran ile (52 kişi) Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, %20,87'lik oran ile (48 kişi) İlköğretim Bölümü ve %20,43'lük oran ile (47 kişi) Özel Eğitim Bölümü'dür. Bu bölümleri sırasıyla %16,52'lik oran ile (38 kişi) Eğitim Bilimleri Bölümü, %10,00'lik oran ile (23 kişi) Güzel Sanatlar Eğitim Bölümü ve %9,57'lik oran ile (22 kişi) Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü takip etmektedir.

Araştırmanın katılımcılarının faaliyet gösterdikleri anabilim dallarına göre dağılımlarının yüzde ve frekans değerleri hesaplanmış ve Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Katılımcıların Anabilim Dallarına Göre Dağılımları

Anabilim Dalları	<i>f</i>	%
Alman Dili Eğitimi	14	6,09
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	22	9,57
Eğitim Programları ve Öğretim	8	3,48
Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi	14	6,09
Fransız Dili Eğitimi	12	5,22
İlköğretim Matematik Eğitimi	13	5,65
İngiliz Dili Eğitimi	27	11,73
İşitme Engelliler Eğitimi	14	6,09
Okul Öncesi Eğitimi	7	3,04
Psikolojik Danışma ve Rehberlik	16	6,96
Resim-İş Eğitimi	22	9,57
Sınıf Öğretmenliği	19	8,26

Tablo 5, Devamı

Anabilim Dalları	<i>f</i>	%
Sosyal Bilgiler Eğitimi	9	3,91
Üstün Zekâlılar Eğitimi	9	3,91
Zihin Engelliler Eğitimi	24	10,43
Toplam	230	100

Tablo 5’te görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının sayıları anabilim dallarına göre farklılık göstermektedir. Buna göre, toplam 230 katılımcı içinde en büyük paya sahip anabilim dalı %11,73’lük oran ile (27 kişi) İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı’dır. Bu grubu sırasıyla %10,43’lük oran ile (24 kişi) Zihin Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı, %9,57’lik oran ile (22 kişi) Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, %9,57’lik oran ile (22 kişi) Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı ve %8,26’lık oran ile (19 kişi) Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı takip etmektedir. Katılımcı grubu içinde en az paya sahip olan anabilim dallarının ise sırasıyla % 3,04’lük oran ile (7 kişi) Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, %3,48’lik oran ile (8 kişi) Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, %3,91’lik oran ile (9 kişi) Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı ve yine %3,91’lik oran ile (9 kişi) Üstün Zekâlılar Eğitimi Anabilim Dalı olduğu görülmektedir.

Çalışmanın katılımcılarının yaş aralıklarına göre dağılımlarının yüzde ve frekans değerleri hesaplanmış ve Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Dağılımları

Yaş Aralıkları	<i>f</i>	%
22-30 yaş	115	50,00
31-40 yaş	50	21,74
41-50 yaş	39	16,96
51-60 yaş	21	9,13
61 ve üzeri yaş	5	2,17
Toplam	230	100

Tablo 6’da görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının sayıları yaş aralıklarına göre farklılık göstermektedir. Buna göre toplam 230 katılımcı içinde, 22-30 yaş aralığında yer alan bireyler, %50,00’lük oran ile (115 kişi) en büyük paya sahiptir. Bu grubu sırasıyla %21,74’lük oran ile (50 kişi) 31-40 yaş aralığındaki katılımcılar, %16,96’lık oran ile (39 kişi) 41-50 yaş aralığındaki katılımcılar ve %9,13’lük oran ile (21 kişi) 51-60 yaş arasındaki katılımcılar takip etmektedir. Katılımcı grubu içinde en az paya sahip olan yaş aralığı ise %2,17’lik oran ile (5 kişi) 61 yaş ve üzeri katılımcılar olduğu görülmektedir.

Araştırmanın katılımcılarının kıdem yıllarına göre dağılımlarının yüzde ve frekans değerleri hesaplanmış ve Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Katılımcıların Mesleklerindeki Kıdem Yılları Aralıklarına Göre Dağılımları

Kıdem Yılları	<i>f</i>	%
1-10 yıl	145	63,04
11-20 yıl	43	18,70
21-30 yıl	27	11,74
31 yıl ve üzeri	15	6,52
Toplam	230	100

Tablo 7’de görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının sayıları kıdem yıllarına göre farklılık göstermektedir. Buna göre toplam 230 katılımcı içinde 1-10 yıl arasında kıdemli olan bireyler, %63,04’lük oran ile (145 kişi) en büyük paya sahiptir. Bu grubu sırasıyla %18,70’lik oran ile (43 kişi) 11-20 yıl arası kıdeme sahip katılımcılar ile %11,74’lük oran ile (27 kişi) 21-30 yıl arası kıdeme sahip olan katılımcılar takip etmektedir. Çalışma grubu içinde en az paya sahip olan katılımcıların ise %6,52’lik oran ile (15 kişi) 31 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan bireyler olduğu görülmektedir.

Çalışmanın katılımcılarının cinsiyete göre dağılımlarının yüzde ve frekans değerleri hesaplanmış ve Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyetler	<i>f</i>	%
Erkek	101	43,91
Kadın	129	56,09
Toplam	230	100

Tablo 8’de görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının sayıları cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Buna göre toplam 230 katılımcı içinde kadınlar %56,09’luk oran ile (129 kişi), erkekler ise %43,91’lik oran ile (101 kişi) temsil edilmektedir.

Araştırmanın katılımcılarının, akademik unvanlarına göre dağılımlarının yüzde ve frekans değerleri hesaplanmış ve Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Katılımcıların Akademik Unvanlara Göre Dağılımları

Akademik Unvanlar	<i>f</i>	%
Profesör	16	6,96
Doçent	25	10,87
Yardımcı Doçent	52	22,60
Araştırma Görevlisi	137	59,57
Toplam	230	100

Tablo 9’da görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının sayıları akademik unvanlara göre farklılık göstermektedir. Buna göre toplam 230 katılımcı içinde, %59,57’lik oran ile (137 kişi) araştırma görevlileri en büyük paya sahiptir. Bu grubu sırasıyla %22,60’lik oran ile (52 kişi) yardımcı doçentler, %10,87’lik oran ile (25 kişi) doçentler ve %6,96’lık oran ile (16 kişi) profesörler takip etmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nitel boyutunda elde edilen veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formu ve yazılı görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Çalışmanın nicel boyutunda ulaşılan veriler ise araştırmacı tarafından geliştirilen Yaşamboyu Öğrenme Anketi kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmada

kullanılan veri toplama araçlarının her biri, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanında 7 konu alanı uzmanı, 3 ölçme uzmanı ve 1 dil uzmanının görüşüne sunulduktan sonra, pilot uygulamalar ile test edilip, son haline getirilmiştir. Tablo 10’da araştırmanın aşamalarına göre kullanılan veri toplama araçları listelenmektedir.

Tablo 10

Araştırmanın Aşamalarına Göre Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmanın Aşamaları	Veri Toplama Araçları
Araştırmanın Nitel Aşaması	
- Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme kapsamında katıldıkları etkinlikleri, karşılaştıkları sorunlar ve sorunlara yönelik çözüm önerilerini belirleme.	- Yarı yapılandırılmış görüşme formu - Yazılı görüşme formu
- Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmenin önemine ve tanımlanmasına yönelik düşüncelerini belirleme.	
- Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörleri belirleme.	
Araştırmanın Nicel Aşaması	
- Eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme düzeylerine ilişkin anket puanlarının, bölümlere, anabilim dallarına, yaş düzeylerine, kıdem yıllarına, cinsiyetlerine, akademik unvanlarına ve anket maddelerine göre dağılımlarını belirleme.	- Anket
- Eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının kendilerini geliştirme sürecinde katıldıkları etkinliklere ilişkin tercihlerini belirleme.	

Yukarıdaki tabloda yer alan veri toplama araçlarına ilişkin detaylar aşağıda açıklanmaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Yarı-yapılandırılmış görüşme formu, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye yönelik düşünceleri ve yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, yüz yüze görüşmeler aracılığıyla yanıt aranmak üzere açık uçlu sorular geliştirilerek, söz konusu veri toplama aracı oluşturulmuştur. Ayrıca, daha detaylı veri elde edilebilmesi için ek sorular da hazırlanmıştır. Geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, sırasıyla alan uzmanları, ölçme uzmanları ve dil uzmanının görüşüne sunulduktan sonra, gerekli düzenlemeler yapılarak, pilot uygulama için hazır edilmiştir. Pilot uygulamada geliştirilen form, Anadolu Üniversitesi evreni kapsamında yer alan ve belirlenen örnekleme temsil eden 3 öğretim elemanına uygulanarak, soruların anlaşılabilirliği test edilmiş ve alınan dönütlere göre son haline getirilmiştir (EK C).

Yazılı Görüşme Formu

Yazılı görüşme formu, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye yönelik düşünceleri ve yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, katılımcıların yazarak yanıtlamaları amacıyla açık uçlu sorular geliştirilerek, söz konusu veri toplama aracı oluşturulmuştur. Geliştirilen yazılı görüşme formunda, katılımcılara yönelik olarak açıklayıcı bilgiler de sunulmuştur. Bu form, sırasıyla alan uzmanları, ölçme uzmanları ve dil uzmanının görüşüne sunulduktan sonra, gerekli düzenlemeler yapılarak, pilot uygulama için hazır edilmiştir. Pilot uygulamada geliştirilen form, Anadolu Üniversitesi evreni kapsamında yer alan ve belirlenen örnekleme temsil eden 3 öğretim elemanına uygulanarak, soruların anlaşılabilirliği test edilmiş ve alınan dönütlere göre son haline getirilmiştir (EK E).

Kişisel Bilgi Formu

Yaşamboyu öğrenme anketi ile birlikte kullanılmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formunda katılımcıların, faaliyet gösterdikleri bölümleri, anabilim dalları, yaş düzeyleri, kıdem yılları, cinsiyetleri, akademik unvanları, faaliyet ve yaşamboyu öğrenme amacıyla yaptıkları faaliyetlere ilişkin tercih sıraları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu form, sırasıyla alan uzmanları, ölçme uzmanları ve dil

uzmanının görüşüne sunulduktan sonra, gerekli düzenlemeler yapılarak, pilot uygulama için hazır edilmiştir. Pilot uygulamada geliştirilen form, yaşamboyu öğrenme anketi ile birlikte, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi evreni kapsamında yer alan 10 öğretim elemanına uygulanarak test edilmiş ve alınan dönütlere göre son haline getirilmiştir (EK F).

Yaşamboyu Öğrenme Anketi

“Yaşamboyu Öğrenme Anketi”, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde faaliyet gösteren öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme düzeylerini belirlemek amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Büyüköztürk ve ark. (2013), anket geliştirme sürecinde sırasıyla problemi tanımlama, madde yazma, uzman görüşü alma ve ön uygulama yapıp ankete son halini verme aşamalarının izlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu belirtiler ışığında söz konusu anket oluşturulurken, çalışmanın nitel aşamasında belirlenen ve öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörler doğrultusunda 50 madde hazırlanmıştır. Hazırlanan maddelerin kapsam geçerliliğini sağlamak için oluşturulan madde havuzu Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanından 7 uzmanın görüşüne başvurularak değerlendirilmiştir. Uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda seçilen ve düzenlenen 40 madde, beş dereceli likert tipinde hazırlanıp, anket formu haline getirilmiştir. Oluşturulan form, aynı alan uzmanları tarafından tekrar incelenerek, görünüş geçerliliği konusunda görüş alınmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu aşamadan sonra söz konusu anket formu, sırasıyla 3 ölçme uzmanı ve 1 dil uzmanı tarafından incelenmiş ve alınan dönütler doğrultusunda pilot uygulama için hazır hale getirilmiştir. Geliştirilen veri toplama aracı, pilot uygulama ile Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi evreni kapsamında yer alan 10 öğretim elemanına uygulanarak test edilmiş ve alınan dönütlere göre son haline getirilmiştir (EK F). Geliştirilen anketin maddeleri ile her bir maddenin dayanağını oluşturan, araştırmanın nitel boyutunda elde edilmiş olan kodlar Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11

Yaşamboyu Öğrenme Anketi Maddeleri ve Dayandığı Kodlar

Madde	Kaynak Kod
1. Eksik olduğunu düşündüğüm yönlerimi geliştirmek için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	Öz değerlendirme yapma
2. Yeni bilgiler öğrenirken bilgi iletişim teknolojilerine gereksinim duymam.	Bilgi iletişim teknolojileri
3. Geleceğe yönelik hangi konuları öğrenmem gerektiğine ilişkin hedefler belirlerim.	Bireyin hedefleri
4. Öğrenme motivasyonum yüksektir.	Motivasyon
5. İlğimi çeken konularda yeni bilgi ve beceriler edinirim.	Merak
6. Öğrenmede yeniliklere açığım.	Yeniliğe açık olmak
7. Yeni bilgi ve beceriler edinmek için başkalarıyla işbirliği yaparım.	İşbirliğine açıklık
8. İnsanlarla olan etkileşimlerimden yeni bilgiler öğrenirim.	Etkili iletişim becerileri
9. Akademik yükselme isteğim yeni bilgi ve beceriler öğrenmeye teşvik eder.	Akademide yükselme isteği
10. Akademik çalışmalarımın yoğunluğu farklı alanlardaki öğrenmelerimi sınırlar.	Akademik odaklı çalışma zorunluluğu
11. Öğrenme hedeflerime ulaşmak için yılmadan çaba sarf ederim.	Öğrenmede sebat etme
12. Maddi sorunlar, farklı öğrenme olanaklarından yararlanmamı sınırlar.	Maddi kaynak sıkıntısı
13. Öğretim elemanı değişim programlarından yararlanmam.	Akademisyen değişim programları
14. Çalıştığım kurumun sunduğu maddi olanaklardan (proje ödenekleri, konferans katılım destekleri vb.) yararlanırım.	Kurumun olanakları
15. Çalışma ortamımın dinamiği (çalışma temposu, insan ilişkileri vb.) öğrenme isteğimi olumsuz etkiler.	Çalışılan akademik ortam desteği
16. Öğrencilerle olan etkileşimim (öğrencilerin soruları, fikirleri vb.) beni öğrenmeye teşvik eder.	Öğrencilerle etkileşim
17. Ders yükümün fazlalığı farklı alanlardaki öğrenmelerimi sınırlar.	Ders yükü fazlalığı
18. Ailevi sorumluluklarım, farklı öğrenme olanaklarından yararlanmamı sınırlar.	Aile
19. Sosyal çevrem beni öğrenmeye teşvik eder.	Çevrenin niteliği
20. Toplumun yaşamboyu öğrenme kültürü kendimi geliştirmemi kolaylaştırır.	Toplum kültürü
21. Öğrenme amacıyla medyadan (televizyon, radyo, gazete vb.) yararlanırım.	Medya
22. Sürekli öğrenme isteği duyarım.	Öğrenme isteği

Tablo 11, Devamı

Madde	Kaynak Kod
23. Sahip olduğum olumlu ruh hali öğrenme sürecimi kolaylaştırır.	Bireyin psikolojik durumu
24. Akademisyenliğin gelişmeyi gerektiren yapısı beni öğrenmeye teşvik eder.	Akademisyenliğin gelişmeye zorlayıcı yapısı
25. Kurumda üstlendiğim görevler (idari görevler, danışmanlık, koordinatörlük vb.) farklı alanlardaki öğrenmelerimi sınırlar.	İş yükü fazlalığı
26. Kurum yönetiminin destekleyici tutumu öğrenme sürecimi hızlandırır.	Kurum yönetiminin zihniyeti
27. Zayıf olduğum noktalarda kendimi geliştirmek için öğrenme girişiminde bulunmam.	Öz değerlendirme yapma
28. Kurumun sağladığı maddi destekler öğrenme sürecimi olumlu etkiler.	Kurumun desteği
29. Devletin yaşamboyu öğrenme politikalarının (halk eğitim merkezleri, devlet destekli kurslar, seminerler vb.) öğrenme isteğim üzerinde olumlu etkisi yoktur.	Devlet politikaları
30. Uzmanlık alanım dışındaki alanlarda da yeni bilgiler öğrenmeye çalışırım.	Akademik odaklı çalışma zorunluluğu
31. Mesleğime olan sevgim öğrenme isteğimi artırır.	Mesleği sevmek
32. Karşılaştığım manevi sorunlar (olumsuz insan ilişkileri, mobbing vb.) öğrenme isteğimi azaltır.	Mobbing
33. Bilime katkı sağlama düşüncesi öğrenme isteğimi artırır.	Bilime katkı sağlama
34. Yeni bilgi ve beceriler öğrenerek mesleki anlamda kendimi güncel tutarım.	Alanda güncel olanı takip etme
35. Çağa uyum sağlamak için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	Çağa uyum sağlama
36. Yeni bilgiler öğrenmek zorunda kalmak beni tedirgin eder.	Öğrenme isteği
37. Çevremdeki insanlara yararlı olmak için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	Çevreye faydalı olma
38. Çevremdeki insanlara model olmak için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	Çevreye model olma
39. Derslerimi güncellemek için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	Dersini güncelleme
40. İleriye dönük bir öğrenme planı yapmam.	Bireyin hedefleri

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırma kapsamında verilerin toplanmasından önce, Anadolu Üniversitesi Etik Kurulu'na başvuruda bulunulmuş ve çalışmanın etik açıdan gerçekleştirilebilirliğine ilişkin izin belgesi alınmıştır (EK A). Araştırmanın nitel aşamasında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye yönelik düşüncelerinin ve yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla, Anadolu Üniversitesi bünyesinde yer alan fakültelerden, örnekleme dâhil edilen farklı akademik unvanlara sahip öğretim elemanları ile yarı yapılandırılmış görüşme ve yazılı görüşme formu kullanılarak veri toplanmıştır. Bu amaçla, öğretim elemanlarıyla tek tek iletişime geçilip, randevu alınmış ve kendilerine en uygun olan yer ve zamanda, araştırmacı tarafından bireysel olarak görüşülerek veri toplanmıştır. Çalışmanın nitel boyutunun inandırıcılığını sağlamak için farklı veri toplama teknikleri kullanılarak veri çeşitlenmesine gidilmiştir. Ayrıca, veri kaynağı çeşitlenmesini gerçekleştirilmeye yönelik, farklı özelliklerdeki katılımcılardan veri toplanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, veri toplama sürecinde uzun süreli etkileşimi sağlama amacıyla, katılımcı sayısı fazla tutulmuştur.

Araştırma kapsamında yürütülen yarı yapılandırılmış görüşmelerden her birinin gerçekleştirildiği tarih, görüşme süresi ve görüşmenin yapıldığı yere ilişkin bağlamsal bilgiler Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12

Yarı Yapılandırılmış Görüşmelere İlişkin Bağlam Bilgileri

Katılımcı	Tarih	Süre	Yer
K1	30.09.2014/Saat 10:27	22 dakika 11 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K2	22.09.2014/Saat 10:45	29 dakika 15 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K3	23.09.2014/Saat 13:15	21 dakika 53 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K4	22.09.2014/Saat 11:30	25 dakika 44 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K5	23.09.2014/Saat 10:00	21 dakika 42 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K6	23.09.2014/Saat 15:30	25 dakika 26 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K7	24.09.2014/Saat 17:00	21 dakika 17 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K8	16.10.2014/Saat 09:45	30 dakika 14 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K9	26.09.2014/Saat 09:45	28 dakika 6 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K10	01.10.2014/Saat 15:20	38 dakika 18 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K11	14.10.2014/Saat 10:46	28 dakika 45 saniye	Katılımcının çalışma ofisi

Tablo 12, Devamı

Katılımcı	Tarih	Süre	Yer
K12	25.09.2014/Saat 09:15	29 dakika 45 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K13	15.10.2014/Saat 15:30	25 dakika 13 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K14	29.09.2014/Saat 14:10	34 dakika 19 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K15	29.09.2014/Saat 13:20	28 dakika 6 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K16	26.09.2014/Saat 14:00	30 dakika 22 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K17	24.09.2014/Saat 15:30	33 dakika 50 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K18	30.09.2014/Saat 14:15	22 dakika 58 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K19	14.10.2014/Saat 14:45	32 dakika 51 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K20	17.10.2014/Saat 13:25	40 dakika 2 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K21	01.10.2014/Saat 10:38	31 dakika 23 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K22	01.10.2014/Saat 14:15	45 dakika 52 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K23	25.09.2014/Saat 13:05	41 dakika 12 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K24	30.09.2014/Saat 16:20	44 dakika 57 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K25	29.09.2014/Saat 16:00	63 dakika 5 saniye	Katılımcının çalışma ofisi
K26	16.10.2014/Saat 11:55	49 dakika 14 saniye	Katılımcının çalışma ofisi

Veri toplama araçlarının uygulanmasından önce katılımcılara, araştırmanın amacı, içeriği, toplanan verilerin nasıl kullanılacağı, katılımcıların hakları ve gizlilik ilkelerini içeren yazılı onay formu incelettirilmiş (EK B ve EK D), bu bilgiler araştırmacı tarafından sözel olarak da açıklanmış ve tüm katılımcılardan araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarına dair imza alınmıştır. Ayrıca veri toplama araçlarının uygulanmasından önce katılımcılara, yürütülen araştırma konusu ile ilgili ön bilgiler ve açıklamalar sunulmuş, araştırmaya katkı sunmaya hazır hale gelmeleri sağlanmıştır.

Gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerden önce, görüşme yapılan ortamın sakinliği ve huzurunun sağlanması için gerekli tedbirler alınmıştır. Bu doğrultuda, görüşmenin akışını bozacak çevresel etmenler kontrol edilerek, etkilerinin en az düzeyde tutulmaları sağlanmıştır. Yapılan görüşmelerdeki diyaloglar, araştırmacı tarafından temin edilen ses kayıt aleti vasıtasıyla kaydedilmiştir. Görüşmelerde katılımcıların kendilerini daha rahat hissedebilmeleri konusunda, araştırmacı tarafından bir giriş konuşması yapılmış ve sonrasında araştırma amacı doğrultusunda hazırlanmış olan sorular bir sohbet ortamı içerisinde, akışa uygun olarak genelden özele doğru bir sıra ile kendilerine yöneltilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler esnasında katılımcılara,

görüşmenin akışına göre sonda sorular yöneltilmiş ve daha detaylı veriler toplanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, görüşme esnasında araştırmacı tarafından anlaşılamayan belirtilmelerle ilgili olarak, katılımcılardan düşüncelerini daha detaylı olarak açıklamaları istenmiştir. Böylelikle, çalışmanın inandırıcılığının sağlanmasına yönelik veri toplama sürecinde derinlik odaklı bir yaklaşım izlenmiştir. Veri toplama sürecinde, görüşülen kişilerin belirttiği düşünceler, araştırmacı tarafından yönlendirici ya da yargılayıcı olmayan bir tutum ile dinlenmiş; olumlu bir iletişim ortamı oluşturularak, katılımcıların görüşlerini ve düşüncelerini özgürce ifade etmelerine fırsat sunulmuştur.

Gerçekleştirilen görüşmelerin bitiminde, araştırmacı tarafından toplanan verilere ilişkin katılımcılara bir özet yapılarak, verilerin doğruluğuna ilişkin onay alınmış ve araştırmacının inandırıcılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan görüşmelerden sonra, araştırmacı tarafından günlükler tutularak, veri toplama sürecine ve toplanan verilere ilişkin izlenimler notlar alınmış ve görüşmelere ilişkin ses kayıtlarının yazıya dökülmesi işlemi gerçekleştirilmiştir. Yazıya dökülen görüşme kayıtlarında anlaşılamayan verilerin olması durumunda, ilgili katılımcı ile iletişime geçilip, görüşlerini açıklığa kavuşturması istenmiştir. Ayrıca araştırmacının örnekleme dâhilindeki katılımcılardan, yazılı görüşme formu aracılığı ile veri toplanmıştır. Söz konusu formlar, katılımcılara araştırmacı tarafından elden teslim edilmiş ve formlarda yer alan açık uçlu sorulara yazılı olarak yanıt vermeleri istenmiştir. Katılımcılar, söz konusu formları kendilerine en uygun zamanda yanıtlamışlar ve araştırmacıya elden teslim etmişlerdir.

Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra, toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, toplanan nitel verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İçerik analizi süreci ile veriler, kategoriler ve temalar halinde kodlanmıştır. Böylece, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye yönelik düşüncelerine ve yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlere ulaşılmıştır. Söz konusu analiz süreci çalışmanın inandırıcılığını sağlamak amacıyla iki alan uzmanı tarafından gerçekleştirilmiş ve kodlamalarda tutarlılık sağlanmıştır. Yapılan nitel analiz sürecinde NVIVO 10 programından yararlanılmıştır. Analiz sonuçlarının raporlaştırılması sürecinde, araştırmacının aktarılabilirliğini sağlamak için katılımcıların ifadeleri doğrudan alıntılarla sunulmuş ve çok sayıda örnek ifadeye yer verilmiştir.

Araştırmanın nicel aşamasında, araştırmacı tarafından ulaşılan kodlar ve temalar kapsamında, yaşamboyu öğrenme anketi oluşturulmuştur. Geliştirilen anketin kapsam ve görünüş geçerliğini sağlamak için uzman görüşü alınmıştır. Ayrıca veri toplama aracının iç tutarlılığını belirlemek için Cronbach Alpha değeri hesaplanmış ve yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu ortaya konulmuştur. Söz konusu anket aracılığıyla Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde faaliyet gösteren öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, geliştirilen anket formları, eğitim fakültesinde faaliyet gösteren öğretim elemanlarına elden dağıtılarak uygulanmıştır. Anket formlarına verilen yanıtların analiz edilmesinde MS Excel ve SPSS 21 paket programları kullanılmıştır. Veri seti üzerinden kayıp ve uç değerlere ilişkin incelemeler yapılmıştır. Ardından araştırma soruları doğrultusunda, veri setine ilişkin istatistikler hesaplanmış ve raporlaştırılmıştır. Bulgulara ilişkin hazırlanan rapor iki uzman tarafından incelenerek, son haline getirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında toplanan veriler üzerinde, araştırma soruları uyarınca yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmanın nitel boyutunda, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Anadolu Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde faaliyet gösteren öğretim elemanları ile yarı yapılandırılmış görüşme ve yazılı görüşme formu ile veri toplanmıştır. Toplanan veriler araştırma soruları doğrultusunda, nitel araştırma paradigması dâhilinde içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda, analiz sonucunda ulaşılan temalar, alt temalar ve kodlara dayalı olarak, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme durumlarını belirleyeme yönelik bir anket formu geliştirilmiş ve söz konusu form kullanılarak 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görev yapan öğretim elemanlarından veri toplanmış ve yaşamboyu öğrenme konusunda mevcut durumları belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Nitel Bölümüne İlişkin Bulgular

Katılımcıların Yarı Yapılandırılmış Görüşme ve Yazılı Görüşme Formuna Verdikleri Yanıtlara İlişkin Bulgular

Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme amacıyla katıldığı etkinlikler, karşılaştığı sorunlar, sorunlara ilişkin çözüm önerileri, yaşamboyu öğrenmenin önemine ilişkin düşünceleri, yaşamboyu öğrenmeyi nasıl tanımladıkları ve yaşamboyu öğrenmede etkili gördükleri faktörlere ilişkin, veri toplama araçlarındaki her bir maddeye verdikleri yanıtlar, kendi içinde içerik analizi ile çözümlenmiş; ulaşılan temalar, alt temalar ve kodlar tablolar halinde sunulmuştur.

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Kapsamında Katıldığı Etkinlikler

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, çalışmanın birinci araştırma sorusu doğrultusunda, yaşamboyu öğrenme kapsamında hangi faaliyetlere katıldıklarına dair kendilerine yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar içerik analizi ile analiz edilmiş ve Tablo 13'de yer alan temalar ve alt temalara ulaşılmıştır.

Tablo 13

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Kapsamında Katıldığı Etkinlikler

Temalar ve Alt Temalar	<i>f</i>
Mesleki Etkinlikler	
Bilimsel	65
Eğitmenlik	17
İdari	4
Sosyal Etkinlikler	
Kültürel	28
Sanatsal	26
Spor	12
Sivil Toplum Çalışmaları	10
Kişisel Gelişim Etkinlikleri	
İhtiyaçlara Yönelik	16
Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT)'ne Yönelik	15
Medya Takibi	14

Tablo 13’de yer alan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme kapsamında öncelikle bilimsel etkinliklere, sonrasında sırasıyla sosyal ve kişisel gelişim etkinliklerine katıldıkları söylenebilir. Ulaşılan temalar ve alt temalara ilişkin gerçekleştirilen çözümlenmelerin detayları aşağıda yer almaktadır.

1. Mesleki Etkinlikler

Yapılan içerik analizi sonucunda, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme faaliyetleri kapsamında mesleki etkinliklere katıldıkları belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının katıldığı mesleki etkinliklerin detayları Tablo 14’te görülmektedir.

Tablo 14

Mesleki Etkinliklere İlişkin Frekans Değerleri

Mesleki Etkinlikler	<i>f</i>
Bilimsel	65
Eğitmenlik	17
İdari	4

1.1. Bilimsel Etkinlikler

Öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme kapsamında bilimsel etkinliklere katıldıkları görülmektedir. Katılımcılar, akademik süreçlerin bir parçası olarak kongreler, sempozyumlar, çalıştaylar, paneller ve sergiler gibi bilimsel organizasyonlarda yer aldıklarını ve kendilerini mesleki anlamda geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani mesleğimizle ilgili kongreler, sempozyumlar, ondan sonra sergi etkinlikleri, hem kendi açtığımız sergiler, hem ziyaret ettiğimiz sergiler. Eee... Etkinlik olarak bunlar var. Yani herhangi bizimle ilgili bir workshop, bir kongre, uygulamalı herhangi bir sempozyum varsa takip etmeye çalışıyoruz.” [K2]

“Akademik süreçlerin bir parçası olan sempozyumlar, kongreler, paneller zaten içinde bulunduğumuz şeyler. Bu süreçlerde de formal ya da informal birçok şey öğreniyorum.” [K3]

“Mesleğimle ilgili takip etmem gereken yabancı kaynaklar söz konusu. Yurt dışındaki etkinliklere gidip geliyoruz. Konferanslara falan katılıp... Kendime mesleki anlamda yeni bilgiler katmaya çalışıyorum.” [K9]

“Çalıştaylar benim için önemli yaşamboyu öğrenme alanlarından bir tanesini oluşturuyor. Hatta geçen hafta bir çalıştayda buldum. Öğretmen eğitimi ile ilgili bir çalıştaydı. Ve orada çok şey öğrendim. Bu da benim gene grupla birlikte öğrendiğim bir süreç oldu. Gruptan da ben bir şeyler öğrendim. Ben de gruba bir şeyler kattığımı düşünüyorum.” [K15]

“Benim ağırlıklı olarak aslında son yıllarda yaşamboyu öğrenme adına yaptığım çaba ve girişimlerimin yine mesleki gelişimime yönelik olduğunu görüyorum. Yani daha iyi bir bilim insanı olmak hem akademisyen olmak. Bunu da hem öğretim boyutuyla düşünüyorum hem de araştırmacılık boyutuyla düşünüyorum. Doğal olarak katıldığım etkinlikler bilimsel faaliyetler oluyor. Konferans, kongre, panel. Eee... İşte şeyler... Belirli kurumlar tarafından düzenlenen

kurslar olduğunu söyleyebilirim. Belki de hatta mesleğe başladığımdan beri daha çok bunun ön plana çıktığını söyleyebilirim kendi adıma.” [K23]

“Kongrelere katılıyorum. Nedeni, araştırma konumla ilgili güncel araştırmaları takip etmek ve yaptığım araştırmaları paylaşarak eleştiri ve katkıları değerlendirme fırsatı bulmak.” [K30]

“Yaşamboyu öğrenme amacıyla kendi alanımızla ilgili sempozyumlara katılmakta, konferansları izlemekte ve yeni çıkan kitapları, makaleleri takip etmekteyim.” [K54]

Araştırmanın katılımcıları, öğretim elemanı olarak bilimsel etkinliklere katılmalarının, kendini geliştirmenin haricinde, mesleki anlamda bir görev olduğunu da belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi ki mesleki etkinliklerimiz oldukça fazla olmaktadır. Sempozyumlarımız bizim yoğun olarak katıldığımız etkinlikler. Sergilerimiz var. Uluslararası sergilerimiz var... Tabi bunun yanında makale ve bildiri yayınlamak gibi bir görevimiz var. Hem görev, hem kendimizi geliştirmek adına, takip etmek adına yaptığımız bir çalışma.” [K4]

“Şimdi ben şöyle söyleyeyim. Şimdi herkes şöyle demiştir proje eğitimlerine katıldım filan filan. Bunlar bizim işimiz zaten. Akademik yayın hazırlamak, proje çalışmaları organize etmek, konferanslara katılmak... Bunlar kendimizi geliştirmemizi sağlayan şeyler. Diğer yandan tüm bunlar zaten bizim akademisyen olarak yapmak zorunda olduğumuz görevler.” [K26]

Çalışmanın katılımcıları, bilimsel anlamda kendilerini geliştirmek için faaliyet gösterdikleri kurumda ve üniversite dışında diğer kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen eğitimlerden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Özellikle sosyal bilimlerde, sağlık bilimlerinde, bireylerle böyle birebir çalışılan bilimlerde, kendini tanımanın ve farkındalık kazanmanın çok önemli olduğunu fark ettim. Bu nedenle psikodramaya başladım. Bir psiko drama grubundayım. Onunla ilgili hem eğitim alıyorum hem uygulamalara katılıyorum. Bu sayede mesleki gelişimimi destekliyorum.” [K1]

“Öncelikle üniversitenin düzenlediği eğitimler var oradan başlayabilirim. Üniversitede düzenlenen eğitimlere mümkün olduğunca katılmaya çalışıyorum. Dışarıda eğitimler varsa... Eğer uygun olabilirsem, onlara gitmeye çalışıyorum. Sanayi odası bazen eğitimler sunuyor. Onlara gitmeye çalışıyorum. Bu eğitimler kendimi bilimsel anlamda geliştirmemi destekliyor.” [K8]

“Okulda düzenlenen eğitimlere katılıyorum. İşte bizim uzaktan eğitimde örneğin bir ARGE birimimiz var. ARGE biriminin ya da akademik gelişim biriminin bizlere duyurduğu etkinliklere katılım ile kendimi bilimsel ve mesleki açıdan ilerletmeye çalışıyorum.” [K14]

“Üniversite içerisinde düzenlenen gerek araştırma yöntemleri ile ilgili olsun gerek istatistik ile ilgili olsun... mesela SPSS gibi, bizim kesinlikle bilmemiz gereken şeyler için seminerlere ve etkinliklere katılıyorum.” [K18]

“Akademik başarısının artırılmasına yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlere katılıyorum. Böylece kendimi geliştirmeye çalışıyorum.” [K44]

“Kendi çalışma alanımda, uzmanlığımı artırmak için bazı faaliyetlere katılıyorum. Örneğin ekonometrik bilgi aktaran seminerler, kurslar ya da ekonomide çalıştığım alan olan hukuk ve ekonomi alanındaki seminerler...” [K59]

“Proje yönetimi ile ilgili PMI’den Proje Yönetim eğitimi ve sertifikası aldım. PMP eğitimine devam ediyorum. SPSS veri analizi, Nitel veri analizi, Bilimsel Araştırma Yöntemleri kurslarına ve derslerine katılmaya çalışıyorum.” [K61]

“Mesleki bilgilerimi taze tutmak ve yeni bilgiler edinmek amacı ile meslek örgütlerinin düzenlediği toplantılara katılıyorum. Alanımdaki uygulamalar konusunda yeni şeyler öğreniyorum.” [K62]

Araştırmanın katılımcıları, kendilerini bilimsel olarak geliştirme konusunda alanlarındaki süreli ve süresiz yayınları takip ettiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bilimsel ilgi alanım psikoloji. Psikoloji üzerine pek çok kitap satın alıp okuyorum ve kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Ayrıca bu alanda yazılan makaleleri de elimden geldiğince takip ediyorum.” [K18]

“Öncelikle çalışma konularım ve mümkün olduğunca ilgi alanlarım konusunda süreli ve süresiz yayınları düzenli olarak takip etmeye çalışıyorum. Kendi araştırmalarım ve yaptırmakta olduğum tez çalışmaları ile ilgili olarak da akademik yayınları düzenli olarak takip ediyorum.” [K56]

“Araştırma ilgi alanlarıma ilişkin yeni bilgilere erişim için elektronik kaynakları takip ediyorum. Ayrıca konu alanım kapsamında hazırlanmış basılı kaynakları temin edip, okuyorum.” [K62]

Çalışmanın katılımcıları, yürüttükleri proje çalışmalarının kendilerini bilimsel olarak geliştirme konusunda önemli fırsatlar sunduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bilimsel araştırma bağlamında ortak projeler gerçekleştiriyoruz. Bu projelerde diğer araştırmacılarla gruplar içerisinde çalışmalar gerçekleştiriyoruz. Başka insanlardan öğrenmeye çalışıyoruz. Bu süreçler bize bilimsel ve akademik açıdan geliştirici katkı sunuyor.” [K16]

“Bilimsel araştırma projelerinin de benim için çok büyük katkısı var. Çünkü benim asıl anabilim dalım turizm işletmeciliği. Turizm ile ilgili yer aldığım

projede, hem alanımla ilgili çalışabiliyorum, hem de aynı zamanda turizm hakkında bilgi sahibi oluyorum. Bu da benim için bir hobi aslında... O anlamda da bana ek katkısı oldu diyebilirim.” [K19]

“Üniversitedeki lisansüstü eğitim sürecimde katıldığım proje çalışmaları kendimi hem sosyal hem de mesleki anlamda geliştirmemi sağlayan etkinlikler. Bu sayede aldığım derslerde öğrendiğim kuramsal bilgiyi uygulama fırsatı buluyorum. Ayrıca bilimsel anlamda kendime yeni bir şeyler katıyorum.” [K20]

“Üniversitemizde 2 tane Avrupa Birliği projesi yaptım. Bir tanesini aldım ve ev sahipliğinin yapılmasını sağladım. Diğerine de yeni başvurdum. Yani üniversitemizde yeni yapılan Avrupa Birliği projesine hem partner olarak katıldım, hem ev sahipliği yapmak, organize etmek, ortak bulmak... Hani bu süreçler akademisyenin kendini alanında geliştirmesi içinde gerekli olan şeyler.” [K26]

Katılımcılarından bir öğretim elemanı, kendini bilimsel olarak geliştirme konusunda, alanında yürütülmekte olan bilimsel organizasyon faaliyetlerinde ve süreli yayınların hazırlanmasında aktif rol üstlendiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Alanımla ilgili aktif olarak çeşitli görevler almaktayım. Örneğin alanımdaki bilimsel dergilerde hakemlik ve editörlük görevleri yapmaktayım. Bilimsel organizasyonlarda yürüttüğüm başkanlık görevlerim var.” [K64]

Araştırmanın katılımcıları, akademisyenlik sürecinde buldukları konuma göre aldıkları lisansüstü dersler dâhilinde kendilerini geliştirmeyi hedeflediklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben şu an öğrenciyim. Yüksek lisans programı dâhilinde akademik anlamda dersler alıyorum. Söz konusu derslerde bilimsel anlamda bilgilerimi arttırmaya

ve kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Akademik anlamda eğitimimle paralel olarak okumalar ve araştırmalar yapıyorum.” [K10]

“Ben yüksek lisans sürecindeyim. Daha yeni başladım bu işe. Dolayısıyla daha öğrenmem gereken çok şey var. Aldığım dersler doğrultusunda kendi anabilim dalımın temel kitapları ve dergilerini takip ediyorum. Ders süreci bu çalışmalarını zorunlu kılıyor.” [K11]

“Şimdi baktığım zaman... Akademisyen olduğum süre içerisinde yaşamboyu öğrenme faaliyetlerini mesleki alanlarda yaptığımı söyleyebilirim. Yani daha çok doktora ve yüksek lisans çalışmaları kapsamında akademik faaliyetlerde öğrenmeye çalışıyorum.” [K19]

“Doçent Doktor Unvanımı aldığımında Ahmet Yesevi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Lisans Programını bitirdim. Şu an Stanford Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yoluyla Mühendislik Yönetimi alanında doktora programında eğitimimi sürdürüyorum. Bu programda aldığım dersler ile kendimi bilimsel anlamda geliştirmeye çalışıyorum.” [K58]

Katılımcılar, kendilerini mesleki anlamda güncel tutmak için bilgi iletişim teknolojilerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda öğretim elemanları, internet teknolojisini kullanarak, alanlarındaki yeni gelişmeleri takip ettiklerini ifade etmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnternette kendi alanımla ilgili bir takım siteleri takip ediyorum. Alandaki gelişmeleri kendim sanal ortam üzerinden araştırarak öğrenmeye çalışıyorum.” [K8]

“Mesleki anlamda kendimi geliştirmede... Çalışma alanım mobil öğrenme olduğu için mobil cihazlar ve internet ile webinerlere katılıyorum.” [K16]

“İnternet üzerinden örneğin MIT’in open courses denilen bir sistemi var. Buradan yararlanırım. Çünkü MIT her yıl dil bilimi alanıyla ilgili bir kurs açıyor ve ünlü dil bilimcileri getiriyor bu kurslar için. Böylece alanımla ilgili ana konular neler, gelişmelerden... Onlardan haberdar oluyorum. Farklı yayınları da öğreniyorum... Bu open courses sistemi çok iyi. Ondan yararlanıyorum.” [K22]

“İnternet üzerinden makale ve dergi takibi, MOOCs üzerinden eğitimler gibi sanal platformlar üzerinden edindiğim bilgilerle akademik gelişimime katkı sağlamaya çalışıyorum.” [K28]

“Uzmanlık alanı gereği dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmem gerekiyor. Bu nedenle özellikle internet en büyük yardımcım. Alanla ilgili hem makale hem e-kitap hem de güncel gelişmeleri bu kanaldan takip etmek mümkün.” [K52]

“Yaşamboyu öğrenme kapsamında en önemli faaliyetim internet ortamlarında alanımla ilgili bilimsel çalışmaları takip etmek. Böylece alandaki güncel bilgilere ulaşabiliyorum.” [K61]

Çalışmanın katılımcıları, sosyal paylaşım ağlarını mesleki amaçlarla kullanmak için öğrenmek durumunda olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Benim alanım Turizm. Turizm bir pazarlama tekniğidir biliyorsunuz. Bu pazarlama teknikleri içinde tüm sosyal paylaşım ağları Forsquare, işte Facebook, Twitter... Bunların paylaşımıyla kişiler kendi deneyimlerini, tecrübelerini, paylaşarak, diğer insanlarla etkileşim halinde bulunuyorlar ve pazarlamayı... Yani yüz yüze pazarlamadan ziyade artık, bu sosyal ağlarla dolaylı pazarlama yolları da gelişmiş oluyor. Bu nedenle mesleğim gereği interneti öğrenmek ve sosyal ağlarını kullanmak zorundayım.” [K6]

“Tabi ki birçok şey sosyal paylaşım ağları üzerinden takip edilip her alanda güncel kalma sağlanabiliyor. Facebook, Twitter gibi ortamlardan aldığımız

derslerle ilgili ya da hazırladığımız bilimsel çalışmalarla ilgili hocalarımızdan ya da arkadaşlarımızdan bilgi alıp, paylaşımında bulunabiliyoruz.” [K28]

Araştırmanın katılımcıları, bilimsel araştırma yaparken ihtiyaç duydukları bilgiye ulaşma konusunda bilgisayar ve internet teknolojilerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“En önemli enformasyon kaynağı olarak da interneti görüyorum. Mesela alanımda yapacağım bir çalışmada çoğunlukla enformasyon anlamındaki ihtiyacımı internetten karşılıyorum” [K3]

“Eskiden bir araştırma yaparken ya da tezimizi hazırlarken, sizler öyle değilsiniz, mutlaka işte bir Bilkent’e giderdik. Bilkent’in kütüphanesinden bir şeyler araştırırdık. Orada kendi alanımızla ilgili kitapları bulurduk. Ama şu anda akıllı arkadaş dediğimiz Google’e girdiğimde değişik akademik siteler var. Oradan rahatlıkla istediğim makaleye, istediğim veriye ulaşabiliyorum.” [K6]

Çalışmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, kendi akademik çalışmalarını yayınlama amacıyla web sitesi hazırlama konusunda, kendini geliştirme yoluna gittiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Örneğin web üzerinden kendimizi tanıtıcı, akademik çalışmalarımızı yayıncı bir takım faaliyetler içinde, basit düzeyde yazılım geliştirme konusunda kendimi geliştirmeye çalışıyorum.” [K9]

Araştırmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, bilimsel ilgi alanı olan üç boyutlu modelleme konusunda, bilgisayar teknolojilerinden yararlandığını ve bu doğrultuda yeni bilgiler öğrenmeye çalıştığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Benim ilgi alanım 3 boyutlu modelleme. 3 boyutlu modelleme ve oyun geliştirme alanlarında gerçekleştirilen bütün adımları dikkatlice izlerim ve

çalışmalarında mutlak suretle yeni edindiğim bilgileri kullanmaya itina gösteririm. Bu doğrultuda çıkan yeni teknolojileri araştırıp, öğrenmeye çalışırım.” [K57]

Katılımcılar, mesleklerinde kendilerini geliştirmek için yabancı dil bilme ve yabancı dil becerilerini geliştirme ihtiyacı hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Dil kurslarına gidiyorum. Dilimi geliştirmeye çalışıyorum. İnternette İtalyanca öğrenmeye çalışıyorum. Çünkü akademisyenlik mesleği evrensel bir nitelik taşımakta. Bu nedenle dünya ile bütünleşmek için yabancı dil bilmek bir zorunluluk.” [K8]

“Mesela dünyayı geziyoruz. Dünya ortak dil olarak İngilizce’yi konuşsa da farklı dillerin de ısrarla öğrenilmesi gerektiğini ben vurguluyorum. Örneğin Rusya ve Çin’de gördüm... Kendi dilleri ile konuşmayı arzu ediyor oranın insanları. Bu anlamda nadir dillerin de öğrenilmesi konusunda kendimi geliştirmeye çalışıyorum.” [K9]

“Mesleğimiz gereği alanımızla ilgili yabancı yayınları takip etmemiz, yeri gelince yabancı ülkelerde düzenlenen kongrelere katılıp sunum yapmamız gerekiyor. Bu nedenle İngilizcem geliştirmeye çalışıyorum.” [K12]

“Bunun yanında yabancı dil öğrenmeye devam ediyorum. İngilizce yeterliliğim aynı zamanda benim akademik hayatımı da etkileyeceği için bu konuda kendimi geliştirmeye çalışıyorum.” [K31]

“Kendime yönelik olarak, yaşamboyu öğrenmeye ilişkin katıldığım dil kurslarından bahsedebilirim. Dil kursları yurtdışı eğitim olanakları açısından benim için önem arz etmektedir.” [K42]

Mesleki etkinlikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların ağırlıklı olarak bilimsel etkinliklere dâhil oldukları söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanlarının, bilimsel toplantılara ve alanlarıyla ilgili eğitimlere katılmakta olduğu, bilimsel yayınları takip ettiği, bunu yaparken de bilgi iletişim teknolojilerinin sunduğu olanaklardan yararlandıkları ve böylelikle bilimsel açıdan kendilerini geliştirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

1.2. Eğitmenlik Etkinlikleri

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, öğrencilerine ders verme süreçlerinin yaşamboyu öğrenme kapsamında kendilerini geliştirici olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretim elemanları, verdikleri ders içeriklerinin zaman içerisinde güncellenmesi gerektiğini, bunun da kendilerini geliştirmeye sevk ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademik süreç içerisinde verdiğimiz derslerin, süreç içerisinde değişimi gerekiyor, zamana uyarlamak gerekiyor. Bu amaçla yaptığımız araştırmalar, çalışmalar var. Gerek teorik gerek teknik anlamda olabiliyor bunlar. Ders içeriğinin güncellenmesi ihtiyacı, kendimi geliştirmeye teşvik ediyor.” [K4]

“Derse giriyorum. Bu da bence yaşamboyu öğrenmenin kapsamı içinde. Çünkü derse girmek sizi taze tutuyor. Yani öğrencinin karşısına çıkmadan önce bir hazırlık yapıyorsunuz... Gerekliyorsa açıp okuyorsunuz. Böylece kendinize bir şeyler katmış oluyorsunuz.” [K7]

“Bilgi değişiyor, insan değişiyor, birçok şeyi güncellemek gerekiyor. Bu doğrultuda sunduğumuz ders içeriklerini, kullandığımız ders notlarını güncellemeye çalışıyoruz. Bu durum bizleri yaşamboyu öğrenen olmaya zorluyor.” [K13]

Çalışmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, yürütmekte olduğu seçmeli dersler sayesinde, alanındaki konular hakkında öğrencilerine bilgiler sunmanın yanında,

kendi bilgilerinin de tazelemeye ve güncel tutmaya çalıştığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Açtığım seçmeli derslerde yeni öğrendiğim bilgiler, okuduğum kitaplar ya da katıldığım konferanslardan yararlanarak öğrencilere daha zengin bir içerik sunmaya çalışıyorum. Çünkü dersin içeriğinin güncel ve dolu dolu olmasını istiyorum. Yani böyle bir dersi sunmadan önce kendimi geliştirmeye ve güncellemeye çalışıyorum.” [K22]

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, yüz yüze işlenen dersler haricinde, online ders verme etkinliklerinin de kendilerini geliştirmelerini desteklediğini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yüz yüze dersler haricinde ben fiilen 7-8 senedir online ortamda dersler vermekteyim. Söz konusu dersleri daha iyi yönetebilmek için teknolojiyi etkili kullanabilmek ve öğretmenlik becerilerinizi online ortama uyarlayabilmeniz gerekli. Bu doğrultuda kendimi geliştirme ihtiyacı hissettim. Online ders nasıl verilirin dersini ve sertifikasını aldım geçen yıl... Bu kurs benim bilgi ve becerilerimi arttırmamı sağladı.” [K15]

“Kendi çapımda öğrencilerime ekstra bir şeyler verebilmek amacıyla lisans derslerimi online sisteme yükledim. Ders içeriklerimi güncelleyip, anlaşılmasının kolaylaşması için çabaladım. İçeriğin daha ilgi çekici olması için ders kitabındaki bilginin üzerine ilginç ve güncel bilgiler koymaya çalıştım. Bunu yaparken de tıpkı öğrenciler gibi ben de bir öğrenme eylemi içinde bulunup kendimi geliştirdim.” [K25]

“Şu ana kadar girdiğim 2 dersi internet ortamına aktardık. Bunu yaparken yer yer yardım almak durumunda kaldım. Ama online ders hazırlama ve verme süreçlerinin bana bir şeyler kattığını ve yeni şeyler öğrendiğimi söyleyebilirim.” [K29]

“Yaşamboyu öğrenme faaliyetleri olarak, video konferans ve e-seminer dersleri vermekteyim. Bu iki ders veriş şeklinin bana yeni deneyimler kazandırdığına inanıyorum.” [K46]

Çalışmaya katılan bir öğretim elemanı, ders sırasında öğrencilerin sordukları soruların da kendilerini geliştirmeye sevk ettiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bilgi birikimim ile hayat tecrübemi derslerimde öğrencilerime aktarmaktayım. Bunların dışında ders sırasında karşılaştığımız durumlar oluyor. Mesela öğrenciler konu ile ilgili çok değişik, yaratıcı sorular sorabiliyorlar bazen. Bu durumda kendim de gidip araştırma ve öğrenme ihtiyacı hissediyorum. Öğrendiğim yeni bilgileri sınıfta paylaşıyorum.” [K64]

Araştırmaya katılan bir öğretim elemanı, öğrencilerle olan etkileşimlerinin yeni bilgiler öğrenerek, kendilerini geliştirmeyi desteklediğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğrencilerle dışarıda günlük yaşamlarında neler yaptıklarıyla ilgili görüşmelerimde, kendimi yenileme fırsatı buluyorum. Dolayısıyla kendimi yenileyince, onlarla daha çok iletişim halinde oluyor gibi hissediyorum. Hoşuma da gidiyor... Zaman zaman öğrencilerden yeni şeyler öğreniyorum. Bu yolla da kendimi geliştiriyorum.” [K6]

Öğretim elemanları, öğretim hizmetlerinin daha etkili yapılabilmesini için yeni öğrenci jenerasyonuna uyum sağlamanın önemli olduğunu ve bu doğrultuda kendilerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretim elemanlarının bilimle uğraşmalarının yanında, eğitmenlik görevleri de var. Bu açıdan bakınca, her sene değişen bir öğrenci kitlesi var karşımızda. Öğrencilere uyum sağlayabilmek bizim dersimizin etkililiğini de yükseltecektir.

Bu nedenle onların hoşlandığı şeylerden anlamak, anladığı dilden konuşmak ve onlara ayak uydurabilmek için mutlaka öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmeleri şart.” [K5]

“Her sene yeni bir jenerasyon öğrenci geliyor. Onların dilinden anlamak, ihtiyaçlarına cevap evermek için kendimizi onlara uyumlu hale getirmemiz ve geliştirmemiz gerekiyor. Çok yetenekli genç öğrenci arkadaşlarımız var. Bunların yetenekleri, ilgileri bizi de bir takım şeyleri öğrenmeye yönlendiriyor.” [K9]

Araştırmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, öğreticilik konusunda bilgi ve becerilerini geliştirmek için pedagojik bilgilerini arttırmaya yönelik online kurslara katıldığını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Eee... Pedagojik bağlamda kuramsal bilgilerimi geliştirmek için online kurslar var. Buradaki kurslara işte MIT'nin, Standford Üniversitesi'nin dersleri var. Onları takip etmeye çalışıyorum. Özellikle belli dönemlerde onlardan ücretsiz ders alarak, onları tamamlayıp, oradaki videoları takip etmeye çalışıyorum.” [K16]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı ders ve seminer verirken ya da bir grup önünde konuşurken daha etkili bir sunum yapabilme ihtiyacı doğrultusunda kendilerini geliştirme yoluna gittiklerini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir sunuş tekniği konusunda, sahneyi kullanmak konusunda, sahne heyecanını bastırma konusunda kendi mesleğimi daha iyi yapabilmek noktasında, yaşamboyu öğrenme adı altında bir takım faaliyetlere ve eğitimlere katıldım. Bunlar yüz yüze eğitimler, online eğitimler, sertifikalandırılmış eğitimlerdi.” [K12]

Çalışmaya katılan bir öğretim elemanı, verdiği seminer ve konferansların diğer insanları bilgilendirmenin yanında, kendinin de yeni bilgiler öğrenmesini sağladığını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Belirli bir yaş üzerindeki gruplara zaman zaman seminerler ve konferanslar veriyorum. Bu seminer ve konferanslarda bireylerin 21’inci yüzyılı rahat yaşayabilmesi, içinde buldukları ortamı daha iyi anlayabilmeleri için onlara bir şeyler aktarmaya çalışıyorum. Ama bunu yapmadan önce kendim oturup okuyor, araştırıyor ve yeni şeyler öğreniyorum.” [K17]

Mesleki etkinlikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların bilimsel faaliyetlerden sonra ağırlıklı olarak eğitimlik etkinlikleri dâhilinde kendilerini geliştirmeye çalıştıkları söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanlarının, sundukları dersleri hazırlarken, hazırladıkları dersleri öğrencilere sunarken, söz konusu sunumlar sırasında öğrencilerle etkileşim kurarken kendilerini geliştirdikleri, ayrıca öğreticilik becerilerini arttırmaya yönelik katıldıkları eğitimlerle niteliklerini yükseltmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

1.3. İdari Etkinlikler

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, yürütmek durumunda oldukları idari görevler olduğunu ve söz konusu görevlerin kendilerini farklı açılardan geliştirdiğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Erasmus koordinatör yardımcılığına yeni atandım. Daha çok insanlarla yeni ilişkiler kurma açısından ve kendimi geliştirmemi sağlaması açısından güzel bir fırsat benim için...” [K11]

“Bölüm başkanlığı, anabilim dalı başkanlığı gibi görevlerde bulundum. Eee... Şu anda ise dekan yardımcılığı yapıyorum. Ama bu daha farklı bir görev. 1,5 yıldır üstlendiğim bu görev kendimi idari yönden geliştirmemi sağlıyor. Herhalde bunun bende eksik olması nedeniyle evrenin bir hediyesi olduğunu düşünüyorum.” [K13]

“3 yıldır IP programı koordinatörlüğü yapıyorum. Bu süreç bana mesleki ve sosyal anlamda katkı sunuyor.” [K40]

Mesleki etkinlikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların en az düzeyde idari etkinliklere dâhil oldukları ve kurum içinde çeşitli yönetsel görevler üstlenerek, idari becerilerini geliştirmeye çalıştıkları söylenebilir.

2. Sosyal Etkinlikler

Yapılan içerik analizi sonucunda, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme faaliyetleri kapsamında sosyal etkinliklere katıldıkları belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının katıldığı sosyal etkinliklerin detayları Tablo 15’te görülmektedir.

Tablo 15

Sosyal Etkinliklere İlişkin Frekans Değerleri

Sosyal Etkinlikler	<i>f</i>
Kültürel	28
Sanatsal	26
Spor	12
Sivil Toplum Çalışmaları	10

2.1. Kültürel Etkinlikler

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, kültürel anlamda çeşitli etkinlikler yürüttüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bir öğretim elemanı sinema ile ilgilendiğini, bu konu ile ilgili okumalar yapıp, etkinliklere katıldığını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Benim özel olarak ilgilendiğim alan sinema. Biraz işte sinema ile ilgili okuyorum. Onunla ilgili etkinliklere katılıyorum. O benim çok hoşuma gidiyor.” [K1]

Araştırmada yer alan katılımcılar, sinema ve televizyonda film izlemenin kendisine olumlu katkıları olduğunu, gerçek hayatta olayları yorumlama gücünü arttırdığını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Televizyonda izlediğim bazı filmler gerçekten bana bir şeyler katabiliyor. Bir film izlediğimde, gerçek hayatta karşılaştığım olayları yorumlama gücümü arttırıyor. Bu anlamda kendimi geliştirmemi destekliyor film izlemek.” [K24]

“Çok başarısız bir bilim-kurgu filmindeki bir atıf bile bazen merakımı uyandırabilir.” [K41]

“Sinemaya ilgi duyuyorum. Böylece sanatsal ve kültürel bağlamda kendimi geliştiriyorum.” [K45]

“Film izliyorum, farklı hayatları öğrenmek, anlamak, empati kurabilmek için...” [K60]

Çalışmanın katılımcıları, televizyonda yer alan belgesel ve gezi programları gibi bilgilendirici yayınlar izlediklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Televizyonda bazen gezi programlarına denk geliyorum. Böyle programları zevkle izliyorum. Farklı kültürleri tanıma fırsatı ediniyorum.” [K23]

“Belgeselleri takip ediyorum bazen televizyonda. Bu sayede değişik konularda yeni bilgiler öğreniyorum.” [K54]

“Televizyondaki belgesel ve gezi programlarını izliyorum. Farklı ülkeler, şehirler, yaşam biçimleri ya da farklı hayvanlar ile ilgili yeni bilgiler öğreniyorum.” [K65]

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, kültürel etkinlikler kapsamında müze ve sergilere gittiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ulusal ya da uluslararası alanda gittiğimiz yerlerde varsa müze ve sergileri gezerim. Bu benim seve seve yaptığım, yapmaktan keyif aldığım bir şey. Böylece oranın geçmişi ve kültürü ile ilgili bilgiler edinmeye çalışırım.” [K4]

“Hafta sonlarımı İstanbul’da geçirdiğimde birkaç sergi gezmeye gayret ediyorum.” [K24]

“Tarih öğrenmek benim bir hobim. Konu ile ilgili her ne kadar okusam da somut bir şeyler görmek de istiyorum. Bu nedenle müzeleri gezmeyi severim.” [K32]

Çalışmanın katılımcıları, kültürel etkinlikler kapsamında fuarlara gittiklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Benzer şekilde fuarları takip etmeye çalışıyorum. Fuarları, yenilikleri görmek için en önemli alan olarak kabul ediyorum.” [K56]

“Çeşitli konu ve alanlarda düzenlenen fuarlara katılıyorum. Böylece, görgüm ve bilgimi geliştirmeye çalışıyorum.” [K64]

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, etraflarındaki insanlarla etkileşimlerinden ve çeşitli konular kapsamındaki paylaşımlarından, yeni bilgiler öğrendiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Zaman zaman arkadaşlarım ile birlikte toplanırız. Çeşitli konulardan, işte yaptıklarımızdan, ettiklerimizden konuşuruz. Mesela bir arkadaşımız yeni bir yere gitmişse onu anlatır. Ben de onun o gittiği yer ile ilgili deneyimlerini öğrenmeye çalışırım.” [K5]

“Arkadaşlarımla denk getirip bazen küçük sohbetler ederim. Onlarla hem akademik anlamda hem de sosyal etkinlik anlamında konuşurum. Karşılıklı etkileşimlerimizden bir şeyler öğreniriz böylece.” [K11]

“Öncelikle insan toplumsal bir varlık... Ben de etrafımdaki insanlardan bir şeyler öğreniyorum. Arkadaşlarımla konuşurken, yaşlı anneanne ve dedemden, hatta küçük oğlumdan bile bir şeyler öğreniyorum.” [K16]

“Farklı yaş gruplarından farklı işler yapan insanlarla sohbet etmek ve onların anlattıkları şeyleri dinlemek de bana çok faydalı geliyor. Ne yapmış, ne etmiş? Ne bileyim... Hayvanı olan bir insanla o hayvan hakkında konuşmak ya da çocuğu olan biriyle çocuğunu konuşmak bana doyurucu geliyor. Sonunda kendimce değerlendirip, bu konuda ben ne öğrendim diye oturup onu düşünüyorum.” [K21]

“Arkadaşlar arasında sohbet ederken bazen yeni şeyler öğreniyorum. Diğer insanların bilgi ve deneyimlerinden yararlanmayı seviyorum.” [K41]

“Çalışma arkadaşlarımız arasında güncel gelişmelerden konuşuyoruz. Beyin fırtınaları yapıyoruz. Birbirimizden bir şeyler öğreniyoruz.” [K50]

Buna ek olarak, katılımcılardan bir öğretim elemanı, bireylerin birbirleriyle etkileşim kurarak bir şeyler öğrenebilmelerinin yaşamboyu öğrenmede önemli olduğunu belirtmiş; bu doğrultuda, kendi derslerinde öğrenciler arası etkileşimi en yüksek düzeyde tutmayı hedeflediğini ifade etmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani ben bu tür grup çalışmalarının, doktora derslerinde özellikle, çok daha yararlı olacağına inanıyorum. Yani etkileşimi arttırmamız gerekiyor. Yani yaşamboyu öğrenme olacaksa... Etkileşimiz olmaz bu iş. Bu nedenle ben, derslerimde etkileşimi en yüksek hale getirmeyi hedefliyorum. Bu sayede öğrencilerden entelektüel konularda pek çok şey öğrenebiliyorum” [K17]

Çalışmaya katılan öğretim elemanları, doğada yürüyüş yapmak amaçlı geziler yaptıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben çevreyi gezmeyi tercih ediyorum. Gezi derken yani doğa gezisi. Doğada daha çok dolaşarak bitkileri ve tabiatı inceliyorum. Doğal yaşamla ilgileniyorum. Hobi alanım bu benim.” [K15]

“Yazları doğa yürüyüşlerine vakit ayırabiliyorum. Doğa ile iç içe olmak hem bana huzur veriyor hem de bu konu ile ilgili yaptığım okumaların karşılıklarını gerçek hayatta görmemi sağlıyor.” [K19]

“Son beş senedir bireysel doğa aktivitelerine katılıyorum. Doğa gezileri yapıyorum.” [K53]

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, gezmekten hoşlandıklarını, bu doğrultuda farklı ülkeleri, şehirleri ve yerleri görme amaçlı geziler yaptığını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Fırsat buldukça yurt içi ve yurt dışı geziler çerçevesinde eee... Kendimi geliştirmeye ve yeni şeyler öğrenmeye çalışıyorum. Öncesinde teorisini bildiğim şeyin, kendisini görmeye çalışıyorum. Yani hikâyesini okuduğum bir sarayı ziyaret etmek benim için çok önemli bir öğrenme kaynağıdır. Bunları yapıyorum.” [K7]

“Gezi ve tatil programlarımı, tarihi-turistik seyahatlere çeviriyorum. Geçmişte öğrendiğim tarihi bilgilerimi, yerinde görerek tazeliyorum ve genişletiyorum.” [K47]

“Geziyorum. Gezmek için araştırıyorum, okuyorum. Farklı yerleri gezmek görmek hoşuma gidiyor, kendimi geliştirmemi sağlıyor.” [K60]

Sosyal etkinlikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların ağırlıklı olarak kültürel etkinliklere katıldıkları söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanlarının, çeşitli kültürel faaliyetler yürüttükleri ve kendilerini bu konuda geliştirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

2.2. Sanatsal Etkinlikler

Çalışmaya katılan öğretim elemanları, sanatsal etkinlikler kapsamında çeşitli faaliyetler yürüttüklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda katılımcılar, dans ile ilgilendiklerini ve bu konu ile ilgili kurslara gittiklerini ifade etmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Mesela Tango dansına meraklıyım ve bunun için dans kursuna gidiyorum.”
[K8]

“Bugüne kadar yapamamış olduğum fakat öğrenmeyi çok istediğim sosyal danslardan tango etkinliğine katıldım. Ve bunu son iki yıldır yapıyorum. Bu bana hem fiziksel gelişimim açısından, hem toplumsal ilişkilerim açısından hem de sosyal bir grup içerisinde olma açısından katkı verdi.” [K9]

“Dans etmeyi seviyorum. Modern danslarla ilgili ders alıyorum.” [K26]

“Ayrıca, sosyal ilişkilerimi geliştirmek suretiyle sosyal yaşamın sunduğu verilere sahip olabilmek için dans kursuna gidiyorum.” [K42]

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, müzik ile ilgilendiklerini, müzik dinlediklerini, bu konuda kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, müziksel etkinlikler kapsamında konserlere katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Müzikle ilgilenmeyi seviyorum. O tarz okumalar yapıyorum. Aktif olarak kendimin içinde yer aldığı bir çalışmam yok bu konuda ama dinlemeyi seviyorum. Konserlere gitmeyi seviyorum.” [K11]

“Müzikle ilgili çalışmalar yapıyorum eşimle birlikte. Onunla birlikte yeni şarkılar, türküler öğrenmeye çalışıyorum.” [K16]

“Üniversite yıllarımda uzun bir dönem musiki derneğinde çalıştım. Eee... yani orada korodaydım. Onu daha sonra günlük telaştan bıraktım; sonra burada öğretim üyeleri korosu ile devam ettirdim. Diğer yandan müzik dinliyorum. Bir klasik batı müziği bir de klasik Türk musikisi.” [K17]

“Şarkı söylemeyi severim. Bunun için internette indirdiğim programlar var. Yine Ipad ile kullanılan programlar.” [K18]

“Konserler katılabildiğim şeyler, yani hobi olarak bakarsak.” [K19]

“Konserler ilgi alanlarım arasında. Bu etkinliklere katılma nedenim, sanatsal ve kültürel bağlamda kendimi geliştirmek.” [K45]

Çalışmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, hobi olarak heykel sanatı ile uğraştığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Valla benim profesyonel bir hobim var. Heykel yapıyorum ben.” [K2]

Araştırmanın katılımcıları, resim sanatı ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme akademiyi dışarda tutarsak ne yapıyorum?... Resim yapıyorum aslında... Lisanstayken resim kursuna gitmiştim. Zaman buldukça kendi başıma resim yapmaya çalışıyorum.” [K10]

“Resim ile ilgiliyim. Bu konu ile ilgili ders de aldım. Bunu bir hobi olarak görüyorum.” [K15]

“Eee... Onun dışında sanat ile ilgili faaliyetler ilgimi çekiyor. Onlara katılıyorum. Özellikle resim çizmeye meraklıyım. Kara kalem çalışıyorum.”

[K19]

“Resim çok ilgimi çekiyor. Bir ara bir ressam arkadaşımın sulu boya resim dersi aldım.” [K22]

“Görsel sanatlardan resim bana hitap ediyor. Hem resim yapma hem de resim sergilerini ziyaret etmeye gayret ediyorum.” [K24]

Katılımcılar arasında bazı öğretim elemanları, fotoğraf sanatı ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben fotoğrafla ilgileniyorum özel olarak. Güzel bir makine aldım. Çektiğim fotoğraflar ile bir sergi açmayı planlıyorum yakın zamanda.” [K26]

“Fotoğraf çekmeyi seviyorum. Kendimi bu konuda daha profesyonel hale getirmek için eğitim alıyorum.” [K35]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, şiir ile ilgilendiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şiirle ilgiliyim. Ben aslında, çok büyük bir iletişim alanı ya... Bunun yanında öğrenme alanı olarak görüyorum şiiri. Burada 9-12 Ekim’de uluslararası şiir festivali yaptık. Hem okuyucu hem de yayıncı olarak şiirin içindeyim. Yani bir şiir dergisinde de faaliyet gösteriyorum.” [K20]

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, edebiyat ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Edebiyatı seviyorum. Çeşitli türlerde okuyorum. Diğer yandan diğer edebiyatseverler ile edebiyat oturumları düzenliyoruz.” [K20]

“Edebiyat benim için en büyük zevklerden biri. Roman ve şiir okumayı seviyorum. Bununla ilgili okuma atölyeleri yapılıyor zaman zaman. Eskişehir’de de oluyor mesela. Onlara katılıyorum bazen. Kaliteli yapıtlar gerçekten beni etkiliyor ve geliştiriyor.” [K22]

“Kendimi dinlendirmek amacıyla roman okumaya gayret gösteriyorum.” [K63]

“Kişisel anlamda da eee... roman okumayı çok severim. Roman okuyarak kendime yeni bilgiler katıyorum.” [K65]

Çalışmanın katılımcılarından bazı öğretim elemanları, tiyatro izlediklerini ve bu konuda kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tiyatro sanatını seviyor ve ilgi duyuyorum. Gösterime giren oyunları takip ediyorum. İlginç bulduklarımı izliyorum.” [K19]

“Tiyatro izlemeyi seviyorum. İzlemenin ötesinde tiyatro eğitimi de alıyorum.” [K42]

“Tiyatro izlerim. Bu etkinliklere katılma nedenim, sanatsal ve kültürel bağlamda kendimi geliştirmek.” [K45]

Sosyal etkinlikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların kültürel etkinliklerden sonra ağırlıklı olarak sanatsal etkinliklere katıldıkları söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanlarının, sanatın farklı alanlarıyla ilgili çeşitli faaliyetler gerçekleştirdikleri ve kendilerini bu konuda geliştirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

2.3. Spor Etkinlikleri

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, spor etkinlikleri kapsamında çeşitli faaliyetler yürüttüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bir öğretim elemanı, motor sporlarına meraklı olduğunu ve motosiklet sürmeyi öğrendiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Örneğin ben, motor sporlarına meraklıyım. Motor ehliyeti aldım. Düzenli olarak motor sürüyorum. Kendimi bu konuda geliştiriyorum.” [K9]

Çalışmanın katılımcıları, spor etkinlikleri kapsamında basketbol ve futbol gibi takım sporları ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifade ile dile getirilmiştir:

“Futbol ile ilgileniyorum. Arkadaşlar ile zaman zaman maç yapıyoruz.” [K2]

“Ben zaman buldukça basketbol oynamaya çalışıyorum. Bu konuda bir arkadaş grubumuz var. Zaman belirleyip basket oynuyoruz.” [K48]

Araştırmanın katılımcıları arasından bir öğretim elemanı, spor etkinlikleri kapsamında dalış sporu ilgilendiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifade ile dile getirilmiştir:

“Su altı sporları da ilgi alanımda. Ben dalış yapıyorum. Bu konuda eğitim aldım ve sertifikam var.” [K2]

Çalışmanın katılımcıları arasından bir öğretim elemanı, spor etkinlikleri kapsamında plates yaptığını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifade ile dile getirilmiştir:

“Sporu denemişliğim var. Zinde kalmak için plates yapıyorum.” [K21]

Araştırmanın katılımcılarından bazı öğretim elemanları, spor etkinlikleri kapsamında yoga ve reiki yaptıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifade ile dile getirilmiştir:

“Hem bedensel hem de ruhsal olarak kendimi iyi hissetmek için yoga yapıyorum.” [K21]

“Uzak doğu kökenli spor ve sağlık uygulamalarıyla ilgileniyorum. Bu kapsamda Reiki eğitimi alıyorum.” [K42]

Çalışmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, uzak doğu dövüş sporları ile uğraştıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Spor Bilimleri fakültesinde bir öğretim elemanı olarak sportif faaliyetler kapsamında Karate yapıyorum.” [K33]

“Uzak doğu dövüş sporlarından Aikido ile uğraşıyorum.” [K50]

Araştırmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, vücut geliştirme sporu ile uğraştığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifade ile dile getirilmiştir:

“Ben düzenli olarak spor yapmaya çalışıyorum. İlgilendiğim spor ise vücut geliştirme. Sağlıklı bir vücuda sahip olmak için çalışıyorum.” [K33]

Araştırmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, spor etkinlikleri kapsamında yürüyüş ve koşu yaptığını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Spor çok önemsemişim bir hobim. Ben yaşıma uygun olduğu için özellikle hafta sonları yürüyüş ve koşu yapıyorum.” [K7]

Katılımcılar arasından bir öğretim elemanı, spor etkinlikleri kapsamında bisiklete bindiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifade ile dile getirilmiştir:

“Kendimi geliştirmek için spor yaparım. Bana hem spor yapma hem de eğlenerek gezme fırsatı tanıdığı için bisiklete binmeyi tercih ediyorum.” [K26]

Sosyal etkinlikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların üçüncü öncelikli olarak spor etkinliklerine katıldıkları söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanlarının, sporun farklı alanlarıyla ilgilendikleri ve kendilerini bu konuda geliştirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

2.4. Sivil Toplum Çalışmaları

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, sivil toplum çalışmalarına katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar, üniversitede yer alan kulüplerde faaliyet gösterdiklerini ve öğrencilerle birlikte topluma faydalı çalışmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Sağlık kulübü çerçevesinde öğrencilerle yürüttüğümüz etkinlikler var. Mesela Kızılay’dan anlaşmalar yapıp, kan alma etkinlikleri yürütüyoruz. Öğrenciler, kan vermenin ne kadar sağlıklı olduğu konusunda bir takım bilgilerini geliştiriyor. Ayrıca bu etkinlikler sayesinde topluma da faydalı olmuş oluyoruz.” [K5]

“Tiyatro kulübü bünyesinde bir tiyatro oyunu organize ettim. Öğrencileri ile bir tiyatro oyunu sergiledim. Üniversitede bir spor kulübü kurdum. Bu kulüp ile açık öğretim öğrencilerini maçlara soktum.” [K26]

Çalışmanın katılımcıları, üniversite dışında farklı alanlarda faaliyet gösteren grup ya da derneklere üye olduklarını ve söz konusu topluluklar tarafından düzenlenen etkinliklere katıldıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Engellilerle ilgili bir gruba üyeyim. Oradan mail ile bilgiler geliyor ve onların faaliyetlerine katılmaya çalışıyorum. Bu grup ile birlikte engellilere yönelik...

Onlara yardım etmeye ve toplumda bilinç uyandırmaya yönelik çalışmalara katılıyorum.” [K8]

“Dernek üyeliklerim var. Çevre ile ilgili sosyal derneklere üyeyim. Doğal yaşamı Koruma Derneği Üyesiydim. Hâlen TEMA vakfı üyesiyim. Derneklerin çalışmalarında aktif rol alırdım. Fakat artık o eskiden üyelerin sıkı sıkı takip ettiği programı da çok takip edemiyorum. Kendim seçip içinden beğendiklerimi veya farklı versiyonlarını kendi başımıza veya grupla uygulamaya çalışıyoruz.” [K15]

“Mesela UNICEF gönüllüsü olarak 15 yıl çalıştım. Hasta çocuklarla çalıştım. Lösemili çocuklarla 15 yıl bilfiil Gülümse Hayata Projesinde çalıştım. Hâlen de üye olarak faaliyetlerini takip etmekteyim.” [K26]

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, kendi meslekleri kapsamında faaliyet gösteren meslek örgütlerine üye olduklarını ve bu kuruluşların çalışmalarına katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Uygulamalı bir alanda çalışıyorum. Bu nedenle kendi sektörümdeki gelişmeleri takip etmeye çalışıyorum. Alanımla ilgili meslek örgütlerine üyeyim. Bunların etkinliklerini takip ediyorum. Bu etkinlikler kapsamında mesela firmaların üretim süreçlerini, uygulama yöntemlerini, karşılaştıkları zorlukları yerinde görme imkânımız olabiliyor.” [K56]

“Meslek örgütlerine üyeliğim var. Bu kuruluşların düzenlediği toplantılara ve faaliyetlere katılıyorum.” [K62]

“Kendi meslek alanımda çeşitli organizasyonlara katılıyorum ve makine mühendisliği alanında faaliyet gösteren meslek örgütlerine üyeyim.” [K64]

Araştırmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, sınıf anneliği görevi yürüttüğünü ve bu görev kapsamında çocuğunun sınıfındaki ihtiyaçların tedarik

edilmesini sağladığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İlkokulda okuyan çocuğumun sınıfında sınıf anneliği yaptım. Bu görevim sırasında sınıfın ihtiyaçlarının tedarik edilmesini ve velilerin koordinasyonunu sağlamaya çalıştım.” [K26]

Sosyal etkinlikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların en az sivil toplum çalışmalarına katıldıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, çoğunlukla kulüp, dernek ve meslek örgütleri üyelikleri dâhilinde faaliyetler yürüttükleri anlaşılmaktadır.

3. Kişisel Gelişim Etkinlikleri

Yapılan içerik analizi sonucunda, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme faaliyetleri kapsamında kişisel gelişim etkinliklerine katıldıkları belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının katıldığı kişisel gelişim etkinliklerinin detayları Tablo 16’da görülmektedir.

Tablo 16

Kişisel Gelişim Etkinliklerine İlişkin Frekans Değerleri

Kişisel Gelişim Etkinlikleri	<i>f</i>
İhtiyaçlara Yönelik	16
Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT)’ne Yönelik	15
Medya takibi	14

3.1. İhtiyaçlara Yönelik

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, kendilerini mesleki anlamda daha yetkin kılabilmek için kişisel gelişim etkinliklerine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, ailevi sorumlulukları doğrultusunda çocuk gelişimi ve bakımı konusunda yeni bilgiler öğrenerek kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Küçük bir yeğenim var. İşte onun gelişim süreci ile alakalı bazen bir şeyler okuyoruz hani onun gelişimine nasıl katkıda bulunabilirim diye...” [K11]

“Çocuk gelişimi üzerine, kendi oğlum olduğu için onunla ilgili seminer, kurs vesaire... Bir şeyler düzenlendiği zaman, o anlamda geri kalmamak için onları takip ediyorum.” [K19]

“1,5 sene kadar önce işte oğlumun dünyaya gelişiyle beraber, iyi bir anne olma adına, kendimi geliştirmek için yine internetin sunmuş olduğu ortamlar ve kanallar aracılığıyla da işte bu becerilerimi de geliştirmeye çalışıyorum.” [K23]

“Evde iyi bir anne, iyi bir pedagog olmaya çalışıyorum. Bu konuda kendimi yetiştiriyorum. Bu çok önemli. Çünkü çocuğumun gelişimini desteklemek ve ona bir şeyler sunabilmek istiyorum.” [K26]

“Çocuk ve ergen ile iletişim konusunda yaptığım okumaları değerlendiriyorum. Proje ve makaleler yazıp çocuklarıma öğrendiğim gibi davranmak için kendimi eğitiyorum.” [K60]

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, ailevi sorumlulukları doğrultusunda yemek yapma konusunda yeni bilgiler öğrenerek, kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şu anda, kişisel gelişim bağlamında kendim ve ailem için yemek yapmayı öğreniyorum. Nasıl yoğurt yapılır, peynir yapılır süttten?.. Bunları öğreniyorum. Ve gerçekten süütün çok mucizevi bir şey olduğunu öğrendim. İşte şu an peynir yapmayı düşünüyorum, planlıyorum.” [K16]

“Yemek yapma konusunda kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Bu anlamda işte... İnternetteki işte isim yapmış şeflerin bloklarını takip ediyorum. Böylece en azından... Hani yemek yapma konusunda kendimi yetiştiriyorum.” [K23]

“Çocuğumun ve eşimin hem sağlıklı hem de lezzetli yemekler yemesini istiyorum. Bu nedenle, nasıl yemek yapılırdan öte, sağlık ve lezzeti bir arada sunabileceğim yemek tarifleri öğrenmeye çalışıyorum.” [K26]

Çalışmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, ailevi sorumlulukları doğrultusunda dikiş dikme konusunda kendini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kendim ve ailem için dikiş dikmeyi öğrendim. Bu sayede hem el becerimi ilerletmiş oldum hem de ailem için iyi bir şeyler yapabilecek yeterliliğe kavuştum.” [K60]

Araştırmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, kişisel gelişim kapsamında sağlık ve sağlıklı yaşama konularında bilgilerini arttırmaya çalıştığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Zamanla yaşıyoruz ve sağlık sorunları gündeme geliyor. Bu nedenle sağlığıma dikkat etmeye çalışıyorum. Bunu yaparken hastalıklara karşı alınabilecek önlemleri araştırıyorum. Onun dışında sağlıklı yaşamak için neler yapmam gerektiğini öğrenmeye çalışıyorum.” [K9]

Çalışmanın katılımcıları, kişisel gelişim kapsamında farklı konu alanlarında kendilerini geliştirmek için dergiler, kitaplar, web siteleri gibi çeşitli kaynaklardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi ilgimi çeken alanlardaki dergileri takip etmek, kitapları okumak da buna katkı sağlıyor.” [K3]

“Kendimi geliştirmek için birçok şey okuyorum. Mitolojiye çok meraklıyım. Derste anlatıyorum ama bunu ben keyif için okuyorum. İşte başka ne yapıyorum. Kuantum fiziğine çok meraklıyım. Derste anlatıyorum ama ayrıca keyif için okuyorum. Keyif için okuduklarım popüler olanlar...” [K17]

“Hobi olarak dil bilim, edebiyat ve felsefe ile ilgileniyorum. Bununla ilgili e-book çok fazla indirip okuyorum. Bu konuda kendimi geliştirmemin insanlarla olan ilişkilerimde ve mesleğimde faydalı olacağına inanıyorum.” [K18]

“Ama ben mümkün olduğunca farklı konular içeren kitaplar okumaya dikkat ediyorum. Benim en sevdiğim şey bu. Aynı şekilde internetten de yararlanıyorum. Mesela, biyoloğum normalde ama özellikle mimari ile ilgili birkaç tane site var. Oralara girip dikkatimi çeken şeylere bakarım. Böylece hem farklı bakış açıları geliştiriyorum hem de yeni şeyler öğreniyorum.” [K21]

Kişisel gelişim etkinlikleri kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların en çok ihtiyaçlarına yönelik gelişim etkinliklerine katıldıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, çoğunlukla ailevi sorumlulukları dâhilinde gündeme gelen ihtiyaçlarını gidermeye yönelik kendilerini geliştirmeye çalıştıkları, bunu yaparken de çeşitli kaynaklardan faydalandıkları anlaşılmaktadır.

3.2. Bilgi İletişim Teknolojiler (BİT)’ne Yönelik

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, bilgi iletişim teknolojilerinin sunduğu olanaklardan faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Çalışmanın katılımcıları, teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesinden dolayı, yeni çıkan teknolojileri takip etmeye çalıştıklarını ve bu konuda farklı kaynaklardan bilgiler öğrenmeye gayret ettiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Teknoloji çok hızlı ilerlediği için ve bu yeni çıkan teknolojileri takip edebilmek için onunla ilgili gazete yazıları, internet siteleri, dergileri takip etmeye çalışıyorum.” [K16]

“Teknolojiye çok meraklıyım. Bir kısmını derste gerektiği zaman anlatıyorum. Çünkü sosyal bir çevre olduğu için özel olarak yeni teknolojileri takip edip, okuyorum ve öğrenmeye çalışıyorum.” [K17]

“Güncel teknolojileri takip ederek, kendi çalışma alanım başta olmak üzere, vizyonumu genişletmek amacıyla kendimi geliştirmeye çalışıyorum.” [K39]

“Çağın yeni bilgi teknolojilerinden de uzak düşmemeye çalışıyorum. Bu konuda gelişmeleri takip etmeye gayret ediyorum. Özellikle, mesleğime doğrudan katkısı olacak teknolojileri, öncelikli olarak öğrenmeye çalışıyorum.” [K59]

Katılımcılar, sosyal paylaşım ağlarını güncel olayları takip etmek amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademik hayatın dışında, sosyal paylaşım ağlarını güncel olayları ve yeni trendleri takip edebilmek için kullanıyorum.” [K55]

“Facebook hesabım üzerinden, Türkiye’de ya da dünyada olan olayları takip etmekteyim.” [K64]

Araştırmanın katılımcıları, mobil teknolojilerden akıllı cep telefonlarını, günlük hayatta ihtiyaç duydukları bilgiye ulaşma, ödeme yapma, iletişimde bulunma gibi çeşitli amaçlar dâhilinde kullandıklarını ve bu konuda becerilerini geliştirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Artık kullandığımız akıllı telefonların fonksiyonları ve özellikleri çok fazla. Bunun ödemelerde kullanılması, bunun işte... İletişimde kullanılması gibi konularda çok eksiklerimiz varmış bizim yaş grubu olarak. Bunları hem yeni çıkması anlamında hem de bizim bir takım eksikliklerimizi telafi etme anlamında öğrenmeye ve kullanmaya çalışıyorum.” [K9]

“Yaşamboyu öğrenmede çok etkili kullanıyorum mobil teknolojileri. Akıllı telefonuma uygulama indiriyorum, uygulamalarım sürekli elimin altında olduğu için bir şeye takıldığım zaman, anında bakabiliyorum. Bu bağlamda, bana çok büyük bir kolaylık sağlıyor. Örneğin geçen yıl, çocuğumun gelişimsel özellikleri

nelerdir diye hemen telefonumdan Uzman TV'ye bağlandım ve oradaki videoları izledim. Ona göre çocuğumun aylık planını programını yapıyorum.” [K16]

Çalışmaya katılan bir öğretim elemanı, internet üzerinde üye olduğu forumlardan, ilgi alanları doğrultusunda yeni bilgiler edinerek, kendini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Aktif olarak forum üyeliğine sahibim. Bu forumlarda online olduğum süre içerisinde ilgi ve ihtiyaç duyduğum bilgilere ulaşıyorum. Böylece kendi kendime yeni şeyler öğreniyorum.” [K27]

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, internet üzerinden blog hazırlayarak çeşitli paylaşımlarda bulunduğunu ya da ilgili alanları doğrultusunda mevcut blogları takip ettiklerini ve bu sürecin kendilerini geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnternette takip ettiğim bloglar var. Kendi ilgi alanlarım konusunda içeriklere ulaşıyorum bu bloglar sayesinde. Kişisel gelişim adına yaptığım bir faaliyet bu.” [K18]

“Yani beslendiğim alanlar çok değişti. Kendimi geliştirmek için internetten besleniyorum. Bana hitap eden blogları takip ediyorum.” [K24]

“Blog yazmayı öğreniyorum. Gezdiğim yerlerdeki deneyimlerimi paylaşmak için. Makalelerimi ve düşüncelerimi paylaşacağım yeni bir blog için hazırlık sayılır. İfade dilimi geliştiriyorum.” [K60]

Kişisel gelişim etkinlikleri kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların ikinci öncelikli olarak bilgi iletişim teknolojilerine yönelik kendilerini geliştirmeye çalıştıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, yeni çıkan teknolojileri takip etmeye ve söz konusu teknolojileri kullanım becerilerini ilerletmeye gayret ettikleri anlaşılmaktadır.

3.3. Medya Takibi

Araştırmaya katılan öğretim elemanları, medya kurumları tarafından sunulan gazete, dergi gibi basılı kaynakları ve televizyon programlarını takip etmenin yaşamboyu öğrenme kapsamında kendilerini geliştirici olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar, günlük olaylar ve haberler hakkında bilgi sahibi olmak için yazılı basını takip ettiklerini, böylece çeşitli konularda yeni bilgiler öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Siyaset, ekonomi gibi konularda günceli takip etmek için gazete okuyorum. Bunlar günlük şeyler. Neler olduğunu öğrenmeye çalışıyorum.” [K21]

“İnternette basını aktif olarak takip ediyorum. Gazeteleri internette okuyorum. Böylece gündemin gerisinde kalmamaya çalışıyorum.” [K28]

“Gazete okuyarak olanı biteni takip etmeye çalışıyorum.” [K43]

“İçinde yaşadığım toplumun sıkıntılarını, beklentilerini, ihtiyaçlarını anlamak, bunlarla ilgili olarak güncel gelişmelerin neler olduğunu takip etmek için gazeteleri okuyorum.” [K63]

Katılımcılar, ülkede ve dünyada yaşanan gelişimleri televizyonda izledikleri haber ve açık oturum programları aracılığı ile takip ettiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Televizyonda haberleri izliyorum. Ülkede ve dünyada yaşanan gelişmeleri ve değişimleri takip ediyorum.” [K31]

“Bilgi eksikliğini hissettiğim günlük, ekonomik ve sosyal alanlardaki güncel bilgileri öğrenmek için görsel medyadan, televizyondan yararlanıyorum. Haberler ve açık oturum programlarını takip ediyorum.” [K49]

“Günlük hayata dair gelişmeleri televizyondaki haber programlarından öğreniyorum.” [K54]

“Görsel basını takip ediyorum. Televizyonda gündemdeki olayların enine boyuna tartışıldığı tartışma programlarını izliyorum.” [K64]

Çalışmaya katılan öğretim elemanları, televizyonda kendi alanı ile ilgili programları takip ederek, yeni bilgiler öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Alanım ile ilgili olduğu için televizyonda ekonomi haberlerini takip ediyorum.” [K43]

“Televizyondaki eğitim ve teknoloji ile ilgili programları takip etmeye çalışıyorum. Böylece, kendimi alanımla ilgili geliştirmiş oluyorum.” [K61]

Kişisel gelişim etkinlikleri kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların en az medya yoluyla kendilerini geliştirmeye çalıştıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, basılı ve görsel medya aracılığıyla, gündemi takip etmeye, yaşanan gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmaya ve kendi alanlarıyla ilgili yeni bilgiler öğrenmeye gayret ettikleri anlaşılmaktadır.

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, çalışmanın birinci araştırma sorusu doğrultusunda, yaşamboyu öğrenme kapsamında karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak kendilerine yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar, içerik analizi ile analiz edilmiş ve aşağıdaki Tablo 17’de yer alan temalar ve alt temalara ulaşılmıştır.

Tablo 17

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar

Temalar ve Alt Temalar	<i>f</i>
Kişisel	
Zaman yönetimi	25
Bireysel farklılıklar	16
Evli olma	10
Mesleki	
Akademik Etkenler	14
Eğitsel Etkenler	10
Akademik Sistemin Yapısı	19
Yetersiz Olanak	15
Kurum İçindeki Görevler	14
Toplumsal	8
Teknolojik	5
Bürokratik	2

Tablo 17’de yer alan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde çoğunlukla kişisel sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Buna ilaveten, söz konusu kişisel sorunları sırasıyla mesleki, akademik sistemin yapısı, olanak yetersizliği, kurum içindeki görevler, toplum, teknoloji ve bürokrasi bağlamında yaşanan sıkıntıların takip ettiği görülmektedir. Ulaşılan temalar ve alt temalara ilişkin gerçekleştirilen çözümlerinin detayları aşağıda yer almaktadır.

1. Kişisel Sorunlar

Yapılan içerik analizi sonucunda, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme faaliyetleri kapsamında kişisel sorunlarla karşılaştıkları

belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının karşılaştığı kişisel sorunların detayları Tablo 18’de görülmektedir.

Tablo 18

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Kişisel Sorunlar

Kişisel	f
Zaman yönetimi	25
Bireysel farklılıklar	16
Evli olma	10

1.1. Zaman Yönetimi

Öğretim elemanları, yaşamboyu öğrenme sürecinde kendilerini geliştirmek, ihtiyaç duyduğu bilgileri öğrenmek için zaman bulma konusunda sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Açıkçası artık şey... Yaşamboyu öğrenme, bütün merak ettiklerim, eee... Bütün ihtiyaç duyduğum bilgileri düşününce, aslında eee... Zaman bir kere sıkıntı oluyor. Yani ihtiyaç duyduğum şeyleri öğrenmek için yeterli zamanı bulamıyorum. Tabi buna yapılabilecek bir şey yok.” [K3]

“Yani yaşamboyu öğrenmede beni sınırlayan birinci etmen zaman. Çünkü yani... vakit nakittir lafinın doğruluğunu, mesleğin bu evrelerinde görüyorsunuz. Yapmak zorunda olduğum şeyler var. Bir de yapmak isteyip de yapamadıklarım. Yani şu an için en büyük önümdeki engel zaman.” [K7]

“Yani herhangi bir şeye odaklanmak için çok fazla zaman bulamadığımı fark ettim. Bu yardımcı doçentlikten sonraki süreçte hep böyle oldu esasında.” [K13]

“Akademide çalışıyoruz. Bazen ekstra bir şey öğrenmek ya da yapmak için zaman ayırmak sorun olabiliyor.” [K22]

“Zaman beni kısıtlıyor. İşte akademide çalışıyor olma durumum beni bazı açılardan kısıtlıyor. Yani esnek olamıyorum. Zaten akademik kaygılarla

çalışıyorum. Dolayısıyla zamanımın büyük kısmını akademik çalışmalara ayırıyorum. Başka faaliyetler için zaman ayırmak benim için ikinci veya üçüncü planda kalıyor.” [K24]

“Çok fazla sorun olduğunu söyleyemem... Ama beni sınırlayan etkenin zaman kısıtlılığı olduğunu ifade edebilirim.” [K48]

“21. yüzyılda her şeyin çok hızlı bir biçimde yaşanması zaman yetersizliğini de beraberinde getirmektedir. Bunu ben de yaşıyorum.” [K64]

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, zaman yönetiminde yetersiz olduklarını veya hata yaptıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Zamanı ne kadar doğru planlasam da öğrenme için ayırdığım zaman sonlarda oluyor ve çoğu zaman da başka bir şey için kullanıyorum o zamanı. Aslında iş yine zaman yönetimini iyi yapamadığıma çıkıyor.” [K12]

“Yaşamboyu öğrenmede tabi insan kendine fırsatlar oluşturabiliyor. Mesela benim de yapmayı ya da öğrenmeyi istediğim fakat yapamadığım şeyler var. Diğer yandan işime zaman ayırmalıyım. Zaman yönetimini becerebilmek önemli burada. Sanırım ben sorun yaşıyorum bunda.” [K15]

“Öğretim üyeleri olarak zamanı kullanma problemlerimiz var. Zamanı verimli kullanamıyoruz. Şimdi zaman yönetimi fevkalade önemli olan bir şey. Zaten günümüzün insanının zamanını yönetememesi nedeni ile birçok şeye vakit bulamadığını görüyoruz.” [K17]

“Zaman yönetimi önemli. Ben mesela zaman yönetimini iyi yaptığımı düşünmüyorum. Mesela, 3 saatte halledebileceğim bir şey var ama böyle bir rahatlık içerisinde 10 saate çıkabiliyor. Böylelikle başka şeylere vakit

ayırımıyorum. Evet, zaman yönetimi önemli aslında. Ama o bende yok mesela çok fazla.” [K19]

“Diğer işlerin arasında farklı şeyler yapmak için zaman yaratmada bazen zorlanıyorum. Diğer yandan zamanı daha iyi yönetebilsem daha farklı olabilir.” [K40]

“Öğrenmek istediğim çok şey var ama zaman bazen yeterli olmuyor. Yani istesem de zaman ayırımıyorum. Bu benim zaman yönetimindeki beceriksizliğimden dolayı aslında.” [K60]

“Zamanın yönetiminde hatalar yaptığımı düşünüyorum. Bu nedenle farklı etkinliklere kanalize olamıyorum.” [K62]

Katılımcı öğretim elemanları, yüksek lisans ve doktora süreçlerindeki çalışmalarının çok zaman aldığından dolayı, diğer alanlardaki gelişimleri için çeşitli faaliyetlere katılma konusunda zaman bulma sıkıntısı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Özellikle zaman bulmak kolay olmuyor... Siz de biliyorsunuz akademide bir yandan eğitim hayatı sürerken... Ben doktora yeterliliğe çalışmaya çalışıyorum bir yandan da... Diğer faaliyetlerle de ilgilenmek, onlara zaman bulmak her zaman çok kolay olmuyor. Zaman konusunda sıkıntı yaşıyorum açıkçası.” [K1]

“Şu anda hem ders alıp hem aldığım derslerin hakkını vermeye çalışıyorum hem de bir yandan akademik bir şeyler yapmaya çalışıyorum. Hani sadece ders almış olmak istemiyorum. Bu işler benim çok zamanımı alıyor ve beni diğer aktivitelere zaman ayırma konusunda kısıtlıyor.” [K10]

“Akademik çalışmaların yoğunluğu nedeniyle, diğer alanlarda gelişim faaliyetleri yürütmeye yeterli zaman bulamama sıkıntısı yaşamaktayım.” [K27]

“Karşılaştığım en büyük sorun zaman bulamama sıkıntısı. İş yaşamı ve öğrenim hayatım yaşamımın merkezinde ve en çok zamanımı bunlar alıyor. Bu nedenle akademik işler dışındaki katılabileceğim faaliyetler için zaman bulamadığım çok oluyor.” [K35]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademik çalışmalarının çok zaman aldığı için spor faaliyetlerine katılma konusunda zaman bulma sıkıntısı yaşadıklarını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İlgi duyduğum spora akademik çalışmalardan dolayı yeterli zaman ayıramamak.” [K50]

Çalışmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, çok sayıda öğrenci ile ilgilenmek durumunda olduğu bir sistemde görev alması sebebiyle, yaşamboyu öğrenme sürecinde zaman bulma sorunu yaşadığını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi var. Zaman bir kere yetmiyor. Mesela benim şu anda yürüttüğüm 2000 öğrencim var portfolyo sistemi üzerinden. Eee... Asistanlığımdan beri yürüttüğüm bir sistem. Çok fazla zamanımı alıyor. Mesela onu daha kısıtlayabilsem başka şeylere yönelebilirim.” [K16]

Kişisel sorunlar kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların ağırlıklı olarak zaman yönetimine ilişkin sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, zaman yönetimi konusunda eksiklikleri olduğu; lisansüstü eğitimin sürecinin, akademik çalışmaların ve öğrencilerle ilgilenme zorunluluğunun, farklı etkinliklere zaman ayırma konusunda kendilerini sınırladığı anlaşılmaktadır.

1.2. Bireysel Farklılıklar

Öğretim elemanları, yaşamboyu öğrenme sürecinde bireysel özelliklerden kaynaklı engellerle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bir öğretim

elemanı, kişisel ilişkiler konusunda her meslektaşı ile anlaşabilmenin mümkün olmadığını ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede bir sınırlılık olabileceğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani şöyle kişisel ilişkiler konusunda... Yani herkesle anlaşamıyorsun bariz hani. Alanda yetkin biri fakat anlaşamadığınız için ortak bir çalışma yapamıyorsunuz mesela. Bunu bir sınırlılık ya da kısıtlılık gibi görebiliriz belki.”
[K5]

Çalışmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, bazı akademisyenlerin belli bir akademik unvana ulaşımlarından sonra rehavete kapıldıklarını ve akademik çalışmalarında eski performanslarını göstermediklerini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi bizim buradaki titrimizin gelişmesi, ilerlemesi mesleki açıdan yapmamız gereken bir prosedür. Bunları öncelikli olarak biz önümüze koyuyoruz. Bazı akademisyenlere bu hedefleri gerçekleştirdikten sonra bir rehavet çöküyor. Akademik anlamda eskiye nazaran aynı çalışma performansını göstermiyorlar. Bu durum kişisel bir faktör olarak yaşamboyu öğrenmeyi sınırlıyor.” [K9]

“Etrafımızda görüyoruz ve duyuyoruz. Profesörlük unvanını elde ettikten sonra bazı akademisyenler ununu elemiş eleğini asmış gibi davranabiliyorlar. Ondan sonra da daha çok şeyler öğrenip, yaşamdan kopmayı bu öğrenmeyi yaşamboyu devam ettirmek lazım.” [K65]

Araştırmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, akademik unvanının ilerlemesine paralel olarak başka roller üstlendiğini ve sonrasında kendini geliştirme konusunda bir şeye odaklanmak için kendinde yeterli enerji bulamadığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yardımcı doçentlikten sonraki süreçte, bölümde ve fakültede farklı görevler üstlenmeye başladım. Bu süreçte kendimi geliştirme anlamında bir şeye odaklanmak için çok fazla enerji bulamadığımız fark ettim.” [K13]

Çalışmanın katılımcısı olan bir öğretim elemanı, akademik sürecin uzun soluklu olduğunu, bu süreçte zaman zaman motivasyon düşüşü yaşadığını ve bu durumun öğrenmelerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademisyenlik meslek olarak uzun soluklu bir süreç. Zaman zaman motivasyonum düşüyor. Böyle durumlarda tam kapasitemle çalışıp öğrenmediğimi düşünüyorum.” [K60]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, kendimiz ile ilgili olan olumsuz inançlarımız ve düşük güvenimizin yaşamboyu öğrenme önünde bir engel olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ayrıca kendimizle ilgili olumsuz inançlarımız da yaşamboyu öğrenme önümüzdeki bir engel. Bazen de bir şeyleri yapmak istiyoruz ama kendimize çok güvenemiyoruz. Yani kendine güvenle de ilişkili Ya da kendimize güvenemediğimiz için bir şeyi hayatınıza alırsanız, diğer şeylerin aksayabileceğini düşününüz. Bunlar birer etken.” [K23]

Katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin sahip olduğu mevcut bilgilerini yeterli görmelerinin, yeni bilgiler öğrenme konusunda kendilerinin önünde bir engel olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi ki sürekli amaç öğrenmek... Yani ben bir şeyi öğrendim tamam dediğiniz anda, bence çok büyük bir hataya düşmüş olursunuz. Akademisyenlerin kendilerini, tamam ben okudum yeterliyim diye görmeleri çok büyük bir hata. Çünkü bu düşünce kişinin öğrenme hayatını bitiren bir durum.” [K4]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin bazen eyleme geçme sıkıntısı yaşadıklarını ve bu durumun yaşamboyu öğrenme sürecinde bir sorun olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu düşünmek başka bir şey, gereğini yapmak ayrı bir şey. Biz herhalde gereğini yapmak noktasında, ülkemizde yaşamboyu öğrenme ile ilgili sıkıntı yaşıyoruz diye düşünüyorum. Akademide de benzer durum geçerli. Bir de kulaktan duymalar, yüzeysellikler, görsel yollarla elde edilen bilgilerin ışığında, biz yaşamboyu öğrenme yaptığımızı söylüyoruz ya da düşünüyorum. Belki de en büyük yanlış orada yapıyoruz diye düşünüyorum.”
[K9]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, planlı olamamanın yaşamboyu öğrenme sürecinde bir sorun olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu eğitim hani meşhur sözdür, beşikten mezara kadar... Söz var da program nerede? Etrafımda da görüyorum... Yani bazı akademisyenlerde de var bu... Birçok şey yapmak istiyor fakat bunun için bir programları yok. Dolayısıyla başarılı olamıyorlar. Planlı olamamak yaşamboyu öğrenmede bir sorun.” [K17]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, sahip olunan yanlış çalışma alışkanlıklarının, yaşamboyu öğrenme sürecinde bireyi yavaşlatan bir sorun olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Benim kendimden kaynaklı bir çalışma alışkanlığım var. Yanlış bir alışkanlık bu. Bunu düzeltemiyorum. İşte makale yazıyorsam da öyle yazıyorum. Yani yoğunlaşarak, belli bir çalışmaya odaklanarak çok fazla zaman kaybediyorum. O yüzden yanıma alternatifler alsam bile, onlar yüzeysel kaldığı için bana çok doyurucu gelmiyor. Yani yaptığım işlere derinlemesine dalıyorum ve çok zaman

kaybediyorum. Sonra baktığımda başka şeyler için zamanımın kalmadığını görüyorum. Bu benim için bir engel teşkil ediyor.” [K15]

Katılımcılarından bir öğretim elemanı, ihtiyaç duyulan bilgiyi araştırmayı becerememenin, yaşamboyu öğrenme sürecinde bir sorun olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Lisansüstü derslerde yapılan çalışmalarda görüyorum. Genç akademisyenlerde gözlemliyorum bunu. Kaynak taraması yapılacak ama konunun özünde yer alan kaynaklara ulaşamamış. Yani en can alıcı bilgiye ulaşamıyorlar. Burada bilgiyi araştırmada ve ulaşımda sıkıntı söz konusu.” [K65]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, günümüz bireylerinin bencil olmalarının yaşamboyu öğrenme sürecinde bir sorun olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ayrıca, çağımızda aşırı bireyselleştirme, bencillik bence bir başka sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Akademik ortamda da görüyorum. Bazı insanlar bilgiyi diğer insanlarla paylaşmak istemiyorlar. Bencilce davranıyorlar. Böyle davranışlar sizin etraftan öğrenmenizi sınırlıyor ve yaşamboyu öğrenmeyi olumsuz etkiliyor.” [K64]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, günümüz bireylerinin sabırsız olmalarının yaşamboyu öğrenme sürecinde bir sorun olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnsanlar maalesef günümüzde sabırsız. Bu durum akademiye de olumsuz etkiliyor. Akademisyenlerin sabır göstermemelerini, bazı konularda yeterince araştırma yapılmamasının arkasında gelen gerçeklerden biri olarak görüyorum.” [K64]

Katılımcılar arasından bir öğretim elemanı, sağlık sorunlarının yaşamboyu öğrenme sürecinde bir sorun olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Her şeyin başı sağlık derler ya... Bireyin sağlıklı olması bence çok önemli kendini geliştirebilmesi için. Eğer sağlıklı değilseniz, herhangi bir aktivite yapamayacaksınız.” [K47]

Kişisel sorunlar kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların ikinci öncelikli olarak bireysel farklılıklar kapsamında sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu bağlamda söz konusu sorunun, diğer akademisyenlerle anlaşamama, rehavete kapılma, motivasyon düşüşü yaşama, kendini yeterli görme, eyleme geçememe, planlı olmama, yanlış çalışma alışkanlıkları, bencil ve sabırsız olma gibi çeşitli kişisel niteliklerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

1.3. Evli Olma

Öğretim elemanları, evli ve çocuk sahibi olmanın beraberinde getirdiği ailevi sorumluluklar olduğunu ve bu durumun yerine göre yaşamboyu öğrenmede bir sınırlılık olabileceğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Eğer evliyseniz bunun bir kısıtlama boyutu var. Çocuk sahibi iseniz ikinci bir kısıtlama denebilir. Kaç çocuk sahibi olduğunuza bağlı olarak daha fazla bir kısıtlanma söz konusu olabilir.” [K4]

“Yani evli olan akademisyenlerde öğrenme tabi ki birazcık sınırlanıyor. İster istemez çocuklarını da aileye de vakit ayırmak zorunda kalıyor. O yüzden, evet ben onun sıkıntısını yaşadım. İki çocuğum var benim. Eee... Mutlaka kafa dağılıyor. Yani onlarında bir şekilde gelişimlerini tamamlamaları için yanlarında olmanız gerekiyor. Ama burada bu şekilde sen kendi gelişimini kısıtlıyorsun.” [K5]

“Akademisyen kendisi ile birlikte bir aileyi de yönetiyor. Bir aileniz de var. Yani... Mesela aileye de zaman ayırmanız gerekli. İki oğlum var birisi üniversitede okuyor, diğeri lisede okuyor. Şimdi onlarla da uğraşmak zorundayım. Bu durum yerine göre mesleğime ayıracağım zamandan fedakârlık yapmamı gerektiriyor.” [K6]

“Eee... Mesela çocuk varsa insanlar çocuğunu bırakıp da kongreye gitmemelik yapabilir. Çünkü ona bakması gerekiyorsa... Bazen belki eşler de zorlayabilir. İlla ki gitmeyeceksin diyebilir. Tüm bu durumlar engel teşkil edebilir.” [K8]

“Ben şeyi biliyorum, öğretmenlerin bu hizmet içi eğitim etkinliklerine katılma durumları konusunda birçok çalışma yapılıyor. Orada da mesela engeller arasında genellikle aile gösteriliyor. Hani bir aileniz varsa, bir yerden bir yere gitmek güçleşiyor. Bir zaman ayırmada sıkıntı... Sonuçta bizler de çocuk sahibi olursak benzer sıkıntıları yaşayabiliyoruz.” [K23]

“Aile ve çocuklar, özellikle annelerin iş yükü yaşamboyu öğrenmeye katılmaya engel durumlar. Özellikle bayan akademisyenlerin bu konularda daha çok zorlandığını belirtebilirim.” [K38]

“Okula giden bir çocuğumun olması nedeniyle mesela uzak yerlerdeki kongrelere genellikle katılım gösteremiyorum.” [K51]

Katılımcılar arasından iki öğretim elemanı, evli olan akademisyen arkadaşlarından bazılarının, eşleri nedeniyle bilimsel etkinliklere katılma konusunda sıkıntılar yaşadıklarını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben etrafımdaki bazı arkadaşlardan duyuyorum. Bir kongre düzenlendiği zaman, eşleri izin vermediği için katılım gösteremiyorlar. Bu konuda daha çok bayan akademisyenler eşlerini sınırlayıcı oluyorlar. Bayanlar biraz kıskançlık yapıyor olabilir.” [K5]

“Evli olmanın getirdiği bazı sınırlamalar var. Mesela bilimsel bir etkinlik için birkaç günlüğüne şehir dışında ya da ülke dışında olmanız gerekebiliyor. Bu konuda eşimle sıkıntılar yaşadığım oldu.” [K65]

Kişisel sorunlar kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların en az evli olmanın getirdiği sorumluluklara ilişkin sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, eş ve çocuklardan kaynaklı sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır.

2. Mesleki Sorunlar

Yapılan içerik analizi sonucunda, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme faaliyetleri kapsamında mesleki sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının karşılaştığı mesleki sorunların detayları Tablo 19’da görülmektedir.

Tablo 19

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Mesleki Sorunlar

Mesleki	<i>f</i>
Akademik Etkenler	14
Eğitsel Etkenler	10

2.1. Akademik Etkenler

Öğretim elemanları, yaşamboyu öğrenme sürecinde, akademik anlamda bazı olumsuz etkenlerin kısıtlayıcı olabileceğini ifade etmiştir. Katılımcılar, akademik çalışmaların hayatının merkezinde olduğunu ve başka etkinlikler yapmak istese bile, boşa zaman geçirdiği kaygısıyla kendini huzurlu hissedemediğini, yaptığı etkinliklere meslek odaklı yaklaşıma çalıştığını belirtmişlerdir. Öğretim elemanları, bu durumu farklı alanlarda kendilerini geliştirmelerini sınırlayan bir durum olduğunu ifade etmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Mesela başka bir şey yaparken, işte atıyorum, film izlerken ya da dizi izliyorum mesela... Onları yaparken sürekli şey hissi oluyor bende mesela... Bunu

yapacağıma, başka bir şey yapabilirmişim o anda hani... Daha akademik bir şey yapabilirim. Bu belki odağı çok fazla bu noktaya kaydırmam ile ilgili olabilir. Ama beni kısıtlayan bir his ya da durum bu.” [K10]

“Mesela okuduğum kitaplarda, çalıştığım konularda ya da başka bir şeyde mesela turizm ile ilgili faaliyetlerde şey diye düşünüyorum... Bu bana mesleki anlamda ne verir diye düşünüyorum. Sürekli her şeyi meslek odaklı düşünülüyor. Mesleğimize o kadar adıyoruz ki kendimizi, akademisyenlik öyle bir şey, her şey bizim için akademisyenlik odağında ilerliyor. Öteki türlü boşa zaman geçiriyormuşum gibi huzursuz oluyorum. Diğer yandan bu düşünce, alanım haricinde farklı bir şey yapma konusunda beni psikolojik olarak sınırlıyor.” [K19]

Çalışmanın katılımcıları, akademik iş yükü fazlalıklarının kendilerini farklı alanlarda geliştirmeleri konusunda sınırladığını ve özellikle araştırma görevlilerinin bu durumdan çok etkilendiğini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretim elemanlarına yapılan bir görüşme olduğunu düşündüğüm için akademik yüklerin altında çok fazla ezildiğim için bunun yaşamboyu öğrenmede bir engel olduğunu düşünüyorum. Çünkü hayal ettiğim bu değildi. Hayal ettiğim şey benim, daha çok araştırma yapmaktı. Öğrenmekti, bilmekti...” [K18]

“Akademide iş yükü fazlalığı bir sorun bence. Çünkü araştırma görevlisi seviyesindeki insanlar olarak, iş yükümüz daha ağır oluyor doçent ve profesörlere göre. Onlar daha rahat olabiliyor. Kendilerini başka alanlarda da geliştirmeye fırsat bulabiliyorlar. Çünkü kendi hayatlarını kendileri programlayabiliyorlar. Eee... Araştırma görevlilerine baktığınız zaman, devam etmesi gereken ders dönemleri oluyor, sınavları oluyor, geçmeleri gereken bir takım barajlar oluyor. O anlamda onlara o kadar çok zaman ayırıyorsunuz ki diğerlerine vakit bulamıyorsunuz. Yani yeni şeylere çok katılmak, sosyal yönü geliştirmek çok fazla olmuyor. Ama daha üst kademedeki insanlara baktığınız

zaman statü olarak, belki yardımcı doçentlikten başlayarak, doçentlik, profesörlük, onların daha fazla entelektüel güçlerini geliştirdiklerini görebiliyoruz.” [K19]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, akademisyenliğin üniversitedeki çalışma saatleri haricinde çalışmayı gerektirdiğini ve bu durumun iş-yaşam dengesini kurma konusunda, kendisini sıkıntıya soktuğunu belirtmiştir. Ayrıca katılımcı, söz konusu sıkıntının farklı alanlarla ilgilenmesi ve kendini farklı alanlarda geliştirmesini kısıtladığını ifade etmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademisyenlik, eve gittiğimiz zaman da sürekli çalışmayı gerektiren bir şey olduğu için iş ile yaşam dengesinin kurulması gerekiyor bu anlamda. Bence biz onu beceremiyoruz, iş yaşam dengesini kurmayı. Bu durum bizi kısıtlıyor biraz. Mesela farklı şeyler yapma ve kendimiz için farklı bir şeyler öğrenme konusunda kısıtlanmış hissediyorum.” [K19]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, çalışma arkadaşlarının öğrenmeye yönelik eksik zihniyetlerinin, yaşamboyu öğrenme sürecinde bireyleri olumsuz yönlendiren bir sorun olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“En büyük sorunlardan bir tanesi, yaşadığımız, çalıştığımız kurumdaki insanların bakış açısı ve yönlendirmeleri. Bu da bence önemli bir engel yaşamboyu öğrenme için. Kendimden bir örnek vereyim. Profesörlük kadrosuna atandığım gün, çalıştığım kurumdaki birçok arkadaşım geldi. Benimle tokalaşırken, beni tebrik ederken bir arkadaşım, hadi geçmiş olsun bitti dedi. Yani bu ne demek istiyor cümlesinde? Tamam, artık senin hedefin profesör olmaktı. Hedefini gerçekleştirdin. Artık ununu ele, eleğini as. Bu nedenle böyle bir yönlendirmeye maruz kalıp, bu yönlendirmenin ışığında hareket etseydim, 28 sene hiç bir şey yapmadan, gazete bile okumadan benim bu kurumdan maaş alma şansım var. Bu zihniyet en büyük sorunlardan bir tanesi. Hâlbuki asıl ondan sonra başlıyor

değil mi? Yani öğrenmeye ayıracağınız zaman daha çok var. Gerçekten kendinizi geliştirebilmek için öğrenmek için zaman daha fazla.” [K12]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin yaşamboyu öğrenme konusunda etrafına iyi model olma konusunda eksikliği olduğunu ve bu durumun akademide olumsuz örnek oluşturduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Herkes birbirine oku oku diyor. Anneler, babalar çocuklarına kitap oku diyor. Kitap oku derken dilinde tüy bitiyor. Ama çocuklar... mesela İskoç atasözü var çocuklar dudaklarınızı değil, çocuklar ayaklarınızı takip eder diyor. Yani bugün anne baba kitap okumadığından, çocuk kitap okumuyor. Bugün öğretim elemanı doçent, profesör kendisini geliştirmedeği zaman, okumadığı zaman, kendisini güncellemediği zaman, arkadan gelen asistan da aynı olumsuz örneği hayatına geçiriyor.” [K12]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, içinde bulunduğu süreçte, diğer akademisyenlerin kendisine ilişkin beklentilerinin üzerinde baskı oluşturduğunu belirtmiştir. Ayrıca katılımcı, bu durumun kendi üzerinde baskı oluşturmaya neden olduğunu ve akademik gelişim yolunda bezginlik hissetmesine neden olduğunu ifade etmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Çünkü kampüs içinde yaşamak zorundayım, belli şeyler gözetiliyor, çevremde müthiş bir baskı var. İşte bunu bitirdiğinde doktora başlayacaksınız, bunu bitirdiğinde yardımcı doçent olmak için puan toplayacaksınız. Ya da poster yollamak zorundasınız. Hiç sevmediğin ya da bilmediğin bir konu da olabilir. Ya da bu konferansa katılmalısınız gibi görünmeyen, akademik, böyle beyaz bir baskı var üstten. Bu baskı benim içinde bulunduğum süreçte bezginlik hissetmeme neden oluyor.” [K24]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademik ortamın yüklediği kaygıların kendini zihinsel ve ruhsal olarak yıpratıldığını belirtmiştir. Ayrıca katılımcı, bu

durumun yorucu olmasından dolayı, kendini geliştirme konusunda olumsuz bir etken olduğunu ifade etmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Hani dönemde 3 ders üzerine çıktığınız zaman, döneminiz mahvoluyor. Bir de ÖYP’li olduğunuzu düşünürseniz, zaman sınırlaması, akademik kaygılar, akademik gayeler söz konusu. Hem sizi ruhsal olarak çok yıpratıyor hem de zihinsel olarak çok yıpratıyor. Ve tabii kaygılarımız çok fazla. Bir koşturmaca içindesiniz. Zihniniz rahat değil. Çoğu zaman severek öğrenmiyorum. Yapmak zorunda olduğum için yapıyorum birçok şeyi. Kendimi geliştirme söz konusu ise önce rahat olmaya ihtiyacım var. Stres ve huzursuzluk bu durumu olumsuz etkiliyor bence.” [K18]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, lisansüstü eğitim sürecinde ders aşamasında aldığı seçmeli derslerden akademik bir ürün çıkmamasının, bu konuda ekstra zaman harcamasına neden olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Seçmeli ders alıyorsunuz ve sonunda mesela sunum yapıyorsunuz ve işte finaliniz oluyor. Buradan akademik hiçbir şey çıkmıyor yani. Ama mesela, dersi makale yazıp geçseydik, o zaman benim için çok rahatlatıcı olurdu. Böyle olunca ders almak ve akademik çalışma yapmak için ayrı ayrı zaman harcamış oluyorum.” [K10]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, akademiye genç öğretim elemanları ile yaşlı öğretim elemanları arasında kuşak çatışması olduğunu ve bu durumun, kendilerini geliştirme sürecini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademide kuşak çatışması var. Çünkü beklentiler çok farklı. Beslenen alanlar çok farklı, deneyimler çok farklı. Atıyorum biz 90’larda doğduğumuz için rahat bir kuşağın içinde doğmuş olabiliriz. Görsel dünyadan çok fazla beslenmiş olabiliriz. Bunun sonucu olarak da iş kaygısı yerine, üretme

kaygısıyla bir şeylere başlıyoruz. Ya da iletişim kaygısıyla... Bizdeki bazı özellikler mesela iyi niyet ya da hoşgörü, 50'lerde 60'larda doğmuş bir insanda olamayabilir. Çünkü savaş görmüş, kıtlık görmüş ya da siyasi atmosferi bambaşka bir anlamda solumuş bir insan, daha kaygılı oluyor. Tüm bu durumlar, genç akademisyenlerin yaşlılarla iletişimlerinde sorunlara neden oluyor. Akademide, kendimi geliştirme sürecimde, böyle iletişim sorunları beni olumsuz etkiliyor. İşte bunun sonuçlarında, genç akademisyenler akademiye entegre olamayabilir.” [K24]

Çalışmanın katılımcılarından iki öğretim elemanı, faaliyet gösterdiği üniversitenin bulunduğu şehrin önemli olduğunu, olanakları kısıtlı olan küçük bir şehirde, öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmeye yönelik daha az fırsata sahip olabileceğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Eskişehir ile biraz sınırlı kalıyoruz. İlgili alanımızın dışında da bir şeyler öğrenebilmek için mesela İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlere gitmemiz gerekebiliyor. Büyük şehirlerde daha çok imkânlar var. Eskişehir bu alanda bana sınırlı geliyor.” [K19]

“İstanbul’da yaşamak ve çalışmak benim için çok daha tatmin edici olurdu. Orada kentsel ya da mekânsal olarak çok daha fazla sinyalden beslenebiliyorum. Yani sokaktan da beslenebiliyorum. Ama burada öyle bir şansım yok. Bu da zaten insanı kısıtlıyor veya olumsuz etkiliyor.” [K24]

Mesleki sorunlar kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların ağırlıklı olarak akademik etkenlere yönelik sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, akademideki iş yükü fazlalıkları, diğer akademisyenlerin yaşamboyu öğrenmeye yönelik eksik zihniyetleri, akademik ortamın yüklediği kaygılar ve akademide yaşanan kuşak çatışmaları gibi çeşitli etkenlerin yaşamboyu öğrenme konusunda kendilerini olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

2.2. Eğitsel Etkenler

Araştırmanın katılımcıları, sahip oldukları ders yüklerinin fazla olmasının, kendini geliştirme sürecinde bir sınırlılık oluşturduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademisyenler açısından sahip olunan ders yükleri farklı konularla ilgilenmeleri bağlamında sınırlayıcı olabilir. Geçmiş yıllarda benim de böyle bir durumum vardı. Fazla sayıda ders veriyordum ve bu durum, kendimi bilimsel araştırma yapma konusunda bile gerçekten güçsüz hissetmeme sebep oluyordu.” [K4]

“Evet, ders yükleri başka konuda bir faaliyet yapmamı kısıtlayıcı olabiliyor. Yürüttüğüm derslerden bir tanesini de ilk defa veriyorum. Ona çok hazırlanmam gerekiyor. Geçen seneden yürüttüğüm ders var. Ona da yeni örnekler bulmam ve farklılaştırmam gerekiyor. Yani bunlar üzerine çok çalışıyorum ve zamanımı alıyor.” [K8]

“İş yüküm fazla. Çok fazla şey var ilgilenmen gereken. Bakıyorum böyle. Az dersi var mesela. Araştırmayı seviyorsa insanlar çok daha üretken olabiliyorlar. Yapmak zorunda olduğum görevler beni kısıtlıyor bu konuda.” [K13]

“O kadar çok dersim oluyor ki benim... Şimdi anabilim dalındaki tek asistanım, haftada 15 saat bile derse girdiğim oluyor. Bazen gece 12'den sabah 5'e kadar çalışmanız gerekiyor. Bu işteki yoğunluk özellikle beni çok şikâyet ettiriyor, öyle söyleyeyim. Çok sıkıntı. Farklı anabilim dallarında 4-5 tane asistan olduğu durumlarda, arkadaşlar bir parça daha rahat oluyorlar. Ben şimdi tek başımayım, hiç yedeğim de yok. Ben hasta oldum mu dersler kalıyor. Keşke bu kadar çok dersim olmasaydı da laboratuvarında daha çok çalışsaydım. Daha çok makale okumaya vaktim olsaydı, daha çok kendi işimi yapabilseydim diyorum yani. Benim için en büyük problem bu mesleki olarak.” [K21]

“Para kazanmanın yolu derse girmek. Peki, 30 saat derse gireyim. Ama araştırma görevlisiyseniz bunu yapamıyorsunuz. Yardımcı doçent düzeyinde 30 saat derse girilir. Yapılamaz mı akademik çalışma? Yapılabilir elbette, ama insaniüstü bir çabayla. Hani 30 saat derse girip de hem çalışma yapayım, hem de böyle rol model olan bir hoca olayım... Oldukça idealize edilmiş iddialı bir şey bu.” [K26]

“Yaşamboyu öğrenme konusunda ne sorun yaşıyorum?.. Girmek zorunda olduğum fiili ders saati çok fazla olduğu için zaman sorunu yaşamaktaydım. Mesela profesyonel bir hobi edinmemi kısıtlayabiliyor bu durum.” [K63]

Katılımcılar, kendi katıldıkları eğitsel etkinlikler konusunda, bazen ihtiyaç duydukları eğitimi bulamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bazen de tam olarak benim ihtiyaç hissettiğim alana yönelik bir eğitim bulamama sorunum oluyor. Bu da taleple, arzla ilgili. Bir piyasanın eksikliğini düşündürüyor.” [K59]

“Bazen de faaliyetlerin azlığı nedeniyle ihtiyaç duyulan konularda öğrenmede kişiler yalnız kalmakta ve ihtiyaç duyduğu eğitime ulaşamamaktadır.” [K62]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, katıldıkları eğitimlerde anlatıcıların katılımcıların seviyesine uygun sunum yapamadıklarını ve bu durumun öğrenmeyi sınırlayıcı etkisi olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bazen sunanın uzmanlığından kaynaklanan sorunlarım oluyor. Ya aşırı bilgili, benim düzeyime inemiyor ya da tam bilgili değil, karşısındaki anlamayınca farklı anlatma tarzı yakalayamıyor. Tabi bu durum, etkinliğin fayda düzeyini azaltıyor ve öğrenmemi sınırlıyor.” [K59]

Mesleki sorunlar kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların ikinci olarak eğitsel etkenlere yönelik sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, ders yükü fazlalıkları, ihtiyaç duyulan eğitimi bulamama, eğitimlerde yer alan anlatıcıların dinleyici seviyesine uygun sunum yapamaması gibi etkenlerin yaşamboyu öğrenme konusunda kendilerini olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

3. Akademik Sistemin Yapısı

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, üniversite ortamında akademik gelişimin merkezde ve zorunlu olmasına rağmen, diğer alanlardaki gelişimin bireylerin tercihlerine bağlı olduğunu belirtmiştir. Katılımcı, bu durumu bir eksiklik olarak nitelmiş ve aşağıdaki ifadeler ile dile getirmiştir :

“İçinde bulunduğumuz akademik sistemde, akademik gelişim odaklı faaliyetler yapıyoruz. Ama buna, sadece akademik çalışmalarımıza yönelik olması gereken bir süreç diyemeyiz. Her konuda, sürekli öğrenmemiz gereken yeni şeyler oluyor. Hepsi de yeni bir şey katıyor insana. Fakat diğer alanlarda gelişim konuları, kişinin tercihine kalmış. Tüm destekler akademik gelişim üzerine. Bence bu durum bir eksiklik.” [K14]

Araştırmanın katılımcıları, akademik sistemin öğretim elemanlarını yanlış yönlendirdiğini, bu durumun öğretim elemanlarının hem kendi alanlarında hem de farklı alanlarda yaşamboyu öğrenmeye aktif olarak katılmalarını sınırlayıcı olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Asistan olduktan sonra en büyük engellerden bir tanesi, ülkemizdeki üniversite sistemi, akademik sistem. Mesela YÖK sistemi. Mesela ALES ten belli bir puan almanız lazım. İşte yabancı dil sınavından belli bir puan almanız lazım. Asistan olan arkadaşlarım, yardımcı doçent olan arkadaşlarımızın, asıl öğrenmek için çaba harcamaları gereken konular başka iken buna yöneliyorlar. Dolayısıyla asıl yapmaları gereken işi kaçırıyorlar. Asıl işe gereken özeni göstermemek, akademik alanlarla ilgili öğrenmelerden uzaklaşmak. Ha... ALES'e çalışıyor,

ÜDS ye çalışıyor. O noktada kendisini geliştiriyor ama gereken puanı alıp kadroya atandıktan sonra, o noktaya gelene kadar yapmaları gerekeni yeteri kadar yapmadıkları için akademik alanla ilgili öğrenmedikleri, kendilerini geliştirmedikleri, alanı takip etmedikleri ve kendilerini güncelleştirmedikleri için aynı olumsuz alışkanlık bundan sonraki unvanlarda da devam ediyor.” [K12]

“İnsanlar gerekli olan işleri doğru yaptıklarında zaten doçentliğe de yardımcı doçentliğe de zamanında başvuruyorlar. Ama insanlar puan almak için yaptıklarından ya da döner sermayeden pay almak için yaptıklarından nicelik artıyor gibi gözükse de nitelik düşüyor. Sistemin yapısı gereği böyle. Yani siz niceliğe önem verilen bir sistemde, niteliğin düşmesini engelleyemezsiniz. Nitekim geldiğimiz gün itibariyle Türkiye’de üniversite sistemi de bunu oluşturdu.” [K12]

“Mesela yurt dışında Amerika’da baktığın zaman, profesörken insanlar daha çok kitap yazar, daha çok öğrenci yetiştirir, daha çok ders verir. Uğraşır yani. Ama biz bu sistemin içinde çok yıldırıyoruz. Yani bu bizim akademik sistemimizle doğrudan alakalı bir durum. Yani ben suçlamıyorum buradaki hocaları. Sistemi suçluyorum. Sistem içiresinde böyle yönlenebilirsiniz bir şekilde.” [K16]

“Akademisyenlikte çok yönlü gelişim teşviği yok bence. Yani ben lisanstayken dans ederdim, tiyatro oynardım. Yazıyordum, okuyordum. Bunların çoğu artık kalmadı. Ve beni bunlar için destekleyen kimse yok. Ben şu an sadece spor yapıyorum. Ev ve okul dışında ekstra bir aktivite olarak dışarı çıktığım tek aktivitem spor yapmak. Yaşamboyu öğrenmedeki o bütüncüllük eksik kalıyor burada.” [K18]

Çalışmanın katılımcıları, akademide bireyi tek boyutta gelişmeye yönlendiren eğitim yaklaşımlarının, kendi bakış açılarını daralttığını ve kendilerini geliştirme sürecinde bir kısıtlılık oluşturduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kendi adıma beni aslında en çok kısıtlayan şeylerden bir tanesi, mesleki gelişime odaklanırken, onu besleyen yan dalları göz ardı etmek. Burada aldığım lisansüstü eğitimde de böyle. Herhangi bir öğretim elemanı, kendi mesleki donanımını zaten sürdürüyor yüksek lisans ve doktorayla. Ama siz ona kalkıp da bununla ilgilenme bu zaten senin alanın değil dediğinizde, sadece kapalı bir mesleki bir alt kutusu içinde hareket etmesine sebep oluyorsunuz. Ve buradan da daha yaratıcı ya da dünyayı başka türlü algılayabilen, dünyaya başka çözümler önerebilen fikirler çıkması zorlaşıyor. Bu yüzden benim önüme hep geçen şey işte bu başka alanlarla bölündüğüm zaman işte çok bölünüyorsun, çok parçalanıyorsun, kendi işine zaman ayırmıyorsun deniyor. Ama buradaki kendi işimi zaten yapıyorum. Bunun dışındaki işleri yapınca sanki çok fazlalıkmiş gibi görünüyor. Benden beklenenlere göre sadece moda ile ilgileneyim ve modanın da belirlenmiş alanları ile ilgileneyim, başka işlere hiç bulaşmayayım.” [K20]

“Eğitim sistemi, daha akademik bir anlayışın üzerine kurulu. Yani tek boyutlu bir yönlendirme var. Dolayısıyla bu akademik anlayış neyi gerektiriyor? Bir üst akademik aşamaya geçebilmeniz için aldığınız derslerde belirli bir başarıyı yakalamanız gerekiyor. Bana göre bu, yaşamboyu öğrenme anlayışının önündeki önemli engellerden biri bu. Lisansüstü düzeyde de benzer şekilde. Yüksek lisansı bitireceksin, doktora başlayacaksın. Profesörlüğe kadar giden bir süreç var. Akademik gelişim ön planda. Başka bir etkinlik yapmak istesenez, bu sefer de aylıklık ediyormuşuz gibi algılanıyoruz. Böyle bir etkinlik yapan birini görünce ne kadar çok zamanın varmış deniyor. Yani herhangi bir sosyal ya da kültürel bir etkinlikle ilgilenmeyi lüks kabul ediyoruz.” [K23]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademik sistemde tek boyutlu gelişmeye sevk eden eğitim anlayışı ve demokratik anlayış eksikliğinin bireylerin yaratıcılıklarını sınırladığını, bu durumun bireyin gelişimi önünde engel olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Çünkü bireylere her zaman öyle yapma, böyle yapma, bu böyle olmaz deyip, sonra da şimdi sen hadi fikir üret dediğimiz bir yere gelmişiz. Ne fikri üretecek

ki? Ya bizim söylediğimiz şeyi onaylayacak ya da daha önce ona söylenmiş olan şeye karşı çıkacak. Ama fikir üretmek iki tane seçenek arasında seçim yapmak değil. Bireyi tek yönlü yönlendiren bir eğitim veriyorsan, bir de demokratik olmayan koşullar oluşturursan, bu sistemden çıkacak akademisyenin çok yaratıcı olmasını beklememek lazım. Tüm bu olumsuz koşullar akademi içinde olan biz öğretim elemanlarını kısıtlıyor. Gelişime ket vuruyor.” [K20]

Katılımcılar, akademideki mevcut kalıplaşmış düşünce yapılarının, beraberinde tek tiplilik algısını ve ön yargıları gündeme getirip, genç akademisyenleri sınırladığını ve olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademide cidden tek tiplik söz konusu. Çalışkan olmak, etik olmak, bilmek, özel hayatının sınırlı olması ve hatta evlenmek ve yer yer düzenli bir aile içerisinde olmak, geleneksel bir yapıda olmak, akademi sisteminde kabul edilebilir şeyler bu kültür içerisinde. Ancak onun dışındakiler, bekârsa bekârdır yapar, erkekse düzenli değildir, ya da ne bileyim... Çok fazla ön yargılarla hareket ediliyor akademide. Çünkü onlardan biri değilsiniz. Onlardan biri olmanız gerektiği düşünülüyor. Aksi durumda sizi dışlıyorlar. Ben bunları yaşadım. Mesela ben bu iki sene içerisinde çok değiştim. Giyim kuşam olarak da karakter olarak da değişmek zorunda kaldım. Çünkü bir baskı hissettim üzerimde. Bu durum benim yaratıcılığımı, özgür düşünceye olan inancımı gerçekten olumsuz etkiledi.” [K18]

“Ben akademisyen olarak Facebook’ta bir haber okuduğumda, diğer akademisyenlerin kötü bakışlarına maruz kalabilirim. Aaa... Bak bu hoca da burada takılıyor gibi... Yani bu çok şey... Çirkin bir durum aslında. Yani tabi ki bunun zamanı oluyor. Yani ürettiğiniz zamanlar da olmalı ve beslendiğiniz yerler de olmalı. Ama onun ayrımını yapmak doğal bir süreç gibi gelişmediği için o ikileme maruz kalıyorsunuz. Bir yandan üretme kaygıları, diğer yandan üretirken içinde olduğunuz bütün başka durumlara ket vurma durumu. İşte bu ikilik tam Türkiye’deki akademisyenliğin karşılığı.” [K24]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademide bazen demokratik anlayıştan yoksun olabilen ortamların mevcut olduğunu ve bu ortamların bireyin özgür fikirler geliştirmesi önünde sınırlayıcı olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Derlerde bazen karşılaştığımız şöyle bir şey var mesela. Bir soru sorulduğu zaman, o öyle mi olur, böyle mi olur diye bunu yanlış anlayabilen hocalar olabiliyor. Bilimsel anlamda tartışmaların, akademide olması gerekli. Ama bazen insanlar bu tartışmaları yanlış anlayabiliyorlar. Kişiliğine yapılmış bir eylem gibi anlayabiliyorlar. Böyle durumlarda kendimi tedirgin hissetmek, öğrenmeye bir engel bence. Çünkü soru sormaya çekiniyorsunuz. Bu nedenle demokratik anlayış gerekli yaşamboyu öğrenme olması için.” [K20]

Araştırmanın katılımcıları, üniversitede çalışma saatlerinin yeterince esnek olmamasının yaratıcılığını kısıtladığını ve kendilerini geliştirme sürecinde bir sınırlılık oluşturduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şimdi saat olarak okula bağlıyız. Saatler bizi engelliyor. Çalışma saatlerimiz engelliyor. Belli saatte gelip, belli saatte çıkıyoruz. Ya haftada işte daha esnek çalışma saatlerimiz olsa... Belki zorunlu olarak buraya bağlı olmasak, evde çalışma şeyimiz olsa, daha esnek çalışma saatlerimiz olsa, belki kendimize daha çok vakit ayırabiliriz. Başka alanlarda kendimizi geliştirmek için daha çok faaliyete katılabiliriz.” [K19]

“Evet, ben akademiye başlamadan önce esnek zamanım olacağını düşünmüştüm. Hatta ilk atandığımda ooo... ne güzel evden de çalışabileceğim, kendi kendime üretebileceğim zamanlar olacak diye düşündüm. Ama benim burada her gün 9’da işe gelmem bekleniyor. Geldiğimde bir gözle etrafı tartıyorum. İşte öğlen yemek saatlerimi kontrol ediyorum. Geç de çıkamıyorum. Çıkınca da en son ben kalmışım burada niye böyle. Kapatıp gitmişler. Yani bir esnaf kepenk çekmiş fakülteyi kapatmış gitmiş gibi bir hisse kapılıyorum. Kendimi geliştirmek için

rahat hissetmek istiyorum. Ama bu durum benim kendimi rahat hissetmemi engelliyor ve yaratıcılığımı sınırlıyor.” [K24]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, akademik sistem içinde sahip olduğu özlük haklarının yetersiz olduğunu belirtmiştir. Katılımcı söz konusu durumun yaşamboyu öğrenme süreci önünde bir engel olduğunu ifade etmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ülkemizde genel bir kıyasla, özellikle eğitim dünyasının, özlük hakları gözetildiğinde, üçüncü sınıf dünya ülkeleri ile ancak mücadele edebileceğimiz bir konumda bulunduğumuz gerçeği, her zaman olduğu gibi karşımıza çıkmaktadır. Özlük haklarındaki inanılmaz bozuk düzen, yaşamboyu öğrenme karşısında koca bir duvar gibi karşımızda yer edinen sorunların temelini teşkil ediyor.” [K57]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, üniversite içi ve üniversiteler arası etkileşim eksikliğinin, daha nitelikli çalışmalar yapılmasını ve akademisyenlerin gelişimini sınırladığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Niye KTÜ’deki meslektaşımın alandaki bir konu hakkında ne düşündüğünü bilmiyorum? Niye sen bilmiyorsun Atatürk Üniversitesi’ne bu çalışma yapıyor mu? Niye bilmiyorsun? Hani nerede etkileşim? Türkiye’de üniversiteler arası ve üniversite içinde fakülteler ya da bölümler arası etkileşim ve iletişim zayıf. Bu durum ülkenin rekabet gücünü de düşürüyor. Disiplinler arası çalışma yapılmasını zayıflatıyor. Doğal olarak da birbirimizden öğrenmemizi sınırlıyor.” [K26]

Araştırmanın katılımcıları, üniversitenin toplumdan kopuk olduğunu ve bu durumun, hem akademisyenlerin toplumu daha iyi anlaması hem de toplumun akademinin kültürüne aşına olması konusunda bir sınırlılık oluşturduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademinin o duvarları, kampüsün duvarlarından ibaret. Baksanıza şurada merdiven var ama açık değil. İnsanlar içeriye giremiyor. Bu zaten bir alan belirlemiş mekânsal olarak. Yani üniversite Universal olarak geçiyor ama hiç de öyle değil. İçeride bir tane heykel var, atıyorum kampüsün içerisinde. Ama dışarıda ondan beslenebilecek bir kitle yok. Pazara giden teyzeler kampüsü kullanarak geçemiyorlar. Çok saçma bence. Üniversiteye özgürce girip buradaki ortamı görmek, buranın kültüründen faydalanmak, toplumdaki herkesin hakkı. Diğer yandan akademisyenlerin de toplumdaki kopuk olmasına neden olan bir durum. Akademisyen yaşadığın toplumu tanımalı ve bilmeli. Bu da yaşamboyu öğrenmenin bir parçası bence.” [K24]

“Yani akademisyen toplumla iç içe olmalı. Biz mesela Bayramiç’te ne olduğunu bilmiyoruz yani. Orada sosyoekonomik ve eğitimle ilgili binlerce sorun var. Teorik çatıdan, teoriyi arkamıza alıp, sahaya inip alan uygulamalarımızı orada yapmamız lazım. Yoksa teorik yazıyor yani, Tailor yazıyor, Hans yazıyor, Dimitri yazıyor. Sonra biz de bunlara atıf yapıyoruz, bilmem kime göre diye. Spesifik çalışmalarla sıkıntıyı ölçeceksin. Ölçmüyoruz yani. O yüzden yalıtılmış kapılarla kapatılmış güvenlik görevlileri olan böyle bir şato haline geldi üniversite. Toplumdan kopuk bir yapı bu. Bu durum belki bizim dışarıdaki gerçeği öğrenmemizi ve ortaya koymamızı sınırlıyor. Bu eksik olduğu için hem kendimizin hem de toplumumuzun gelişimini frenliyoruz.” [K26]

Yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların üçüncü olarak akademik sistemin yapısına yönelik sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, akademik sistemin akademisyenleri tek boyutta gelişmeye yönlendirmesi, akademiye kalıplaşmış düşünce yapılarının olması, akademinin bazen demokratik anlayıştan yoksun olması, öğretim elemanlarının özlük haklarının yetersiz olması, üniversitenin toplumdaki kopuk olması, hem kurum içindeki bölümler ve fakülteler arası hem de üniversiteler arası etkileşim eksikliğinin yaşamboyu öğrenme konusunda kendilerini olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

4. Yetersiz Olanak

Araştırmanın katılımcıları, maddi kaynak ve maaş yetersizliklerinin yaşamboyu öğrenme sürecinde kendilerini geliştirme amacıyla çeşitli etkinliklere katılımlarını sınırladığını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Maddi kaynak konusunda sıkıntı yaşıyorum. Çünkü ilgilendiğim alanlar, bütçeye maddi külfet getiren şeyler. Onlarla ilgili sıkıntı yaşıyorum. O yüzden ben psikodrama eğitimi almak için Ankara’ya gidiyorum. Bu da beni maddi olarak etkiliyor.” [K1]

“Tabi, öğrenmek istediğimiz bir takım şeyler için ekonomik kaynak konusunda sıkıntıyı da dâhil edebiliriz buna. Yani sonuçta bir kitap edinmek ya da bir yere gitmek, bir kursa katılmak, yurt içinde veya yurt dışında... Bunlar biraz da işin ekonomik kısmıyla ilgili. Ekonomik anlamda da zaman zaman sınırlılıklarla da karşılaşabiliyorum.” [K3]

“Maddi sorunlar var sanki. İşte sinemaya gitmek, tiyatroya gitmek, operaya gitmek... Bunlarla hep kendimizi geliştiriyoruz. Mesela daha gelişelim daha gelişelim dediğimizde... Mesela sosyal ağları ve interneti kullanmak için iyi bir cep telefonuna ihtiyacımız var. İyi bir cep telefonu en az 1500-2000 lira civarında. Yani 1500-2000 lirayı bir aile olarak aldığımızda yaklaşık 10000 lira bir ailenin sadece telefon için bütçe ayırması gerekiyor. Bu hani yaşamboyu gelişmeyi ilerletebilmek için... Bunlar hep maddiyata bağlı oluyor.” [K6]

“Birazcık maddi imkânların sınırlılığı, bizi bir takım sosyal etkinliklerden alıkoyuyor. Özellikle uluslararası boyuttaki organizasyonlara, maddi boyut açısından katılamadığımızı söyleyelim. Onun dışında maddi gelirlerimiz açısından da bir sıkıntı var. Yani akademik hayatın içinde olan insanların gelirleri iyi değil.” [K9]

“Ekonomik olarak kaygılar güdüyorum ben. Daha çok işte kirayı ödeyeyim, ev giderlerini ödeyeyim gibi düşünceler içinde oluyorsunuz. Bu kaygılar da sizin

faaliyet alanınızı kısıtlıyor doğal olarak. Maddi anlamda geliriniz yeterli değilse işte şu aktiviteyi yapayım, şu etkinliğe katılayım gibi düşünceler daha uzak oluyor size. Bu durum beni olumsuz etkiliyor. Gelirim daha iyi olsaydı, bu kaygıları daha az hissederdim.” [K24]

“Sorunların en önemli kaynağı maddiyat. Olmayınca olmuyor işte. Yani o kadar fazla işi yapamıyorsun. Bir çalışma yapacaksın, bir kursa katılacaksın, bir kongreye gideceksin hepsi para. Bunun dışında aileniz var, diğer sorumluluklarınız var. Akademide de maaş bireyi sınırlıyor bence.” [K25]

“Maddi konular da insanı sınırlayabilmekte. Temel ihtiyaçlarınızı karşılayacak düzeyde bir maaşınız yoksa gezmek, görmek, öğrenmek sizin bir önceliğiniz olmayabilir. Bu durum kendinizi geliştirme konusunda sizi sınırlayacaktır.” [K47]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, ihtiyaç duyduğu kitap ya da makaleye ulaşma konusunda bazen sıkıntı yaşadığını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir makale ya da kitap arıyorsunuz, ancak hiçbir yerde baskısı, kopyası bulunamıyor. Mesela çok eski tarihlerde yazılmış bir kitabın internet ortamında olmaması ya da bireysel olarak ulaşamamanız... Atıyorum kitap Almanca yazılmış. Almanya'dan araştırıyorsunuz bulamıyorsunuz. Türkiye'de araştırıyorsunuz bulamıyorsunuz. Ya da internetten araştırıyorsunuz, kitap hakkında pek çok yorum bulabiliyorsunuz ancak kitabın kendine ulaşamıyorsunuz. Yani bu konuda bazen kaynağa ulaşım bir problem benim için.” [K18]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, ihtiyaç duyduğu deney ortamını oluşturma konusunda güçlükler yaşadığını ve bu durumun enerjisini azalttığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben Amerika’da bulundum 1 yıl. Orada sadece araştırma için bulundum. İşte bir kimyasal madde istediğim zaman, öğleden sonra elime geliyordu. O kimyasal fabrika da oradaydı. Bu süreç benim bilimsel çalışma yapmamı kolaylaştırıyordu. Çünkü ihtiyaç duyduğum deney ortamı hazırды. Burada ise şartlar farklı. Madde almak için ayrı uğraşıyorsunuz. Ondan sonra deney yapmak için ayrı uğraşıyorsunuz. Bu durum benim enerjimi düşürüyor.” [K13]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademide nitelikli eleman sayısının yetersiz olduğunu ve bu durumun oluşturduğu sıkıntının kendisini geliştirme sürecinde yeterli zaman ayıramamaya sebep olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben 10 yıl oldu işe gireli. Herhalde 5-6 yıldır tek araştırma görevlisiyim. Dersleri mesela bitki ile ilgili derslere giriyorum ben. Mikrobiyolojide olan arkadaş geliyor. O da bilmiyor ki. Kaç sene önce almış, unutmuş. Baya bir sıkıntı yani o konu. Çünkü 85 kişilik sınıfla tek başınıza ilgilenmek zorunda kalıyorsunuz. Sınıf 110 kişi oluyor bazen ve o 110 kişi kaç sefer soru sorarsa artık şey gibi... çekirge gibi sınıfın orasından oraya koştura koştura 2 saatlik derste, sanki ben 8 saat çalışmış gibi yoruluyorum. Bu durum benim enerjimi tüketiyor ve kendim için bir şeyler öğrenme girişimlerimde beni bitkin hale getiriyor.” [K21]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, kendisine yardımcı olacak yetişmiş teknisyenin olmamasının, verimli bir şekilde bilimsel çalışma yapmasını engellediğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bilimsel çalışma yaparken, yanında çalıştıracağım yardımcı eleman bulmada sıkıntım var. Hani yetişmiş bir teknisyeniniz, elemanınızın olmaması verimli çalışmamı engelliyor. Amerika’da öyleydi, hoca sadece makaleyi yazmakla uğraşıyordu. Biz hani worker gibi çalışıyorduk, data üretiyorduk ve onları veriyorduk bir yere.” [K13]

Yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların dördüncü olarak yetersiz olanaklara ilişkin sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, maddi kaynak ve maaş yetersizliğinin, bazen yaşanan gerekli bilimsel kaynağa ulaşma güçlüğüne, kurumda ihtiyaç duyulan nitelikli yardımcı eleman eksikliğinin, yaşamboyu öğrenme konusunda kendilerini olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

5. Kurum İçindeki Görevler

Araştırmanın katılımcıları, üniversitede yürüttükleri idarecilik görevlerinin, kendilerini geliştirme konusunda, sınırlayıcı etkisi olabildiğini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Okuldaki üstlendiğimiz idarecilik görevleri bizi sınırlayabiliyor. Yönetim ile ilgili işlerle uğraşanlar, iş yoğunluğuna göre, en basitinden akademik çalışma yapma konusunda sıkıntı yaşayabiliyor.” [K4]

“Ben buranın yöneticisiyim, bu fakültenin... Öyle olunca iş yoğunluğum fazla ve bu durum benim öğrenme amaçlı aktivitelerimi sınırlayabiliyor.” [K7]

“Fakültede dekan yardımcılığı görevi yürütüyorum. İşlerin düzgün bir şekilde yürütmesi için çalışmam gerekiyor. Bu durum, başka faaliyetlerden feragat etmemi gerektirebiliyor bazen. Hani bazen fırsat bulsam da şu konuyu araştırabilsem dediğim oluyor. Ama bunu gerçekleştirmek her zaman kolay olmuyor.” [K13]

“Bu belki her fakültede ya da bölümde söz konusu olmayabilir ama idari işler ve idari konular içerisinde de öğretim elemanları kendilerini çok bulabiliyorlar. Yani eğitim öğretim faaliyetleri dediğimizde tabii hani sınırlarda ders veriyoruz, araştırmalarımız oluyor. Yayın çıkartmak üzere projeler yürütmek durumunda oluyoruz. Ama tabii bir de bunun yanında idari konular da oluyor. Bu idari görevler mesaiyi çok hızlı harcayabiliyor. Dolayısıyla temel görevimiz olan

“eğitim, öğretim, araştırma faaliyetleri için mesai dışında çok fazla özveride bulunmak ve çaba sarf etmek durumunda da olabiliyorsunuz.” [K14]

“Yöneticilik yapıyorum. Eğitimlere iş yoğunluğu nedeniyle eskisi kadar katılamıyorum.” [K38]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, bölüm içinde verilen görevlerin fazla iş yükü oluşturabildiğini ve söz konusu iş yükünün beraberinde sıkıntılar getirdiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Araştırma görevlisiyseniz, bölüm içinde işler geliyor. Hatta bu işler bazen yoğun olabiliyor. Diğer yandan başka görevleriniz de var. Bu durumda bir şeylerden, mesela uykunuzdan feragat ediyorsunuz, hobilerinizden feragat ediyorsunuz, arkadaş ortamınızdan feragat ediyorsunuz, ailenizden feragat ediyorsunuz yer yer. Çocuk yapmak istiyorsunuz ama yapmıyorsunuz. Evlenmek istiyorsunuz ama doktora bitmeden evlenmiyorsunuz. Bunun gibi sıkıntıları beraberinde getiriyor.” [K18]

Araştırmanın katılımcıları, üniversitede planlama dâhilinde olmadan aniden çıkan işlerin, kendilerini geliştirme konusunda, sınırlayıcı etkisi olabildiğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kurumda planda olmadan çıkan işte bir takım işler var. Onları yapmaya çalışıyorum. Yani onlar da çok zaman alıyor. Eee... Arada böyle sürekli birileri bir yerlerden bir şeyler istiyor. Yani böyle bir sürü hesapta olmayan şeyler de çıkabiliyor. Bu gibi durumlar tam siz bir şey okurken ya da bir çalışmaya konsantre olmuşken çıkabiliyor ve sizi yavaşlatıyor.” [K8]

“Yani biz öğretim üyesi olarak burada çok fazla şeyle muhatap oluyoruz. İşte telefon geliyor, araştırma yaparken toplantı çıkıyor. Onu bırakıp oraya gitmek zorunda kalıyorsunuz. Uğraştığınız faaliyet yarım kalabiliyor.” [K13]

Yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların beşinci olarak kurum içinde üstlendikleri görevlere ilişkin sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, yürüttükleri idarecilik görevlerinin, idarecilik haricinde kurum içinde üstlendikleri görevlerin ve kurumda aniden çıkan işlerin, yaşamboyu öğrenme konusunda kendilerini sınırladığı anlaşılmaktadır.

6. Toplumsal

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme konusunda toplumun konu ile ilgili eksik ya da olumsuz özelliklerinin bireylerin heveslerini kırabildiğini, baskı oluşturabildiğini ya da bireyleri sınırlandırabildiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar, toplumda yaşamboyu öğrenme kültürünün olmadığını ve bu durumun sorun oluşturduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Gözlemlerim ve deneyimlerim sonucu söyleyebilirim ki; bu konuda en önemli sorun, toplum içinde önemli bir kesimin, yaşamboyu öğrenmeyi okul dışında zaman ayıracak kadar benimsememiş olması. Yani, toplum olarak bu konuda geliştirdiğimiz bir kültür yok maalesef.” [K42]

“Toplumda yaşamboyu öğrenme kültürünün olmaması, bu konudaki en büyük sorun bence. İnsanlar okumayı angarya olarak görüyorsa, kulaktan duyma bilgilere tamah ediyorsa, bir işin aslı astarı nedir diye araştırmıyorsa, orada yaşamboyu öğrenme konusunda büyük sorunlar var demektir.” [K49]

“Bana göre, sorunların en başında, insanların yaşamboyu öğrenme konusundan kültürel bir alt yapıya sahip olamaması yer almakta. Bu nedenle, öğrenme ile ilgili bilinç eksikliği var. Bu durum toplumsal anlamda bizi sınırlayan bir eksiklik doğal olarak.” [K64]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, toplumun öğrenmeye eksik bakış açısının ve toplumca kabul edilmiş yaşam döngüsünün, bireylerin yaşamboyu

öğrenen olması konusunda engel oluşturduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani toplumumuzun bakış açısı, yaşantısı da aslında bunun önünde bir engel olabiliyor. Toplumda zaten ya ne yapacaksın, bir an önce hani mesleğini al eline, biran önce evlen, çocuk sahibi ol, askere git hani hep böyle bir şeyleri bizden çabuk çabuk istiyorlar. Bu da hep şey odaklı oluyor... Hani bir işin gücün olsun ve bir an önce toplumda bir statü kazansın şeklinde oluyor. Eee... bu da doğal olarak bizi bazen, istemediğimiz halde o tek bir kanalın içine sürüklüyor. Bence bu da yaşamboyu öğrenmenin önündeki engeller diye düşünüyorum.” [K23]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, toplumun bilgiden ve okumaktan uzak olmasının yaşamboyu öğrenme önünde bir engel olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“En büyük engel, toplumun bilgiden ve okumaktan uzak olmasıdır. Çünkü doğa aktivitelerinde de bunu görüyorum. Siz doğrusunu yapmaya çalıştıkça, toplum sizi ötekileştiriyor. Sizi bilmişlik yapıyormuş gibi algılıyorlar belki de.” [K53]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, toplumda öğrenmenin sadece bazı unvanlara sahip ya da bazı alanlarda çalışan kişileri bağlayan bir eylem olarak düşünüldüğünü ve bu durumun yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaşması önündeki bir sınırlılık olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir.

“Toplumda, yaşamboyu öğrenme eyleminin, sadece bazı unvanlara özgü olduğu gibi yanlış bir düşüncenin geçerli olduğunu düşünüyorum. Buna göre, yaşamboyu öğrenme, eğitim alanında çalışan, akademide olan insanların hayatının bir parçasıymış, diğer alanlardaki insanlara ise uzak bir kavrammış gibi görünüyor. Bu durum, yaşamboyu öğrenme anlayışının yayılmasının önünde bir engel bence.” [K31]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme kapsamında istediği etkinliklere katılma konusunda toplumsal baskı hissettiğini ve söz konusu baskının kendisine bir engel oluşturduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bazen bir şeyler yapmak ya da öğrenmek istiyorsunuz, ama biraz da çekiniyoruz açıkçası. Hatta belirli bir yaşa ve mesleğe sahip olduğunuz zaman da ya şimdi gidip şöyle bir şey yaparsam, arkamdan bir şey derler mi hani. Bak bu yaşa gelmiş nelerle uğraşılıyor gibi. Biraz, herhalde... Toplumsal baskı yine bir engel olarak tanımlanabilir. Yani daha çok aklıma gelen eğitim sistemi, toplumsal anlayış ve kültürel özelliklerimiz diye düşünüyorum.” [K23]

Yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların altıncı olarak topluma ilişkin sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, toplumun yaşamboyu öğrenme kültürü eksikliğinin, öğrenmeye yönelik eksik bakış açısının, toplumda öğrenmenin sadece bazı unvanlara sahip kişileri bağladığının düşünülmesinin, istenilen etkinliklere katılmada toplumun engelleyici baskısının, yaşamboyu öğrenme konusunda kendilerini olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

7. Teknolojik

Araştırmanın katılımcıları, teknoloji konusunda karşılaştıkları sıkıntıların, yaşamboyu öğrenme konusunda kendilerini sınırladığını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bir öğretim elemanı, sahip olduğu internet bağlantısının bazen yavaş olduğunu ve zaman zaman kesilebildiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Günümüzde hepimiz interneti kullanıyoruz. Ama bağlantı hızı insanı tatmin etmiyor bazen. Basit bir iş için bile insanı oyalıyor bu yavaşlık. Diğer yandan, bağlantının dengeli olmadığını ve bazen kesildiğini de belirtebilirim. İnternet konusunda karşılaştığım sorunlar bunlar.” [K46]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, üniversitede internet bağlantısının filtreliliğini ve bu durumun kendini geliştirme sürecinde bir sınırlılık oluşturduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Üniversitede internet bağlantısında bir filtre var bu siteye giremezsin buraya girebilirsin... Ama ben oradan beslenebilirim, yanlış da olsa bir bilgi alabilirim, bir sinyal alabilirim. Bu durum öğrenmemi kısıtlayıcı bir engel benim için.”

[K24]

Katılımcılar, internetteki bilgi kirliliğinin doğru bilgiye ulaşma konusunda sıkıntı oluşturduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İlk aklıma gelen sorun, internetteki bilgi kirliliğidir. Herhangi bir konuda bilgi edinmeye çalıştığımızda, birbirlerinin kopyası olan pek çok kaynakla karşılaşıyorsunuz. Ya da konu hakkında gerçekten bilgisi olmayan insanların oluşturduğu sayfalar ve en kötüsü, hangi amaçla oluşturulduğunu bilemediğim yanlış bilgi içeren kaynaklar, benim karşılaştığım en büyük sorunlar.” [K41]

“İnternet üzerinde herkesin istediği gibi bilgi paylaşması sorun olabiliyor bence. Hangi bilgi doğru hangisi yanlış... Ayırdına varmak için zaman kaybediyorum. Bu durum beni hem tedirgin ediyor hem de yavaşlatıyor.” [K44]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, internetin bir enformasyon kaynağı olarak yeterince düzenlenmemiş olduğunu ve bu durumun ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaşmada sıkıntı oluşturduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir şeyi merak ettiğimizde ilk başvurduğumuz kaynak internet. Fakat internetteki içerik çok fazla ve yapısal olarak şu hali ile bana göre yeterince düzenli bir halde değil. Bu nedenle, tam olarak ihtiyaç duyduğunuz bilgiye ulaşmak bazen ciddi zaman alabiliyor.” [K3]

Yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin ulaşılan temaların frekans değerleri göz önünde bulundurulduğunda, katılımcıların teknoloji ile ilgili yaşadığı sorunların nispeten az olduğu söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, internet alt yapısı ve internette bilgi aramada konularında sorunlar yaşadığı anlaşılmaktadır.

8. Bürokratik

Araştırmanın katılımcıları, kendilerini geliştirmek için yürütmek istedikleri faaliyetler konusunda mevcut bürokratik yapının engeller ve zorluklar çıkardığını belirtmişlerdir. Araştırma dâhilindeki bir öğretim elemanı, alanıyla ilgili etkinliklere katılma ve ihtiyaç duyduğu bazı basılı yayınların temin edilmesi konusunda, bürokratik engellerle karşılaştığını ifade etmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Alanımla ilgili etkinliklere katılmaktaki bürokratik engeller en önemli problemler. Pek çok yayını kütüphaneler aracılığı ile takip edebiliyoruz. Özellikle basılı yayınların temin edilmesi çok uzun zaman alıyor. Bunun da en önemli sebebi yasal ve bürokratik engeller.” [K56]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, proje faaliyetleri yürütme konusunda bürokratik engellerle karşılaştıklarını ve bu engellerin kendisini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Çok proje yaptığım için söyleyebilirim. Bürokrasi içinde boğulup gidiyoruz. Bir üniversitede bile bir rektör değişiyor, projeler duruyor. Ondan sonra insanlar soğuyor. Koordinasyon eksikliği var, kaynakların boşa gitmesi... Ciddi söylüyorum... Bir kalem almak için ben 3 ayrı yerden teklif alacaksam yazıklar olsun. Bu işin ne kadar zaman alıcı, insanı bıktırıcı, bezdirici iş olduğunu çok iyi biliyorum.” [K25]

Yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin ulaşılan temaların frekans değerleri göz önünde bulundurulduğunda, bürokrasiden kaynaklanan sorunların en sonda yer aldığı söylenebilir.

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, çalışmanın birinci araştırma sorusu doğrultusunda, yaşamboyu öğrenme kapsamında karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik olarak, kendilerine yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar içerik analizi ile analiz edilmiş ve Tablo 20’de yer alan temalara ulaşılmıştır.

Tablo 20

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Temalar	<i>f</i>
Kişisel	13
Akademik Sistem Yapısı	6
Eğitsel	5
Teknolojik	4
Kurumsal	4

Tablo 20’de yer alan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaştıkları sorunlara yönelik çoğunlukla kişisel çözüm önerileri getirdikleri anlaşılmaktadır. Söz konusu önerileri sırasıyla akademik sistemin yapısına yönelik, eğitsel, teknolojik ve kurumsal çözüm önerilerinin takip ettiği görülmektedir. Ulaşılan temalar ve alt temalara ilişkin gerçekleştirilen çözümlerinin detayları aşağıda yer almaktadır.

1. Kişisel Çözüm Önerileri

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaştıkları sorunlar dâhilinde, kişilere yönelik yapılabilecekler konusunda kişisel çözüm önerilerinde bulunmuşlardır. Katılımcılar, yaşamboyu öğrenme sürecinde zaman yönetimi becerilerini geliştirmenin yararlı olacağını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bazı şeylerin nasıl daha kolay yapılacağını öğrenmem gerekiyor. Tamam, bu yeter demiyorum; sürekli daha iyisi için uğraşıyorum. Belki bu

mükemmeliyetçilikle ilgili. Hani böyle bir şeyim de var yani. Onun için fazla memnun olmayıp fazla zaman harcıyorum. Ama daha pratik olabilsem, zamanı daha etkili kullanma konusunda kendimi geliştiresem, sanırım çözülür bu sorun.”
[K8]

“Yani kendime zaman ayıramıyorum diyen insanlara inanmıyorum. Zamanı etkili kullanırsan her şey olur. Bu konuda kendimizi geliştirmemiz gerekli. Etrafımda çok çalışan ve çok fazla üreten, aynı zamanda da ailesine zaman ayıran çok fazla insan var. Onlar büyük ihtimalle boş şeylere vakit ayırmıyorlar. Yani bu şekilde dengeleyebilirler. Hani ders verirler ama gece işte çocuğuyla ilgilenir, ama gece 3’te kalkar 5’e kadar bilmem ne makalesine bakar. 5’ten sonra uyuyup 8’de kalkabilir.” [K16]

“Akademisyenlerin, zaman yönetimi becerilerini geliştirmeleri gerekli. Pek çok sorumluluğumuz var. Bunların aksamaması için zaman yönetimi konusunda kendimizi geliştirmemiz ya da destek almamız gerekli.” [K17]

“Bence zamanın iyi yönetimi konusunda akademisyenlere destek verilmesi gerekli. Bu becerinin geliştirilmesi yaşamboyu öğrenme için kilit bir durum.”
[K62]

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme sürecinde bireylerin planlı ve programlı olmasının yararlı olacağını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmede karşılaşılan sorunların bana göre bazıları, bireylerin plansız olmaları yüzünden. İyi bir program yapmak gerekir. Neyi ne zaman nasıl yapacağım diye planlayıp hareket ederseniz, sorun yaşamazsınız.” [K17]

“Yani plan dâhilinde her şey yapılabilir diye düşünüyorum ben. Ekstra koşullar stabil olmak kaydıyla... diğer koşulları bazen varsaymak durumunda olursunuz. Çünkü her şeyi kontrol edemezsiniz. Ama elinizdeki bazı koşulları kontrol

ederek, doğru stratejiler geliştirebilirsiniz. Her konuda bu böyle. Gerek akademik, gerek bireysel, gerek ailevi, her türlü konuda strateji geliştirmek önemli.” [K26]

“Çok fazla olduğunu söyleyemem fakat sorun olarak zaman kısttlılığını ifade edebilirim. Bu sorunun daha planlı bir çalışma takvimi ile çözülebileceğini düşünmekteyim. Sonuçta bu bizim elimizde.” [K48]

Katılımcılar, yaşamboyu öğrenme sürecinde bireylerin önceliklere göre çalışmasının yararlı olacağını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme konusunda önceliklere göre çalışmak gerektiğini düşünüyorum. Diğer işlerin fazlalığı arasında, ilgilendiğim dans etkinliğini mesela bu sene birazcık daha geri plana atıyorum. Yani bu zorunluluklardan dolayı onu biraz daha geri plana attım.” [K8]

“Hani o yönüyle biraz önceliklerin farkında olup, kendi planlamalarımızı buna göre yaparsak, hani mesleki olarak kendimizi yetiştirmeye daha çok vakit ayırabiliriz gibime geliyor. Dolayısıyla ne yapmak istediğiniz... Daha çok araştırma mı yapmak istiyorsunuz, bunu öğrencilerle paylaşmaktan, ekip çalışması yapmaktan keyif alan bir insan mısınız? İdari çalışmalar, idari konular, görevler hoşunuza gidiyor mu? Bunda da biraz önceliği belirleyip, ona göre çalışabiliriz.” [K14]

“Zaman bulamıyorum diyen kişi bence yalan söylüyor. Kişi isterse mutlaka zaman yaratabilir. Bunun için ise önceliklerin doğru tayin edilmesi gerekli. Önceliklere göre çalışırsa kişi, her şey için zaman yaratabilir.” [K26]

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme sürecinde, bireylerin akademik alanları ile hobilerini birleştirmelerinin, kendilerini geliştirme ve bunun için zamanı

verimli kullanma konusunda faydalı olacağını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben bir takım şeyleri hobi haline getirdim. Böylece onlara zaman ayırmış oluyorum. Mesela zaman ayıramadığım bir takım şeyleri, zaten mesleki olarak, akademisyen olarak uğraştığımı hobi haline getiriyorum. O onu kapatıyor. Böylece zaman problemi de çözülüyor.” [K17]

“Yine dil öğrenme deneyimimden örnek vereyim. Benim zevk aldığım diğer alan edebiyat. Bu ikisini birleştirmek bana daha zevk verdi. Bu gidişimde mesela Fransızca bir romanın çizgi romanını aldım. Grafik roman olunca, diyaloglara indirgeniyor ve daha çok konuşmalar halinde oluyor ve dil öğrenenler için çok iyi bir kaynak. Hem sevdiğim bir romanı anadilinde okumuş oluyorum, işte Türkçe çevirisiyle karşılaştırıyorum. Şu duyguyu nasıl aktarmışlar, bunu nasıl çevirmişler? Gibi... Bir yanda da Fransızcamı iyileştirmiş oluyorum. Yani sevdiğiniz alanları birleştirirseniz, daha da tatmin oluyorsunuz ve sürdürülebilirliği artıyor benim için.” [K22]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı yaşamboyu öğrenme sürecinde akademisyenlerin birbirlerini olumlu etkilemelerinin özendirici nitelikte olacağını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusunda birbirlerini olumlu anlamda etkilemeleri gerekiyor. İnsanların bunun için önce birbirlerini tanımaları gerekiyor. Yani ben eğer çalıştığım kurumda arkadaşlarımdan bir tanesinin yaşamboyu öğrenme becerisi yüksek ise kendi hayatındaki yaşamboyu öğrenme sürecinde gördüğü ama beni ilgilendiren bilgileri de benimle paylaşması tabii ki benim de o konuda meraklanmam, benzer bir yaşam tarzı yaratmam konusunda bana yardımcı olacak diye düşünüyorum.” [K12]

2. Akademik Sistemin Yapısına Yönelik Çözüm Önerileri

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaştıkları sorunlar dâhilinde, akademik sisteme yönelik olarak yapılabilecekler konusunda, kişisel çözüm önerilerinde bulunmuşlardır. Katılımcılar arasından bir öğretim elemanı, akademik personel sayısının artmasının, iş bölümünü kolaylaştıracağını ve bu sayede akademisyenlerin kendilerini çeşitli alanlarda geliştirebileceklerini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Çözüm önerisi olarak, akademik personel sayısının artmasını ve öğrencilerin lisansüstü öğretime özendirilmesini düşünüyorum. Bu sayede daha kapsamlı iş bölümü yapılacak ve kişi başına düşen iş miktarı azalacaktır. Bu şartlar altında akademisyenlerin çeşitli alanlarda kendilerini geliştirmeleri konusunda fırsatları artacaktır.” [K62]

Çalışmanın katılımcıları arasından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin araştırma yapan ve eğitim hizmeti sunan olmak üzere iki gruba ayrılması gerektiğini, böylelikle akademik faaliyetlerin daha sağlıklı yürüyebileceğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademik sistemde bence bir düzenleme olmalı. Akademisyenlerden eğitim yapmak isteyenleri eğitimci olarak yetiştirmek, araştırma yapmak isteyenleri araştırmacı olarak yetiştiren bir sistem olsa, çok daha farklı ve güzel olabilirdi diye düşünüyorum.” [K13]

Araştırmanın katılımcıları arasından bir öğretim elemanı, öğretim elemanlarının ve özellikle de araştırma görevlilerinin özlük haklarının güçlendirilmesinin ve bu kapsamda ihtiyaç duyulan kaynaklara ulaşma konusunda, öğretim elemanlarına imtiyazlar sunulmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öncelikle öğretim elemanlarının ve özellikle de araştırma görevlilerinin özlük haklarının güçlendirilmesi gerekli. Bu doğrultuda öğretim elemanlarının bir

imtiyaz olarak gerekli kaynağa ulaşması gerekli. Bununla ilgili çalışmalar yapılması şart bence.” [K18]

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme sürecinde, çalışma saatlerinin daha esnek olmasının, farklı alanlarda kendini geliştirebilme konusunda faydalı olacağını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Haftada işte... Daha esnek çalışma saatlerimiz olsa... Belki zorunlu olarak buraya bağlı olmasak, evde çalışma şeyimiz olsa, daha esnek çalışma saatlerimiz olsa, belki kendimize daha çok vakit ayırabiliriz başka alanlarda.” [K19]

“Çalışma sürecinde zaman esnekliğine ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bu sayede hem daha rahat bir ruh hali ile işimizi yapabilir hem de ilgimiz doğrultusunda başka konularda da bir şeyler yapıp kendimize yeni şeyler katabiliriz.” [K35]

Katılımcılar arasından bir öğretim elemanı, akademisyenlere kurumlar ve bölümler arası geçişlerde kolaylık sağlanmasının faydalı olacağını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“YÖK’ün kurumlar arası ya da bölümler arası geçişler için akademisyenlere yönelik daha esneklik sağlayan bir girişimi olabilir. Bence o esneklik sağlanırsa, bölümler arası geçişlerde bile, motivasyonun olduğu alana ya da hangi alanı istiyorsan, oraya geçiş olmalı. Atıyorum mesela beni Eskişehir’e bağlayan sebep, kadromun burada olması olmamalı. Ya da İstanbul’da çalışma yapma imkânı esnek olmalı. Yani akademisyen olarak, bu hayatın içinde olma durumumu, memnun olduğum şehirde yaşayarak geçirmeliyim. Ya da sevdiğim, beslediğim alanlar beni gerçekten beslemeli.” [K24]

3. Eğitsel Çözüm Önerileri

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaşılan eğitsel sorunlar olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme konusunda bireylerin bilinçlendirilmesi ve olumlu algıya sahip olmasının reklamlar yoluyla gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bence reklamlar yoluyla kişilerin yaşamboyu öğrenme konusunda bilinçlendirilmesi faydalı olur. Bu sayede konu ile ilgili kamuoyunda bir bilinç ve olumlu algı oluşturulabilir.” [K42]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme kapsamında öğretim amaçlı organizasyonların sayısının artmasının faydalı olacağını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretim amaçlı organizasyonların sayısının artması bence bir çözüm olarak düşünülebilir. Böylelikle ihtiyaç duyulan eğitime daha kolay ulaşılabilir.” [K62]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme kapsamında düzenlenen eğitsel faaliyetlerin daha sistemli ve kurumsallaşmış hale getirilmesinin faydalı olacağını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Okullar dışında verilen eğitimlerde bir kurumsallaşma olması ve daha sistemli hale getirilmesi gerekli bence. Böyle olursa okul sonrasında da eğitimin devam edebilir.” [K59]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme sürecinde aldıkları lisansüstü derslerden akademik bir ürün çıkartmanın kendilerini geliştirme ve zamanı verimli kullanma konusunda faydalı olacağını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Aldığım yüksek lisans derslerinde, bildiri ya da makale gibi bir ürün çıkartmak benim için çok rahatlatıcı olurdu. Evet, ikisini birlikte aradan çıkartabilsek, hem kendimi daha çok geliştirmiş olurum hem de belki diğer şeylere daha fazla vaktim kalabilirdi.” [K10]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme kapsamında akademisyenlere, zaman yönetimi konusunda destek niteliğinde eğitimler sunulmasının faydalı olacağını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Zamanın iyi yönetimi konusunda akademisyenlere destek verilmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Bu konu ile ilgili seminerler, kurslar düzenlenebilir. Çok faydalı olabilir.” [K62]

4. Teknolojiye Yönelik Çözüm Önerileri

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaştıkları sorunlar dâhilinde, teknolojiye yönelik yapılabilecekler konusunda çözüm önerilerinde bulunmuşlardır. Katılımcılardan bir öğretim elemanı, internet altyapısının iyileştirilmesi gerektiğini, böylece daha rahat çalışabileceklerini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnternet konusunda altyapının iyileştirilmesi gerekli diye düşünüyorum. Bu sayede bazen çalışırken karşılaştığımız bağlantı yavaşlamaları engellenebilir ve daha rahat çalışabiliriz.” [K46]

Çalışmanın katılımcıları, internetin erişim sınırlaması olmadan, tüm bilgilere ulaşabileceği bir ağ olmasını istediğini, böylelikle bilgi paylaşımının artacağını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnternetin de bütün bilgilere ulaşabileceğimiz bir ağ olmasını isterdim. Sınırlamaların olmadığı, ücretli erişimin olmadığı bir ortam hayalimdeki. Hani

bilginin pazarlanması yerine paylaşımı... Yani olması gereken tek şey budur kanaatimce.” [K18]

“İnternette filtreleme olmamasını istiyorum. Bu durum benim farklı kaynaklardan bir şeyler öğrenmemi engelliyor.” [K24]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, internetin sunduğu enformasyonun daha düzenli olmasının, ihtiyaç duyulan bilgiye ulaşmada kolaylık sağlayacağını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnternet biraz daha böyle daha düzenlenmiş bir enformasyon, daha kolay ulaşılabilir bir enformasyon olanağı olsaydı iyi olurdu diyorum. Bu sayede, asıl ihtiyaç duyduğumuz içeriklere daha kolay ve net şekilde ulaşabilirdik.” [K3]

5. Kurumsal Çözüm Önerileri

Araştırmanın katılımcıları arasından bir öğretim elemanı, akademisyenlere iş-yaşam dengesini kurmaları konusunda destek sunulmasının faydalı olacağını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bu konuda, akademisyenlerin iş yaşam dengesini daha iyi kurması konusunda desteklenmesi iyi olabilir. İş hayatı içinde kayboluyoruz. Özel hayatımızdan feragat ediyoruz. Bu konuda çeşitli uygulamalar yapılabilir ya da eğitimler düzenlenirse faydalı olacağını düşünüyorum.” [K19]

Çalışmanın katılımcıları, faaliyet gösterilen kurumun alan dışı eğitsel etkinliklere katılım için destek sunmasının, farklı alanlarda kendilerini geliştirebilmek konusunda faydalı olacağını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kendi alanıma destek olacak yan alanlarda da kendimi geliştirmek için uğraşıyorum. Ama bu çabalarım konusunda üniversite bir destek sunmuyor. Tamamen kendi cebimden ödüyorum masrafları. Farklı alanlarda da olsa kendi

gelişimimiz konusunda üniversite bizi desteklese çok güzel olurdu gerçekten.”
[K1]

“Alanımızla ilgili faaliyetlerde bulunmak için üniversitenin ve diğer kurumların desteğinden faydalanabiliyoruz. Bununla birlikte alan dışı faaliyetlerde bulunmak güç. Örneğin ilgi duyduğunuz bir matematik veya çevre konferansına katılmak zor. Çünkü üniversite ve diğer kurumlar, özellikle alanla ilgili faaliyetleri destekliyor. Yaşamboyu eğitim bütüncül bir süreç olduğundan, her alanda bireyin kendini geliştirmesi gerekir diye düşünüyorum. Bu nedenle üniversitelerin, akademisyenlere alan dışı etkinlikler konusunda da destek sunması gerektiğini düşünüyorum.” [K61]

Katılımcılar arasından bir öğretim elemanı, faaliyet gösterilen kurumlarda akademisyenlerin kendilerini geliştirmeleri amacıyla olanaklar ve desteklerin sunulmasının yanında, söz konusu fırsatlardan ne kadar yararlandığına dair ciddi bir denetim mekanizmasının kurulmasının faydalı olacağını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bununla birlikte ciddi bir denetim mekanizmasının gelmesi gerekiyor. Yani bu denetim mekanizması şudur: Biz bu insanlara bu kadar imkân sunuyoruz, zamanlarını ayarlıyoruz, maddi olarak rahatlar... bu insanlar bunlardan ne kadar yararlanıyorlar? Bu sistemlerin işleyişleri ne derece sağlıklı? Bunların hepsinin ciddi bir biçimde denetlenmesi gerekiyor.” [K18]

Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmenin Önemi

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, çalışmanın ikinci araştırma sorusu doğrultusunda, yaşamboyu öğrenmenin önemine ilişkin olarak kendilerine yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar, içerik analizi ile analiz edilmiş ve Tablo 21’de yer alan temalar ve alt temalara ulaşılmıştır.

Tablo 21

Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmenin Önemi

Temalar ve Alt Temalar	<i>f</i>
Mesleki	
Eğitsel Önem	30
Akademik Önem	28
Kişisel	25
Sosyal-Toplumsal	13

Tablo 21’de yer alan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenmenin önemini ağırlıklı olarak mesleki, sonrasında sırasıyla kişisel ve sosyal-toplumsal açıdan dile getirdikleri anlaşılmaktadır. Ulaşılan temalar ve alt temalara ilişkin gerçekleştirilen çözümlenmelerin detayları aşağıda yer almaktadır.

1. Mesleki Önem

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmenin akademisyenler için mesleki açıdan önem taşıdığını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda katılımcılar, Tablo 22’de görüldüğü üzere, yaşamboyu öğrenmenin hem akademik gelişim hem de sunulan eğitim hizmetleri anlamında önemli ve gerekli olduğunu belirtmiştir.

Tablo 22

Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmenin Mesleki Önemi

Mesleki	<i>f</i>
Eğitsel Önem	30
Akademik Önem	28

Ulaşılan tema ve kodlara ilişkin gerçekleştirilen çözümlerinin detayları aşağıda yer almaktadır.

1.1. Eğitsel Önem

Araştırmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının öğrenci yetiştirme görevi olduğunu ve bu görevi iyi bir şekilde yerine getirebilmeleri için kendilerini geliştirmeleri konusunda yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmenin en önemli olduğu meslek gruplarından birisi şüphesiz ki eğitimcilerdir. Çünkü bir eğitimcinin görevi, insanları bugüne değil yarına hazırlamaktır. Bu nedenle akademisyenler, en son gelişmeler ışığında öğrencilerini yetiştirmelidir. Bunu yapmanın yolu da kendimizi sürekli güncellememizdir.” [K41]

“Yaşamboyu öğrenmenin öğretim elemanları için bir diğer önemi de öğrencilerine katkı sağlamaktır bence. Kendini geliştirmeyen bir hoca, öğrencisine eskimiş bilgiyi öğretebilir. Amaç, donanımlı yeni nesiller yetiştirmekse, önce öğretim elemanının yeniyi takip etmesi ve bunu öğrencilerine aktarması gerekli.” [K45]

“Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenen olmaları önemli ve zorunlu. Çünkü bu sayede, öğrencilerini çağın gerekliliklerine göre yetiştirebilirler. Öğrenmeyen, kendini geliştirmeyen birinin yetiştireceği öğrenci de yeterli nitelikte olmayacaktır.” [K46]

“Öğretim elemanı bilgiyi paylaşan, yol gösterendir. Bu nedenle, sahip olduğu bilgileri öğrencilerine aktarması ve onların gelişimine katkıda bulunması önemlidir. Bilgisini paylaşabilmesi için bilgi donanımının olması şarttır. Hayat boyu öğrenmeye açık bir eğitimci, yaşamın her alanından edindiği tecrübe ve bilgi ile öğretim yollarını çeşitlendirebilir ve öğrencilerine faydalı olabilir.” [K60]

“Öğretim elemanları meslekleri gereği, yükseköğretimde öğrenim gören bireylere en güncel ve doğru bilgileri sunabilmeleri ve araştırma yapabilmeleri için sürekli bir öğrenme sürecinin içinde yer almalılar.” [K61]

Katılımcılar, öğretim elemanlarının öğrencilere rehber ve model olması konusunda, yaşamboyu öğrenme sürecinde aktif olmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretim elemanı sadece ders anlatan kişi olmamalı. Öğretim elemanı donanımlarıyla öğrencisine bir rehber... Bir kariyer rehberi olmalı. Her konuda tartışabileceğini hissettirebilecek yapıda bir öğretim üyesi deyince bir kumaşı olması gerekir. Vizyon sahibi, iyi yetişmiş bir öğretim üyesinin, zaten yaşamboyu öğrenme dediğimiz sürecin dışında olması beklenemez.” [K26]

“Öğretim elemanları ders işlerken en güncel bilgiyi sunmalı. Ama bunu yaparken sadece kuru bilgi sunan kişi olmamalı. Öğrencilerinde de yaşamboyu öğrenme hassasiyeti uyandırmalı. Yani öncelikli olarak bu konuda kendisi bir model olmalı.” [K37]

“Yaşamboyu öğrenme, öğretim elemanı olarak öğrencilerine katkı sağlamak adına önemlidir. Bunu yaparken, öğretim elemanının potansiyel rol model olması açısından da önemlidir. Araştıran, sorgulayan, okuyan, yaşamboyu öğrenen bir öğretim elemanı, öğrencilerine de bu özellikleri ile bizzat iyi bir model olur.” [K45]

Çalışmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının öğrencilere uyum sağlayabilmeleri için yaşamboyu öğrenme sürecinde aktif olmalarının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani öğretim elemanlarının mutlaka yaşamboyu öğrenmeyi bir şekilde kafalarında oturtmaları gerekiyor. Mesela eğitsel anlamda öğrencilere uyum sağlamak için de kendimizi geliştirmemiz şart. Her sene farklı öğrenci kitlesi ile

karşı karşıyayız. Onların dilinden anlamazsak, zaten sağlıklı bir eğitim yapılamaz. Bu nedenle öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenen olmaktan başka yolu yok.” [K5]

“Yeni nesil öğrenciler artık teknoloji ile iç içeler. Öğrencinin cep telefonuyla internette arama yapabildiği bir ortamda ders anlatmak, öğretim elemanını kendini geliştirme yönünde zorlamaktadır. Bu durum yine yaşamboyu öğrenmenin önemine işaret etmekte.” [K53]

“Her yeni nesil, öncekinden daha donanımlı geliyor üniversiteye. Akademisyen olarak bizlerin de bu duruma ve öğrencilere uyum sağlamamız için kendimizi geliştirmemiz gerekli. Ders anlatmada kullandığımız teknolojilerden tutun da verdiğimiz derste verdiğimiz örneklere kadar, hepsinin güncellenmesi gerekli. Tabi en başta kendimizi güncellememiz şart.” [K62]

Yaşamboyu öğrenmenin mesleki önemi kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların eğitsel açıdan yaşamboyu öğrenmenin önemini niteleyen ifadelerinin ilk sırada yer aldığı söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, öğrenci yetiştirme, öğrencilere uyum sağlama, öğrencilere rehber ve model olma açısından yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

1.2. Akademik Önem

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlik mesleğinin doğası gereği yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Mesleğin doğası gereği yaşamboyu öğrenme öğretim elemanlarının vazgeçilmez süreçlerinden biridir ve öğretim elemanının mesleğinde tutunmasını sağlar. Alanda eskimemenin ve geri kalmamanın yolu yaşamboyu öğrenmeden geçiyor bizler için.” [K61]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, öğretim elemanlarının bilimde öncü olabilmeleri için yaşamboyu öğrenme kapsamında sürekli olarak kendilerini geliştirmelerinin önemli olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme öğretim elemanları için çok önemli diyebilirim. Yani buldukları pozisyon onlara bir özellik yüklüyor. Öğretim elemanları özellikle bilimsel alanda lokomotif misyonunu üstlenen kişiler. Bu anlamda bayrağı en önde taşıyacaklarsa, kendilerini sürekli geliştirmeleri ve öğrenmeleri önemli.”
[K3]

Katılımcılar, öğretim elemanlarının akademik bilgilerini yenilemeleri konusunda yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme öğretim elemanlarının yerinde sayıp, sistem dışı kalmaması için önemli. Yani okuyup öğrenmezseniz, akademik anlamda eskimeye başlarsınız. Bu nedenle bizlerin sürekli öğrenmesi ve yaşamboyu öğrenmede aktif olması gerekli.” [K13]

“Üniversiteler bilimin üretildiği yerlerdir. Belli bir düşünceye saplanıp kalırsanız, körleşirsiniz. Çünkü bilim de değişiyor, bilimsel anlayış da değişiyor. Bilimde mutlak diye bir şey yok. Bilimde değişken olan her şeyi takip etmeniz gerekiyor. Bunun için sürekli kendinizi güncellemeniz gerekir. Bu açıdan, bilimsel açıdan, yaşamboyu öğrenme çok önemli.” [K22]

“Öğrenme sonsuz ve aşamalı olarak devam eden bir süreçtir. Öğretim elemanları hiç biz zaman ben yeterliyim diye düşünmemeli. Çünkü dışarıda bir yerlerde, alanla ilgili sürekli bir şeyler üretiliyor, yenilikler yapılıyor. Bu nedenle bizlerin, hayatımız boyunca uzmanlık alanımıza hitap eden gelişmeleri sürekli takip edip, kendimizi güncellememiz gerekli.” [K27]

“Öğretim elemanları, meslek gereği sürekli olarak kendilerini geliştirmeli ve güncel bilgiyi sürekli takip ederek, yeniliklere ayak uydurabilmelidir. Bu yapılmadığı takdirde, zaten siz zihnen emekliye ayırmış oluyorsunuz kendinizi. Kısaca akademik anlamda taze kalabilmek için yaşamboyu öğrenen olmak bir zorunluluk.” [K57]

“Öğretim elemanları, uzmanlık alanlarına ilişkin yükseköğrenim almış olmalarına karşın; bilginin sürekli güncellenmekte olması nedeniyle, akademisyenlerin kendini güncellemeleri ve geliştirmeleri gerekli. Bu gereklilik, yaşamboyu öğrenmeye dâhil olmayı zorunlu kılmakta.” [K62]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin mesleki özgüvenlerini devam ettirebilmeleri konusunda, yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademide öğrenme her şey demektir. Siz de bu süreç içindeyseniz ve meslekte var olabilmek istiyorsanız, alanda sözü geçen bir akademisyen olmak istiyorsanız, sürekli öğrenmek zorundasınız. Yani bir bakıma yaşamboyu öğrenme, akademide mesleki özgüvenleri devam ettirmek için önemlidir diyebilirim.” [K62]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, ülkenin bilimsel anlamda rekabet gücünün artması için akademisyenlerin sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri gerektiğini ve yaşamboyu öğrenmenin bu bağlamda önemli olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademisyenler alanlarında zirveye odaklanmalıdır ve sürekli olarak kendilerini geliştirmelidir. Ülkemizin uluslararası alanda bilimsel rekabet gücünün artması ve ülkenin bu rekabet ortamında yer edinebilmesi, ancak bu yolla olabilir. Bu önemli misyonu gerçekleştirmede, tüm öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenen olması hayati öneme sahiptir.” [K62]

Yaşamboyu öğrenmenin mesleki önemi kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların akademik açıdan yaşamboyu öğrenmenin önemini niteleyen ifadelerinin ikinci sırada yer aldığı söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, bilimde öncü olma, akademik bilgileri yenileme, mesleki özgüveni devam ettirme, ülkenin bilimsel rekabet gücünü artırma açısından yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

2. Kişisel Önem

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmenin akademisyenler için kişisel açıdan önem taşıdığını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda katılımcılar, yaşamboyu öğrenmenin sürekli olarak öğrenmeyi destekleme, kişisel gelişim sağlama ve kendilerini geliştirme anlamında önemli olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretim elemanı olmak, öğrenmenin bittiği, öğretmenin başladığı anlamına gelmemektedir. Sürekli değişen dünyada, işi öğretmek olan insanlar her zaman öğrenmeye açık olmalı ve kendilerini sürekli geliştirmek için uğraşmalıdırlar. Bu nedenle, yaşamboyu öğrenme sürecinin öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmeleri için önemli olduğunu düşünüyorum.” [K31]

“Öğretim elemanları, yaşamboyu araştırma sürecinde yer alır. Profesyonel iş ve araştırma yaşamlarının yanı sıra, sürekli kendilerini geliştirmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda yaşamboyu öğrenme, öğretim elemanlarına her zaman, her yerde öğrenebilecekleri öğrenme fırsatları sağlamakta ve kişisel gelişimlerini desteklemektedir.” [K35]

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmenin akademisyenler için sürekli olarak yeni gelişmeleri takip etme ve kendilerini güncellemelerini sağlama anlamında önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Günümüzde çok hızlı bir gelişim var. Öğretim elemanlarının bu değişimleri takip etmesi ve öğrenmesi gerekli bence. Yani akademisyenin her anlamda

güncel olması gerekli. Gelişen teknolojiler ve değişen yaşam koşullarını takip ederek, hayata bakışına güncellik katmak bir öğretim elemanı için şarttır.”

[K47]

“Küreselleşen, iletişim teknolojilerinin yaygınlaştığı dünyada, her saniye yüzlerce, binlerce mevcut bilgiler geçerliliğini, doğruluğunu yitirmekte; yeni bilgiler ve doğrular paylaşımına sunulmaktadır. Öğretim elemanları bu gelişmeleri takip etmek zorundadır. Aksi durumda, öğretim elemanlarının eski çağların insanı olması için çok uzun zaman geçmesine gerek kalmayacaktır.”

[K49]

“Bilginin faydalı olma süresinin gitgide kısaldığı günümüzde, öğretim üyelerinin kendilerini güncellemeleri, farklı konularda yeni gelişmeleri takip ederek, mevcut bilgilerini daha üst seviyeye yükseltmeleri gereklidir. Yaşamboyu öğrenme öğretim elemanlarının kendilerini güncellemeleri için olmazsa olmazdır.” [K50]

“Bilginin üretilmesi, dağıtımı ve paylaşımından sorumlu olan öğretim elemanları, kendilerini sürekli olarak güncellemek durumundadırlar. Dinamik bir bilgi edinme yaşantısına sahip olmadan, yeni bilgiyi üretmeleri ve var olan üzerinde çalışmaları olanaklı değildir. Bu nedenle, yaşamboyu öğrenenler olduklarının farkında olmalı ve yaşamlarının her bir anını değerlendirmelidirler.” [K58]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, kişisel gelişim kapsamında farklı alanlarda kendilerini geliştirme konusunda, yaşamboyu öğrenmenin öğretim elemanları için önemli olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir öğretim elemanı kendisini sürekli yenilemek ve geliştirmek zorundadır. Yeni kaynaklar, yeni kitaplar, yeni öğrenme materyalleri ile içli dışlı olmak akademisyenin kendisine güvenini arttırır. Akademisyenin sadece kendi

alanında iyi olması yeterli değildir. Kendisini başka alanlarda da geliştirmelidir.” [K48]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, kişisel gelişim kapsamında eleştirel bakış açısı geliştirme konusunda, yaşamboyu öğrenmenin öğretim elemanları için önemli olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretim elemanı demek, sürekli kendini yenileyen ve karşılaştığı durumları eleştirel gözle değerlendirebilen kişi demektir. Yaşamboyu öğrenme süreci sayesinde öğretim elemanları, geçerli olanı bulma konusunda eleştirel bakış açısı geliştirmelidir. Bu yüzden öğretim elemanları sürekli öğrenme ve bilgisini yorumlama içerisinde olmaktadır.” [K32]

Araştırmanın katılımcıları, kişisel gelişim kapsamında yaşamboyu öğrenmenin, öğretim elemanları için bir yaşam biçimi olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ya... Aslında bu işe girmeden önce çok düşündüm. Hani yapabilir miyim yapamaz mıyım diye. Çünkü bu işten çok, yaşam tarzı gibi bir şey. Sürekli aktif olmak, sürekli güncel olmak, takip etmek... Ya da hani mesai saati gibi bir kavramı yok. Ben eve gidince de birçok işimi yapmaya devam ediyorum. Dolayısıyla bunu yapabilir miyim, yapamaz mıyım noktasında düşünmüştüm. Bizim için dolayısıyla, bu yaşamboyu öğrenme çok merkezde bir durum. Dolayısıyla bir yaşam tarzı bizim için bence. Yani hayatımızın kendisi öğrenme süreci.” [K11]

“Valla yaşamboyu öğrenme ilk önce, öğretim üyesi tarafından benimsenmeli. Bir öğretim üyesi yaşamboyu öğrenmeyi bir yaşam biçimi haline getirmemişse, zaten artık yapacak bir şey yok. Yani bir öğretim elemanı bunu kesinlikle ve kesinlikle bir yaşam biçimi haline getirmeli. Yani otururken öğrenecek, kalkarken öğrenecek, seyahat ederken öğrenecek. Yani etrafa çok daha farklı bakarak sürekli öğrenmeli.” [K17]

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmenin öğretim elemanları için bir zorunluluk olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi ki yaşamboyu öğrenme öğretim üyeleri için bir zorunluluk yani. Kendimizi hep yenilemek zorundayız. Modadan tutun da yani, teknoloji, politika, spor... Pek çok alanda günceli takip etmemiz gerekiyor diye düşünüyorum.” [K6]

“Yaşamboyu öğrenmeden bizlerin hiç kopuk kalmamız ve sürekli öğrenmeye açık kişiler olmamız gerekiyor. Bu isteğe bağlı bir durum değil. Eğer üniversitede bir akademisyenseniz öğrenmek ve yeni olanı takip etmek son derece zorunlu bir durum.” [K14]

“Yaşamboyu öğrenme, bir öğretim elemanının vazgeçilmez bir unsuru olmalıdır. Özellikle dur durak bilmeyen gelişmeler karşısında gerek bilgi gerek yetenekler gerekse de yeterliklerini geliştirme çabası içerisinde bulunmayan bir öğretim elemanının, icra ettiği mesleğine ihanette bulunduğu dahi söylenebilir.” [K57]

“Yaşamboyu öğrenme, bulunduğu toplumun en üst seviyesindeki beyin takımı olan öğretim elemanlarının olmazsa olmaz özgedir. Sürekli gelişmeleri takip etmek, her yönde kendisini yetiştirmek bir zorunluluk tüm akademisyenler için.” [K64]

Yaşamboyu öğrenmenin önemi kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların söz konusu önemi ikinci olarak kişisel açıdan niteledikleri söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, kişisel gelişimi sağlama, gelişmeleri takip etme, farklı alanlarda kendini geliştirme ve eleştirel bakış açısı oluşturma konularında yaşamboyu öğrenmenin önemini dile getirdikleri anlaşılmaktadır.

3. Sosyal-Toplumsal Önem

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme sürecinde aktif olan öğretim elemanlarının, çevrelerine faydalı olacağını ve bu nedenle yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Sürekli öğrenen, kendini geliştiren bir öğretim elemanının bilgisiyle, görgüsüyle, kültürüyle öğrencisine, çevresindeki iş arkadaşlarına, asistanlarına ya da genel anlamda diğer insanlara çok faydalı olacağını düşünüyorum. Bu nedenle her ne kadar kişisel anlamda düşünsek de yaşamboyu öğrenmenin toplumsal olarak da önem taşıdığını düşünüyorum.” [K6]

Çalışmanın katılımcıları, akademisyenlerin buldukları topluma faydalı olma görevi taşıdıkları için kendilerini geliştirmeleri gerektiğini ve yaşamboyu öğrenmenin bu bağlamda önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme, toplumun aydın bireyleri olan öğretim elemanları için ayrı bir önem taşımaktadır. Öğretim elemanlarının sürekli olarak kendilerini aşmaya çalışması, toplum içindeki rolleri açısından önemlidir. Çünkü bizler, yerine göre toplumu bilgilendirme ve bilinçlendirme sorumluluğuna sahibiz.” [K39]

“Eğitimcinin alanı dışındaki bilgilere ve yeniliklere meraklı olması, kişisel doyumu ve topluma daha faydalı bir birey olması için önemlidir. Çünkü biz öğrenci yetiştirirken, aynı zamanda toplumu biçimlendiriyoruz, topluma faydalı olmaya çalışıyoruz. Bunu yaparken öncelikle kendimizi geliştirmeliyiz. Bunun çıkış noktası da yaşamboyu öğrenmedir.” [K41]

“Öğretim elemanları bilginin peşinden koşarak, edindiklerini diğer insanlara aktarmak zorundadır. Bu sorumluluk kapsamında sadece öğrenciler değil, tüm

toplum yer almaktadır. Bu nedenle, öğretim elemanlarının toplumun ötesinde olması ve kendini geliştirmesi, hayatı boyunca sürekli öğrenmesi gerekli.” [K64]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme sürecinde aktif olan öğretim elemanlarının hem çevresine hem de topluma olumlu model olacağını ve bu nedenle yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretim elemanları olarak toplumsal sorumluluklarımız da var. Kendimizi sürekli geliştirmemiz ve gelişmede topluma öncü olmamız gerekli. Yani bizlerin her halimizle hem gençlere hem de tüm topluma örnek olmamız gerekli. Ben yaşamboyu öğrenmeyi bu bakış açısıyla, toplumsal paydada değerlendiriyorum ve önemli görüyorum.” [K61]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, öğretim elemanlarının toplumu, toplumun da öğretim elemanlarını daha iyi anlayabilmesi için akademisyenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini ve yaşamboyu öğrenmenin bu bağlamda önemli olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Toplum ile akademi arasındaki bağın yeterince güçlü olmadığını düşünüyorum. Bu nedenle akademisyenlerin toplumu daha iyi tanıması ve bizlerin de toplum tarafından daha iyi tanınmamız doğrultusunda, kendimizi geliştirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Yani akademisyenler halk tarafından anlaşılabilirli ve halkın dilinden anlamalı. Bu kapsamda yaşamboyu öğrenmenin bizler için olmazsa olmaz olduğuna inanıyorum.” [K17]

Yaşamboyu öğrenmenin önemi kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların söz konusu önemi üçüncü olarak sosyal-toplumsal açıdan niteledikleri söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, buldukları çevreye ve topluma hem faydalı hem de olumlu model olma, toplumu daha

iyi anlama ve toplum tarafından daha iyi anlaşılma konularında yaşamboyu öğrenmenin önemini dile getirdikleri anlaşılmaktadır.

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenmeye Yönelik Tanımları

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, çalışmanın ikinci araştırma sorusu doğrultusunda, yaşamboyu öğrenmenin kendileri için nasıl tanımlandığına ilişkin yöneltile soruya verdikleri yanıtlar, içerik analizi ile analiz edilmiş ve Tablo 23'te yer alan kodlara ulaşılmıştır.

Tablo 23

Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmenin Tanımı

Kodlar	<i>f</i>
Hayat Boyunca Sürekli Öğrenmek	47
Formal, İnfomal ve Non-Formal Öğrenme Süreçleri	17
Kişisel Gelişim	10
Bilgi Edinmek Adına Yapılan Her Şey	9
Çağa Uyum Sağlamak	8
İhtiyaçlar Doğrultusunda Gelişmek	5
İlgiler Doğrultusunda Öğrenmek	4
Topluma Yararlı Olmak	4
Zamandan ve Mekândan Bağımsız Öğrenmek	3
Mesleki Gelişim	3
Öğrenme Çabası	3
Hayat Tecrübesi	3
Farkındalık Sahibi Olmak	3
Sosyal Gelişim	2
Akademik Gelişim	2
Öğrenme Merakı	2
Bilgi İletişim Teknolojilerini Kullanmak	2
Bir Kültür	2
Tüm İnsanları Kapsayan Öğrenme Süreci	1
Çok Yönlü İletişim Süreci	1
Kendini Geleceğe Hazırlamak	1
Kültürel Gelişim	1

Tablo 23, Devamı

Kodlar	f
Öğrenme Özgürlüğü	1
İçsel Motivasyona Sahip Olmak	1
Sorun Çözmek	1
Sorgulamak	1
Bir Araştırma Süreci	1
Bedenen ve Zihnen Canlı Kalmak	1
Ruhun Doyurulması	1
Para Kazanmak	1

Ulaşılan kodlara ilişkin gerçekleştirilen çözümlerinin detayları aşağıda yer almaktadır.

Hayat Boyunca Sürekli Öğrenmek

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi hayat boyunca devam eden sürekli bir öğrenme faaliyeti olarak tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani bitmeyen bir şey... Şu an oturduğun anda bile bir şeyler öğrenebilirsin. Sonu yok gibi değil mi? Yani ben öyle algılıyorum. Her an bir şeyler öğrenebiliyorsun. Hayat boyunca da böyle devam edeceğiz öğrenmeye.” [K5]

“Bilgi inanılmaz bir hızla artıyor. Bunu yakalamaya çalışıyoruz. Bu da ancak ölene kadar devam edecek... Durmuyor ki yani...” [K7]

“Valla yaşamboyu öğrenme, bizim geleneksel sözümüz de işte beşikten mezara kadar öğrenmedir. Çünkü insan dünyaya geldiğinde, gözünü açtığından itibaren kendini bilmese, bebek bile olsa ona bir şey öğretmeye çalışıyorsunuz vefat edene kadar. Ölene kadar gidecek bu...” [K17]

“Bizim doğumumuzdan, hatta doğumumuz öncesinden, ölümümüze kadar kendimize dair yaptığımız her şey.” [K20]

“Uyanma ile başlayan, uyuyana kadar devam eden, gördüğün, biriktirdiğin her şey olarak ifade edebilirim ben. Yani ömür boyu devam eden ve bana kıymetli gelen her türlü bilgiyi öğrenme süreci...” [K21]

“Bireyin kendisini yaşamı boyunca yenilemesi olarak ifade edilebilir. Bunun için de her geçen gün yeni bilgilerin öğrenilmesi olduğunu söyleyebilirim.” [K28]

Formal, İnfomal ve Non-Formal Öğrenme Süreçleri

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin dâhil olduğu formal, informal ve non-formal öğrenme süreçleri kapsamında kendini geliştirme temelinde tanımlamışlardır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnfomal, formal öğrenme diye ayırarak belki hani normalde okullaşma çerçevesinde, okulla sınırlı ve sonucunda bir sertifika veya diploma almayı hedeflediğimiz programlarla ve belli bir yaş dönemi için düşündüğümüzde belki formal eğitim süreçleri ve bunun üzerine alınan herhangi bir eğitim, belki informal öğrenme süreçleri ile birlikte, yaşamboyu öğrenme olarak adlandırılabilir.” [K14]

“Eee... Yaşamboyu öğrenme insanın her konuda formal ve infomal ortamlarda öğrendiklerinin tamamından oluşur ve bu bitmeyen bir süreçtir.” [K15]

“Yaşamboyu öğrenme, insanın farklı alanlarla ve farklı zevklerle ilgili bilgi birikimi oluşturabileceği, hem formal yanı olan hem de günlük yaşamında uygulaması olan bir süreç.” [K22]

“Farkındalık koşulu olmaksızın formal ya da infomal olarak hayatın bireyler üzerinde sağladığı, zihinsel süreçlerin işlediği anlarda gerçekleştirilen öğrenmelerdir.” [K27]

“Yaşamboyu öğrenme, bireylerin yaşamlarının her döneminde formal, informal öğrenme ortamlarında gerçekleştirdikleri öğrenme etkinlikleri olarak tanımlanabilir.” [K35]

“Bireyin bilgi, beceri ve yeterliklerinin geliştirilmesi amacıyla örgün, yaygın ve okul dışı eğitimi kapsayan öğrenmelerdir.” [K37]

Kişisel Gelişim

Katılımcılar, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin kendini geliştirme anlamında yaptığı faaliyetler temelinde tanımlamışlardır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben yaşamboyu öğrenmeyi bireyin kendine bir şeyler katması ve kendini geliştirmesi olarak tanımlayabilirim.” [K1]

“Kişinin entelektüel seviyesini ve niteliğini arttırması için öğrenme faaliyeti içinde olması yaşamboyu öğrenmedir.” [K19]

“İşte kişilerin yaşamları boyunca bilgilerini, becerilerini, yeterliklerini geliştirmeye yönelik tüm etkinliklerdir.” [K23]

“Yaşamboyu öğrenme, kişisel gelişim kapsamında yapılan öğrenme aktiviteleridir.” [K30]

“Yaşamboyu öğrenme, bireyin kendisini geliştirmek için katıldığı tüm etkinlikler olarak tanımlanabilir.” [K48]

“Eğitim seviyesi ne olursa olsun, bireylerin kendilerine değer katmak amacıyla dâhil oldukları her türlü eğitim olarak belirtebilirim.” [K51]

“Yaşamboyu öğrenmeyi, insanın kendini geliştirmesi, daha iyiye daha güzele ulaşabilmesi için öğrenme girişiminde olması, bu anlamdaki faaliyetlere aktif olarak katılması olarak tanımlayabilirim.” [K63]

Bilgi Edinmek Adına Yapılan Her Şey

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin bilgi edinmek amacıyla yaptığı her şey olarak tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bu dünya bilgi edinmek adına ya da bu dünyaya dair yaptığımız her şey olarak tanımlayabilirim.” [K20]

“Öğrenmek ve bilgi edinmek için yürüttüğümüz faaliyetlerin bütünü şeklinde tanımlanabilir.” [K44]

“Yaşamboyu öğrenme, bireyin tüm yaşamı boyunca bilgi edinmek için yaptığı tüm faaliyetlerdir.” [K61]

“Yaşamboyu öğrenmeyi, insanın kendini geliştirmesi için olabildiğince okuması, araştırması ve bilgi edinme anlamında akla gelebilecek tüm faaliyetlere aktif olarak katılması olarak tanımlayabilirim.” [K63]

Çağa Uyum Sağlamak

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin çağa uyum sağlamak için öğrenmeye faaliyeti içinde bulunması olarak tanımlamışlardır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kişinin hayatı boyunca değişen çevreye, teknolojiye, küreselleşme sürecine uyum sağlamak için bu süreç içerisinde daha iyi kavrayabilmek ve çağın gerisinde kalmamak için öğrenme faaliyeti içinde olması.” [K19]

“Bireyin kendisini yenilemesi ve çağın yeniliklerine uyum sağlaması olarak ifade edilebilir. Bunun içinde her geçen gün yeni bilgilerin öğrenilmesi olduğunu söyleyebilirim.” [K28]

“Bireyin, yaşamın inişli çıkışlı sürecine ayak uydurabilmesi, çağa uyum sağlayabilmesi adına, merkezi bir konuma oturtulan var olan potansiyel yeteneklerini, gücünü ortaya çıkarma pratiğidir.” [K42]

“Çağın getirdiği ekonomik, sosyal, kültürel, teknolojik vb. gibi değişimler ve gelişmeler karşısında, insanların sahip olduğu bilgi ve becerilerindeki eksikliğin giderilmesine yönelik öğrenme faaliyetlerine, yaşamboyu öğrenme denir.” [K49]

“Yaşamboyu öğrenme kavımca, çağımızda bilgi birikiminin çok artmış olması nedeniyle çağa uyum sağlamak için bir zorunluluk olarak ortaya çıkan, hayat boyu öğrenci olmayı gerektiren bir dönüşüm.” [K59]

İhtiyaçlar Doğrultusunda Gelişmek

Katılımcılar, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin ihtiyaçları doğrultusunda öğrenme faaliyeti olarak tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme, bireyin kendini ihtiyaç doğrultusunda geliştirebilmesi şeklinde ifade edebilir.” [K13]

“Kişinin ihtiyaç hissettiği zaman, bu ihtiyaca yönelik olarak öğrenmesi ve kendini geliştirmesi olarak tanımlanabilir.” [K52]

“Yaşamın değişik aşamalarına karşılık gelen dönemlerde, ihtiyaç duyulan bilginin peşine düşmektir.” [K53]

“Yaşamboyu öğrenme, bireyin tüm yaşamı boyunca ihtiyaç duyduğu alan ve konularda, çeşitli yollarla edindiği bilgilerden yararlanması olarak tanımlanabilir.” [K61]

İlgiler Doğrultusunda Öğrenmek

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin ilgileri doğrultusunda öğrenme faaliyeti olarak tanımlamışlardır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme, kişinin ilgileri kapsamında yapılan öğrenme aktiviteleri olarak da ifade edebilirim.” [K30]

“Var olan bilgileri ile yetinmeyip, her yaştan değişen ilgi alanları ve bakış açısına göre bilgi sahibi olmayı sürdürmesi, yaşamboyu öğrenme olarak ifade edilebilir.” [K47]

“Yaşamboyu öğrenme, insanların ilgi duydukları alanlarda öğrenmeye devam etmeleridir.” [K54]

Topluma Yararlı Olmak

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin topluma yararlı olmak için kendini geliştirmesi olarak tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben yaşamboyu öğrenmeyi, anlıyorum yaşanan gelişmeleri kavrayıp, öğrenilen bilgileri çevremize, toplumdaki bireylere aktarma ve onlara yararlı olma olarak anlıyorum.” [K9]

“Yaşamboyu öğrenme... Hem beslenecek hem de toplumdaki insanları besleyecek bir öğrenme sürecidir” [K18]

Zamandan ve Mekândan Bağımsız Öğrenmek

Katılımcılar, yaşamboyu öğrenmeyi zamandan ve mekândan bağımsız öğrenme faaliyeti olarak tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kişilerin bilgi, beceri ve yeterliliklerini zaman ve mekân sınırı olmadan geliştirilmesi.” [K29]

“Eğitimin yaşı yoktur. Yaşamboyu öğrenme, herkese dilediği zamanda, dilediği yerde, istediği konuda eğitim fırsatı sunan bir anlayış.” [K38]

“Yaşamboyu öğrenme, kendini yenileme olarak ifade edilebilir. Bunu yaparken de zaman, mekân kısıtlaması olmaksızın istediğimiz eğitimi alabilme, yaşamboyu öğrenmedir.” [K46]

Mesleki Gelişim

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin mesleki gelişim kapsamında yaptığı faaliyetler temelinde tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ayrıca yaşamboyu öğrenmeyi, bireyin kariyerinde ilerlemesi için kendini geliştirmesi olarak da ifade edebilirim.” [K1]

“Yaşamboyu öğrenmeyi, bireylerin mesleki anlamda kendilerini güncellemeleri ve geliştirmeleri olarak değerlendirmekteyim.” [K33]

“İnsanların her konuda özellikle de ilgilendikleri mesleklerinde, sürekli öğrenmeye devam etmesi.” [K54]

Öğrenme Çabası

Katılımcılar, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin kendini geliştirmesi için öğrenme çabası harcaması temelinde tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme, bireyin yeni bilgiler öğrenmek için çaba göstermesidir.”
[K41]

“Ekonomik, sosyal, kültürel, teknolojik vb. gibi değişimler ve gelişmeler karşısında insanların sahip olduğu bilgi ve becerilerindeki eksikliğin giderilmesine yönelik, öğrenme çabası içinde olmasına yaşamboyu öğrenme denir.” [K49]

Hayat Tecrübesi

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin hayat boyunca edindiği tecrübeler olarak tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme, kişinin hayatı boyunca edindiği gerek akademik, gerek hayata dair tecrübelerini oluşturduğu ve kullandığı bir süreçtir.” [K34]

“Doğduğumuz andan ölümünüze kadar geçen süre içinde edindiğimiz kümülatif bilgi ve yaşantı birikimi.” [K58]

“Bilgi, görgü, deneyim biriktirip hayat tecrübesi oluşturmak.” [K60]

Farkındalık Sahibi Olmak

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin bilginin sonsuzluğunu anlaması, kendisi ve çevresi hakkında farkındalık sahibi olarak, öğrenmeye çabalaması doğrultusunda tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnsanın yaşamı boyunca kendisinin ve çevresinin farkında olması ve bu farkındalık temelinde kendini geliştirmesi.” [K31]

“Yaşamboyu öğrenme bireyin bilginin sonsuzluğunun farkında olması ve öğrenmesidir.” [K41]

Sosyal Gelişim

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin sosyal anlamda gelişimi için yaptığı faaliyetler temelinde tanımlamışlardır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öte yandan yaşamboyu öğrenmeyi, bireylerin sosyal anlamda kendilerini geliştirmeye devam etmesi olarak da ifade edebilirim.” [K54]

“Hayat boyu öğrenme, bireylerin sosyal anlamda daha nitelikli hale gelip, hayata değer katması süreci diyebilirim.” [K55]

Akademik Gelişim

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin akademik gelişim amacıyla yaptığı faaliyetler kapsamında tanımlamışlardır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmeyi bir akademisyen olarak değerlendirdiğimde, öğretim elemanının yaşamı boyunca akademik anlamda kendini geliştirdiği bir süreç olarak niteleyebilirim.” [K34]

“Kişinin kendini, ömrü boyunca katıldığı seminer, konferans, kongre, okuduğu kitaplar ile sürekli olarak geliştirmesi, akademik anlamda daha yetkin hale gelmesi.” [K36]

Öğrenme Merakı

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin öğrenme merakı temelinde şekillenen kendini geliştirme süreci olarak tanımlamışlardır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme kavramını nasıl tanımlayabiliriz? Eee... Temelde öğrenme merakına bağlı gerçekleşen bir gelişim süreci diyebiliriz.” [K2]

“Kişinin merak temelinde hareket ederek, kendini geliştirmek amacı ile yeni şeyler öğrenmesi.” [K52]

Bilgi İletişim Teknolojilerini Kullanmak

Katılımcılar, yaşamboyu öğrenmeyi bilgi iletişim teknolojilerini kullanarak kendilerini geliştirme olarak tanımlamışlardır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kişinin kendini başta bilgi iletişim teknolojilerini ve diğer kaynakları kullanarak yeni şeyler öğrenerek geliştirmesi.” [K36]

“Günümüzde yaşamboyu öğrenme teknolojinin karşılığı gibi geliyor. Bu nedenle insanların tüm yaşamları boyunca gerek deneyimleri gerekse de bilgi teknolojileri yoluyla kendisini sürekli geliştirmesi olarak tanımlanabilir.” [K39]

Bir Kültür

Katılımcılar, yaşamboyu öğrenmeyi bir kültür olarak tanımlamışlardır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bence yaşamboyu öğrenmenin ikinci bir tanımını yapacak olursak, yaşamboyu öğrenme bir kültürdür.” [K17]

“Yaşamboyu öğrenme aslında en genel anlamda baktığımızda bireyin mayasında olması gereken bir şeydir. Bu kapsamda tanımlamak istersek,

yaşamboyu öğrenmenin kültürel nitelik taşıyan bir anlayış olduğunu ifade edebilirim.” [K65]

Tüm İnsanları Kapsayan Öğrenme Süreci

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi herkesi kapsayan bir öğrenme süreci olarak tanımlamıştır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme deyince, yani aslında sadece bizim için değil, herkesin, her açıdan... Hani aslında herkesi içeren, her an her dakika bilgi edinme süreci var. O süreci kapsayan bir kavram diyebilirim.” [K11]

Çok Yönlü İletişim Süreci

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi bilgi paylaşımını sağlayan çok yönlü bir iletişim süreci olarak tanımlamıştır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Hayatımız boyunca etkileşimde bulunduğumuz çevreden pek çok şey öğreniyoruz. Yaşamboyu öğrenme, bu süreçte öğrenmeye götüren, bilginin paylaşılmasını sağlayan çok yönlü bir iletişim sürecidir.” [K58]

Kendini Geleceğe Hazırlamak

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi geleceğe hazırlamak için bireyin kendini geliştirmesi olarak tanımlamıştır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme, bireyin ömrü boyunca yaşadıklarından, gördüklerinden, okuduklarından, çevresine ve kendine dair anlam çıkartması, kendini yetiştirerek geleceğe hazırlanmasıdır.” [K60]

Kültürel Gelişim

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin kültürel gelişimi için yaptığı faaliyetler temelinde tanımlamıştır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmenin zihnimdeki karşılığı, bireylerin kendilerini geliştirerek, kültürel olarak kendini daha üst bir konuma konumlandırması.” [K33]

Öğrenme Özgürlüğü

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi öğrenme özgürlüğü temelinde tanımlamıştır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme bana göre öğrenme özgürlüğüdür. İnsanın istediği bilgiyi, istediği şekilde öğrenmesidir.” [K38]

İçsel Motivasyona Sahip Olmak

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi öğrenmeye yönelik içsel motivasyona sahip olarak, bireylerin kendilerini geliştirmesi olarak tanımlamıştır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme için sürekli içsel motivasyona sahip olup yeni olanı öğrenme ve kendini yenileme süreci diyebiliriz.” [K16]

Sorun Çözmek

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin karşılaştığı sorunlar karşısında kendini geliştirmesi ve bu sorunları çözmeye konusunda çaba harcaması temelinde tanımlamıştır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme bence, hayatın bize getirdiği sorunlar karşısında çözüm ararken öğrenerek kendimizi geliştirmek ve sorunlara kalıcı güvenilir çözümler bulmak demektir.” [K12]

Sorgulamak

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin sorgulamalar yaparak öğrenmesi temelinde tanımlamıştır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme bence sorgulama ile ilgili. Doğal akışı içinde yaşarken sorguladığım ve sorgulama sonucunda kendime bir şeyler kattığım durumlar, hayat boyu öğrenmenin ifadesi.” [K24]

Bir Araştırma Süreci

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi araştırma süreci doğrultusunda öğrenme olarak tanımlamıştır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme bireyin ihtiyacı olan bilgiyi araştırması ve öğrenmesini çağrıştıran bir kavram. Yani bir bakıma bir araştırma ve öğrenme süreci.” [K65]

Bedenen ve Zihnen Canlı Kalmak

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin bilginin sonsuzluğunu anlaması, kendisi ve çevresi hakkında farkındalık sahibi olarak öğrenmeye çabalaması doğrultusunda tanımlamıştır. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmenin bir diğer ifadesi bence canlı durmak için canlı kalmak için gerçek anlamda hem beden, ama asıl zihnen canlı kalmak için bir öğrenme çabası demektir.” [K65]

Ruhun Doyurulması

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin ruhunun doyurulması amacıyla kendini geliştirmesi olarak tanımlamıştır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnsan sadece fiziki görünümüne değil, ruha da sahiptir. Dolayısıyla yaşamboyu öğrenme, bana göre kendimize yeni şeyler katarak ruhun doyurulmasıdır.”

[K64]

Para Kazanmak

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmeyi bireyin para kazanabilmek için kendini geliştirmesi olarak tanımlamıştır. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmenin başka bir tanımını da günümüz kapitalist sisteminde para kazanabilmek, emeğinizi pazara çıkarabilmek ve bu amaçla daha nitelikli hale gelmek için kendinizi sürekli geliştirme olarak belirtebilirim.” [K20]

Yaşamboyu öğrenmenin tanımlanmasına yönelik ulaşılan kodların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenmeyi ağırlıklı olarak kişiye dönük faydaları açısından tanımladığı, sosyal-toplumsal açıdan faydalara yönelik tanımların frekanslarının nispeten daha düşük olduğu söylenebilir.

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenmeye Aktif Katılımında Etkili Faktörler

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, çalışmanın üçüncü araştırma sorusu doğrultusunda, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye aktif katılımlarında hangi faktörlerin etkili olduğuna dair yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar, içerik analizi ile analiz edilmiş ve Tablo 24’te yer alan temalar ve alt temalara ulaşılmıştır.

Tablo 24

Öğretim Elemanları İçin Yaşamboyu Öğrenmeye Aktif Katılımda Etkili Olan Faktörler

Temalar ve Alt Temalar	<i>f</i>
Çevresel Faktörler	
Çalışılan Kurum	
Kurumun Niteliği	50
Çalışma Ortamı	24
Hocalar	10
Kurum Yönetimi	9
İş Arkadaşları	8
Öğrenciler	6
Toplum	25
Bilgi İletişim Teknolojileri	19
Akademik Sistemin Yapısı	19
Çevre	17
Aile	16
Maddi Olanaklar	10
Devlet Yönetimi	10
Medya	7
Faaliyet Gösterilen Bilim Dalı	3
Bireysel Faktörler	
Kişisel Özellikler	
Duyuşsal Özellikler	70
Bilişsel Özellikler	35
Sosyal Özellikler	8
Psikolojik Özellikler	8
Mesleki Özellikler	28
Kültürel Özellikler	12
Ekonomik Özellikler	6

Tablo 24 incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde hem bireysel hem de çevresel faktörlerin etkili olduğu görülmekle birlikte; ulaşılan temaların frekansları göz önüne alındığında, ağırlıklı olarak çevresel faktörlerin ön plana çıktığı söylenebilir. Çevresel faktörlerin kapsamında ise çalışılan kurumun, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme süreçlerinde önemli ölçüde gündeme geldiği belirtilebilir. Diğer yandan bireysel faktörler kapsamında kişisel özelliklere yönelik belirtilerin ön planda yer aldığı ifade edilebilir. Ulaşılan temalar ve alt temalara ilişkin gerçekleştirilen çözümlenmelerin detayları aşağıda yer almaktadır.

1. Çevresel Faktörler

Araştırmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye aktif olarak katılımcı olmaları konusunda, Tablo 25'te görüldüğü üzere, akademik sistemin yapısı, çalışılan kurum, aile, çevre, toplum, maddi olanaklar, devlet yönetimi ve teknoloji gibi çevresel faktörlerin etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 25

Yaşamboyu Öğrenmeye Aktif Katılımda Etkili Olan Çevresel Faktörler

Çevresel Faktörler	<i>f</i>
Çalışılan Kurum	
Kurumun Niteliği	50
Çalışma Ortamı	24
Hocalar	10
Kurum Yönetimi	9
İş Arkadaşları	8
Öğrenciler	6
Toplum	25
Bilgi İletişim Teknolojileri	19
Akademik Sistemin Yapısı	19
Çevre	17
Aile	16
Maddi Olanaklar	10
Devlet Yönetimi	10
Medya	7
Faaliyet Gösterilen Bilim Dalı	3

Yaşamboyu öğrenmede etkili olan çevresel faktörlere ilişkin ulaşılan temalar ve alt temaların çözümlemeleri aşağıda detaylı olarak yer almaktadır.

1.1. Çalışılan Kurum

1.1.1. Kurumun Niteliği

Kurumun Olanakları

Araştırmanın katılımcıları, faaliyet gösterilen kurumların sunduğu olanakların, akademisyenlerin yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kurumun olanakları çok önemlidir. Bireyleri daha aktif hale getirebilir. O yüzden kurumların sunduğu imkânları, aktiviteleri iyi bir biçimde kullanınca kendinizi geliştiriyorsunuz.” [K2]

“Kurumun ekonomik olarak, izin olarak, başka yönleriyle sizi desteklemesi gerçekten yaşamboyu öğrenme için gerekli olan koşulları sağlaması... Eğer doğru kullanırsanız çok etkili olduğunu düşünüyorum.” [K15]

“Evet... Kurumun sunduğu imkânların önemi fazla bence. Yani yapılan şeylere baktığınız zaman etkinlikler çok fazla, konferanslar, sempozyumlar, seminerler yapılıyor, paneller veriliyor. Etkinliklerden zaten takip ettiğimiz zaman ilgi alanımızla ilgili pek çok şeye ulaşabiliyoruz. Onun dışında istekte de bulunabiliriz, kendimiz organize edebiliriz böyle bir şeyi alanla ilgili. Yani çok fazla imkân var gelişim için.” [K19]

“Öğretim elemanları, üniversite tarafından sunulan mevcut imkânları ile yaşamboyu öğrenen olma yolunda destek bulabilirler. Kurum tarafından sunulan geniş ve serbest imkânlar, öğretim elemanlarının bilgi-öğrenme/zaman oranını artırmaktadır.” [K27]

“Bulduğum üniversitenin imkânları, kendimi geliştirmemde çok etkili. Burada bilimsel, sosyal ve kültürel anlamda kurum tarafından sunulan imkânlar,

akademisyenlerin hareket alanını etkiliyor. Yaşamboyu öğrenmeye dâhil olmayı kolaylaştırıyor.” [K47]

“Çalışılan kurumun sunduğu olanaklar oldukça önemlidir. Çünkü çalıştığınız kurum, içinde yaşadığınız çevredir. Kurumun faaliyet alanlarının çeşitliliği ve bu alanlara ilgisi olabilecek olanları dâhil edebilme çabası önemlidir. Yaşamboyu öğrenmeyi destekleyecek ve kurumun ilerlemesini sağlayacak etkinlikler, kişileri olduğu kadar kurumu da ileri taşıyacaktır.” [K60]

Kurumun Maddi Desteği

Çalışmanın katılımcıları, faaliyet gösterilen kurumların sağladığı maddi ve manevi desteklerin, akademisyenlerin gelişimlerini teşvik ettiğini ve yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Faaliyet gösterdiğiniz kurum bize destek oluyor. Yani mesleki ve meslek dışı yaşamboyu öğrenme konusunda da inanılmaz desteği var kurumumuzun. Mesleki anlamda dünyanın her yerine kongrelere, sempozyumlara çok basitçe gidiyoruz. Bunların her birini destekliyor. Onun dışında da yani açılan kurslar, seminerler, eğitimlerden ücretsiz olarak yararlanabiliyoruz. Yani Anadolu Üniversitesi, öğrenmek isteyen kişiye her anlamda yaşamboyu destek sunuyor. Yani kurumsal destek etkili bir faktör.” [K7]

“Ödeneklerimiz falan var ya, hani yeterlidir, yetersizdir orası tartışılır ama sizin gitmeniz için bu şekilde teşviklerin olması ya da masraflarınızın karşılanması, bence önemli yani teşvik edici. Siz belki kendi imkânlarınızla bir kongreye gidecek iken uçak biletinizin alınması ekstra bir kongreye daha gidebilme imkânı sağlıyor.” [K10]

“Eee... Anadolu Üniversitesi'nin bize sağladığı maddi destekler oldukça geniş. Gerek yurt içi gerekse yurt dışı kongrelere katılım ücretleri, yolluk ücretleri

bizleri çok destekliyor. Maddi anlamda sunulan bu destekler yaşamboyu öğrenme konusunda gerçekten önemli.” [K11]

“Maddi destekleri kurumun gayet iyi aslında hani. Kullanmayı bildikten sonra gayet iyi. Bir kongreye gitmek, bir konferansa gitmek için yolluk ödenekleri veriliyor. Bu durum bence bizleri çok destekleyici.” [K18]

“Biz şanslı bir üniversitedeyiz. Burada bizim kurumumuz tarafından eee... Bu tür etkinliklere, gelişim etkinliklerine katılmamızın önü açılıyor. Özellikle güzel destekler alıyoruz. Hem yurtiçinde hem yurt dışında... Bu tabi ki çok büyük bir artı ama her yükseköğretim kurumu için bunu söylemek ne yazık ki çok olası değil.” [K23]

Kurum Kültürü

Katılımcılar, faaliyet gösterilen kurumların mevcut kurum kültürlerinin, akademisyenlerin yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani bir kurum kültürü vardır. Siz ister istemez o kurum kültürüne ayak uydurursunuz. Faaliyet gösterdiğiniz üniversitede araştırma ve bilim kültürü yerleşmişse, bu durum sizi de içine çekiyor ister istemez. Tabi olumlu bir durum bu sizi teşvik eden bir durum.” [K16]

“Hangi üniversitede olduğunuza bağlı biraz. Kurumun akademik anlamdaki kültürü ile ilişkili. Şimdi ben iki farklı üniversitede çalıştım. Birkaç üniversitede de bulundum değişik vesilelerle. Örneğin bulunduğum bir üniversitede, öğlen aralarında mesleki tartışmalar yapardık. Herkes çalışma konusunu söylerdi. Tümcelerimizi birbirimize sunardık ve zevkle yapardık bunu. Bütün enerjisini iş zamanı herkes işe ayırıyor ve zevk alarak yapıyorlar bunu.” [K22]

Kurumun Bilinç Uyandırması

Araştırmanın katılımcıları, faaliyet gösterilen kurumların yaşamboyu öğrenme konusunda bilinç uyandırmasının, akademisyenlerin gelişimlerini teşvik etme anlamında etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Genel anlamda düşündüğümüzde, yaşamboyu öğrenme konusunda üniversitelerin, akademisyenlerdeki uyuyan bilinci uyandırma ve aktif hale getirme gibi bir rolü de var. O yüzden hani kurumların bu konuda bireyleri tetikleyecek etkinlikler yapması, bence o uyuyan bilinçleri uyandırmak için çok iyi olur diye düşünüyorum.” [K2]

“Üniversitemizde farklı fakülteler ve bu fakültelerde de farklı niteliklerde öğretim elemanları bulunuyor. Yaşamboyu öğrenme konusunda bu bahsettiğimiz kitlenin, belli bir bilinç düzeyine getirilmesi gerekli. Bu nedenle kurum içinde ve meslek dalında gelişme için yaşamboyu öğrenme sürecine katılım amacı açık ve net olarak bilinmeli ve kurum bu konuda bilinç oluşturmalıdır.” [K43]

Kurumun Yaşamboyu Öğrenmeye Verdiği Önem

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, faaliyet gösterilen kurumların yaşamboyu öğrenmeye verdikleri önemin, akademisyenlerin yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Mesela yavaş yavaş hissediyorum. Akademide daha çok araştırmayı öne çıkarma eğilimi gündeme geliyor... bu tarafa doğru gittiğimizi hissediyorum. Yani bu noktada, üniversitelerin yaşamboyu öğrenmeye verdiği önem ön plana çıkıyor. Kurumların bu konuya verdikleri öneme paralel olarak, söz konusu eğilimin başarıya ulaşacağını düşünüyorum.” [K8]

Oryantasyon

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, faaliyet gösterilen kurumların yaşamboyu öğrenme kapsamında sundukları olanakların akademisyenlere tanıtılması ve bu imkânlardan yararlanma durumlarının yükseltilebilmesi için oryantasyon programlarının akademisyenlerin yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şimdi üniversitemiz üzerinden yola çıkarsak... akademisyenlere pek çok imkân sunuluyor. Zaman içinde bu imkânlara yenileri de ekleniyor. Bu imkânların akademisyenlere tanıtılması, işte siz bunları kullanacaksınız, ihtiyacınız olduğu takdirde şu ödeneklerimiz var, şunları kullanabilirsiniz, şunları yapamazsınız şeklinde bilgilendirmelerin bu süreçte önemli olduğunu düşünüyorum.” [K18]

Çalışılan kurum kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde ağırlıklı olarak faaliyet gösterilen kurumun niteliğinin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, kurumun sunduğu olanakların ve maddi desteğin, kurum kültürünün, kurumun yaşamboyu öğrenmeye verdiği önemin ve bu konuda bilinç uyandırmasının söz konusu süreci etkilediği anlaşılmaktadır.

1.1.2. Çalışma Ortamı

Araştırmanın katılımcıları, faaliyet gösterilen çalışma ortamının niteliğinin, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye etkin katılımını olumlu ya da olumsuz olarak etkileyebileceğini ifade etmişlerdir.

Akademik Ortamın Çalışma Kültürü

Çalışmanın katılımcıları, faaliyet gösterilen akademik ortamın sahip olduğu genel çalışma kültürünün, bireyleri olumlu ya da olumsuz olarak yönlendirebileceğini belirtmişlerdir. Katılımcılar, aktif bir çalışma kültürüne sahip olan bir akademik ortamın, kendilerini geliştirme konusunda destekleyici etki göstereceğini ifade etmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Çok aktif ve dinamik bir çalışma kültürüne sahip ortamda, performansı yüksek bir ortamda, tabi ki de olumlu etkilenirsiniz yani. Ve daha çok üretmek, daha çok çalışmak gayretinde olabilirsiniz.” [K10]

“Ben çalışma ortamının, aktif bir çalışma kültürüne sahip olmasının, olumlu bir etki oluşturacağını düşünüyorum. Çünkü bulunduğumuz çevrenin dinamiği de bizi etkiliyor. Tabi bu şeye bağlı... Yine dıştan güdülenmeye açık olan insanları çok etkiler. Etrafımda çalışan insanları gördüğüm zaman, bu benim harekete geçmeme neden olur.” [K15]

Katılımcılar, öğrenme ve kendini geliştirme konusunda aktif olmayan bir çalışma ortamının, bireyi olumsuz etkileyeceğini ve böyle bir ortamda kendine bir şeyler katmak için çabalayan bir akademisyenin, ortam kültürüne uymadığı için diğer öğretim elemanları tarafından yadırganabileceğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Çalışılan akademik ortamın çalışma kültürü bireyi etkileyebilir. Mesela kurumda herkes kendini koy vermişse bu da sizi olumsuz etkileyebilir. Hatta siz bu ortamda çalışkan olursanız, sizi yadırgayabilirler de. Yani bu tür çevresel baskılara karşı koyabilmek lazım. O da kolay bir iş değil. Çünkü bir de etrafa uymanız gerekiyor. Bunu beceremezseniz siz de onlardan biri olursunuz ve yaşamboyu öğrenmeden uzaklaşırsınız.” [K8]

“Tabi bu olumsuz anlamda da düşünülebilir. Olumsuz anlamda da etkilenebilirsiniz. Çünkü sonuçta insan rehavete çok meyilli yani. O yüzden çalışma kültürü açısından kötü bir ortamsa, böyle rahat şey bir ortamsa, bu kişiyi olumsuz etkiler. Etkilenirim ben. Bence önemlidir.” [K10]

“Doktorayı bitirdikten sonra, gittim Almanya’da çalıştım 1 yıl. Meslektaşlarımla çok güzel sohbetler yapabiliyordum. Ertesi yıl ise başka bir üniversitede görev aldım. Benim için tam bir hayal kırıklığıydı. Kimse kimsenin ne yaptığını bilmez, kimse kimsenin nereye gittiğini bilmez. Kimse kimse ile yaptığını paylaşmaz, onu

konuşmaz. Çalışma ortamının yerleşik anlayışı böyle olunca ben de olumsuz etkilendim.” [K22]

“Şuraya gelip de sabah kimseyi görmezsen. Yani böyle bir ortam oluşmuşsa ve bu durum çalışma ortamının yerleşik kültürü haline geldiyse, bu sizi olumsuz etkiler. Çünkü o hevesi ortaya çıkaracak, ne bileyim, çevreden sizi dürtten bir şeyler de yok. Çevrendeki insanlar da tembel. Sen de ister istemez ortama uyum sağlarsın bir noktadan sonra. Gelirim burada, 1 ders 2 ders asistanları yollarım. Çayımı içerim, keyfimi yaparım giderim.” [K25]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademik ortamın çalışma kültürünün sadece akademik gelişim ile sınırlı olması durumunda, farklı alanlarla ilgilenmenin, diğer akademisyenler tarafından olumsuz algılanabildiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademik gelişim haricinde kendinizi geliştirmek için bir faaliyetle uğraşıyorsanız, çalışma arkadaşlarınız ya da hocalarınızın sizi işten kaçıyor gibi algılıyor. Aslında ilgilendiğiniz o faaliyetler sizin zihnen tazelenmenizi sağlıyor ve bu akademik performansınıza da olumlu yansıyor. Fakat bu durum nedense anlaşılamiyor ve zan altında kalabiliyoruz. Yani çalışma ortamının kültürü böyle maalesef.” [K21]

Çalışma Ortamının Fiziksel Olanakları

Çalışmanın katılımcıları, çalışma ortamının fiziksel olanaklarının önemli olduğunu, fiziksel olanakların ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olmasının, akademisyenlerin yaşamboyu öğrenmeye katılımında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademisyenlerin rahatça çalışabilmesi için uygun çalışma ortamları oluşturulması ve gerekli fiziksel olanakların sağlanması şart. Mesela öğretim elemanlarına bir oda, bir bilgisayar, yazıcı, internete erişim imkânı, laboratuvar gibi olanakların sunulması gerekli. Üniversitemizi bu konuda başarılı

buluyorum. Bu şartların sağlanması, elbette akademisyenlerin kendilerini yaşamboyu öğrenmeye dâhil etmelerinde etkili görüyorum.” [K4]

“Elbette, rahat bir çalışma ortamına ihtiyaç duyuyoruz. Uygun nitelikte bir çalışma ortamı sunulması, akademisyenlerin kendilerini geliştirmelerinde destekleyici tabi ki. Burada kendi ofislerimizde, bizlere sunulan teknoloji ile iyi bir çalışma ortamımız var. Böyle bir kurumda çalıştığım için de kendimi şanslı görüyorum.” [K20]

Birim Yönetimi

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, faaliyet gösterilen fakülte ve anabilim dalı yönetimlerinin destek ve kolaylık göstermelerinin, akademisyenlerin yaşamboyu öğrenme sürecinde kendilerini geliştirmelerinde olumlu etki göstereceğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Fakültemizin ve anabilim dalımızın yönetiminin, bu süreçte destek vermeleri benim açımdan önemli. Bir etkinlik, bir kongre olduğunda, buna katılma sürecinde izinlerin alınmasından tutun da sürecin her aşamasında sıkıntı yaşamadan bu faaliyetlere katılabilmemde, dekanımız ve anabilim dalı başkanımız tarafından sürekli destek görmemiz bir avantaj.” [K11]

Mobbing

Araştırmanın katılımcıları, faaliyet gösterilen çalışma ortamında, diğer öğretim elemanları tarafından mobbing’e maruz kalabildiklerini ve bu durumun kendilerini geliştirme sürecinde olumsuz etkiler ortaya çıkardığını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademide eğer hoca ile anlaşamıyorsanız, hocalar dedikodunuzu yapmaya başlıyorlar geçimsiz olduğunuza ilişkin. Bu sefer de akademik bir yalnızlaştırma politikası başlıyor. Bu durum moralinizi motivasyonunuzu bozuyor ve yaptığınız işten soğumaya kadar gidebiliyor. Bu bence mobbing’in başladığı nokta.” [K18]

“Mahalle baskısı denilen şey var akademide. Sen kendini bir genç olarak düşün. Yeni bir çevreye geldin. O çevreye ayak uydurmazsan, o gruba dâhil olamıyorsun. Dışlıyorlar. Onlar gibi giyinmek, onlar gibi yiyip içmek, onlar gibi davranmak zorundasın ki o grubun içine dâhil olabilirsin diyorlar. Akademide de arkadaşlarıyla, oradaki hocalarıyla, oradaki çevrenle uyum sağlamalısın. Onlara uyum sağlamazsan seni aralarına almazlar. Bu çekişme mobbing’e doğru da gidebilir. Tabi bu akademik gelişim için olumsuz bir durum.” [K25]

“Mobbing bu süreçte olumsuz anlamda etkili olabilir. Adamın bir kongreye gitmesine, bu tarz faaliyetlere katılmasına, boş zamanını değerlendirmesini istemiyor olabilir, ayağını kaydırabilirler. Sen yaparsan, sana şu dersi veririm falan... Mesela çok ciddi boyutta mobbing olabilir. Hani bir adamın ayağını kaydırmak istiyorsan, boş zamanlarını böyle değerlendirmesini gerekçe göstererek, onu boş işlerle uğraştırıyor diye yansıtabilirsin örneğin. Akademide olmaması gerekli böyle şeylerin ama olabiliyor maalesef.” [K26]

Çalışılan kurum kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde ikinci olarak çalışma ortamının etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, akademik ortamın çalışma kültürünün, çalışma ortamının fiziksel özelliklerinin, birim yönetiminin ve mobbing’in söz konusu süreci etkilediği anlaşılmaktadır.

1.1.3. Hocalar

Araştırmanın katılımcıları, faaliyet gösterdikleri bölümlerdeki hocalarının destek ve teşviklerinin, kendilerini geliştirme konusunda olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ben sadece kendi bölümüm için konuşacak olursam, çok rahat bir bölümüm var, Herkes çok yardımcı gerçekten. Siz yeter ki bir şeyler yapmak isteyin. Bütün öğretim elemanları çok yardımcı ve hatta şeyi bile çok rahatlıkla söyleyebilirim. Benim yapmak istediğim şeyi, kendi işinin önüne bile koyabiliyor hocalar.

“Çünkü sen daha yenisin, hani heveslisin, yardım edelim falan şeklinde. Bu durum beni olumlu etkiliyor ve kendimi geliştirmemde kolaylık sağlıyor.” [K10]

“Hocalarımın destekler yönde olması ve aktif çalışmaları, motivasyonumu arttırıyor. Yani beni çok etkiler bu durum. Motivasyonumu etkiler. Motivasyonu etkilemesi, çalışmamı etkiliyor dolayısıyla. Bu konuda ben çok rahatım.” [K11]

Çalışmanın katılımcıları, faaliyet gösterdikleri bölümlerdeki hocalarının rehberliğinin, kendilerini geliştirme konusunda olumlu etkilediğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şimdi sonrasındaki öğrenme süreçleri bile önemli. Bazılarımız akademik kariyerde hocalarımızla çok yakın çalışıyoruz. Hep hocalarla birlikte araştırma projelerinde ve yayınlarda... Dolayısıyla hocalarımızın rehberliğinin bizim ilerlememize katkısı büyük.” [K14]

“Gerçekten kimisi de öğrenmek ister, çabalar ama beceremeye bilir. Yani onları da nasıl anlatsam... Yani yönlendirmek de önemli aslında. Hocalara çok iş düşüyor. Yani öğrencilere yaşamboyu öğrenmeyi aşılabilmesi için iyi bir yönlendirici olması gerekiyor.” [K16]

“Hocaların yönlendirmesi bu süreçlerde önemli. Nasıl yayın yapılacağı konusunda ya da derslerde eğitimlik konusunda, hocalar asistanlarını desteklemeli. Yani yabancıların koçluk dediği... Hocaların koçluk yapması gerekli.” [K25]

“Öğrenciler zaman zaman gelip soruyor... Açıköğretimde ikinci bir üniversite mi okumak lazım? Ne yapmak lazım? Çocukta kendini geliştirme isteği çok açık fakat strateji geliştirecek patikaları yok. O patikayı belirlemek için de burada tevazu gösteremeyeceğim ama akıllı, ne istediğini bilen, kariyer hedeflerini doğru koyabilen öğretim üyelerinin rehberliği devreye giriyor.” [K26]

Katılımcılar, faaliyet gösterdikleri bölümlerdeki hocalarının iyi model olmasının, kendilerini geliştirme konusunda olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Hani derler ya ön tekerlek nereye giderse, arka tekerlek de onu izler. Bir hoca etrafına, hem akademik duruşuyla hem de eğitimcilik yönüyle örnek olmalı. Arkasından gelen asistanlara da rol model teşkil etmeli ki o asistanlar da bu modeli kendine örnek alsın.” [K21]

“Onu sadece sağlayan şeyler doğru rol modellerdir. Yani siz anne olarak çocuğunuzun önünde doğru bir rol modelseniz, yani bir hoca olarak asistanınızın ve öğrencilerinizin önünde doğru bir rol modelseniz, dersine geç kalmayan, saatinde giden, ne bileyim işte sorumluluk alanı yelpazesi geniş olan, ödevleri ona göre veren, sorgulayan, öğrenen, kendini geliştiren... Öyle bir rol modelseniz, öğrenci zaten onu alır sizden.” [K26]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, faaliyet gösterilen bölümlerdeki danışman hocaların niteliklerinin önemli olduğunu, kendini geliştirmeye çalışan danışman hocaların, danışanlarını bu konuda da olumlu etkilediğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Danışman hocanızın nasıl olduğu da çok önemli burada. Nasıl bir hoca ile çalışıyorsanız, sizin çalışma disiplininiz de öyle oluyor. Hocanız teknolojiye ve bilgiye açıkça ve etik çalışıyorsa, siz de öyle oluyorsunuz. Çünkü danışmanınız o hoca. Ancak hocanız böyle biri değilse, siz de onun gibi oluyorsunuz. Çünkü sizden bekledikleri bunlar oluyor. Sizden de birazcık hocanızın kalıbına girmeniz, çalıştığınız hoca gibi olmanız bekleniyor.” [K18]

Çalışılan kurum kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde üçüncü olarak hocaların etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının,

bölümdeki hocaların destek ve teşviklerinin, rehberliklerinin, iyi model olmalarının ve danışman hocaların niteliklerinin söz konusu süreci etkilediği anlaşılmaktadır.

1.1.4. Kurum Yönetimi

Kurum Yönetiminin Bakış Açısı

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, kurum yönetimlerinin yaşamboyu öğrenme yönelik sahip oldukları bakış açılarının, akademisyenlerin yaşamboyu öğrenme süreçlerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Üniversite yönetiminin bu konuya bakış açısı, bazı konularda belirleyici olabilir. Mesela üniversitelerde hâkim olan idari yapının etkisi atıyorum fen bilimleri etkiliyse, ya da iktisadi idari bilimler... Onun nosyonu verilmeye çalışılıyor genellikle. Onlarla ilgili çalışmalara ağırlık veriliyor bekli. Bu konularda yönetimin tutumu etkili olabiliyor akademide.” [K19]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, kurum yönetimlerinin yaşamboyu öğrenmeye yönelik sahip oldukları bakış açılarının, toplumun yaşamboyu öğrenme süreçlerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir.

“Devlet üniversitelerinin hepsi çok iyi ödenek de alıyor. %1500 açık öğretim döner sermaye de almasınlar yani. Üzgünüm. Yani bu paralarla matematik köyü keşke Eskişehir’de de kurulsun. Felsefe köyü kurulsun. Yani temel bilimler halka sevdilse. Akılcı düşünme yöntemleri, akılcı okuma seminerleri okullara gidilip verilse üniversite ile ortaklaşa. Seçilen okullara gidip, düzenli olarak aylık akılcı okuma yöntemleri gibi ücretsiz seminerler verseler hem ailelere hem çocuklara. Bunlar tabii yönetimin yaşamboyu öğrenme konusundaki bakış açısına bağlı.” [K22]

Kurum Yönetiminin Desteği

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, kurum yönetimlerinin sağladıkları desteklerin, yaşamboyu öğrenme sürecinde öğretim elemanlarının gelişimlerini etkilediğini ifade etmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi ki çalışan kurumunun yaşamboyu öğrenmeyi desteklemesi de önemlidir. Çünkü kurumun izni olmadan, bireyin bazı etkinliklere katılması neredeyse imkânsız. Bu bağlamda kurumların ve üst düzey yöneticilerin yaşam boyu öğrenmeyi desteklemesi, gerekli kolaylıkları göstermesi gereklidir.” [K28]

Denetim

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme konusunda kurum denetiminin önemli olduğunu belirtip, öğretim elemanlarının sunulan olanaklardan yararlanma durumlarının, aktif olarak denetlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Hocaların, aslında farklı konularda sürekli öğrenmeye açık, kendini geliştirmeye açık insanlar olması gerekiyor. Ama zaman içinde çeşitli nedenlerden pasif hale gelebiliyorlar. İşte onun önünü hani belki kurum denetimi alabilir. Bir yayın sayılarının sorulması bile bir motivasyon olabiliyor. İşte kaç yayın yaptınız, kaç proje hazırladınız, kaç makale yazdınız... Bu şekilde bir sorgulama bile insanları harekete geçirebilir.” [K14]

“Bana hiç konferansa gitmesem niye gitmiyorsun diyen olmaz. Maaşımı da alıyorum düzenli. Eee... Yani dersleri de yarım yamalak yaparım. Ona da bakan yok. Öğrencilere anketler falan yapıyor söziim ona ama... Bunların geri dönüşü ciddi anlamda, iş olanağı anlamında yok. Ben görmedim. Eee... Tüm bunlar akademiye kalitenin sağlanması önünde engeller. Ama iyi bir denetim mekanizması ile açılabilir ve akademisyenlerin hem kendilerini hem de öğrencilerini geliştirmeleri desteklenebilir.” [K22]

Kurumun Yaptırımları

Katılımcılar, yaşamboyu öğrenme konusunda, faaliyet gösterilen kurumların yaptırımların sunmasının, öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmeye sevk edeceğini ifade etmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani kurumun belli başlı yaptırımlarının da olması lazım. Bu tür şeyler kişiye bırakılırsa, bizim toplumda zaten bir vaz geçmişlik var. Hepten vaz geçilir. O yüzden bence kurumların, fakültelerin, yüksekokulların, bu konuda öğretim elemanlarına, çok zorlayıcı olmamakla birlikte, bazı yaptırımlar getirmesi gerektiğini düşünüyorum.” [K2]

“Evet... Bence şey olsun... Kurum tarafından konulan zorunlu yaptırım şeklinde uygulamalar olsa, o zaman öğretim elemanlarının kendilerini mesleki gelişim haricinde, diğer alanlarda da daha bütüncül olarak geliştirmelerinin yolu açılabilir gibi geliyor bana. Yani zorunlu olması lazım.” [K19]

“Zaman zaman meslektaşlarımın sıkıldığı ama benim yine olumlu gördüğüm yayın yapma, sergi açma, performans artırma, proje teşviki gibi mecbur edici çalışmaların dahi, kişiye fayda sağladığı görüşüneyim. Çünkü bu zorlayıcı sebepler, kişiyi rehavete sürüklenmekten kurtarıyor. Aynı zamanda yayın sahibi yapıyor ve yaşamboyu öğrenme içinde tutuyor.” [K47]

Çalışılan kurum kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde dördüncü olarak kurum yönetiminin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, kurum yönetiminin yaşamboyu öğrenmeye yönelik bakış açısının, sağladığı desteğin, denetim ve yaptırımlarının söz konusu süreci etkilediği anlaşılmaktadır.

1.1.5. İş Arkadaşları

Çalışmanın katılımcıları, faaliyet gösterdikleri bölümlerdeki iş arkadaşlarının öğrenmeye ve gelişmeye yönelik çalışmalarının, kendilerini etkilediğini belirtmişlerdir. Katılımcılar, iş arkadaşlarının akademik çalışmalar yapmalarının, kendilerini benzer

şekilde bilimsel yayın hazırlamaya motive ettiğini ifade etmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bulduğumuz ortamda diğer arkadaşların nelerle uğraştıklarını görüyoruz ya da duyuyoruz. Mesela kongreye gidiyorlar ya da bir yayın çıkarıyorlar. Bu durum beni etkiliyor ve benzer şekilde bir şeyler üretmeye sevk ediyor ister istemez. Evet... çalışma arkadaşlarım benim de çalışma yapmam konusunda motive edici oluyor.” [K3]

“Yaşamboyu öğrenme her ne kadar kişinin kendinde başlasa da bence çalışma ortamındaki arkadaşlarımız da sizin üzerinizde bir etki oluşturabiliyor. İster istemez çalıştığınız ortamdaki meslektaşlarınızın yaptığı çalışmalar ve etkinlikler sizi de bu konuda aktif olmaya yönlendiriyor.” [K4]

“Tabi tabi var yani böyle bir şey... Hafif kıskançlıkla yoğurulmuş... Ama bu olumlu anlamda. Yani en azından kendi adıma söylüyorum. Yani bölümdeki meslektaşlarım böyle güzel şeyler yapıyor, ben yapamadığım zaman... Yani ben de yapayım diye o beni güdülüyor. O yüzden zaman yaratmaya çalışıyorum.” [K7]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, alandaki diğer akademisyenlerin faaliyetlerinin de kendilerini geliştirme ve yayın hazırlama konusunda motive ettiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kendi motivasyonumu ben alandaki meslektaşlarımla sağlıyorum. İşte konferanslara gidiyorum, konuşuyorum, tartışıyorum. Benim bir çalışmamı soranlar oluyor mesela. Çanakkale üniversitesinden bir hoca benim bir makalemin bir bölümünü kullanmış, işte birkaç terim buradan çalışmış. Geldi yanıma bir konferansta hocam şu makalenizden çok yararlandım. Şunu nasıl yapabiliriz diye sordu. Bunlar beni motive ediyor. Beni daha özenli ve iyi yayınlar yapmaya cesaretlendiriyor.” [K22]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, iş arkadaşlarının yüksek çalışma performansları sergilemelerinin, bazı durumlarda kişinin umutsuzluğa kapılmasına neden olabileceğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Valla burada, kişisel olarak sizin etkilenmeniz çok farklı şekillerde olabilir. Kimisi için etrafındaki arkadaşlarının hummalı çalışması, onun da çalışması için motive edici bir güçken; kimisi için de ya ben işte onlar kadar yapamam, ben başaramam, ben öyle bir insan değilim diyerek, kabuğuna çekilmesine yol açabilir.” [K23]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı ise iş arkadaşlarından farklı olarak değişik alanlarda kendini geliştirmeye çalıştığını, fakat ilgilendiği alanlar hakkında, çevresinde paylaşımda bulunabileceği fazla kişi olmaması sebebiyle, kendisini yalnız hissettiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Acaba ben fen bilimleri değil de başka bir alan seçse miydim diye bir etki oluşturuyor. Çünkü genelde ben kendimi o konuda yalnız hissediyorum. Çünkü ben şunu yapıyorum, bunu ediyorum deyince, insanlar garip garip bakıyor yani. O konuda ben, yani iş arkadaşlarımın çok azıyla ortak bir şeyler bulup konuşabiliyorum. Mesleki eğitim haricinde, diğer öğrenme süreçleri konusunda bir şeyler paylaşabildiğim çok az insan var. Yani o konuda ben sıkıntı yaşıyorum ve yalnızlık hissediyorum.” [K21]

Diğer yandan çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenler arasındaki samimiyet ve olumlu iletişimin, öğretim elemanlarının birbirlerinden yeni bilgiler öğrenmesini sağladığı için önemli olduğunu fakat akademisyenlerin birbirleriyle yeterli düzeyde ilişki içinde olmadıklarını ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede olumsuz bir etken oluşturduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şimdi bulunduğumuz ortamda öğretim elemanları arasındaki samimiyet ve iletişim, son derece önemli bir şeyi öğrenmek öğretmek açısından. Çünkü insan sosyal bir varlık ve birbirimizden de pek çok şey öğrenebiliyoruz. Diğer yandan ben akademide bunun eksikliğini hissediyorum. Sırf bizde değil. Pek çok sektör mensubu birbirleriyle ilişki içinde değil. Bağlı sektörler bile birbiriyle doğru düzgün bir ilişki içinde değil. Bir koordinasyon yok. Ortak müzakere ve sohbet ortamları bitmiş. Böyle olunca da bir şeyler eksik kalıyor. Belki bu durum bizler için yaşamboyu öğrenmede önemli bir ayak ama dediğim gibi eksiklikler var bu konuda.” [K9]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, kendi alanı haricinde farklı alanlarda faaliyet gösteren akademisyenlerle arkadaşlık ilişkileri geliştirdiğini ve bu ilişkiler doğrultusunda yeni bilgiler öğrendiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Sosyal boyutuyla düşündüğümüz zaman, farklı disiplinlerden kişilerle de arkadaşlık kuruyorum. Bu arkadaşlarımla bulduğumuz zaman yeni şeyler öğreniyorum. Entelektüel gücümüzü bir bakıma orada da toparlayabiliyoruz ya da yansıtabiliyoruz bilgi alışverişi ile birlikte sosyalleşerek. Mesela güzel sanatlardan bir arkadaşımınla görüştüğümüz zaman, o konuda da bilgi alışverişi yapabiliyoruz. Ya öyle bir imkânımız var üniversitenin içinde. Farklı disiplinlerden gelen insanlarla bir araya gelerek, farklı alanlarda da bilgi toplayabiliyoruz aslında.” [K19]

Çalışılan kurum kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde beşinci olarak iş arkadaşlarının etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, iş arkadaşlarıyla etkileşimlerinden yeni bilgiler öğrenmelerinin ve onların gerçekleştirdiği akademik çalışmaların kendilerini geliştirme konusunda motive etmesinin söz konusu süreci etkilediği anlaşılmaktadır.

1.1.6. Öğrenciler

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, öğrencilerine sunacağı dersler için hazırlanırken yeni bilgiler öğrendiğini ve bu durumun kendini geliştirme konusunda destekleyici olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bana göre en iyi öğrenme yolu öğretmedir. Yani ben öğrencilere anlatacağım dersten önce hazırlık yaparken, sunumuma yeni şeyler katmaya çalışıyorum. Ayrıca öğretirken de çok şey öğreniyorum. Yani öğretirken çok hazırlıklı olmanız lazım. Yani hoca olarak, öğrencilerin karşısına çıktığınızda ya da insanların karşısına çıktığınızda çok iyi öğrenmiş olmanız lazım. O da çok önemli bir güdüleyici.” [K7]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, işlenen ders esnasında öğrencilerin dersle ilgili olmalarının, yeni bilgiler öğrenerek öğrencilere aktarma konusunda kendisini motive ettiğini ve bu durumun kendini geliştirme konusunda destekleyici olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir de şey yani... hitap ettiğiniz kitlenin sizde uyandırdığı motivasyon da önemli. Ama şey... Karşı taraftan gelen motivasyon. Yani insanın kendi kendini motive etmesi değil. Yani çok meraklı öğrencilerle çok daha ileri gidebiliyorsunuz. Benim öyle çok seçkin sınıflarım vardı mesela. O kadar şeyler ki... Bir enerji alıyorsunuz. Daha çok örnek vereyim ve öğreteyim diye uğraşıyorsunuz. Hani böyle bir anne kuşun yavrularını beslemesi gibi bilgi isteyen ilgili çocuklar olabiliyor. Bazıları da ne verseniz razı. Yani, tadı olmuyor o zaman. Ayrıca karşılıklı motivasyon... Hocanın motivasyonu var zaten. Öğrenciler hocayı motive etmeliler.” [K13]

Bu durumun tersi olarak ise katılımcılardan bir öğretim elemanı, öğrencilerin dersle ilgisiz ve pasif oluşlarının, kendisini geliştirme konusunda olumsuz anlamda etkilendiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir.

“Bazı gruplarda öğrenciler ne yazık ki sizin karşınıza gelirken parıldayan gözlerle bakmıyorlar. Veya sizi bir şeyleri düşünmeye sevk etmiyorlar. Böyle bir sıkıntımız var. Böyle öğrenciler bizi öğrenmeye, bilmeye sevk etmiyorlar. Hani çok ciddi, beni düşündürecek ve araştırmaya sevk edecek bir soruyla karşılaşmadım bugüne kadar.” [K18]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, öğrencilerle olan etkileşimlerinden yeni şeyler öğrendiklerini ve bu durumun kendini geliştirme konusunda destekleyici olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretmenlik bence tamamen karşılıklı bir alışveriş. Sadece böyle biz bir şeyler anlatıyoruz ve öğrenciler öğreniyor değil. Bence bizim de öğrencilerden öğrendiğimiz, kendimize kattığımız çok fazla şey var. Bu yüzden bence şey çok önemli... Öğrencilerle etkileşimin çok önemli olduğunu düşünüyorum kişisel gelişim açısından.” [K1]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yeni nesil öğrencilerin farklı beceri ve ihtiyaçlara sahip olduğunu, bu hedef kitleye uyum sağlayabilmek için kendilerini geliştirmek durumunda olduklarını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabii... Farklı becerilerle donanmış gençler karşımızda... Bizler kendimiz 21.yy becerilerine ne kadar sahibiz, onlara ne kadar hitap edebiliyoruz? Kesinlikle zamanın gerisinde kalmamız gerekiyor. Biz böyle bir mesleki grubuz. Bir de gerçekten işin yani pedagojik tarafı da var. İnsanlarla sürekli iç içeyiz, uğraşıyoruz. Hani belki sosyoloji, psikoloji, pedagoji alanında olsun, her zaman okuyan kendini geliştiren, gelişmelerden, güncel olaylardan haberdar olması gereken bir mesleki grubuz.” [K14]

Çalışılan kurum kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde altıncı olarak öğrencilerin etkili olduğunu

düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda görüş belirten öğretim elemanlarının, sunacakları derslere hazırlanmalarının, öğrencilerin dersle ilgili olmalarının, öğrencilerle etkileşim içinde olmanın ve onlara uyum sağlamaya çalışmanın söz konusu süreci etkilediği anlaşılmaktadır.

1.2. Toplum

Araştırmanın katılımcıları, toplumun bazı özelliklerinin bireylerin yaşamboyu öğrenen olmalarında etkili olduğunu belirtmiştir. Söz konusu özellikler aşağıda açıklanmıştır.

Toplum Kültürü

Katılımcılar, toplumun yaşamboyu öğrenme anlayışının toplum tarafından özümsemesi ve bir kültür haline getirilmesinin, bireylerin yaşamboyu öğrenen olmalarında, olumlu etki oluşturacağını ifade etmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Evet, toplumun kültürü yaşamboyu öğrenmede önemli bence. Yaşamboyu öğrenme bilinci toplum tarafında özümsemeli ve bir kültür haline getirilmeli. Bu gerçekleştirildiği takdirde, yaşamboyu öğrenme toplumun her kesimine yayılıp sürekli hale getirilebilir.” [K10]

“İşte İbrahim lisansüstü çalışıyor, doktora çalışması yapıyor diye, bir çevrede olumlu tepkiler alırken, diğer bir çevrede ise olumlu olmayan tepkiler alabilirsin. Toplumun yaşamboyu öğrenme kültürünü özümsemesi ile ilgili bir durum. Yaşamboyu öğrenme kültürünü özümsemiş olan bir toplum, senin kendini geliştirmeni destekleyici tepkilerde, davranışlarda bulunacaktır.” [K14]

“Yaşadığınız toplumun öğrenmeye açık oluşu, bunun sizden beklendiğinin farkında olursunuz, yaşamboyu öğrenme konusundaki isteğinizi arttırabilir. Bunun bir lüks değil, ihtiyaç olduğu konusunda hem fikir olan bir topluluğun içinde yetişmiş biri, öğrenmeyi içselleştirmiş olacaktır.” [K60]

“Kültürel faktörler olarak, yine genel olarak, toplum yapısının okuyan, araştıran bir yapıda olması önemlidir. Kültürel anlamda böyle bir toplum yapısı bireylerin gelişimini olum etkileyecektir.” [K63]

Diğer yandan katılımcılar, yaşamboyu öğrenme kültürüne sahip olmayan bir toplumda bireylerin kendilerini sürekli olarak geliştirmeyeceğini ve böyle bir ortamda öğrenmek için çabalayan bireylerin yadrganacağını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ya genel olarak bu zaten büyük anlamda baskı oluşturan bir şey. Ben de sürekli liseden arkadaşlarım, ortaokuldan ya da memleketimden arkadaşlarımla görüştüğümde, 30 yaşına geldin bir okulu bitiremedin diyorlar. Okulda kalıp ne yapacaksın diyor. Yani bu nasıl kurguladığı ile ilgili toplumun. Toplumun bu konuda sahip olduğu kültürün yetersizliği ile ilgili. Bu kültürel yapı bazen çok daha fazla önüne geçiyor insanların.” [K20]

“Yaşamboyu öğrenme bence genel ülkenin kültürü ile ilgili bir durum. Çünkü insanlara gereksiz gözüyle görüyor. İşini yapıyorsun, parayı kazanıyorsun, harcıyorsun tamam işte diyorlar. Ama öyle değil. Biz çok daha iyi bilim adamları olabiliriz. Ama o mental rahatlamayı sağlayacak yaşamboyu öğrenme bize çok yabancı ve tuhaf geliyor. Bunun da sebebi etraftan gördüğümüz baskı. Bak koskoca profesör olmuş, nelerle uğraşıyor denmesin diye belki. Bunun çekincesi belki. Ya da işte kendilerini kısıtlıyorlar. Belki çok daha iyisini yapabilecekken daraltıyor. Atıyorum adam heykeltıraş olabilecekken, sadece tahta oyma ile uğraşiyor. Ya da gizli gizli resim yapabiliyor falan. Aslında normal insanların gezmesi, eğlenmesi, kendine hobi edinmesi. Ama sonuçta öyle bir toplumdan çıkan akademisyenler de bu kadarını yapabilir yani.” [K21]

“Ya aslında bu bizim kültürel bir özelliğimiz. Yaşamboyu öğrenmeyi biraz da bu açıdan değerlendirmeliyiz. Mesela yaşlarımız da dikkat edersen böyledir. Belli bir yaşa kadar çok çalışır kadını erkeği, her işe koşturur rahat edeyim diye. Sonra işte çocuklar büyür, torunlar olur. Derken bir bakarsın köşeye çekilir.”

Ben bunu rahmetli babaannem de gözlemişimdir. Daha yapabilecek çok şeyi varken, tamamen köşesine çekildi. Elini her şeyden çekti. Hani yaşlıysan, senin yerin yurdun belli diye düşünüyoruz. Bu meslekler için de geçerli. Hani akademisyenler için bakma, diğer meslek gruplarında da belli bir noktaya geldiğimiz zaman ya da belli bir yılı aştığımız zaman, artık tamam yani, benim yerim belli, artık bundan sonrasını gençler yapsın diye düşünüyoruz.” [K23]

“Evet, okumana gerek yok. Bir işin var artık. Sen evlen, evini kur ve devam et. Ya işte şey var gerçekten... Bu Türk kültürü ile ilgili kısmı da var. Belki hani kültürel olarak... Bunları araştırmak lazım. Yani Türk kültürü gerçekten yaşamboyu öğrenmeyi hedeflemiyor mu? O zaman kültürü nasıl ölçmek lazım mesela... Çocuğun aile ile olan ilişkisini erken yaşlarda bitiren toplumlarda belki daha aktiftir bu. Çünkü kişi kendi ile ilgili hinterlandını geliştirdikçe, bu tarz aktiviteler önemli hale geliyor. Yani işte sen kalk yemeğini ye, yatağını ben toplarım, hadi bundan sonra git sütünü iç ya da ne bileyim arkadaşlarıyla basket oyna. Başkası tarafından kurgulanan dünya içinde bunları yapmanız çok olası değil. Kendi karar ve yetkilerinizi bireysel olarak alabiliyorsanız bence mantıklı.” [K26]

Popüler Kültür

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, oluşturulan popüler kültürün ve bu kültür tarafından insanlara sunulan hayat anlayışının, bireyleri olumsuz etkileyerek kısa yoldan bir şeyler elde etmeye yönlendirdiğini belirtmiştir. Katılımcı bu durumun, bireylerin öğrenerek, araştırarak kendilerini geliştirmelerini ikinci plana attığını ve yaşamboyu öğrenme sürecinde olumsuz bir etken oluşturduğunu ifade etmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Niçin şimdiki çocuklar ya topçu ya popçu olmaya çalışıyor? Topçu milyonları alıyor, o da diyor ki ya ben topçu olursam çok güzel bir hayat yaşarım... Çünkü önündeki örnekler öyle... İşte o hayalle yeni nesil geliyor. Bir yerden bir şey yapayım da vurayım parayı... Çünkü babası da annesi de aynı şeyi düşünüyor. Nereden ne vurursam. Ne görüyor çocuk? Şuradan şimdi ben 100000 TL ye 3+1

ev alırsam, seneye bunu 200000 TL 'ye satarım diye babası evde bunu konuşuyor. Kolay para... Çocuk bunları dinleye dinleye büyüdükten sonra, bu kültürü aldıktan sonra, buraya gelip nasıl değiştireceksin? Eee... Üniversite hocası benim arkadaşlarım da aynı diyor. Seneye diyor, biz bunu 200 liraya satarız 100 liraya alıp. Bu zihniyet işte bizi mahvediyor. Böyle düşünen insan öncelikli olarak kendimi geliştireyim, öğreneyim derdinde olmuyor maalesef. Yani bu olumsuzluklar popüler kültürün empoze ettiği şeyler ve hayat boyu öğrenmenin bir değer haline getirilmesini adeta baltalıyor.” [K25]

Toplumun Yaşamboyu Öğrenme Farkındalığı

Çalışmanın katılımcıları, toplumun yaşamboyu öğrenme konusunda farkındalığa sahip olmasının, yaşamboyu öğrenen olmada olumlu etki oluşturacağını belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir yanda da toplumsal kısmı da var. Toplumun yaşamboyu öğrenme konusunda farkındalık sahibi olması gerekli. Çünkü böyle bir farkındalık varsa, insanlar bilgiye, öğrenmeye ve öğrenen insana değer verirler. Bu farkındalık sayesinde toplum olarak topyekûn bir öğrenme seferberliğine girilebilir.” [K20]

“İnsanların yaşamboyu öğrenme konusunda farkındalığı çok düşük ülkemizde. Yani insanlar doğup, bir takım işlevlerle sorumluluklarını yerine getirip sonra nekahet dönemine geçiyorlar. Bu durumun değişmesi için öncelikle insanlarda bir farkındalık olması şart. Yani kendi hayatına değer katmak, kendilerini daha tatminli hale getirebilmek için hayatları boyunca öğrenmenin ve kendini geliştirmenin gerekliliğinin farkında olmalı. Bu farkındalık hayat boyu öğrenmeye katılmada toplumdaki tüm bireyler için destekleyici güç olacaktır.” [K26]

Toplumun Yaşamboyu Öğrenme Algısı

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, toplumun yaşamboyu öğrenmeye yönelik sahip olduğu algının önem taşıdığını belirtmiştir. Katılımcı, bu algının eksik olmasının, yaşamboyu öğrenme ile ilgili yürütülen faaliyetleri sınırladığını ve toplumdaki herkesi

kapsamaktan uzak bir yapı oluşturduğunu ifade etmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Halk eğitim boyutunun ötesinde bir şey değil yaşamboyu öğrenme ülkemizde. Türkiye’de yaşamboyu öğrenme sadece okuma yazma bilmeyen dağdaki çoban... İşini gücünü yapmayan insanlar için sunulan bir hizmet olarak algılanıyor. Yani daha yaşamboyu öğrenmeyi algılamamızda eksiklik var. Şimdi açın yaşamboyu öğrenme çalışmalarını, sosyal güvenlik bakanlığı sayfasından, onların kimlere program ürettiğine bakın. Hedef kitlenin ne olduğuna bir bakın. Orada mesela arıcılık anlatıyor, bilgisayar okuma yazma anlatıyor, çobanlık anlatıyor, okuryazarlık kursları anlatıyor. Yani şimdi burada biz hangi kesime yaşamboyu öğrenmeyi sunuyoruz. Yani öyle program hedefleri olmalı ki a’dan z’ye herkesi kapsıyor olabilmeli. Yani Türkiye’deki algı, yaşamboyu öğrenme deyince, zamanında bu okulların hafta sonu ya da akşamları açılan okur-yazarlık kursları algılanıyor.” [K26]

Toplumun Demokratik Anlayışı

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, toplumun sahip olduğu demokratik anlayışın, bireyleri daha özgüvenli ve açık fikirli hale getirip, yaşamboyu öğrenen olmalarında olumlu etki oluşturacağını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Evet, katılımcı demokratik bir toplumda, bireyin otonomisine ve özelliklerine değer veren bir toplumda, bireyler özgüvenli ve açık fikirli olacaktır. Böyle bir toplumda bireylerin yaşamboyu öğrenmenin farkına varma ve farkına vardığı şeyleri de kendi özgüveni ile yürütebilmesi çok daha kolay olacaktır. Ve başkaları tarafından destek alabilmesi de çok daha kolay olacaktır.” [K20]

Toplumun Akademisyenden Beklentileri

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, toplumun akademisyenlerden beklentilerinin, akademisyenlerin kendilerini geliştirmelerini teşvik ettiğini ifade etmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğretim elemanı toplumda en yüksek eğitim düzeyine sahip kişi olarak algılanmaktadır. Bu kişi toplumun gözünde mesleğini en iyi bilen kişi olmakla birlikte her şeyi de bilen kişi konumundadır. Bu durum öğretim elemanlarını her zaman her konuda topluma destek için kendini daima hazır tutmaya ve kendini geliştirmeye yönelmektedir.” [K62]

Toplumsal Huzur

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, toplumun huzurlu olmasının, öğrenme ihtiyacının gündeme gelmesi için bir koşul olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bu konuda toplumun huzurlu olmasının bir ön koşul olduğunu düşünüyorum. Çünkü kavganın ve kargaşanın hâkim olduğu toplumda, insanlar başka ihtiyaçlar doğrultusunda hareket edecektir. Toplumsal huzurun sağlanmasının, insanların yaşamlarına değer katmak için öğrenme etkinliklerine katılımını arttıracaklarını düşünüyorum.” [K64]

Çevresel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların ikinci olarak toplumun etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, toplumun yaşamboyu öğrenme kültürüne sahip olmasının, yaşamboyu öğrenme konusundaki farkındalığının ve algısının, toplumun demokratik anlayışının, toplumun akademisyenden beklentilerinin ve toplumsal huzurun, yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

1.3. Bilgi İletişim Teknolojileri

Araştırmanın katılımcıları, bilgi iletişim teknolojilerinin istenilen bilgiye ulaşmayı, ulaşılan bilginin paylaşılmasını ve yayılmasını kolaylaştırdığını belirtip; söz konusu teknolojilerin kullanımının yaşamboyu öğrenmede etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kesinlikle teknoloji yaşamboyu öğrenmeyi destekleyen bir faktör... Artık her şey hani şey... Cebimizde ya da işte bilgisayarımızda. Merak ettiğimiz herhangi bir konu ile ilgili kelime yazmak, karşımıza böyle devasa bir bilgi çıkarabiliyor. Bu yüzden ben, teknolojinin gerçekten çok önemli olduğunu düşünüyorum. Paylaşımında da teknolojinin çok önemli olduğunu düşünüyorum.” [K1]

“Ben, yaşamboyu öğrenmeyi, tamamen teknoloji ile ilgili bir şey olarak düşünüyorum. Bilginin işte dediğim gibi hem hızlı dağılması, hem çok fazla üretilebiliyor, çok fazla yaygınlaşıyor ve erişilebiliyor olması, bize bunun kapısını açma, olanağını sunan şeylerden bir tanesi.” [K20]

“Bence yaşamboyu öğrenmede günümüzde en etkili faktör bilgi ve iletişim teknolojileridir. Günümüzdeki teknolojiler sayesinde insanın kendisini geliştirmesi oldukça kolaylaşmıştır.” [K39]

“Günümüzde bilgi iletişim teknolojileri, bilgiye ihtiyaç duyulduğu anda ve zamanında ulaşılabilme, mesleki anlamda motivasyon artırıcı ve zaman kazandırıcı bir unsur olarak ön plana çıkmaktadır. Bu özellikler, bilgi iletişim teknolojilerini yaşamboyu öğrenmede önemli bir bileşen haline getirmektedir.” [K50]

“Bilgi ve iletişim teknolojileri bilgiye ulaştırmayı kolaylaştırdığından ve ilgi çekici kıldığından, yaşamboyu öğrenmeye aktif katılımı teşvik etmektedir.” [K56]

“Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler toplumun içine geçebiliyor, işleyebiliyor. Bilgi teknolojileri, pek çok bilgiyi topluca ve kümelenmiş olarak aktarabildiği için öğrenmek istediğiniz bilginin nerede öğretildiğini kolayca görmek ve bazen gitmeden öğrenebilme şansı veriyor.” [K59]

Katılımcılar, akademik çalışmalarını gerçekleştirmede, bilgi iletişim teknolojilerinden faydalandıklarını ve bu teknolojilerin bilimsel yönden kendilerini

geliştirmede kolaylık sağladığını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bilgisayar çok kolaylaştırıyor işimizi. Bilgisayardan önce şöyle oluyordu... Her sabah resmi gazete geliyordu. Resmi gazetenin indeks kısmına bakıyorduk. İşe yarar bir şey varsa, fotokopisini çektirip, dosyalıyorduk. Eee... Föy volan diye bir sistem vardı. Tabi siz onları bilmezsiniz. Tüm kanunlar cilt cilt böyle durur. Ayda bir kanun güncellemeleri gelirdi. Biz ilgili sayfayı çıkartırdık ve yeni sayfayı takardık. Böylece güncel olurdu. Ama ne kadar yetişirdik, ne kadar yetişemezdik. Şimdi inanılmaz kolay. Akıl almaz. Mevzuat.gov.tr diye bir sayfa var başbakanlığın yürüttüğü. Her türlü mevzuata, güncel mevzuata ulaşabiliyoruz. Yani önceki dönem hakikaten akıl alamaz derecede çok zordu.” [K7]

“Bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde, dünyada ve Türkiye’deki son araştırmaları ve gelişmeleri takip etme imkânı bulmaktayız. Bilgisayar ve internet sayesinde, istediğimiz bilimsel çalışmalar birkaç tıklama ile ulaşabilmekteyiz. Bu da devamlı bir şekilde öğrenmemize olanak sağlamaktadır.” [K30]

“Bilgi iletişim teknolojileri sayesinde, her an her yerde alanımızla ilgili en güncel bilgiye ulaşmak mümkün. Bu teknolojiler sayesinde, oturduğumuz yerden kimin hangi konuda ne çalıştığını ya da alanda hangi bilimsel faaliyetlerin gerçekleştirildiğini takip edip öğrenmek ve bilgi birikimimizi arttırmak adeta çocuk oyuncağı.” [K52]

“Bilgi ve iletişim teknolojileri, yeni bilgilere ulaşma sürecinde, her geçen gün öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecine aktif katılımında önemli bir faktördür. Çünkü birey, kendi eğitim ihtiyacının analizini kendisi daha rasyonel olarak yapabilir ve mevcut bilgi eksikliğini, gelişen yeni teknolojilerle kapatabilir. Bu teknolojiler sayesinde insan, kendini akademik anlamda kolaylıkla geliştirebilir.” [K55]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme sürecinde bilgi iletişim teknolojilerinin sağladığı kolaylıkların yanında, bu teknolojilerin kullanımı sayesinde hızla artan bilgi miktarının, insanları yeni bilgi üretebilme konusunda umutsuzluğa sevk edebileceğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir yandan da teknoloji insanı her zaman... bir yanda kendini geliştirebileceği, ne bileyim, özgüvenini sağlayabileceği ve ben bunu yaparım diyebileceği bir izlenim sağlıyor; bir yanda da baskı unsuru oluşturuyor, umutsuzluğa kapılmasına neden olabiliyor. Çünkü bilgi çok fazla. Her şey çok fazla var ve her şey var. Ben burada ne yapacağım? Nasıl yeni bir şey ortaya koyacağım? Diye tamamen umutsuzluğa kapılmasına ve ne yapacağını bilemediği bir hale gelmesine sebep olabiliyor.” [K20]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme sürecinde bilgi iletişim teknolojilerinin nasıl kullanılacağına ilişkin bilinç eksikliğinin, fayda yerine bir takım zararlar doğurabileceğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Teknoloji bilgiye ulaşmada kolaylıklar sağlıyor elbet, ama bir de madalyonun öteki yüzü var. Bu teknolojiyi kullanma konusunda bilinçli değilseniz, bu sefer başka sorunlar sizi bekliyor. Hiç kimse farkında değil ya da çok az kişi farkında. Ne yapmamız gerekiyor? Mesela Facebook çikali boşanmalar arttı diyorlar. Orada birini görüyor. Abuk sabuk konuşuyor işte evli barklı insanlar. Sanal dünya. Kendi gerçek hayatını da mahvediyor. Ya... Orada gördüğün insanla, gerçekte gördüğün insan bir değil ki. Çok aileler yıkılmıştır. Hala da devam eder. Facebook nedir? Bir iletişim aracıdır. Fiziksel olarak uzakta olduğun arkadaşlarla merhabalaşma, iletişim kurma, bilgi alışverişi aracıdır. E ne oluyor? Millet yediği yemeği koyuyor. Hani o da güzel de ama bu iş bu kadarlık mı? O, o kadarca indirildi.” [K25]

Çevresel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların üçüncü olarak bilgi iletişim teknolojilerinin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, bilgi iletişim teknolojilerini kullanma konusunda bilinçli olmanın ve söz konusu teknolojileri etkili olarak kullanmanın kendilerini bilimsel yönden geliştirmelerine katkı sağladığı ve yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

1.4. Akademik Sistemin Yapısı

Araştırmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye aktif olarak katılımcı olmaları konusunda, akademik sistemin yapısına ilişkin bir takım özelliklerin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu özellikler aşağıda ifade edilmiştir.

Akademisyenlik Mesleğinin Gelişime Zorlayıcı Yapısı

Çalışmanın katılımcıları, akademisyenliğin bireyleri geliştirmeye zorlayıcı bir yapıya sahip olduğunu ve bu durumun öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmeye yönlendirip, yaşamboyu öğrenmeye aktif katılımcı olmaları konusunda destekleyici nitelikte olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ama öğretim elemanları dediğimizde, bireysel boyuttan biraz daha sistematik bir kısma doğru da kayıyoruz. Çünkü bizim yüksek lisans yapmamız lazım, doktora yapmamız lazım. Bunlardan sonra doçentlik sınavına giriyorsunuz, profesörlük sınavına giriyorsunuz. Bunların bütün hepsinin arasında ismini duyurman ya da kendi alanında bir yer edinebilmek için bilimsel yayınlar yapman gerekiyor. Bütün bunların hepsi belki dış faktörler olarak, yaşamboyu öğrenmeyi zorunlu kılan, kendi mesleki kariyerin ya da kendi hayatına yönelik seni öğrenmeye mecbur bırakan şeyler.” [K20]

“Özellikle bizim gibi akademide çalışanlar için kendini ve sahip olduğu bilgiyi yenilemek son derece önemlidir. Üniversitede yürüttüğümüz tüm görevleri

düşününce içinde bulunduğumuz mesleğin yapısı buna yönlendiriyor bizleri. Yani yaşamboyu öğrenen olmaya yönlendiriyor bir şekilde.” [K52]

“En önemli faktör mesleki faktörlerdir. Kişinin mesleği yaşamboyu öğrenmeyi gerekli kıldığı sürece, aktif olarak katılım artmaktadır. Bizim mesleğimiz ise hem öğretmen, hem de araştırmacı olmayı gerektiriyor ve bu durum doğal olarak bizlerin sürekli öğrenen olmasını zorunlu kılıyor.” [K56]

“Öğretim elemanları asıl mesleklerinden farklı bir iş yapıyor olsalar da mensubu oldukları mesleğin öğretiminde sorumlu olduklarından hem mecburen hem de vicdanen yaşamboyu öğrenme süreçlerine katılmak durumundadırlar.” [K62]

Akademisyen Değişim Programları

Araştırmanın katılımcıları, akademisyen değişim programlarının kendilerini geliştirme için fırsat oluşturduğunu ve yaşamboyu öğrenmeye aktif katılımcı olma konusunda destekleyici nitelikte olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme kapsamında öğretim elemanı değişim programlarının... evet, önemli katkıları olduğunu söyleyebilirim. Mevlana programının koordinatörlüğünü yapıyorum ben. Yeni başladı bu, geçen yıl başladı. YÖK ün bu programı oluşturma amacı Türki cumhuriyetlerle olan bağıni güçlendirmekmiş. Onlara öncelik veriliyor. Çok önemli Türkologlar var oralarda. Bence programın bölüme çok büyük katkısı olacak. 5 tane de öğretim elemanı gelecek misafir olarak. Bölüme bir katılım olacak. Bilimsel alışverişi canlandırarak.” [K22]

“Bizler açısından, öğretim elemanı değişim programları büyük bir fırsat. Bu programlar, farklı öğretim üyeleri ile kaynaşip, ortak paylaşımda bulunma açısından yaşamboyu öğrenmede önemlidir. Bu sayede farklı ülkelerdeki akademisyenlerle tanışma ve çalışma fırsatı elde edilebilir.” [K37]

“Erasmus öğretim elemanı değişim programı ile yabancı ülkelerdeki üniversitelere gidilmesi, oradaki eğitime katkıda bulunmak, onlardan da yaptıkları eğitim konusunda bilgi almak bakımından önemlidir.” [K54]

“Öğretim elemanı değişim programları, akademisyenlerin kendilerini yakın çevre dışında, farklı kurum/farklı ülkelerdeki meslektaşları ile kıyaslama fırsatı vermektedir. Bu programları sürece direkt katkı sağlamakla birlikte, varsa kişiye eksikliklerini görme ve kendini geliştirme yönünde bir ivme kazandırmakta, eksiklikleri yoksa da öğrenme süreçlerinin etkililiğini görme fırsatı vermektedir.” [K62]

Demokratik Anlayış

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademide demokratik anlayışın mevcudiyetinin, öğretim elemanlarının kendilerini geliştirme konusunda cesaretlendireceğini ve bu durumun yaşamboyu öğrenmeye aktif katılımcı olma konusunda destekleyici nitelikte olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir öğretim üyesi, vereceği cevaplardan daha çok, o cevaplar içerisindeki sorular ve açık uçlu sorulara meydan vermeli. Yani hazırta mahkûm etmemeli karşısındakini. ben söyleyeceğim, cevabı sen bulacaksın. Yaşamboyu eğitimde de öğrenmede de bu çok önemli. Yani bir şeyleri dikte ettirme değil de sürekli sorular ve cevaplar yaratacak bir tutum olmalı. Diğer yandan dinleyenler de soru sormaya çekinmemeli, soru soracaksa bir tedirginlik yaşamamalı. Demokratik anlayış gerekli yaşamboyu öğrenme için. Tabi yaşamboyu öğrenmede çok zor olan bir taraf, öğrenecek kişinin de bu bahsettiğim kişilerin de bunu bilmesi lazım.” [K17]

Çevresel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların üçüncü olarak akademik sistemin yapısının etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, akademisyenlik mesleğinin gelişmeye zorlayıcı

yapısının, akademisyen değişim programlarının ve akademideki demokratik anlayışın yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

1.5. Çevre

Araştırmannın katılımcıları, sahip olunan sosyal çevrenin, gelişmeye ve öğrenmeye yönelik olumlu niteliklere sahip olmasının, yaşamboyu öğrenen olmaları konusunda kendilerini olumlu etkilediğini ifade etmişlerdir. Söz konusu durum aşığıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Arkadaşların ilgileri çok fazla şekillendirdiğini düşünüyorum. Özellikle, eğitim dışındaki ilgileri ve hobileri şekillendirmede önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü onlardan ister istemez etkileniyoruz. Onların uğraştığı etkinlikler ya da kendilerini geliştirme konusunda yaptığı şeyler, bize de ister istemez yansıyor.”
[K1]

“Kurumun dışında, yakın sosyal çevremizden de etkileniyoruz diye düşünüyorum. Bir kere yakın çevremizde, arkadaşlarınız arasında böyle meraklı insanlar olduğunda bizim için de bir itici güç oluşturuyor. Hani insanların farklı programlara gittiği, hobilerle uğraştığı, öğrenmeye açık olduğu bir ortam olursa, birey etkileniyor ve daha üretken olmaya ve daha verimli olmaya çalışıyor diye düşünüyorum.” [K14]

“Arkadaş çevreniz gerçekten önemli. Mesela benim çok fazla sanata ilgim yoktu. Ama bu yaştan sonra ilgimi çekti. Çünkü öyle insanlarla birlikte oldum, tanıştım. Enstrüman çalan arkadaşlarım oldu. Onların sayesinde bilgim arttı ve o konuda bilgi toplayabileceğim programlara dâhil olabiliyorum. Ya da doğa sporları mesela... Daha önce sadece yürüyüş olarak düşünürken, şimdi doğa sporları kulübünde üye arkadaşlarımla konuştuğum zaman işte, şu da var, bu da var deyip mesela, o alanda ben de bunu yapabilirim deyip, yeni bir hobi yaratabiliyorum.” [K19]

“Çevrenizdeki insanların okuyor olması, sinemaya gidiyor olması, spor yapıyor olması, bir öğrenme çabası içinde olması, yaşamboyu öğrenme motivasyonu ya da hevesini arttıracaktır kanaatindeyim.” [K60]

“Sosyal faktörler olarak, öğretim elemanının bulunduğu sosyal ortam ve arkadaş çevresi etkilidir. Yaşamboyu öğrenmeye açık olan ve bununla ilgili faaliyetlere aktif olarak katılan bir arkadaş çevresine sahip olan öğretim elemanları, böyle bir ortama sahip olmayan öğretim elemanlarına göre, yaşamboyu öğrenme faaliyetlerinde daha aktif olmaktadır.” [K63]

Diğer yandan katılımcılar, öğrenme konusunda yeterli bilince sahip olmayan bir sosyal çevrenin yaşamboyu öğrenen olmaları konusunda kendilerini manevi olarak olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bulduğum çevrenin bilinçsiz olması, insanı olumsuz etkileyebilir. Mesela ben lisansüstü eğitime devam ederken “hala mı öğrencisin?” gibi tepkilerle karşılaşıyordum. Ne yaptığımı anlatmaya çalışınca zaten anlamıyorlardı. Bu durum beni hedefimden geri çevirmedi ama bazen sinir bozucu bir hal alabiliyordu.” [K11]

“Diğer yandan, kendinize bir şeyler katmak için uğraşırken, etraftaki yakın sosyal çevre rahatsızlık verebilir. Niçin bu kursa gidiyor? Zaten hoca olmuş. Zaten üniversite mezunu. Yurt dışına konferansa çıkmak bu kadar çok gerekiyor mu? Yani yakın çevre bile eleştirebilir. Böyle tepkiler rahatsız edici olabiliyor.” [K14]

Çalışmanın katılımcıları, çevrenin sunduğu fırsatların, bireylerin yaşamboyu öğrenen olmalarını etkilediğini ifade etmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Mesela belediyeler tarafından düzenlenen küçük kurslar, değişik alanlarda öğrenme olanağı sunuyor. Tabi bu olanaklar bulunduğunuz yere göre

çoğalabilir veya azalabilir. Kişi çevresinde sunulan böyle imkânlardan da yararlanabilir ve bir şeyler öğrenebilir.” [K21]

“Kendinizi geliştirme konusunda biraz da çevrenizdeki olanaklar sizi yönlendirir. Mesela Eskişehir’de tiyatro, opera, sinema var. Yani bir yaşlımız orada neden bir drama izlemesin, neden bir senfoni orkestrası dinlemesin? Statükolar gibi görülmemesi lazım. Yani tramvaydaki bir Ayşe teyzenin bile bir Sonata dinleyeme hakkı var. Böyle olanaklar sunulması, insanların hem kültürel hem sanatsal anlamda kendilerini geliştirmesini destekler.” [K26]

Çevresel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların dördüncü olarak çevrenin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, sahip olunan sosyal çevrenin öğrenmeye yönelik olumlu niteliklere sahip olmasının ve çevrenin sunduğu öğrenme olanaklarının, yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

1.6. Aile

Araştırmanın katılımcıları, bireylerin yetiştikleri aile ortamının ve yetişme şekillerinin, onları öğrenmeye daha açık kılabilildiğini belirtmişler ve bu durumun yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili bir faktör olduğunu ifade etmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ailenin küçük yaşlardan itibaren bireye katkısı büyük. Mesela ailenizde tiyatroyla veya sporla ilgilenen biri varsa, siz o ana kadar hiç ilgi duymadıysanız bile, onun o ilgisi coşkusu size de bulaşabiliyor. En azından bir deneyeyim, ben de hoşlanır mıyım acaba, gibi bir şey olabiliyor kişide bence. Bu da size bir alt yapı kazandırıyor.” [K1]

“Çünkü hum... Sonuçta bu benim ailem ile de ilgili. Yani öğrenmeyi, araştırmayı, bilmeyi peşinden gidilebilecek bir değer olarak gören bir ailede

yetiştirdiyse, belki de yaşamboyu öğrenme konusunda temelini orada atmış oluyorsunuz. Ben bu sürecin ailede başladığını düşünüyorum.” [K10]

“Bazı insanlar araştırmaya, öğrenmeye o kadar hazır oluyorlar ki bu bir noktada aile içinde yetiştirilme tarzı, ailelerinin niteliğinin etkisinin önemli olduğunu düşünüyorum. Hani değişim konusunda muhafazakâr olmayan, teknolojiye daha çabuk uyum sağlayan, öğrenmeyi, yeni şeyleri denemeyi seven insanlardan oluşan bir ailede yetiştirdiyse siz de onlar gibi oluyorsunuz.” [K14]

Katılımcılarından iki öğretim elemanı ise ailenin yaşamboyu öğrenme konusunda bilinçli olmasının ve destek sunmasının, akademisyenlerin gelişmelerini olumlu etkileyeceğini ifade etmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ailenin desteği bence çok önemli. Yani hani akademik kariyer yapabilmek açısından da mesela... Çünkü bizler her zaman okuduğumuz bir şeyleri olan insanlarız. Kendimiz için araştırma yaparken, yayın yapacağımız zaman mesela bunu eve taşıyoruz. İşte akşamları, hafta sonu... Bu zamanı bile kıskanabilir aile bireyleri. Sadece eş açısından değil, çocuklar da yapabilir bunu anne-babaya karşı. Dolayısıyla, ailede de böyle bir kültürün yaratılması gerekiyor. Mesela çocuk da eş de bir şey alıp okuyorsa, evde böyle bir zaman ve ortam yaratılabilir, o evde çok sıkıntı çıkmaz.” [K14]

“Yani ben aileyi çok engelleyici bir faktör olarak düşünmüyorum. Her ne kadar özgür bir ev hanımı gibi hareket edemeseniz de eşiniz ve çocuğunuza bazı şeylerin bilincini kazandırabilirsiniz, kongreye de giderseniz, çalışmalarınızı da yaparsınız. Yani bu tamamen aile içinde çözülebilecek bir durum.” [K15]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, lisansüstü eğitimine devam ederken ailesi tarafından sürekli desteklendiğini ve ebeveyn desteğinin yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İçinde bulunduğumuz akademik süreç, yıllarımızı alan bir yapıda. Ama ailem bu konuda bilinçliydi. Lisanstan mezun olunca yüksek lisans, doktora eğitimine devam ederken beni çok desteklediler açıkçası. Hani belki ailenin oradaki yönlendirmesi, etkili olarak düşünülebilir yaşamboyu öğrenmede.” [K11]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme sürecinde destek sunması bakımından, seçilen eşin niteliğinin etkili olduğunu ifade etmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bizim mesleğimiz, bildiğiniz gibi bir yaşam stili adeta. Bu nedenle sürekli öğrenme yolunda bazen fedakârlıklar yapmamız gerekebiliyor. Bir akademisyen olarak, sizin halinizden anlayan, sizi destekleyen anlayışlı bir eşe sahipseniz şanslısınız. Aksi durumda, olumsuz tepkilerle karşılaşmanız mümkün.” [K21]

Çevresel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların beşinci olarak ailenin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, aile ortamının ve ailede yetişme biçimlerinin, ailenin yaşamboyu öğrenme konusunda bilinçli olmasının, ailenin konu ile ilgili destek sunmasının ve seçilen eşin niteliğinin, yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

1.7. Maddi Olanaklar

Çalışmanın katılımcıları, maddi olanakların bireylerin yaşamboyu öğrenen olmalarında etkili olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıda açıklanmıştır.

Ekonomik Şartlar

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, dünyadaki ekonomik durum konusunda yaşanan olumsuzlukların, yaşamboyu öğrenme amacıyla uluslararası ölçekte farklı olanakların sunulmasını sıkıntıya soktuğunu ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede sınırlayıcı bir etki oluşturacağını ifade etmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Dünyadaki ekonomik durum, bu konu ile doğrudan ilişkili. 2008-2009 da hatırlayacağın gibi bir ekonomik kriz çıkmıştı ortaya. O ekonomik kriz, eee... Uluslararası kuruluşların yaşamboyu öğrenme kapsamında yürüttüğü projeleri de vurdu. Nasıl vurdu? Intel, dünyada bilgisayar okuryazarlığını geliştirmek için yürüttüğü projeye 300 milyon dolar ayırırken, kriz nedeniyle fazla para ayıramamaya başladı. Tabi bu durum, maliyetleri düşürmek için bir takım girişimleri beraberinde getirdi. Mesela daha az maliyetli olsun diye, internet üzerinden eğitime geçtiler. Bu bir örnek. Burada ana nokta şu... Bu girişimler maddi olanaklarınız ölçüsünde olabiliyor. Kaynakların kıt olması, yapılan faaliyetin niteliğini düşürebiliyor. Bu da sınırlayıcı bir durum oluşturuyor yaşamboyu öğrenmede.” [K25]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, ülkenin maddi olanaklarının önemli olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı, söz konusu maddi olanaklar ölçüsünde yaşamboyu öğrenme kapsamında faaliyetler gösterilebileceğini ve bireylere kendilerini geliştirmeleri için fırsatlar sunulabileceğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Sonuçta her konuda olduğu gibi yaşamboyu öğrenmede de olayın bir tarafı maddi olanaklara çıkıyor. Ekonominin iyi olması önemli. Yani ülkenin ekonomisi iyi ise parasal kaynakları yeterli ise hem akademik personele hem de tüm topluma öğrenme ile ilgili sunabildiği olanak ve ayırabildiği kaynak miktarı da artacaktır.” [K56]

Diğer yandan katılımcılardan bir öğretim elemanı, ülkenin ekonomik şartlarına bağlı olarak bireylerin maddi kaygılar taşımasının, yaşamboyu öğrenen olmalarında sınırlayıcı bir etken oluşturacağını ifade etmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Maddi sorunlarını çözememiş olan ülkelerde, insanların kaygıları da ağırlıklı olarak yaşamla ilgili olur. Hani zorunlu gereksinimlerini karşılamaya yönelik şeyler. Yani bu şartlar altında insanlar o Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi

olarak tanımladığımız piramitte, daha hala ilk basamakla ilgili işlevleri halletmek için uğraşırlar. Böyle bir durum, doğal olarak yaşamboyu öğrenme ile ilgili bu aktivitelerin sınırlı kalmasına ve insanların buna öncelikli olarak ihtiyaç duymamasına sebebiyet verecektir.” [K26]

Alınan Ücret

Araştırmanın katılımcıları, bireylerin sahip olduğu gelir düzeylerinin yeterli olmasının, yaşamboyu öğrenme amacıyla yararlanabilecekleri fırsatları arttırabileceğini belirtip, bu durumun yaşamboyu öğrenmede etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnsan ihtiyaç hissederse öğrenebilir. Bu ihtiyacı hissedebilmesi için akademisyenin maddi anlamda kafasının rahat olması gerekli. Bu konuda sıkıntısı olmazsa, kendini geliştirmeye odaklanabilir.” [K25]

“Bunun dışında ekonomik imkânlar önemli bir etkidir, bireyin zengin olması gerekmesede eğer ekonomik imkânları çok sınırlı değilse, bu kişinin akli mali çözüm yolları aramakla meşgul olmaz ve öğrenmeye açık hale gelebilir.” [K41]

Diğer yandan katılımcılardan bir öğretim elemanı, akademisyenler için paranın esas amaç haline gelmesinin, yüksek maaş verilse bile yapılan çalışmaların niteliğini arttırmaya yetmeyebileceğini ve bu durumun yaşamboyu öğrenen bir kitle oluşturmada yeterli olmadığını belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir de şöyle bir durum var. Para, kişide esas amaç haline gelmişse, ayrı bir sıkıntı doğurabiliyor. Mesela burada döner sermaye artık, bilmiyorum biliyor musun? Yaz ayından itibaren performans göre verilmeye başlandı. Bunun karşılığında performans diyorlar. Ne kadar puanın varsa, ne yapıyorsan ona göre alacaksın döner sermayeyi. Fakat esas amaç öğrenme ve araştırma değil de para ise ben uyduruk yayınlar yaparak performans yapabilirim. Uydur uydur yazarım. Niteliksiz yayınlar çıkararak yüksek maaş alabilirim.” [K25]

Çevresel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların altıncı olarak maddi olanakların etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, dünyadaki ve ülkemizdeki ekonomik durumun, ülkenin sahip olduğu maddi olanakların ve bireylerin gelir düzeylerinin, yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

1.8. Devlet Yönetimi

Çalışmanın katılımcıları, devlet yönetiminin yaşamboyu öğrenme konusunda aldığı kararların ve yürüttüğü faaliyetlerin, bireylerin yaşamboyu öğrenen olmalarında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıda açıklanmıştır.

Yaşamboyu Öğrenme Politikaları

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme anlayışının toplumda yaygınlaştırılması konusunda, devletin politikalarının önemli olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca katılımcı, söz konusu politikalar oluşturulurken, toplumun ihtiyaçlarının ve taleplerinin göz önüne alınması gerektiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmenin yaygınlaştırılmasında ve topluma mal edilmesinde, devletin politikalarının da önemli olduğunu düşünüyorum. Bu politikalar oluşturulurken öğrenenlerin ihtiyaçları, toplumun ihtiyaçlarını görerek hareket edilmelidir. Bu talepleri dinleyen, onları birleştiren, onlar üzerine düşünen, öğrenen bir düzenleyici aklı gerektirir. Bu örgütlenme, ister ülke düzeyinden olsun, ister kurumsal düzeyde daima düşünen bir yapı gerektirir.” [K59]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, devletin yaşamboyu öğrenme konusunda politikalar oluşturmasının ve oluşturulan politikaların sürekliliğinin sağlanmasının önemli olduğunu belirterek; bu durumun yaşamboyu öğrenen toplum oluşturulmasında etkili olduğunu ifade etmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir kere ülkenin yaşamboyu öğrenme politikasına sahip olması gerekli. Bir şeyler yapmaya çalışıyorlar. Bunu yaparken yabancı şirketlerden de destek alıyorlar. İyi güzel ama ... Mesela Türkiye’de Milli Eğitim Bakanları, müsteşarları zırt pırt değiştiği için Intel şirketinin eğitim müdürleri bıktılar bu işten. Biri projeye büyük bir şekilde destek verirken, diğer bir yönetim geliyor, bütün projeler siliniyor. Yani bu konudaki politikalarda bir süreklilik yok. Türkiye’nin eğitim politikaları yüzünden, bize gelen yatırımlardan tam fayda sağlayamadık. Sıkıntımız sürekliliği sağlayamamak. Yaşamboyu öğrenen bir toplum için bir kere politikalarınız olacak ve bu politikalarda süreklilik sağlanacak. Yani gelen her hükümet ya da yönetim zırt pırt değiştirmeyecek.”
[K25]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, devletin yaşamboyu öğrenme konusundaki politikalarındaki eksikliklerin, toplumun yaşamboyu öğrenme anlayışına sahip olması konusunda olumsuz etki oluşturduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Politika yapıcılarının bu konuda aldığı kararlar önemli. Tabii alınan kararlara bakınca... işte Twitter yasaklanıyor, Youtube yasaklanıyor, Facebook’a garip garip yasaklar geliyor. Bunlardan garip garip cezalar alan insanlar var. Burada bir sınırlama ve cezalandırma söz konusu. İnsanların o ortamlardan öğrenecekleri şeyler var belki. Ama erişimlerini engelleyip bu haklarını ellerinden alıyorsunuz. Hâlbuki insanların bilme, öğrenme konusunda teşvik edildiği, cesaretlendirildiği bir ortam oluşturulması, politikaların buna yönelik düzenlenmesi faydalı olacaktır.” [K20]

“Devletin konu ile ilgili politikaları bu durumu şekillendiriyor. Ama maalesef bu politikalarımızda eksikliklerimiz var. Bakın... Erasmus ödenekleri kesildi. Şu anda 100 kişilik kontenjan gelirken, bu yıl 15 kişilik kontenjan gelmiş. Sokrates programının altında, ilkokullar için de değişim programları vardı. Ödenekleri kesildi ve bitti. Bir ara, liselere projeler dağıtıldı. Herkes proje yapmaya başladı, Almanya’daki liselerle değişim yapıldı, sağlık liseleri için ayrı, düz

liseler için ayrı... Ama bunun da ödeneği kesildi ve bitti. Bence bunlar eğitim konusunda devlet politikalarındaki eksiklikler yüzünden ortaya çıkan önemli kayıplar. Hani ne olacakmış ki diyemeyeceğimiz bir durum. Çünkü yaşamboyu öğrenme bağlamında toplum için frenleyici gelişmeler. Bu bakımdan devlet politikası çok önemli yaşamboyu öğrenmenin halkın içinde yaygınlaştırılabilmesi için.” [K22]

Toplumumuzun Gerçeklerine Uygun Stratejiler

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme konusunda toplumumuzun gerçeklerine uygun stratejilerin oluşturulması gerektiğini, söz konusu stratejilerin yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaşmasında etkili olacağını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Avrupa ülkelerinin nüfusları yaşlanıyor ama ölmüyorlar ya... 90-100 yani adamların şeyi. Eee... ne olacak? İnsanları sisteme sosyalleştirmek için... yani oturup ölümü beklemesinler diye, sisteme katmak için yaptılar yaşamboyu öğrenmeyi. Ama bize uymuyor. Gerçekten uymuyor. Yani Avrupa Birliği’ni alıp birebir kopyalayamayız. Bizim kendi gerçekliğimize uygun yaşamboyu öğrenme stratejilerine ihtiyacımız var. Biz genç nüfusa sahibiz Avrupa’dan farklı olarak. Devletin bu nüfusu harekete geçirecek yaşamboyu öğrenme stratejileri üzerinde çalışması gerekli. Yaşlı nüfus bizde zaten... karnını doyurmaya çalışıyor. Emeklilere ikinci bir iş sağlamak açısından yaşamboyu öğrenme yapabiliriz ama bu sefer de genç nüfus dışarıda kalıyor. Yani o kadar değişik bir ülkeyiz ki biz. Ha yaşlılar için de yapalım tabi ama... dışarıda üniversite mezunlarının yarısından fazlası işsiz. Bilmiyorum en azından benim öğrencilerimin yarısından fazlası işsiz.” [K25]

Toplum Teşvik Mekanizmaları

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, devletin toplumu teşvik etmeye yönelik faaliyetler gerçekleştirmesinin, bilgi toplumunu oluşturmada önemli olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şimdi bu konuda devlet yönetimine tabi ki iş düşmekte. Devletin yaşamboyu öğrenme konusunda, toplumun geneli için de bir teşvik mekanizması sunması gerekli. Bu doğrultuda insanlar öğrenmeye özendirilmeli. Bu teşvikler doğru çalışıyorsa, çalışanı, araştıranı, ihtiyaçlara cevap vereni ödüllendiriyorsa, bilgi toplumu denen yapı oluşuyor sanırım.” [K59]

Çevresel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların altıncı olarak devlet yönetiminin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, devlet yönetiminin yaşamboyu öğrenme konusunda aldığı kararların ve geliştirdiği politikaların, konu ile ilgili oluşturulan politikaların sürekliliğinin sağlanmasının, yaşamboyu öğrenme konusunda toplumumuzun gerçeklerine uygun stratejiler oluşturulmasının ve devletin toplumu bu konuda teşvik etmesinin, yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

1.9. Medya

Araştırmanın katılımcıları, medya ve kitle iletişim araçlarının büyük kitlelere ulaşabilme özellikleri sayesinde, toplum üzerinde bir etkiye sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar, söz konusu araçların uygun bir şekilde kullanımının, toplumda yaşamboyu öğrenme anlayışını yaygınlaştırabileceğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Radyo, televizyon, gazete... bugün yaşamboyu öğrenme için önemli enstrümanlar olmayı sürdürmektedir. İnsanlar, bu medya araçları sayesinde gündemi takip edebilmekte, sağlık, sanat, spor, ekonomi gibi çeşitli konularda bilgi sahibi olabilmektedir.” [K54]

“Büyük kitlelere ulaşmada, toplumun geneline hitap etmede basılı ve görsel medyanın etkisi büyük. Sahip oldukları bu potansiyeller medya araçlarına önemli bir güç kazandırıyor. Medyanın sahip olduğu gücün planlı ve doğru bir şekilde kullanılmasının, toplumda hayat boyu öğrenme anlayışının yerleşik hale gelmesinde etkili olabileceğini düşünüyorum.” [K65]

Diğer yandan katılımcılar, medyanın bir ideolojinin ekseninde hareket etmesiyle ya da nitelsiz içerikler sunmasının insanların gözünde araştırmanın, öğrenmenin gereksiz hale gelmesine neden olabileceğini ve bu durumun yaşamboyu öğrenen bir toplum oluşturulmasını olumsuz etkileyeceğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Algı yönetimi sağlayan pek çok kurum var. Ya da neden olan diyeyim. Gazeteler, medya, bunun bir ayağı mesela. Şimdi Erasmus’la ilgili bir gazetenin yazarı, dün de bir televizyon kanalına çıktı, adam şöyle yazmış... işte Erasmus’tan doğan 1 milyon babasız çocuk var. Ahlaki değil. Gayri ahlaki. Batı ile ya da daha doğrusu farklı kültürlerle etkileşim kesilmeye çalışılıyor ve birisi çıkıp çocuklarınızı Erasmus ile göndermeyin, orada bekâretlerini kaybeder kız çocukları diyor. Erkek çocuklarının gözü açılıp da geliyor diyor. Yani siz bunları duyan bir anne baba olsanız ve böyle bir şey okusanız, çocuğunuzu Erasmus’la gönderir misiniz? Özellikle kız çocuğunuzu gönderir misiniz? Medya kurumları böyle bir anlayışı pompalamaya çalışırsa, yaşamboyu öğrenen toplumun oluşturulması nasıl gerçekleşebilir?” [K22]

“Artık biz değiştirildik. Tembelliğe alıştırdık. Çalışarak, hak ederek kazanmak değil, herhangi bir şekilde bir şeyleri elde etmek özendiriliyor. Maalesef diyorum. Kitle iletişim araçları, medya çok etkili. Geçen sene biraz baktıydım televizyon dizilerine... ne anlatıyor bunlar diye. Kızlar ya da oğlanlar her ikisi de zengin. Paranın nereden geldiği belli değil. Lüks arabalara biniliyor. O lüks arabayı bir profesör, bir doçent ömrünün sonuna kadar çalışsa alamaz. Nereden geliyor bunlar? Gökten mi yağıyor? Kolay para kazanmanın yolları... İşte güzel kadınlarla ya da güzel erkeklerle geziliyor. Birbirlerini aldatma meşru hale geliyor. Yalan söyleme, arkadaşına çelme takma burada gösteriliyor. Nüfusun %90’dan fazlası bunu seyrediyor. Birinin sırtından güzel hayatlar yaşamaya çalışmaya doğru itildik. Bunlarla baş başa bırakılan toplum yaşamboyu öğrenmeye ne kadar değer verir?” [K25]

Çevresel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların yedinci olarak medyanın etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, medyanın ve kitle iletişim araçlarının sahip olduğu büyük kitlelere ulaşma potansiyelinin ve sunduğu içeriklerin niteliğinin yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

1.10. Faaliyet Gösterilen Bilim Dalı

Çalışmanın katılımcılarından üç öğretim elemanı, faaliyet gösterdikleri bilim alanlarına özgü değişim hızının yüksek olmasının, kendilerini mesleki anlamda gelişmeye ve sahip oldukları bilgileri güncellemeye sevk ettiğini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir.

“Turizm ile uğraşıyorsanız, alanınızla ilgili doğrudan ya da dolaylı gelişmeleri çok iyi takip etmelisiniz. Çünkü yaptığımız işin değişim dinamiği fazla ve farklı alanları kapsayan nitelikte bir alan. Yani turizmde değişen tercihlerden tutun... Mesela yeni pazarlama tekniklerini öğrenmeniz gerekli. Nedir onlar? Sosyal paylaşım ağları üzerinden insanlar, gezdikleri konakladıkları yerlerle ilgili düşüncelerini paylaşıyor. Sonra, mesela modayı takip etmeniz gerekli. Hal böyle olunca, bu alanda var olabilmek için bu ve benzeri gelişmeleri yakından takip etmeniz zorunluluk taşıyor.” [K6]

“Eee... Benim alanım yaşayan bir alan. Hukuk sürekli değişen bir alan... İş hukuku özellikle kendi alanım olduğu için söylüyorum. Eee... Sürekli değişik olaylarla karşılaştığımız bir alan. Diğer yandan, bu konuda hükümetin aldığı kararlar, yürürlüğe giren yeni yasalar sürekli takip etmem gereken şeyler. Bu durum, alanımla ilgili yenilikleri öğrenmemi ve kendimi sürekli geliştirmemi zorunlu kılıyor.” [K7]

“Bir de eczacılık dinamik bir alan. Kısaca belirtmek gerekirse eczacılıkta üç bölüm var. Temel eczacılık var, eczacılık meslek bilimleri var bir de eczacılık teknolojisi var. Eczacılık teknolojisi ile meslek bilimleri, güncel gelişmelerin

yoğun olduğu alanlar. Kendi açımızdan baktığımızda... Evet... Bu durum alanımızı sürekli öğrenmemizi zorunlu kılıyor.” [K13]

Çevresel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların sekizinci olarak faaliyet gösterilen bilim dalının etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir.

2. Bireysel Faktörler

Araştırmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye aktif olarak katılımcı olmaları konusunda, Tablo 26’da görüldüğü üzere, bireylerin kişisel, ekonomik, mesleki ve kültürel özellikleri gibi bireysel faktörlerin etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 26

Yaşamboyu Öğrenmeye Aktif Katılımda Etkili Olan Bireysel Faktörler

Bireysel Faktörler	<i>f</i>
Kişisel Özellikler	
Duyuşsal Özellikler	70
Bilişsel Özellikler	35
Sosyal Özellikler	8
Psikolojik Özellikler	8
Mesleki Özellikler	28
Kültürel Özellikler	12
Ekonomik Özellikler	6

Yaşamboyu öğrenmede etkili olan bireysel faktörlere ilişkin ulaşılan tema ve kodların çözümlenmeleri, aşağıda detaylı olarak yer almaktadır.

2.1. Kişisel Özellikler

Çalışmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye aktif katılmaları konusunda bireylerin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psikolojik özelliklerinin etkili olduğunu belirtmişlerdir.

2.1.1. Duyuşsal Özellikler

Merak

Katılımcılar, öğrenmeye yönelik bir meraka sahip olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şimdi yaşamboyu öğrenme, öğrenme olarak baktığımız zaman, karşılığı bana merak gibi geliyor. Yani merakın üzerine gelişen bir şey öğrenme. Merak ettiğim şeylere yönelerek yapıyorum ben bunu ve merak ettiğim şeyleri deneyimleyerek ya da merak ettiğim şeylere ilişkin bir şekilde bilgi toplayarak, yaşamboyu öğrenme sürecindeki yerimi alıyorum diye düşünüyorum.” [K3]

“Bireyin merakı mesleği dışındaki alanlarda da öğrenmeye yöneltir. Bu nedenle bence merak öğrenmeyi tetikleyen bir etken. Yaşamboyu öğrenmede meraklı olan birey avantajlı konumda diyebilirim.” [K7]

“Meraklı olmalı birey... Bence en önemlisi. İçinde bir dürtü olmalı yani. Merak çok önemli tüm öğrenme etkinliklerinde ve öğrenmeyi hayat boyu devam ettirmede.” [K11]

“Bir de meraklı olması. Yani merak etmiyorsa zaten siz o insanı öldürün, işinde iyi bile olsa, başka hiçbir şey öğretemezsiniz. Sadece işiyle kalır o. O konuyu iyi biliyorsa o konuyu yapar yapar, yapar ama o konunun dışına asla çıkamaz.” [K21]

“Ayrıca kişisel özelliklerden merak süreci tetikleyen bir unsurdur. Böylece bir bütün içerisinde öğrenilecek bilgide seçicilik sağlamaktadır.” [K27]

“Bunun dışında kişinin kendini geliştirmeye meraklı olmasının yeni şeyler öğrenmesinde ve kendine bir şeyler katmasında en önemli itici güç olduğu düşüncesindeyim.” [K36]

Motivasyon

Araştırmanın katılımcıları, öğrenmeye yönelik motivasyona sahip olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Öğrenme konusunda en önce kişinin kendi istemesi, bununla ilgili bir motivasyona sahip olması gerekir diye düşünüyorum.” [K1]

“Yani akademisyen olarak yaşamboyu öğrenme için bireyde iç motivasyon olması lazım. Yoksa başka birileri sana istediği kadar, onu şöyle yap, bunu öğren, bilgisayar öğren, mobil teknolojiler şu anlamda çok iyi... ama sen gerçekten istemediğin sürece bunların hiç birisini yapamazsın.” [K16]

“Ama şöyle bir şey de var... Büyük bir aşk verdiyse o etkinlik ve yapabileceğinizi de gördüyseniz, illa bir zaman oluşturabiliyorsunuz o etkinlik için. Yani bireyin motivasyonuna bağlı biraz. Yani ben Fransızca'yı öyle çalıştım. Çok ağır ders yüküm, makaleler, konferanslar olmasına rağmen, akşam eve gelir gelmez yemeğimi yiyordum ve 1 saat çalışıyordum.” [K22]

“Yaşamboyu öğrenmede en önemli faktör bence motivasyondur. Bu hem maddi hem de maddi olmayan boyutlarda olabilir.” [K43]

“Kendini geliştirme konusunda kişinin üstesinden gelemeyeceği bir şey olmadığına, bazı kişilerin diğerlerinden daha az ya da daha fazla zamanda etkinlik yapabileceğine, bunun için de motivasyonuna ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.” [K60]

Özgüven

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, sahip olunan öz güven düzeyinin, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnsanın sahip olduğu öz güveni yeni deneyimler edinmesini kolaylaştırıyor. Yani kendine güven de öğrenmeyi tetikliyor ya da yükselmeyi tetikliyor diye düşünüyorum.” [K6]

Öz Saygı

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, öz saygı duygusuna sahip olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bu iş birazda akademisyenlerin kendilerine saygı duymasıyla ilgili. Eğer bir akademisyen eskimeyi, çağın gerisinde kalmayı kendine yedirebiliyorsa, evet o kişi kendini geliştirmek için bir şey yapmaz. Ama kendisine saygı duyan bir kişi, bu durumu kendine yakıştırmayacağından, öğrenmeye ve kendini geliştirmeye çabalayacaktır.” [K58]

Çalışkan Olmak

Araştırmanın katılımcıları, çalışkan olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Belki kişisel çalışkanlık... çünkü işleyen demir ışıldar derler ya... çalışkan olan kişi kendine bir şey katabilir. Yan gelip yatan kişinin, zaten öğreneyim diye bir derdi olmaz.” [K7]

“Ayrıca çalışkan olmak da önemli bence. İçinde bulunduğumuz süreçte gayret edip çalışan kişiler bir yerlere geliyorlar.” [K11]

Sebat Etmek

Çalışmanın katılımcıları, sebat etmenin yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Sebat... Öğrenmeyi sonuca ulaştırana kadar sebat etmek etkilidir diye düşünüyorum.” [K13]

“Benim için kendi inandığım, doğru bildiğim ve belki kimsenin önemsemediği şeyleri ben önemsiyorsam, onu sonuna kadar yapıp, sonunu getirmeye çalışırım. Yani sebat etmek ve sonunu getirmek önemli yaşamboyu öğrenmede.” [K16]

Disiplinli Olmak

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, disiplin duygusuna sahip olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Disiplinli olmanın öğrenmeleri yönlendireceğini düşünüyorum. Çünkü yaşamboyu öğrenme, bir maraton gibi uzun soluklu bir süreç. Bu süreçte disiplin anlayışına sahip kişi, öğrenme maratonunda başarıya ulaşabilir diye düşünüyorum.” [K11]

Hırslı Olma

Katılımcılar, hırslı olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bunun dışında hırs etkili bir faktördür. Bizim açımızdan düşünürseniz akademik hırs... Bir insan bir şeyi sadece merak ya da bilgi edinmek için bilmez. Bazen birilerinin önüne geçmek için ya da güç elde etmek için bilmek isteyebilir.” [K18]

“Kurum içinde bir rekabet var. İşte akademiye sürekli yükselirim, arkadaşşımdan geri kalmamalıyım, ya da işte bölümdeki, fakülteadaki insanlardan geri kalmamalıyım. Çünkü geri kalırsam, bugün yarın o benden önce yükselirse, şu olur, bu olur. Hırslar falan bu konuda etkili olabilir.” [K23]

“Bireyin biraz da hırslı olması gerekli. Söz konusu hırs, bireyin öğrenme hedeflerine ulaşmasında yönlendirici olacaktır. Diğer insanlardan daha üstün olmak, yani egolarını bu yönde tatmin etmek amacıyla yaşamboyu öğrenmeye dâhil olabilirler.” [K32]

Diğer yandan katılımcılar, yaşamboyu öğrenme sürecinde bireylerin aşırı hırslı olmalarının faydadan ziyade zarar getireceğini de belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“... hani harıl harıl makale hazırlamak bir yönden iyi ama diğer yönden hırs ve sadece böyle birilerini geçmek ya da birilerinden önce bir titri almak gibi bir amaca hizmet ediyorsa, yanlış ve negatif etkileyecek bir durum.” [K11]

“Bireyin kendini geliştirmesi için biraz hırslı olması gerekli ama aşırı hırslı olması hem kendi için hem de çevresi için sorun oluşturacaktır.” [K41]

Açık Fikirli Olmak

Çalışmanın katılımcıları, açık fikirli olmanın, yeni bilgiler öğrenmeyi kolaylaştırdığını ve yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ama benim için en temel herhalde şeydir... açık fikirli olmak diyebilirim yaşamboyu öğrenmede. Çünkü açık fikirliyseniz değişime ve yeniliğe açıksınız demektir. Bu da yeni tecrübeler edinmenizi sağlar.” [K21]

“Mevcut imkânlar öğrenmeyi kolaylaştırabildiği gibi, kısmi zorluklara neden olmaktadır. Açık fikirli bir beyin, bireye yeniliğe karşı toleranslı olması ve yeni bilgiler öğrenmesi yolunda kolaylık sağlayacaktır.” [K27]

Eleştiriye Açık Olmak

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin eleştiriye açık olmalarının, kendilerini geliştirmeleri konusunda destekleyici olduğunu ifade edip,

bu durumun yaşamboyu öğrenmede olumlu anlamda etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Eleştiriye açık olup, acaba ben yaptığım çalışmalarda ya da işlerde yeterince iyi yapabildim mi kısmını düşünmemiz gerekiyor. Çünkü bir körlük oluyor. Yaptığımız işin eksisini, noksanını göremiyoruz bazen. Bu nedenle, dışarıdan başka gözlerin değerlendirmelerine açık olmak gerekli. Tabi bu durumun da bireyin gelişiminde ve yeni şeyler öğrenmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.”
[K16]

İşbirliğine Açıklık

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, akademisyenlerin işbirliğine açık olmalarının, kendilerini geliştirmeleri konusunda destekleyici olduğunu ifade edip, bu durumun yaşamboyu öğrenmede olumlu anlamda etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Mesela araştırmacıların daha işbirliğine açık olması lazım. Sadece bilimsel kaynaklardan değil, başka insanlardan da öğreneceğimiz çok şey var. Hocalardan, asistanlardan, öğrencilerden... Yani sadece ben hocayım deyip değil, iş birliğine açık olup disiplinler arası çalışmaya açık olmak lazım. Farklı insanlardan öğrenmeye açık olmak lazım.” [K16]

Sorumluluk Duygusuna Sahip Olma

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, sorumluluk duygusuna sahip olmanın, kendilerini geliştirmeleri konusunda akademisyenleri destekleyici olduğunu ifade edip, bu durumun yaşamboyu öğrenmede olumlu anlamda etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bizim zaten halkımızda şöyle bir şey vardır... suçlamak. Ama bir sorun varsa bundan sen de sorumlusun. Diyorum ya, biraz da işi kendinde ara. Eğer sadece suçluyorsan ve sorumluluğu başkasına atıyorsan, sen de sorunun bir parçasısın. Bu nedenle akademisyenlerin her türlü durumda sorumluluk duygusuna sahip

olması, öğrenmesi ve eyleme geçmesi gerekli. Bu da zaten kendini geliştirmeyi tetikleyen bir durum.” [K16]

Hoşgörü

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, hoşgörü duygusuna sahip olmanın, kendilerini geliştirmeleri konusunda akademisyenleri destekleyici olduğunu ifade edip, bu durumun yaşamboyu öğrenmede olumlu anlamda etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir de öğrenirken ve öğrendiklerimizi aktarırken hoşgörülü olmak önemli. Mesela size ters gelen bir ortamla ya da size aykırı gelen kişilerle karşılaşabilirsiniz. Ama onlardan da öğrenilecek bir şeyler olabilir. Ya da öğrencilerinize bir bilgi aktarırken, bazen tekrar tekrar anlatmanız gerekebilir. Tüm bu durumlarda hoşgörülü olmak, pek çok kapıyı açabilir.” [K64]

Yeniliğe Açık Olmak

Katılımcılar, yeniliğe açık olmanın, kendilerini geliştirmelerini destekleyeceği için yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yeni kavramlar, daha önceki klasik öğretim boyutundan farklılaşan şeyler anladığım kadarıyla. O yüzden birazcık daha yeniliklere açık olmak, kendimizi geliştirmemizi destekleyen bir durum.” [K1]

“Kişisel faktörler olarak, kişinin değişime ve yeniliğe açık ya da kapalı olmasının etkili olduğunu düşünüyorum. Değişime ve yeniliğe açık, meraklı, ilgili ve araştırmacı özelliklere sahip öğretim elemanları, tersi özelliklere sahip öğretim elemanlarına göre yaşamboyu öğrenme faaliyetlerinde daha aktifler.” [K63]

Öğrenme İsteği

Çalışmanın katılımcıları, sahip olunan öğrenme isteğinin, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Eğer kişinin kendisinde öyle bir öğrenme isteği arzusu yoksa, öğrenmeyi bir hayat felsefesi haline getirmemişse, hayatı boyunca öğrenme girişiminde bulunması çok kolay bir şey değil.” [K4]

“Bir toplantıya katılmıştım. Orada bir doktor hanım vardı. Dedi ki profesör oldum çok mutsuz oldum. Çünkü artık her şey bitti dedim. Sonra açıköğretim programlarını keşfettim. Onlara katıldım ve yeni baştan öğrenmeye başladım. Yani kişinin bakış açısı bu. Tamamen kişiye kalmış. Oradaki kişinin öğrenme isteği ile ilgili.” [K8]

“Kişisel faktörlerden bireyin öğrenme isteği, kendini geliştirme yolunda önemli bir etken.” [K37]

“Kişisel faktörlerin çok etkili olduğunu düşünüyorum. Çünkü bireyin öğrenme isteği olmadığı sürece, bu tür etkinliklerden olumlu dönütler alması çok zordur.” [K44]

“Kişisel faktörler çok önemlidir. Birey öğrenme isteğine sahip olmalı. Eğer içinde böyle bir istek varsa, zaten herkes ve her şeyden bağımsız olarak kendinize bir şeyler katmak için çabalarsınız.” [K51]

“Kişinin öğrenme isteği, faaliyetlere etkin katılımı için itici güçtür. Diğer türlü birini zorlayarak bir etkinliğe katsanız bile, kişi bundan bir şey edinmeyecektir.” [K56]

Öğrenme Güdüsü

Araştırmanın katılımcıları, sahip olunan öğrenme güdüsünün, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani öğrenme tamamen sizin güdülenmenizle ilgili. Güdülendiğiniz takdirde, öğrenme hedeflerinizin peşinden gidersiniz. Bu da yaşamboyu öğrenmede itici bir güç oluşturur.” [K15]

“Ben duyuşsal faktörü de çok etkili buluyorum. Yani duyuşsal faktör dediğimiz güdülenme ile ilgili. Bir kişi eğer öğrenme güdüsü yüksekse, öğrenmeye istekli ve açık bir tavır içerisinde ise yaşamboyu öğrenme sürecinde engelleri çok kolay aşacak ve çok güzel etkili bir çalışma yürütecektir.” [K65]

Öğrenmeye Açıklık

Çalışmanın katılımcıları, öğrenmeye açık olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani bizler hiçbir yaşta, hiçbir zaman öğrendik, bu yeterli bizim için diyecek durumda değiliz. Her zaman öğrenmeye açık olmamız gerekiyor. Hani bunu sadece sırf alan bilginiz açısından söylemiyorum. Genel anlamda öğrenmeye açık olmayı kastediyorum. Şöyle bir düşündüğümüzde, öğrenmeye açık olan kişi kendini geliştirmeye çalışır.” [K14]

“Öğretim elemanın farklı kaynaklardan ve insanlardan öğrenmeye açık olması, toplum içerisindeki tüm diyalogları, yeni öğrenmeler sağlamaktadır. Burada da anahtar kavram öğrenmeye açık olma.” [K27]

“Kendimi geliştirmek için her yerden ve herkesten bir şeyler öğrenmeye açığım. Adı üzerinde yaşamboyu öğrenme zaten. Hayatımız boyunca öğrenmeye açık

olup kendinize bir şeyler katmak, bu kavramın temeli oluşturuyor gibi bence.”
[K30]

“Kişisel olarak öğrenmeye açık olmam nedeniyle, kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Öğrenmeye açık olan kişilerin aktif olarak öğrenen olup, bunu hayat boyu sürdürebileceğini düşünüyorum.” [K45]

Öğrenme İhtiyacı Hissetme

Katılımcılar, öğrenme ihtiyacı hissetmenin, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir insan öğrenme ihtiyacı hissederse, kendini geliştirmek için girişimde bulunabilir. Öğrenmenin başlangıcında ihtiyaç hissetme durumu da vardır. Yeni öğrendiğiniz bir bilgi de daha başka bir öğrenme ihtiyacı doğurabilir. Böylelikle öğrenmenin yaşamboyu sürekliliği sağlanabilir.” [K3]

“Öğrenme ihtiyacı hissetme bireyi harekete geçirir. Bu nedenle bireyin öğrenme ihtiyacına sahip olması, bu süreçte önemli bir faktör.” [K49]

Öğrenme İçin Diğer Uğraşlardan Fedakârlık Etmek

Araştırmanın katılımcıları, öğrenme için diğer uğraşlarından fedakârlık etmenin, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi ki yani yaşamboyu öğrenme macerası içinde bulunuyorsanız, sosyal yaşamınızdan da kısmen fedakârlık yapmanız gerekebilir. Aile yaşantınızdan da kısmen fedakârlık yapmanız gerekebilir. Ancak bu sayede öğrenme için fırsat oluşturabiliyorsunuz bazen.” [K15]

“Bu süreçte bireylerin bazı şeylerden fedakârlık etmeleri gerekli olabiliyor. Hani nasıl ki en parasız zamanında para bulup bir şekilde sigara alan insanlar vardır ya... yani aç kalır, susuz kalır ama sigarasız kalmaz. Yani insan yerine

göre yemiyor, içmiyor, parasını biriktirip bir hobiyile ya da ilgi duyduğu işle ilgili mutlaka bir katılım gösteriyor.” [K23]

Çok Yönlü Gelişme İsteği

Çalışmanın katılımcıları, çok yönlü gelişme isteğine sahip olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademisyenlerin daha huzurlu ve tatminli hissedebilmeleri için sanatta, sporda ve farklı alanlarda da kendilerini geliştirmeleri gerekli. Bunun için bireylerin kendilerini farklı alanlarda geliştirmeleri konusunda bir isteğe sahip olmaları gerekli. Çünkü insanlar rahatlamadan yaşayamıyor. Kişi bireysel olarak kendini rahat ve huzurlu hissetmediği için burada yaptığı iş de onu çok tatmin etmiyor.” [K21]

“Bireyler, kendilerini konu alanları haricinde, başka alanlarda da geliştirme ihtiyacı hissedebilirler. Örneğin iktisatçı olan biri sanat tarihine ilgi duyuyor. Hani sanat tarihi okumak o konuda uzmanlık yapmak değil, kendini o konuda zenginleştirmek adına var. Ya da ne bileyim... insan pasta yapmayı gerçekten bir pastacılık okulunda öğrenmek isteyebilir. İyi bir gurme olmak isteyebilir, iyi bir tasarımcı olmak isteyebilir ve bu konuda kendini geliştirmeye çalışabilir.” [K26]

“Kişinin kendini alan dışından da sürekli okuyarak geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum. Bireyin bu konuda istekli olmasının önemli olduğuna inanıyorum. Öğretim elemanı ister fen bilimleri ister sosyal bilimler olsun, iyi bir entelektüel olmalıdır. Yaşadığı dünya ve toplumu bütün yönleriyle analiz edebilmelidir. Aksi takdirde sadece kendi alanına hapsolacaktır.” [K53]

Monotonluktan Kurtulma İsteği

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, monotonluktan kurtulma isteğinin öğrenme konusunda bireyleri farklı arayışlara sevk edebileceğini ve bu durumun yaşamboyu

öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani monotonluktan kurtulmak için insanlar, farklı arayışlara girebilir. Sürekli aynı şeyin üzerinde yoğunlaşmak, insanı bir noktadan sonra sıkabilir ve yeni şeylere yönelme ihtiyacı olabilir. Bu durum, insanların buldukları alandan farklı bir alana girerek onu öğrenmelerini, kendilerini daha fazla bilgi sahibi yapmalarını sağlayabilir.” [K19]

Yeni Kültürleri Tanıma İsteği

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yeni kültürleri tanıma isteğinin kendilerini geliştirmeleri konusunda destekleyici olduğunu ifade edip, bu durumun yaşamboyu öğrenmede olumlu anlamda etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şimdi biz akademisyen olarak farklı kaynaklardan etkilenebiliyoruz. Mesela gezip görmek, yeni kültürleri tanımak ve bunları anlamaya istekli olmak, bize pek çok şey katabiliyor bu süreçte.” [K54]

Yaşamboyu Öğrenme Farkındalığı

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme konusunda farkındalığa sahip olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi... bireyin yaşamboyu öğrenme konusunda farkındalığının olması gerekli. Farkındalık sahibi olan kişi neyi, niçin, nasıl yapması gerektiğinin bilincindedir. Bu yoksa zaten eyleme geçme beklenmez.” [K20]

“Eskişehir, Büyükşehir Belediyesi’ne ait bir senfoni orkestrası olduğu, operasının olduğu, üniversitede bir AKM sinin olduğu bir yer. Bunlara katılım yine düşükse arkasında mutlaka bir farkındalık aramak lazım. Bu farkındalığı yaratmanın yolu, işte siz gidin boş zaman yaratalım size, daha çok giderseniz

daha çok para verelimle olmaz. Bu sadece kişinin kendi eğitmesiyle olabilir. Bir günde olacak mesele değil.” [K26]

Yaşamboyu Öğrenmeye Yönelik Algı

Katılımcılar, yaşamboyu öğrenmeye yönelik algıların, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme sürecini nasıl algıladığıyla da ilgili bu. Kişisel algılarımız çok önemli, deneyimlerimiz çok önemli, işte yeniliklere bakış açımız bence çok önemli.” [K1]

“Bilgi temelli yaşamın gerekliliğine olan algı önemlidir. Bu algı zayıflığı yüzünden bireyler öğrenme ihtiyacı hissetmemekteler.” [K49]

Fırsatların Farkında Olma

Araştırmanın katılımcıları, etraflarındaki fırsatların farkında olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Etrafımızdaki fırsatların farkında olmamız gerekli. Çünkü artık iletişim mecraları o kadar geniş ki... Fon bulma imkânları var bir şeyler yapabilmek için. Biraz özgüven ve biraz bilgi ile hareket edebilme alanları çok genişledi. Sadece bunun farkına varmak gerekiyor. Belki de yaşamboyu öğrenme, bu farkına varma sürecinin en önemli noktası. Bir kere farkına vardığın zaman, eyleme geçme konusunda pek çok kapının açıldığını göreceksiniz.” [K20]

“Doğru projelere fon bulabilirsiniz. Bence hiçbir sıkıntısı yok orada. Yani üniversite sana para verecek, sen yapacaksın diye bir şey yok. Birçok program var ve Anadolu Üniversitesi'nin birçok öğretim üyesi bunların farkında bile değil. Webkası var Bapkası var, şu var bu var. Yani sen yapacağın şeyi doğru anlattıktan sonra, yani bunun topluma faydasını, ölçülebilirliğini anlattıktan

sonra... bence doğru örgütlerle de iletişime geçersen, doğru konsorsiyumlar kurarsan, yapamayacağın iş yok.” [K26]

Mesleki Tükenmişlik

Çalışmanın katılımcıları, mesleki tükenmişlik duygusunun öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmekten uzaklaştırabileceğini ifade etmiş ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede olumsuz anlamda etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Çok yeni olduğum için belki çok tozpembe ya da idealist olarak bakıyor olabilirim. Ama aynı süreci ben geçirince, mesleki anlamda yıpranmışlıklar ve biraz bezmiş olmanın verdiği durumla belki ben de yeter artık deyip, elimi ayağımı çekebilirim. Kaldı ki etrafımda böyle örnekler de görüyorum. Bireye bağlı bir durum kesinlikle.” [K11]

“Mesleki tükenmişlik sendromu, her meslekte olduğu gibi akademisyenlikte de olumsuz bir etken. Bu duruma düşen bir akademisyen, kendini daha pasif bir konuma çekebilir ve yaşamboyu öğrenmeden uzaklaşabilir.” [K12]

Mesleğini Sevmek

Araştırmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının mesleklerini sevmelerinin, kendilerini geliştirmeleri konusunda itici bir güç olacağını ifade edip, bu durumun yaşamboyu öğrenmede olumlu anlamda etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Şu an da geçirdiğim süre içinde mutlu olduğum bir iş yapıyorum. O da çok önemli. Mesleğimle ilgili gelişmeleri severek takip ediyor ve öğreniyorum. Bu durum bence benim için bir avantaj.” [K11]

“Mesleğini severek yapıyor olmak da etkilidir. Çünkü bu durum, öğrenme sürecine aktif katılım kolaylaştırır ve olumlu anlamda etkiler.” [K60]

Etik Bilinci

Katılımcılar, etik bilincine sahip olmanın, kendilerini geliştirmeleri konusunda akademisyenleri destekleyici olduğunu ve bu yolla mevcut imkânların daha verimli kullanımının sağlanabileceğini ifade edip, etik bilincini kazandırmanın yaşamboyu öğrenmede olumlu anlamda etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Etik bilinci, ahlak bilinci... Bence çok etkilidir yaşamboyu öğrenmede. Hani bilgi çağı diyoruz. Bilgiyi edinip aktaracağız ama nasıl? Doğru olarak edinmek ve doğru olarak aktarmak gerekli. Bunda etik bilinci etkili. Etik bilincine sahipseniz hem kendinize hem de etrafınıza gerçek anlamda fayda sağlayabilirsiniz.” [K18]

“Mesela kendini geliştirmek ve yetiştirmek için üniversite desteği ile kongreye giden insanlar var. Diğer yandan sadece aylıklık olarak, ben birileri ile tanışırım, nasıl o ülkeyi gezerim tozarım, nasıl okulun parasını kullanıp da ben bunu yapabilirim mantığı ile yaklaşan insanlar da var akademide. Akademisyenlerin etik davranması gerekiyor bu konuda. Yaşamboyu öğrenme deyince etik anlayışını tam yerleştirebilirsek zihinlere, bu tür gelişim imkânlarından daha verimli bir şekilde yararlanılabilir.” [K19]

Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, kendini gerçekleştirme ihtiyacının, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Evet, bunu Maslow’un hiyerarşisi gibi düşünün... İnsanın kendini gerçekleştirme ihtiyacı diye bir ihtiyaçlar... yani sosyal ihtiyaçlardan sonra, fizyolojik ihtiyaçlardan sonra, ihtiyaç yani sonuç olarak... İnsanın kendini gerçekleştirmesi, başarılı olması, başarıyı gösterme ihtiyacı duyması... Bunların hepsinin temelinde de öğrenme yatıyor. Eee... O yüzden bu ihtiyacın karşılanması yaşamboyu öğrenmeye sevk ediyor.” [K19]

Kişisel özellikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde ağırlıklı olarak duyuşsal özelliklerin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir.

2.1.2. Bilişsel Özellikler

Bireyin Hedefleri

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, kendilerini geliştirmeye yönelik hedeflere sahip olmanın, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bireyin amaçları yaşamboyu öğrenme ile çok yakından ilişkili. Şu anda benim amacım bu olduğu için ben bununla ilgili öğrenmeye yöneliyorum. İleride amaçlarım her pozisyonda muhakkak değişecektir. Ama değişse de muhakkak öğrenmenin sınırı yok. O alanda da öğrenme gerçekleşebilir. Dolayısıyla öğrenme konusunda amaçlar bireyi yönlendiriyor.” [K19]

Bireyin Öncelikleri

Çalışmanın katılımcıları, bireylerin kendilerini geliştirmeye yönelik sahip olunan önceliklerin, yaşamboyu öğrenen olmada etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bence bireyin öncelikleri yaşamboyu öğrenmede etkili. Öğrenilecek çok şey var ama... Mesela lisansüstü eğitim sürecinde, ilgi duyduğunuz alanda okumaya öncelik veriyorsunuz. Çünkü o konu, sizin uzmanlaşma anlamında önceliğiniz haline gelmiş oluyor.” [K10]

“Şimdi yaşamboyu öğrenme, önceliğinizin ne olduğuna göre şekillenen bir durum. Yani yaşamsal öncelikleriniz neler? Yaşam, sizin için para ve unvan üzerinden tanımlıysa, bu insan yaşamboyu öğrenmede bu doğrultuda mücadele edecektir. Daha entelektüel girişimi olan biri, öncelik olarak para ve yaşamını kazanmanın dışında dünyayı tanıma, farklı insanları tanıma, farklı kültürleri tanıma gibi farklı zevkleri olacaktır.” [K22]

Eleştirel Bakış Açısı

Araştırmanın katılımcıları, bireylerin eleştirel bakış açısına sahip olmanın yaşamboyu öğrenen olmalarında etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani öğrenme çok dinamik bir süreç, şimdi hangi bilgiyi kullanacağımıza dair eleştirel olmamız, sorgulayıcı olmamız gerekiyor. Bu nitelikler yaşamboyu öğrenen bireyin sahip olması gereken şeyler.” [K1]

“Yaşamboyu öğrenme bir nevi hayata eleştirel bakmaktır. Hiçbir zaman sahip olduğunuz bilgi ile yetinmemektir. Sorgulayabilmektir, araştırabilmektir. Böyle bakmadığımız takdirde, zaten her şeyi bildiğimizi de zannederiz. Büyük de bir yanlışlığa düşmüş oluruz. Yani kendimizi geliştirebilmemiz, gelişime açık olabilmemiz için zaten eleştirel düşünebilmek gerekiyor.” [K14]

Öz Eleştiri Becerisi

Katılımcılar, mevcut bilgi ve beceri durumlarını değerlendirme konusunda, öz eleştiri becerilerine sahip olmaları gerektiğini ve söz konusu becerilerin, yaşamboyu öğrenme sürecine aktif olarak katılmada etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir insanın kedisini geliştirebilmesi için huzursuz olması lazım. Yani yaşamboyu öğrenmeye açık olması için... Huzursuz insanlar bunu yapabilir. İnsan sürekli kendini eleştirel gözle değerlendirmeli ve eksiklerini araştırmalı. Benim bir hocam vardı, derdi yani... Bu iş huzursuzluk işi derdi. Çünkü bir yerde bir şey okurken sen huzur duyuyorsan, zaten ona yönelmezsin. Ben bilgiliyim, huzurluyum bitti... Ama huzursuz olsan onu öğrenmeye çalışırsın.” [K7]

“Ben dışarıda olanla teorik olanı sürekli karşılıklı geri beslemelerle kontrol ediyorum. Bunu yapmazsanız mümkün değil... Ya biri sizi kontrol edecek... Ama bu çok hoş bir şey değildir profesör olduktan sonra. Ama siz kendi kendinizi

kontrol etmeyi öğreneceksiniz profesör olduktan sonra. Kendinizi eleştirel anlamda gözden geçireceksiniz ve yenileyeceksiniz.” [K17]

Kendini Tanıma

Çalışmanın katılımcıları, fiziksel, ruhsal ve bilişsel olarak kendini tanımanın, yaşamboyu öğrenme sürecine aktif olarak katılmada etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Akademisyenlerin belirli periyotlarla kendilerine şu soruları sormaları gerekiyor. Ben kimim, ben ne yapmak istiyorum, ben nereye ulaşmayı amaçlıyorum, bunu nasıl yapabilirim, niçin? Bu soruları kim sorar? Bu soruları kendisini tanıyan, kendisini ifade etme noktasında istekli olan insanlar sorar. Yani kişisel yeterliliği hakkında bilgi sahibi olan ve daha iyi noktaya taşımak isteyen öğretim elemanı sorar. Bunu yapmayan insan zaten hayatı boyunca kendini geliştirme çabası göstermez.” [K12]

“Kendinin farkında olmayan birey, hiçbir şeyin farkında değildir. Bu nedenle de kendisini fiziksel, ruhsal, bilişsel ve davranışsal olarak geliştirecek herhangi bir öğrenme etkinliğine katılmaya gerek duymayacaktır. Yani dediğiniz hayat boyu öğrenmede, kendini tanıyan insan aktif olarak yer alır.” [K58]

Kendini Yeterli Görmeme

Araştırmanın katılımcıları, bireylerin kendilerini değerlendirerek hiçbir zaman yeterli görmemelerinin, öğrenme ihtiyacını tetikleyen bir eylem niteliği taşıdığını ifade edip; bu durumun yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bir şeylerden geri kalmış gibi düşünürüm. Bu nedenle oturup çalışıyoruz işte... Her sabah resmi gazeteye bakıyoruz. İçeriğine bakıyoruz. Çünkü kendi alanımızla ilgili bir hukuki değişiklik olduğunda, onu bilmem lazım.” [K7]

“Kendini yanındakilerle ya da yakın çevrendekilerle değil, model aldığın ya da kendini hayal ettiğin senle, zihninde yarıştırmak önemli bu süreçte. Ben onu öyle yapıyorum. Çünkü senin kafandaki sen ile sıkıntın. Dolayısıyla kendinin eksiklerini görüp geliştirmeye çalışıyorsun.” [K16]

“Her zaman daha fazlasını isteme ve kendini yeterli görmeme diyelim. Var olanlarla yetinmemek ve hep daha fazlasını istemek... Başarıya götüren bu olabilir.” [K23]

Öz Düzenleme Becerileri

Çalışmanın katılımcıları, hedefler belirleyip, bu hedeflerini kendi iradeleri ile gerçekleştirmeyi niteleyen öz düzenleme becerilerine sahip olmanın, yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Başkalarının itici gücüne ihtiyaç duymadan kendi kendine planlamalar yapma, gayet güzel bir şekilde başarma, kişinin kendini geliştirmesinde önemli. Yani bu bireysel bir farklılık belki ama yaşamboyu öğrenmede sahip olunması gereken bir özellik bence.” [K14]

“Yaşamboyu öğrenmede işte... Öz düzenlemeye sahip olmak gerekli. Kişinin kendi öğrenmesini planlamış olması lazım. Bunun farkında olmalı kişi. Kendi öğrenme sürecini nasıl etkili kılabilir? Bunu bilen insan zaten onu düzenleyebilir.” [K16]

“Yani sen kendinle ilgili koymuşsun hedeflerini... Kimse sana dışarıdan sen bunu yaz, bunu yap, şunu oku dememeli. Öncelikle sen kendine neler katman gerektiğini bileceksin ve bunları kendi iradenle gerçekleştireceksin. Ancak bu sayede, sürekli olarak hayatın boyunca bir değer katabilirsin kendine.” [K26]

Zaman Yönetimi Becerileri

Katılımcılar, etkili zaman yönetimi becerilerine sahip olmanın yaşamboyu öğrenen olmada etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Zaman planlaması çok önemli. Doğru planlarsak, işlerimizi doğru yaparsak, öğrenme sürecimizi dengeleyip, daha verimli hale getirebiliriz.” [K11]

“Evet, pek çok işle uğraşıyorsunuz. Zamanı etkili bir şekilde kullanamazsanız, faaliyetleriniz aksamaya başlayacaktır. Doğru ve etkili bir zaman yönetimi kendimize zaman ayırmamıza, kendimizi geliştirmemize fırsat oluşturulmasını sağlar. Bu nedenle, yaşamboyu öğrenmede önemli bir beceri olarak ifade edebilirim.” [K13]

“Tabi çok önemli... Zaman yönetimi, çok önemli bir kavram yaşamboyu öğrenmede. Tabi zamanı nerelere ayırdığınız da çok önemli zaman yönetimi ile beraber. Zamanı ne kadar iyi yönetirseniz, o kadar çok kendinizi geliştirebilirsiniz.” [K15]

“Zaman yönetimi çok önemli. Bir akademisyen zamanı iyi bir şekilde yönetebilmeli. Yani, örneğin ben evde 1 saat çocuğumla dans ettikten sonra, buraya gelip 50 soruyu daha rahat yazabiliyorsam, o bir saatlik dansı yapmak zorundayım.” [K26]

Vizyon Sahibi Olma

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin vizyon sahibi olmalarının, hem kendilerinin hem de öğrencilerinin yaşamboyu öğrenme sürecine aktif katılımlarını sağlayacağı için etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Hayat boyu öğrenme diyorsak bu bir vizyon işi. Biz vizyon sahibi öğretim elemanlarına sahip olmalıyız. Vizyon sahibi olup, öğrencilerine sadece bir lisans

diplomasının dışında da bir şeyler kazandırabilen öğretim üyesi profilini üretmek gerekir. Ancak vizyoner olan bir öğretim elemanı, kendinin ve çevresinin gerçek anlamda gelişimine katkıda bulunabilir.” [K26]

Gündemi Takip Etme

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin gündemi takip etmelerinin, günceli yakalama ve öğrencilerine aktarma konusunda önem taşıdığını ve yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Mesela bir öğretim üyesinin gündemi takip etmemesi gibi bir şey olamaz. Yani gündemi takip etmediğiniz zaman nasıl anlamlandıracaksınız? Yaşamboyu öğrenme diyorsak, kendimizi güncel tutma gerekliliği de anlaşılıyor. Bu nedenle bir öğretim elemanı gündemi takip etmeli ve öğrencileriyle paylaşımda bulunmalı. Bu yoksa eğer bir şeyler eksik kalıyor demektir.” [K17]

Yeni Öğrenmeler İçin Gerekli Bilgi Alt Yapısına Sahip Olma

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, akademisyenlerin gerekli bilgi alt yapısına sahip olmalarının, yeni öğrenmeleri kolaylaştıracağını ve söz konusu durumun yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Tabi bir alt yapı olması lazım. Alt yapısı yoksa zaten hiçbir şey öğretemezsiniz. Mesela hayatında hiç yumurta görmemiş kişiye siz omleti anlatırsanız anlayabilir mi? Yumurtayı bilmiyor. Yani biz daha yakın tarihe kadar kiviye bilmiyorduk. Avokadoyu bilmiyorduk. Ama şimdi kividenden, avokadodan dünya kadar tatlı falan yapıyor. Biliyorsun ve yapıyorsun. Peki, bilmezsek nasıl yapacağız? Bu nedenle yaşamboyu öğrenmede sahip olunan bilgi alt yapısının niteliği, yeni öğrenmeleri kolaylaştırıcı bir etken.” [K17]

Bilgi Okur Yazarlığı Becerileri

Araştırmanın katılımcıları, bireylerin ihtiyaç duyulan bilgiyi arama, aranılan bilgiye ulaşım, değerlendirerek, onu kullanma durumlarını niteleyen bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olmanın, yaşamboyu öğrenen olmalarında etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Evet, bilgiyi araştırma ve sorgulama becerileri yaşamboyu öğrenmede önemli. Bundan 10 sene önce böyle bir beceriye ihtiyacımız yok iken yani... Günümüzde buna ihtiyaç var. Çünkü öğrenme çok dinamik bir süreç.” [K1]

“Gün boyunca o kadar çok şey öğreniyorsunuz ki... Ama bunu okuma ve araştırma ile desteklemek de lazım. Çünkü o öğrendiklerinizin, geçerli olup olmadığını, doğru olup olmadığını, hatalı olup olmadığını mutlaka araştırıp okuyarak, kaynağından karşılaştırmanız lazım. Günlük hayatta çok yanlış ifadeler olabiliyor.” [K17]

“Gördüğü her şeye inananlar var. Ya da okuduğu her şeye inananlar var. Yaşamboyu öğrenmede öyle olmaması gerekiyor. Gördüğü bilgiye araştırmalı ve sorgulamalı, en doğru kaynaklara ulaşmalı.” [K21]

“Yaşamboyu öğrenirken bir diğer önemli konu, ulaştığın bilgiyi olduğu gibi kabul etmemen, güvenilir kaynaklara ulaşman, ulaştığın bilgiyi de her zaman acaba doğru bir bilgi mi diye eleştirel gözle değerlendirmen ve sorgulaman gerekli. Yani bilgiye nasıl ulaşacaksınız? Ulaştığınız bilgiyi nasıl ayıklayacaksınız? Ve nasıl ondan kendi gereksinim ve ihtiyaçlarınızı karşılayacaksınız? Öğrenmeyi öğrenmektir yaşamboyu öğrenme. Bu da zaten, bu tür becerilere de aslında sahip olmayı gerektiriyor.” [K23]

Teknoloji Okuryazarlığı Becerileri

Çalışmanın katılımcıları, bilgiye ulaşmada teknolojiyi anlama ve onu etkili kullanma durumlarını niteleyen teknoloji okuryazarlığı becerilerine sahip olmalarının

olmanın, yaşamboyu öğrenen olmada etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Teknolojik etkenler muhakkak etkilidir. Ama teknolojiyi kullanan sonuçta yine insandır. Eğer insan o şeye sahip değilse, teknoloji ile çok fazla bir yere varabileceğimizi düşünmüyorum. Ama kesinlikle teknoloji ile eğitim ya da öğretim ya da öğrenim iç içedir. Onu doğru kullanmak, yerinde kullanmak çok önemlidir.” [K4]

“Günümüzde artık her alanda teknoloji ile iç içeyiz. Bu nedenle, öğretim elemanlarının teknoloji kullanım becerilerinin, yaşamboyu öğrenmede etkili olduğunu düşünüyorum. Yani amaçlarımız, ihtiyaçlarımız doğrultusunda bilgisayar, cep telefonu gibi teknolojileri kullanabilmeliyiz.” [K6]

“Mesela mobil teknolojiler, yaşamboyu öğrenmede çok hızlı ve anında bilgi almayı sağlıyor. O kadar etkili kullanılacak teknolojiler ki... mesela yapılan çalışmalarda da yaşamboyu öğrenme ve mobil teknolojilerin kullanıldığı çok yakın çalışmalar vardı. Mesela informal öğrenme, mobil öğrenme gibi. Bu anlamda mobil teknolojiler çok etkili kullanılabilir.” [K16]

“Bilgiye ulaşma konusunda, bireyin teknolojiyi kullanma yeterlilikleri bunda son derece önemli... Teknoloji artık bizim için bilgisayar ve onun bize sunduğu internet gibi erişim kanalları. Eee... kişilerin kesinlikle bu teknolojiyi kullanma yeterliliklerinin de yaşamboyu öğrenmeleri üzerinde etkili olduğunu düşünüyorum. Bu da bizi aslında teknoloji okuryazarlığı denilen bir kavrama götürüyor. Buna sahip olmamız gerekiyor.” [K23]

“Ayrıca yaşamboyu öğrenmede iletişim teknolojilerini etkili biçimde kullanabilmek önemli. Bu teknolojileri kullanarak, her an her şeyden haberdar olmamız kolaylaşıyor.” [K47]

“Bilgi ve iletişim teknolojileri, bilinçli bir kullanımla öğrenmeye destek olabilir. Doğru sitelerden makale okuyabilmek, hızla kitap bulup alabilmek gibi... Ayrıca öğrenmeye yardımcı uygulamalar hayat boyu öğrenmeye destek olabilir.” [K60]

Kişisel özellikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde ikinci olarak duyuşsal özelliklerin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir.

2.1.3. Sosyal Özellikler

Araştırmanın katılımcıları, sosyal özelliklerinin, insanlarla iletişim kurma ve yeni bilgiler öğrenme konusunda, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bireyin sosyal yeterlilikler özellikleri, günümüzde önem kazanmış durumda. İnsanlarla iyi ve olumlu iletişim kurabiliyorsanız hem bir şeyler öğrenebiliyorsunuz hem de çevre edinebiliyorsunuz.” [K12]

“İletişim yine çok önemli bir faktördür burada. Her ne kadar bilgi iletişimleri dedikse de esas burada diğer bir faktör ki bu da duyuşsal olarak etkiler kişiyi... etkili iletişim becerileri, yaşamboyu öğrenme süreçlerini oldukça etkileyecek faktörlerden bir tanesi olarak görülebilir.” [K15]

“Diğer insanlarla iletişim becerileri, kişinin ufkunu geliştirmesinde ve yenilikleri edinmesinde olmazsa olmaz bir özellik. Kaldı ki bizim mesleğimiz insanlarla iç içe olan bir meslek. Bu da iletişim becerilerinin bizler için önemini arttırıyor.” [K48]

“Toplumda saygın bir yere sahip olmak, günümüzde bilgi birikiminin haricinde sosyal bir kişilikle elde edilebiliyor. En basitinden bir kongreye gidiyorsunuz ve alandaki diğer hocalarla tanışılıyorsunuz. Onlardan bir şeyler öğreniliyorsunuz. Bunlar hep sosyal becerilerinizle ilgili.” [K51]

2.1.4. Psikolojik Özellikler

Katılımcılar, olumlu psikolojik özelliklere sahip olmasının, kendini geliştirme konusunda çabaları daha verimli kılacağını ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmede de sanırım bireyin psikolojik durumu çok etkili. Yani o yaşama sevincini bulması lazım kişinin. Bence en önemli faktör bireyin mutlu olması. Birey mutluyorsa, bu durum onun öğrenme motivasyonunu da olumlu etkileyecektir.” [K5]

“Hepimizin hayatında sıkıntılar üzüntüler var elbet. Bunlar tabii ister istemez bizi olumsuz etkiliyor. Biraz insanın olumlu düşünüyor olması etkili bence. Bu da bence insanın hayata tutunmasını ve kendine değer katmasını destekliyor.” [K6]

“Yaşamboyu öğrenmede bireyin psikolojisinin sağlıklı olması, kendini ve ihtiyaçlarını gerçekçi bir biçimde değerlendirmesine yardımcı olacaktır. Bireyin bir takım psikolojik sorunlar yaşamaması, yaşamboyu öğrenmeye ciddi darbeler vuracaktır.” [K41]

“Yine kişinin psikolojik olarak mutsuz, umutsuz olması, geleceğe yönelik karamsar bir yapıda olması da yaşamboyu öğrenmeye ilgisiz ve kapalı olmasına neden olmaktadır.” [K63]

Kişisel özellikler kapsamında ulaşılan alt temaların frekansları incelendiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme sürecinde üçüncü olarak sosyal ve psikolojik özelliklerin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir.

2.2. Mesleki Özellikler

Araştırmanın katılımcıları, akademisyenlerin mesleğe yönelik bakış açılarının, yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Sizin bakış açınız bu konuda önemli. Akademik hayatınıza nasıl baktığınızla ilgili... Özel bir şirkette yükselmek gibi bakıyorsanız akademik unvanlara, atıyorum işte en düşük unvandan girip, müdür olarak çıkmak gibi görüyorsanız, o zaman işte öyle bir hal alacaktır. O zaman, şimdi kaymağını yiyeceğim diyeceksiniz yani. Ama işte, gelişim olarak bakıyorsanız akademik hayata, o zaman da tam tersi işte, profesör olduğunuz zaman, ulaşabileceğiniz en fazla sayıda öğrenciye ulaşip yardım etmek isteyeceksiniz. Sizin akademik hayata nasıl baktığınızla alakalı bence.” [K10]

“Eee... mesleğe bakış açısı, akademisyenliğe bakış açısı, akademisyenliği nasıl gördükleri... Bunlar tamamen bence, yaşamboyu öğrenme sürecinde aktif olarak katılma ya da katılmamayı belirleyen ve netleştiren durumlardır diye düşünüyorum. Örneğin, akademisyenliği sadece öğretmenlik olarak gören biri, dersini anlatıp çıkacaktır. Yaşamboyu öğrenmeye katılım konusunda çok aktif olmayacaktır. Yani bakış açınıza bağlı durumlar.” [K12]

“Akademisyenliği gerçek anlamda değil de bir memur olarak yaşama gibi görüyorsanız... bu yaşamboyu öğrenmeye engeldir. Kişinin bu süreçleri nasıl gördüğü ile ilgili biraz. Üniversitede bunun örnekleri var. Böyle olan akademisyenlerin zaten mesleki anlamda çağın gerisinde kaldığını söyleyebilirim.” [K63]

Katılımcılar, öğretim elemanlarının akademide yükselme isteklerinin, kendilerini geliştirmeye sevk ettiğini ve yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Daha üst akademik unvana geçme isteği elbette bizleri etkiliyor. Bu biraz da zorunluluktan kaynaklı. Söz sahibi olma açısından, başkalarına kendini kabul ettirme açısından önemli. Maalesef öyle, insanlar sizi çoğu zaman unvanla değerlendirebiliyorlar. O yüzden, o unvana ulaşabilmek için... Bu durumun öğrenmeye katkısı oluyor.” [K5]

“Çalıştığı kurumda yükselme isteği de bireyi yaşamboyu öğrenen olmasında ve kendini geliştirmesinde destekleyici bir faktördür. Akademik hayatta yükselilebilmek için bilimsel çalışmalar yapmak durumundayız. Tabi bu süreçte alanımızla ilgili daha çok öğrenip kendimizi geliştiriyoruz.” [K32]

“Kişiler, akademik yükselme hedefleri doğrultusunda, yaşamboyu öğrenme sürecine aktif olarak katılmaktadırlar. Bu bazen kişilerde bireysel bir hedef, bazen de benzerlerinden ayrı kalmamak nedeniyle destekleyici olmaktadır. Ama her iki durumda da yaşamboyu öğrenmeye katılmak durumundayız.” [K62]

Diğer yandan katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin daha üst akademik unvan elde etme isteklerinin, esas amaç konumuna gelmesi durumunda, bilimsel anlamda niteliğin artmayacağını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnsanların ben birçoğunun öğrenmek için akademik alana katkıda bulunmak için makale yazdığını düşünmüyorum. Unvan almak için doçentlik sınavına başvurmak için makale yazdığını düşünüyorum. Makalem şöyle iyi olsun, böyle iyi olsun değil de bunu nasıl yayınlatabilirim şeklinde bir düşünce ile yazdıklarını düşünüyorum.

“Tabi burada bireyin mesleğe yönelik olarak belirlediği amacı önemli. Birey eğer amaç olarak akademik unvan elde etmeyi gördüyse, o unvanı elde etmek için böyle düşüncelere sahip olabilir. Bu durum yükselmeyi sağlar belki ama bilimsel nitelik konusunda yukarılara taşımaz.” [K8]

Ayrıca katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin daha üst akademik unvan elde etme süreçlerinin motive edici gibi görünmesinin yanında, kaygı verici olduğunu da belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Ama birçok insanda motive edici olduğunu görüyorum puanların ve akademik unvanların vesairelerin... Ama kendi adıma söyleyeyim, bende kaygı yaratıcı oluyor. Şimdi burada şeyler var işte, insanlar yaşlarıyla sınıflandırıyorlar, bilmem kaç yaşındasın, şu anda şu olmalısın, ya da işte şu kadar zamanda en az doktoranı bitirmelisin vesaire... Ama bunlar hep bir olgunluk süreci. Her insan aynı süreçte olgunlaşmıyor bence. Yani bu tarz kısıtlamaları ve baskıyı etrafımda görüyorum. Ama ben öyle düşünmüyorum açıkçası.” [K1]

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme sürecinde, öğretim elemanlarının gelişimlerini bir akademik unvanı elde etme ile sınırlamalarının, unvanı elde edene kadar etkili fakat unvanı elde ettikten sonra olumsuz sonuçlar doğurabilen bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Amaç işte birini geçmek ya da bir akademik unvana ulaşmaksa, kişi o hedefe ulaşana kadar mücadele edecek, bir şeyler öğrenecek, ama sonrasında hedefimi gerçekleştirdim artık diyerek, belki her şeyden elini eteğini de çekecektir. Var yani... ne yazık ki öyle örnekler de var.” [K11]

“Profesör olduğunuz zaman gerçekten birçok şeyi aşmış, birçok engeli bertaraf etmiş oluyorsunuz. Ve gerçekten yoruluyorsunuz. Kolay bir süreç değil. Profesör olduktan sonra da insanda bir rehavet oluyor. O zorluklar kalmıyor artık. Dolayısıyla kimileri bir rehavet içine giriyor. Ama bu yanlış. Aslında o zaman üretmeye çalışmalısınız... çünkü olgunlaşıyorsunuz. Artık belli bir alanda profesyonelleşiyorsunuz.” [K16]

“Akademik kariyerde de bence en sıkıntıya girilecek aşama profesörlüktür. Çünkü yok ilerisi. O nedenle de ben izafi olarak anlatmaya çalışıyorum. Bir

öğretim üyesi profesör olduğu zaman, ertesi gün asistanlıktan yeniden başlaması lazım. Tabi mecazi olarak anlatıyoruz, illa asistan olması değil. Çünkü profesörlüğe geldiğiniz zaman artık çıkacağınız bir yer yoktur. Kendinize hedef olarak bu unvanı elde etmeyi koyduysanız, hedefinize ulaşmanın verdiği rehavete kapılırsınız. Bu da yaşamboyu öğrenmeye ters bir durum.” [K17]

“Ooooo... Hele doçentlikte onu yapan çok yani. Doçentliğe kadar harıl harıl çalışanlar, sonrası için hele bir doçent olayım, hiçbir şeye elimi sürmem, insan içine karışmam, hiçbir şey yapmam, öğrenci de almam gibisinden düşüncelere sahip olabiliyorlar. Ama yaşamboyu öğrenme diyorsak bu doğru değil. Hani unvan almak insanı çalışmaya sevk etse de bunun sonrasında da devam etmesi gerekli.” [K21]

“Bizde hocalarımızın bir kısmı hep kariyer odaklı. Aslında bir kısmı değil, bence çoğumuz böyleyiz. Üniversiteye geldiğiniz andan itibaren, bir akademik süreç içerisindeyseniz, dolayısıyla bir şeyler yapıp ilerlemek istiyorsunuz. Kaldı ki bu toplumda unvanlar çok önemli. Ve unvanın size getirdiklerini gördükçe ya da düşündükçe tabi ki bunu bir an önce elde etmek ya da o mertebelere ulaşmak istiyorsunuz. Burada şu nokta eleştirilebilir. Yani gelişimin amacı sadece belirli unvanları elde etmeye doğru gidiyor. O unvanları elde ettiğiniz zamandan, sonrasını daha pasif yaşıyorsunuz.” [K23]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, bilimsel faaliyetler yoluyla maddi getiri elde etmenin, yaşamboyu öğrenme sürecinde öğretim elemanlarının gelişimlerini desteklediğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bu konuda biraz daha teknik faktörler olarak sınıflandırabileceğimiz şeyler etkili... işte meslekte proje çalışmaları ya da yayın teşvik ödülleri gibi maddi anlamda getiri sağlayacak faaliyetler de öğretim elemanlarını öğrenmeye, araştırmaya teşvik edebilir. Bunların da yaşamboyu öğrenmede bizleri motive ettiğini düşünüyorum.” [K3]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, alanında yetkin olmanın, yeni öğrenmelere sevk ettiğini, bu durumun yaşamboyu öğrenmede etkili olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Kendi alanına hâkimiyeti, o alanda ne kadar iyi bilgili, becerili hale geldiyse, kendi çalıştığı alanda donanımlıysa bir akademisyen, yaşamboyu öğrenmesini de bu tetikler ve olumlu katkılarda bulunur. Kolaylaştırıcı rolü üstlenebilir.”

[K15]

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, öğretim elemanlarının iş ortamında kurduğu olumlu ilişkilerin önemini ifade ederek, söz konusu ilişkiler sayesinde disiplinler arası çalışmalar yürütülebileceğini ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İş ortamında, hem bölüm içinde hem de bölüm dışındaki diğer akademisyenlerle iyi ilişkiler içinde bulunmanın, önemli olduğunu düşünüyorum. Bu konuda iyi iseniz disiplinler arası çalışmalar yürütebilir veya diğer akademisyenlerin bilgi ve tecrübelerinden faydalanabilirsiniz. Bu da doğal olarak sizin gelişiminize katkıda bulunacaktır.” [K9]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin yabancı dil yeterlilik düzeylerinin, yüksek olmasının, farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgiler edinmelerini kolaylaştırdığını ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede etkili olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Belki, yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanları olarak, bizi ilgilendiren en önemli nokta dil yeterlilikleri. Dil ile kastettiğim anadili değil, ikinci bir dil yeterliliği. Mesela şu an bahsediyoruz çağın dili İngilizce diyoruz. İngilizce konusundaki yeterlilikler de son derece önemli. Çünkü bu becerilere sahipseniz, daha fazla ortama ve daha fazla kaynağa ulaşma şansınızı arttırmış

oluyorsunuz. Bu bile bazen sadece başkalarının arasında bir fark yaratmanıza neden olabiliyor. Ufkunuzu genişletmiş oluyorsunuz.” [K23]

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, akademisyenlerin derslerini güncelleme ihtiyaçlarının, kendilerini geliştirmeyi sağladığını ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede etkili olduğunu belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“1990’larda ya da 1995’teki öğrenci profili ile 2005’teki, 2014’teki profil çok farklı. Artık öğrencilere derslerde PowerPoint sunular yapmak zorundasınız. Dikkatleriniz çekmek için daha farklı yaklaşımlar bulmak zorundasınız. Bunlar bir öğretim üyesinin kendini geliştirmesini gerektiriyor. Hocalarımız elinden geleni yapıyor tabi ki.” [K13]

Bireysel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların ikinci olarak mesleki özelliklerin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, mesleğe yönelik bakış açılarının, akademide yükselme isteklerinin, bilimsel faaliyetler yoluyla maddi getiri elde etme isteklerinin, alanında yetkin olmanın, yabancı dil yeterlilik düzeylerinin ve derslerini güncelleme ihtiyaçlarının, yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

2.3. Kültürel Özellikler

Araştırmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının kültürel özelliklerinin yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda katılımcılar, bireylerin yetiştikleri kültürlerin izlerini taşıdıklarını, söz konusu kültürel özelliklerin olumsuz olması durumunda, bunun yaşamboyu öğrenmeye de olumsuz yansımaları olabileceğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Biraz haddimi mi aşacağım ya da çok mu iddialı bir yerde bulunacağım?.. Bu ne yazık ki yükseköğretim kurumlarının içinde de var. Hani olumsuz anlamdaki

kültürel şeyleri, bakış açısını, davranışları kurumun içerisine de sokuyoruz. Profesyonel hayatta olmaması gereken olumsuz şeyler. Bunun kurumdaki iş ve insan ilişkilerine yansımaları da olumsuz oluyor. Yani aslında, bu kurumların kapısından girmemesi lazım olan özellikler bunlar. Ben bunları yaşamboyu öğrenme kapsamında değerlendirdiğimde, gelişimin ve ilerlemenin önündeki engeller olarak görüyorum.” [K23]

“Yaşamboyu öğrenme konusunda, bireyin getirdiği kültürel alt yapı etkili diyebilirim. Bizde bir insan istediği kadar okusun, profesör olsun, ordinaryüs profesör olsun, Amerikalarda bilmem nerelerde doktora yapmış olsun, o şark zihniyeti değişmiyor. Bu okumakla falan ilgili değil. Bunu kültürel bir şey olarak özümsemediğin sürece... Eğitim kültürlemedir diyor post modernizmde. Kültürleme işidir diyor. Sen adamın kültürünü değiştiremedikten sonra, zihniyetini değiştiremedikten sonra kıymeti yok. En zoru da işte budur.” [K25]

Çalışmanın katılımcıları, bireyin kültürel özellikleri bağlamında geçmiş eğitim hayatlarının yaşamboyu öğrenme sürecine katılımı etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnternet üzerinden derslere bu dönem başlayacağız. Ama yürür mü yürümez mi onun kuşkusu içerisindeyim. Çünkü birebir yüz yüze olduğumuz öğrenciler bile, yani buradaki örgün öğrenciler, ne eğitimde teknoloji kullanımına, ne de böyle ekstra bir şeyler öğrenmeye yatkın değiller. Çünkü ilköğretimden bu yana bu grup öyle yetişmedi, öyle gelmedi, öyle büyümedi bu insanlar. Öğretim üyeleri için de ben aynı şeyi söyleyebilir. Öğretim üyeleri böyle bir sistemde yetişmediler. Eğitsel anlamda böyle bir kültüre sahip değiller. Böyle bir eğitsel kültüre sahip olmayan insan, ne eğitimde teknolojiyi kullanır, ne yaşamboyu öğrenme onlar için nasıl diyeyim kendilerinin bir misyonu olur.” [K12]

“Evet. Ben yaşamboyu öğrenmede bizim geçmiş eğitim hayatımızın çok etkili olduğunu düşünüyorum. Eee... şöyle bakıyorum. Benim özellikle üniversiteye kadar olan yaşamımda, içinde bulunduğum o eğitim sürecinde hep çok yönlü

geliştirildik. Orada kendime kattıklarım hayata bakışımı ve kendimle ilgili tercihlerimi de şekillendirmiştir ve bende bir kültür oluşturmuştur. Mesela o dönemde ilgi duyup öğrendiğim bazı etkinlikleri günümüzde de hobi olarak devam ettirip, üzerine bir şeyler kattım. Ya da mevcut olan alt yapım temelinde yeni alanlarda kendimi geliştirmeye yöneldim.” [K23]

“Yani alt yapınızda böyle şeyler varsa, iyi bir eğitim ile desteklendiyseniz, bunun etkileri elbette günümüzde de kendini gösterir. Mesela eğitim hayatınızda bir alan ile ilgili alt yapı oluşturduysanız, bunu mesleğe atılınca da devam ettirebilirsiniz. Yani geçmiş eğitim süreçlerinden getirdikleriniz ne kadar zengin ve çeşitliyse, bunun kültürünü günümüze taşımanız ve daha da geliştirmeniz muhtemeldir” [K26]

Araştırmanın katılımcıları, kültürel özellikler bağlamında bireylerin dini inançlarının yaşamboyu öğrenme sürecine katılımı etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnanç bence insanların nasıl bir yaşam tarzı sürdüğünü etkiliyor. Etkileyebilir yani. Hani muhafazakâr insanlar mesela tango yapmaz gibi. Ondan uzak durabilir. Ya da hangi görüşteyse, o görüşe yönelik eserle okuyabilir. Hani ülkemizde de daha yaygın olan İslamiyet. Ona mensup, ona inanan insanların da daha böyle bilimden uzak insanlar olacağının düşünülmesinde hemfikir değilim. Hani öyle görünüyor, öyle bir yönelim olduğu düşünülse bile, ona katılmıyorum ama dini inanış yaşamboyu öğrenmeyi etkiler diye düşünüyorum. Kesinlikle etkiler. Din ve inançlar insanların yaşamında önemli yer kaplıyor.” [K11]

“Dini inanç belki etkili olabilir. Ben bakıyorum başörtülü öğrencilerimize. Geçen sene birincimiz başörtülü bir bayan öğrenciydi. Hatta araştırma görevlisi oldu, ÖYP ile buraya geldi. Belki onların şey... kendilerine ayıracakları zamanı, hani sosyal ortamlardan biraz daha kısıtlıyorlar ya kendilerini... daha çok ders çalışmaya yönlendiriyor olabilir dini görüş doğrultusunda sosyal yaşantı tarzları.” [K13]

“Bence din büyük oranda etkili bir faktör. Ben dinin illaki öğrenmeyi engelleyici bir unsur olduğunu düşünmüyorum. Hatta öğrenmeyi tetikleyici bir unsur da olabilir işte İslam’ın altın çağındaki gibi ya da Helenistik dönemde İskender’in doğu ile buluşmasında ortaya çıkan büyük İskenderiye Kütüphanesi gibi. Ama bu biraz işte nasıl kullanıldığı ile alakalı. Çünkü din bireysel olanın dışına çıkılan bir araç. Bu aracın nasıl işletileceği, insanlarla ne yapmak istediğiniz ve onları nereye getirmek istediğiniz ile ilgili bir şey.” [K20]

Diğer yandan bazı katılımcılar, dini inancın yaşamboyu öğrenme konusunda etkili bir faktör olmadığını da belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Günümüzde bilim ayrı, din ayrı. Bilemiyorum hani. Kendi açımdan dinin bana yaşamboyu öğrenme konusunda bir etkisi yok. Bilemiyorum düşünce olarak da ikisini çok bağlantılı bulmuyorum.” [K8]

“Kişinin kendini geliştireceği trilyon tane alan var. Bunlara baktığınızda bunlara dini bir engel olamaz. Spesifik özel konular olabilir. Atıyorum bir imamın senfoni orkestrası dinlemeyeceğim diye bir kısıtı varsa, bence bu dinden çok kendi ile ilgilidir yani. Seçeceği aktivite ile ilgili... Yani kişi hayat boyu öğrenme sürecini kendi içinde taşımış olduğu dini engeller olsa bile, farklı kurgulayabilir. Hiçbir şey engel olamaz kişiye eğer farkındalığı varsa.” [K26]

Bireysel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların üçüncü olarak kültürel özelliklerin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, akademisyenlerin yetiştikleri kültürün niteliğinin, geçmiş eğitim hayatının ve inançlarının, yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

2.4. Ekonomik Özellikler

Çalışmanın katılımcıları, yeterli düzeyde ekonomik imkânlarla sahip olmanın, kendini geliştirme konusunda daha fazla fırsat sağlayacağını ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Evet, tabi ki... Yaşamboyu öğrenmede hadi öğreneyim bir şey demekle öğrenilmiyor. Bunların bir maliyeti olduğunu düşünüyorum. Bir ortama katılacaksınız, bir maliyete gireceksiniz. Bunları da yapabilmek için biraz gelirinizden fedakârlık etmeniz lazım. Bunlarla ancak geliştirebiliyorsunuz öğreniminizi. Onun dışında mevcut olarak size sunulanla aldığınız kadar oluyor.” [K9]

“Evet, maddenin çok önemli bir şeyi var burada. İnsanlar... Mesela diyelim ki ben okullarda eleştirel düşünme kursları açacağım. Bunları ücretsiz yapacağım ve gönüllü hocalarla bunu yapacağız. Size yer sağlayacağım. Bir böyle açıklama yaptığını düşünün üniversitenin; bir de şöyle dediğinizi düşünün: Tamam biz bunu ücretsiz vereceğiz ama buna katılan öğretim elemanlarına şu kadar döner sermayeden para verilecek. Hangisine daha çok başvuru olur? Tabi ki ikincisi. Ama bunun için insanları kınamıyorum. Çünkü bir gelecek kaygısı var.” [K22]

“Ekonomik etkenler söz konusu. Mesela bu da aslında şeydir... Önemli bir faktördür. Birçok şeyi kişi yapmak istiyor, ancak buna ayırabileceği belli bir bütçe var. Bütçeniz kadar bir şeyler yapabiliyorsunuz sonuçta.” [K23]

“Ekonomik imkânlar önemli bir etkidir. Bireyin zengin olması gerekmesede eğer ekonomik imkânları çok sınırlı ise bakmakla yükümlü olduğu ailesine yetecek kadar para kazanamıyorsa, bu kişinin akli mali çözüm yolları aramakla meşgul olur ve öğrenmeye açık değildir.” [K41]

“Elbette, gözlemlerim ve deneyimlerim sonucu söyleyebilirim ki bu konuda kişinin maddi imkânları önemli. Yeterli düzeyde maddi durumunuz yoksa zaten

öğrenme sizin için sonlarda kalıyor. Kendinizi geliştirmek için bir şeyler yapmak istiyorsunuz ama her yol paraya çıkıyor.” [K42]

“Mali olanaklar bir diğer önemli faktördür. Kişinin kazancı yeterli düzeyde ise kendini geliştirmek için motive olabilmektedir. Bununla beraber, öğrenme faaliyetlerine kaynak ayırabilmektedir.” [K56]

Bireysel faktörler kapsamında ulaşılan temaların frekansları incelendiğinde, yaşamboyu öğrenme sürecinde katılımcıların dördüncü olarak ekonomik özelliklerin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu kapsamda öğretim elemanları tarafından belirtilen görüşlerden, yeterli düzeyde ekonomik imkâna sahip olmanın yaşamboyu öğrenme sürecini etkilediği anlaşılmaktadır.

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme İle İlgili Diğer Düşünceleri

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, yaşamboyu öğrenmeye hakkındaki diğer düşüncelerine yönelik olarak, kendilerine yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar içerik analizi ile analiz edilmiş ve aşağıdaki Tablo 27’de yer alan kodlara ulaşılmıştır.

Tablo 27

Yaşamboyu Öğrenmeye Yönelik Düşünceler

Kodlar	<i>f</i>
Bütünsel Gelişim Hedeflenmeli	4
Akademisyenler Çevreye Örnek Olmalı	2
Akademisyenler Yurt Dışında Eğitime Özendirilmeli	2
Yaşamboyu Öğrenme Konusunda Disiplinler Arası Araştırmalar Yürütülmeli	2
Yaşamboyu Öğrenmede Aktif Olan Akademisyenlerin İyi Örnek Olarak Ön Plana Çıkarılmalı	1
Akademisyenler Sürekli Öğrenen Olmalı	1
Üniversitede Özel Birim Kurulmalı	1
Teknoloji Okuryazarlığı Becerilerine Sahip Olunmalı	1
Zaman Yönetimi Becerileri Küçük Yaşlarda Kazandırılmalı	1
Yaşamboyu Öğrenmede Somut Eyleme Geçilmesi Gerekli	1

Tablo 27, Devamı

Kodlar	f
Yaşamboyu Öğrenme Konusunda Düşünce ve Uygulamaların Tutarsızlığı	1
Giderilmeli	
Yaşamboyu Öğrenme Anlayışı Bireylere Duyuşsal Olarak Kazandırılmalı	1
Yaşamboyu Öğrenme Kültürü Oluşturulmalı	1

Ulaşılan kodlara ilişkin gerçekleştirilen çözümlerinin detayları aşağıda yer almaktadır.

Bütünsel Gelişim Hedeflenmeli

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme sürecinde öğretim elemanlarının akademik anlamda gelişimi haricinde, diğer alanlardaki gelişimlerinin de hedeflenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Mevzuatla sadece akademik gelişim kısmı değil, bireysel gelişim kısmı ile de ilgili daha somut belirtilerle sürecin içine girmeli diye düşünüyorum. Süreçte bunlar da rol oynamalı. Çünkü üniversite olmak, birazcık da bu olmak demek hani. Sadece bir bilgiyi, bir makaleden ya da bir kitaptan okuyup, bunu öğrencilerimize aktarmak değil, o bilgiyi öğrencilerin belki seyrettiği bir filmle sentezlemek ya da işte ne bileyim bir müzik eserine gönderme yapmak ya da işte bir tiyatro oyununda bunu analiz etmek, bunlara böyle yaklaşmak daha mantıklı diye düşünüyorum.” [K1]

“Zaten yaşamboyu öğrenmeyen birinin, iyi bir hoca olması mümkün değil. Yaşamboyu öğrenmeyen, birinin entelektüel olması da mümkün değil. Yani mesleki anlamda yaşamboyu öğrenen kişi iyi bir hoca olur. Genel anlamda yaşamboyu öğrenene kişi, entelektüel olur. Yani akademisyenlerin her ikisine de sahip olması, kendilerini bu şekilde yönlendirmelerini gerekli görüyorum.” [K7]

“Akademisyenlerin sadece konu alanlarından değil, farklı alanlardan da beslenmesi gerekiyor. Yani çoğu akademisyen arkadaşşıma ya da hocama

baktığım zaman ilgi alanları sınırlı. Bu durumun değişmesi için bence, öğretim elemanlarının, farklı alanlarda da gelişmeleri desteklenmeli.” [K18]

Akademisyenler Çevreye Örnek Olmalı

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme konusunda akademisyenlerin çevrelerine iyi örnek olması gerektiğini belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani her öğretim üyesi öğrenmek zorunda. Çünkü kendi ailesi ve çocuklarına ilaveten, burada bir sürü öğrenci yetiştiriyorsunuz. Bu da bizim hep dinamik olmamızı zorunlu kılıyor diye düşünüyorum. Hani zorunlu kılıyor diye düşündüğümüzde... Diğerine faydalı olabilmemiz için yani... Ha bu çocuklarımız, arkadaşlarımız, öğrencilerimiz, genç asistan arkadaşlarımız, bunların hepsi nedir? Birbirimize örnek... Yani bizim bu konuda tüm çevremize örnek olmamız gerekli.” [K6]

“Öğrencilere, hadi bakalım yaşamboyu öğrenenin demekle olmaz. Öncelikle bizim iyi örnek olmamız gerekli ki bizden görerek öğrensinler. Ama durum nasıl? Bizim öğrenciler asistanları barda görüyor. Aaa... o hocayı her gece orada görüyoruz, bu nasıl hoca? E... Siz de mi ordasınız diyorum? Karşılaştığınıza göre. Ben kimsenin özel yaşamına karşı değilim ama böyle örnek oluyoruz maalesef.” [K25]

Akademisyenler Yurt Dışında Eğitime Özendirilmeli

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme anlayışının ve akademik kültürün daha sağlam kılınması için öğretim elemanlarının yurt dışında lisansüstü eğitim almalarının gerektiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bizdeki kolaycılık zihniyeti, şark zihniyeti bizi adam etmekten, adam olmamızdan alı koyuyor. Ha... Ne yapılması lazım? Zihniyet değişmesi açısından yurt dışında ciddi kurumlarda master ve doktora eğitimi alınmalı.

Genç akademisyenler böyle yönlendirilmeli. Orada onu görecekler. Orada onu yaşayacak, burada bunu uygulayacak.” [K25]

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme anlayışının toplumsal sorumluluk olarak görülmesi ve kurumsal olarak ele alınıp akademiye daha iyi entegre edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenmenin kişisel gelişim kaygısının ötesine geçerek bir toplumsal sorumluluk olarak görülmesi, kişisel olarak değil de kurumsal olarak ele alınmasıyla ve akademik yapıya entegre edilmesiyle mümkün olacaktır.” [K31]

Yaşamboyu Öğrenme Konusunda Disiplinler Arası Araştırmalar Yürütülmeli

Çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme konusunda disiplinler arası araştırmaların yapılmasının önemli katkılar sağlayacağını belirtmişlerdir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme burada konuştuğumuz üzere çok kapsamlı bir konu. Bu nedenle Türkiye’de disiplinler arası çalışmaların yapılmasının yaşamboyu öğrenmenin anlaşılması konusunda çok çok ciddi katkılar sağlayacağını düşünüyorum.” [K18]

“Mesela siz öğretim üyelerinin yaşamboyu öğrenme faaliyetlerini eğitim boyutuyla modelliyorsunuz. Ama faaliyet boyutuyla, oryantasyon boyutuyla o kadar çok boyutları olan bir şey ki bu. Güzel sanatlar boyutuyla, spor boyutuyla... yani bu konuyu çok disiplinli olarak çalışılması gerekli. Yoksa çok sığ kalır. Bu konuda iyi şeyler yapabilmek için her disiplinden ortak bir çalışma gerçekleştirmek lazım bence.” [K26]

Yaşamboyu Öğrenmede Aktif Olan Akademisyenlerin İyi Örnek Olarak Ön Plana Çıkarılması

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme konusunda aktif olan akademisyenlerin, iyi örnek olarak ön plana çıkarılması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Hatta yaşamboyu öğrenme konusunda iyi örneklerin sık sık gösterilmesi, duyurulması da önemlidir diye düşünüyorum. Bizim dışımızdaki öğretim elemanlarının bu konuya ilgisi görürsek, hem kendimizi zamanımızı planlamak açısından hem de sosyal ortamımızı buna hazırlamak açısından... hem daha çok motive oluruz, daha hazır oluruz, daha fazla istek duyarız hem de daha fazla başarılı olabiliriz diye düşünüyorum. Bazen işte söylenir hocalar birkaç lisansüstü program okuyabilirler. Hatta profesör hocalardan bile tekrar farklı bir alanda lisans eğitimi alanlar olabiliyor. Hani bu tür örneklerin de daha görünür kılınması etkili olacaktır.” [K14]

Akademisyenler Sürekli Öğrenen Olmalı

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme sürecinde öğretim elemanlarının, sürekli öğrenen olmalarının gerektiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani yaşamboyu öğrenme öğretim elemanları için... Zaten bizim yaşamboyu öğrenmemiz gerekiyor ölene kadar. Onu söyleyeyim. Öğretim elemanıysan ilk olarak öğrenensin. İlk ben öğreneyim bir şeyleri ki aktarabileyim. Ha... O şeyimi kaybedersen, ben öğretim elemanı değilim zaten, çiz benim üzerimi. Bir yenilik çıkaramıyorsam, yeni bir şeyler öğrenemiyorsam... Her gün yeni bir şeyler öğrenmem gerekiyor. Öteki türlü ben akademisyen değilim. Öğrenmeye aç insanlar akademisyen olmalı. Benim akademisyenlik anlayışım bu.” [K25]

Üniversitede Özel Birim Kurulmalı

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme anlayışının üniversitede yerleşik hale gelmesi ve öğretim elemanlarının daha aktif

kılınması için konu ile ilgili özel bir birim kurulması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Bence birey yalnız kalmamalı diye düşünüyorum. Tabi bu kurumlar... Sizin yaptığınız araştırma da kurumdaki akademisyenler üzerine... Dediğim gibi yani kurumlara burada çok iş düşüyor yaşamboyu öğrenme konusunda. Hatta kurumlarda, üniversitede bence bu konu ile ilgili bir birim kurulmalı. Bu konu üzerinde kafa yoracak, bu konuyu daha aktif hale getirecek, bu konu üzerinde tartışıp, neler yapabilirizi sorgulayacak bir birim kurulup, buradaki akademisyenlerin bilinçlerinin sürekli aktif halde kalması için çalışacak bir birime ihtiyaç var diye düşünüyorum.” [K2]

Teknoloji Okuryazarlığı Becerilerine Sahip Olunmalı

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme konusunda, öğretim elemanlarının teknoloji okuryazarlığı becerilerinin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Valla bu konuda öğretim elemanlarının teknolojiye yönelik olarak bir takım şeyleri öğrenmeleri, teknolojiyi rahat kullanmalarının teşvik edilmesini, teknolojiyi kullanabilme becerilerini geliştirmelerini ve teknolojiden korkmamaları gerektiğini önereceğim. Çünkü bilgisayar ve internet hepimize büyük katkı sağlıyor.” [K9]

Zaman Yönetimi Becerileri Küçük Yaşlarda Kazandırılmalı

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme konusunda zaman yönetimi becerilerinin bireylere küçük yaşlarda kazandırılmaya başlanması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Biraz önce değindik ya zaman yönetimi etkili bir faktör olarak çıkıyor diye. Belki de bizim eee... Geç kalmış bir zaman yönetimi eğitimimiz var. Kendi kendimize öğrenme becerilerimiz var. Bana göre zaman yönetiminin, anaokulundan itibaren çocuklarımıza kazandırılması gerekiyor. Yani bu

üniversite ya da yüksekokulda ya da lise de karşılaşılacak kavramlar olmamalı. Çocuklara öyle eğitimler vermeliyiz ki hakikaten yaşamboyu öğrenme süreci içerisinde kendiliğinden ilerleyip devam edebilmeli hem de zamanını çok etkili bir şekilde yönetebilmeli. Bunun eğitimi ya da bu konuda beceri kazandırma çok küçük yaşlarda başlamalı. Anaokulunda, ilkokulda bu beceriler kazandırılmalı.” [K9]

Yaşamboyu Öğrenmede Somut Eyleme Geçilmesi Gerekli

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme konusunun sadece söylemlerde kalmaması gerektiğini, ciddi bir şekilde bu konu ile ilgili somut eylemlere geçilmesi gerektiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Aslında ben bakıyorum, yaşamboyu öğrenme hemen her konuşmada dile getiriliyor. Bu noktada da şunun olması gerekiyor. Gerçekten biz yaşamboyu öğrenmeye inanıyorsak, kendi adıma inanıyorum, hani bir kurum olarak, bir politika olarak bunu şey yapmak da kararlıysak, o zaman bunun gerçekten nasıl olması gerektiği, nasıl geliştirilebileceği, yükseköğretim kurumlarının bu noktada neler yapması gerektiği konusunda artık tartışmaları bir kenara bırakıp, daha somut önerilere ve eyleme geçmemiz gerekiyor.” [K23]

Yaşamboyu Öğrenme Konusunda Düşünce ve Uygulamaların Tutarsızlığı Giderilmeli

Çalışmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme konusundaki düşünce ve uygulamaların tutarsızlığının giderilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yaşamboyu öğrenme dile getirildiği kadar da buna gerçekten inanılıyor mu noktasında benim çok ciddi kuşkularım var. Çünkü düşünce ve uygulamaların çok da birbirini tutmadığını düşünüyorum. Kâğıt üzerinde şöyle olmalı, böyle yapılmalı falan diyoruz ama uygulamada büyük eksiklikler var. Teorik olarak dile getirdiklerimizi, uygulamaya geçirme konusunda daha ciddi ve istekli olmamızın gerekli olduğuna inanıyorum.” [K23]

Yaşamboyu Öğrenme Anlayışı Bireylere Duyuşsal Olarak Kazandırılmalı

Katılımcılardan bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenme anlayışının bireylerde duyuşsal olarak kazandırılmasını ve bu doğrultuda tutum değişikliğine gidilmesi gerektiğini belirtmiştir. Söz konusu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“Yani bu sadece tabelalarda ya da yazarak, ben yaşamboyu öğrenen biriyim diyerek olabilecek bir şey değil bu. Öncelikli olarak bu noktada inançlara dokunmak gerekiyor. Bu tutumlarla da biraz ilişkili. Az önce bahsettiğim birçok durumdan dolayı baskılıyoruz bunu. Önce bir tutum değişikliğine de gitmek gerekiyor ve gerçekten kurumunuzdaki insanları buna inandırabildiğiniz derecede, siz kurum olarak bir yaşamboyu öğrenen kurum olabilirsiniz. Ya da bunun sonrasında öğrenen topluma doğru gidirsiniz. Aksi takdirde bu çabaların biraz beyhude olduğunu düşünüyorum.” [K23]

Yaşamboyu Öğrenme Kültürü Oluşturulmalı

Araştırmanın katılımcılarından bir öğretim elemanı, yaşamboyu öğrenmenin toplumda bir kültür haline getirilmesi gerektiğini, bu kültürün de ailede edinilmeye başladığını belirtmiştir. Bu durum aşağıdaki ifadeler ile dile getirilmiştir:

“İnsanların yaşamboyu öğrenmeyi bir kültür olarak özümsemesi gerekli. Bu aile ile de ilgili. Ben mesela daha farklı bir ailede yaşasaydım, durum böyle olur muydu bilmiyorum. Tamam, ben de üstüne kendimce bir şeyler katmışımdır ama. Bence ailede başlıyor... Oradan yayılarak gidecek ama keşke eğitim kurumlarında bunu hiç bilmeden, hiç düşünmeden oraya gelen öğrencilere de bütün hocalarımız bunu verebilecek açık görüşlülükte olsa. Bakın bunu böyle yapın siz artık üniversite öğrencisisiniz. Dikkat edin, okuyun falan dense... o olmuyor işte. Hala daha lise gibi al bunu ezberle, sınavda bunu soracağım, bırakırım seni tarzından tavırla oluyor yani.” [K21]

Araştırmanın Nicel Bölümüne İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde faaliyet gösteren 235 öğretim elemanından, “Yaşamboyu Öğrenme Anketi” kullanılarak toplanan verilere ilişkin istatistikler sunulmuştur.

Veri Setinin Analize Hazır Hale Getirilmesi

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan anket ile toplanan veriler analiz edilmeden önce, hatalı veri girişi yapıp yapılmadığı kontrol edilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu işlemin ardından, veri seti üzerinde kayıp değerlerin tespiti gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda veri setindeki kayıp değerler, her bir değişkenin aritmetik ortalaması alınarak doldurulmuştur. Bu işlem ile veri seti eksiksiz hale getirildikten sonra, anket maddelerinde yer alan olumsuz maddeler tersten kodlanmıştır. Son olarak da katılımcıların anket ortalama puanları hesaplanarak veri seti analize hazır hale getirilmiştir.

Analize hazır hale gelen veri setinde, kontrol maddeleri üzerinden yapılan incelemeler sonucunda, 4 katılımcının yanıtlarında tutarsızlıklar görülmüştür. Ayrıca 1 katılımcıya ait anket ortalama puanının, Steam and Leaf grafiğine göre, uç değer teşkil ettiği belirlenmiştir. Bu nedenle söz konusu 5 katılımcıya ait veriler, veri setinden çıkarılmış ve 230 katılımcı ile analizler gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda veri toplama aracının iç tutarlılık katsayısı .86 olarak belirlenmiştir. İç tutarlılık katsayısı .70'in üzerinde olduğundan, söz konusu veri toplama aracının yüksek derecede güvenilir olduğu söylenebilir (Özdamar, 2013).

Veri seti üzerinde, katılımcıların anket puanı ortalamalarının dağılımına ilişkin betimsel istatistikler hesaplanarak, histogram grafiği oluşturulmuştur. Söz konusu dağılıma ilişkin betimsel istatistikler Tablo 28'de sunulmuştur.

Tablo 28

Katılımcıların Anket Puanlarının Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

n	Min.	Maks.	$\bar{x}$	Ss.	Çarpıklık	Basıklık
230	3,03	4,80	3,90	,343	,217	-,241

Tablo 28’de, katılımcıların veri toplama aracından aldıkları ortalama puanların, 3,03 ile 4,80 arasında değiştiği görülmektedir. Katılımcıların anketten aldıkları puanların genel ortalamasının ise 3,90 olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu ortalama puan değeri 5’li likert düzeninde değerlendirildiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenme düzeylerinin, orta noktanın üzerinde olduğu belirtilebilir.

Yapılan hesaplama sonucunda, anket ortalama puanlarının dağılımına ilişkin çarpıklık değerinin ,217; basıklık değerinin ise -,241 olduğu görülmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 aralığında olmasından dolayı, söz konusu dağılımın normal dağılım aralığında olduğu söylenebilir (Huck, 2012). Buradan, anket puan ortalamalarının normal dağılım sergilediği ifade edilebilir. Anket puanlarının dağılımına ilişkin histogram grafiği ekler bölümünde, EK G başlığı altında sunulmuştur.

Değişkenlere Göre Anket Puan Ortalamaları

Araştırmanın dördüncü araştırma sorusu doğrultusunda, katılımcıların faaliyet gösterdikleri bölümlere göre anketten aldıkları ortalama puanlar hesaplanmış ve Tablo 29’da listelenmiştir.

Tablo 29

Katılımcıların Bölümlerine Göre Anket Puanı Ortalamaları

Bölümler	$\bar{x}$	%
İlköğretim Bölümü	4,02	17,21
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	3,89	16,65
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	3,80	16,27
Eğitim Bilimleri Bölümü	3,90	16,70
Özel Eğitim Bölümü	3,83	16,40
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü	3,92	16,78
Genel	3,90	100

Tablo 29’da görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının anket puanı ortalamaları faaliyet gösterdikleri bölümlere göre farklılık göstermektedir. Buna göre tüm bölümler içinde en yüksek anket puanı ortalamasına sahip olan bölümün, İlköğretim Bölümü olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 4,02$). Bu bölümü sırasıyla Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü ($\bar{x} = 3,92$), Eğitim Bilimleri Bölümü ($\bar{x} = 3,90$), Yabancı

Diller Eğitimi Bölümü ($\bar{x} = 3,89$) ve Özel Eğitim Bölümü ($\bar{x} = 3,83$) takip etmektedir. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nün ise tüm bölümler arasında en düşük anket puanı ortalamasına sahip olduğu anlaşılmaktadır ($\bar{x} = 3,80$).

Araştırmanın dördüncü araştırma sorusu doğrultusunda, katılımcıların faaliyet gösterdikleri anabilim dallarına göre anketten aldıkları ortalama puanlar hesaplanmış ve Tablo 30'da listelenmiştir.

Tablo 30

Katılımcıların Anabilim Dallarına Göre Anket Puanı Ortalamaları

Anabilim Dalları	$\bar{x}$	%
Alman Dili Eğitimi	3,87	6,60
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	3,92	6,69
Eğitim Programları ve Öğretim	4,04	6,89
Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi	4,05	6,91
Fransız Dili Eğitimi	3,84	6,55
İlköğretim Matematik Eğitimi	4,03	6,88
İngiliz Dili Eğitimi	3,93	6,71
İşitme Engelliler Eğitimi	3,76	6,42
Okul Öncesi Eğitimi	4,05	6,91
Psikolojik Danışma ve Rehberlik	3,66	6,24
Resim-İş Eğitimi	3,80	6,48
Sınıf Öğretmenliği	4,00	6,82
Sosyal Bilgiler Eğitimi	4,02	6,86
Üstün Zekâlılar Eğitimi	3,73	6,36
Zihin Engelliler Eğitimi	3,91	6,67
Genel	3,90	100

Tablo 30'da görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının anket puanı ortalamaları, faaliyet gösterdikleri anabilim dallarına göre farklılık göstermektedir. Buna göre, anabilim dalları içinde en yüksek anket puanı ortalamasına sahip olan anabilim dallarının Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi ($\bar{x} = 4,05$) ile Okul Öncesi Eğitimi ($\bar{x} = 4,05$) olduğu anlaşılmaktadır. Bu anabilim dallarını sırasıyla, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı ($\bar{x} = 4,04$), İlköğretim Matematik Eğitimi Anabilim Dalı ($\bar{x} = 4,03$), Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı ($\bar{x} = 4,02$) ve Sınıf

Öğretmenliği Anabilim Dalı ($\bar{x} = 4,00$) takip etmektedir. En düşük anket puan ortalamasına sahip anabilim dallarının ise sırasıyla Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı ($\bar{x} = 3,66$), Üstün Zekâlılar Eğitimi Anabilim Dalı ($\bar{x} = 3,73$), İşitme Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı ($\bar{x} = 3,76$) ve Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı ($\bar{x} = 3,80$) olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmanın dördüncü araştırma sorusu doğrultusunda, katılımcıların cinsiyetlerine göre anketten aldıkları ortalama puanlar hesaplanmış ve Tablo 31’de listelenmiştir.

Tablo 31

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Anket Puanı Ortalamaları

Cinsiyetler	$\bar{x}$	%
Erkek	3,87	49,62
Kadın	3,93	50,38
Genel	3,90	100

Tablo 31’de görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının anket puanı ortalamaları, cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Buna göre, kadın katılımcıların anket puanı ortalamasının ($\bar{x} = 3,93$), erkek katılımcıların ortalamasından ($\bar{x} = 3,87$) daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmanın dördüncü araştırma sorusu doğrultusunda, katılımcıların yaş aralıklarına göre anketten aldıkları ortalama puanlar hesaplanmış ve Tablo 32’de listelenmiştir.

Tablo 32

Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Anket Puanı Ortalamaları

Yaş Aralıkları	$\bar{x}$	%
22-30 yaş	3,84	19,39
31-40 yaş	3,95	19,95
41-50 yaş	3,93	19,85
51-60 yaş	3,97	20,05
61 yaş ve üzeri	4,11	20,76
Genel	3,90	100

Tablo 32’de görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının anket puanı ortalamaları, yaş aralıklarına göre farklılık göstermektedir. Buna göre, 61 yaş ve üzeri olan katılımcıların, en yüksek anket puanı ortalamasına sahip olduğu anlaşılmaktadır ($\bar{x} = 4,11$). Söz konusu grubu sırasıyla 51-60 yaş grubu ($\bar{x} = 3,97$), 31-40 yaş grubu ($\bar{x} = 3,95$) ve 41-50 yaş grubu takip etmektedir ($\bar{x} = 3,93$). Diğer yandan, en düşük anket puanı ortalamasına sahip olan bireylerin, 22-30 yaş grubundaki katılımcılar olduğu anlaşılmaktadır ($\bar{x} = 3,84$). Tablodaki veriler incelendiğinde, yaş grubu düzeyinin yükselmesine paralel olarak, anket puanı ortalamalarının da genel anlamda yükseliş eğilimi gösterdiği söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü araştırma sorusu doğrultusunda, katılımcıların kıdem yıllarına göre anketten aldıkları ortalama puanlar hesaplanmış ve Tablo 33’de listelenmiştir.

Tablo 33

Katılımcıların Kıdem Yıllarına Göre Anket Puanı Ortalamaları

Kıdem Yılları	$\bar{x}$	%
1-10 yıl	3,85	24,35
11-20 yıl	3,97	25,11
21-30 yıl	4,01	25,36
31 yıl ve üzeri	3,98	25,18
Genel	3,90	100

Tablo 33’de görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının anket puanı ortalamaları, kıdem yıllarına göre farklılık göstermektedir. Buna göre 21-30 yıl arası kıdeme sahip olan katılımcıların, en yüksek anket puanı ortalamasına sahip olduğu anlaşılmaktadır ($\bar{x} = 4,01$). Söz konusu grubu sırasıyla 31 yıl ve üzeri kıdeme sahip olanlar ($\bar{x} = 3,98$) ile 11-20 yıl arası kıdeme sahip katılımcılar takip etmektedir ($\bar{x} = 3,97$). Diğer yandan en düşük anket puanı ortalamasına sahip olan bireylerin, 1-10 yıl arası kıdem düzeyindeki katılımcılar olduğu anlaşılmaktadır ($\bar{x} = 3,85$). Tablodaki veriler incelendiğinde, kıdem düzeyinin yükselmesine paralel olarak, anket puanı ortalamalarının da genel anlamda yükseliş eğilimi gösterdiği söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü araştırma sorusu doğrultusunda, katılımcıların sahip oldukları akademik unvanlara göre anketten aldıkları ortalama puanlar hesaplanmış ve Tablo 34’te listelenmiştir.

Tablo 34

Katılımcıların Akademik Unvanlarına Göre Anket Puanı Ortalamaları

Akademik Unvanlar	$\bar{x}$	%
Profesör	4,03	25,41
Doçent	4,08	25,73
Yardımcı Doçent	3,90	24,59
Araştırma Görevlisi	3,85	24,27
Genel	3,90	100

Tablo 34’te görüldüğü üzere, araştırmanın katılımcılarının anket puanı ortalamaları, akademik unvanlara göre farklılık göstermektedir. Buna göre, doçent unvanındaki katılımcıların, en yüksek anket puanı ortalamasının sahip oldukları görülmektedir ($\bar{x} = 4,08$). Bu unvanı sırasıyla profesör ($\bar{x} = 4,03$) ve yardımcı doçent ($\bar{x} = 3,90$) unvanına sahip olan katılımcıların anket puanı ortalamaları takip etmektedir. Araştırma görevlisi unvanına sahip olan katılımcıların ise en düşük anket puanı ortalamasına sahip oldu anlaşılmaktadır ($\bar{x} = 3,85$). Tablodaki veriler incelendiğinde, akademik unvanın yükselmesine paralel olarak, anket puanı ortalamalarının da genel anlamda yükseliş eğilimi gösterdiği söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü araştırma sorusu doğrultusunda, katılımcıların anket maddelerine ilişkin ortalama puanları ve standart sapma değerleri hesaplanarak Tablo 35’te listelenmiştir.

Tablo 35

Anket Maddelerinin Puan Ortalamaları

Anket Maddeleri	$\bar{x}$	Ss.
1. eksik olduğunu düşündüğüm yönlerimi geliştirmek için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	4,55	,515
2. yeni bilgiler öğrenirken bilgi iletişim teknolojilerine gereksinim duymam.	1,81	1,035
3. geleceğe yönelik hangi konuları öğrenmem gerektiğine ilişkin hedefler belirlerim.	4,10	,943
4. öğrenme motivasyonum yüksektir.	4,27	,709
5. ilgimi çeken konularda yeni bilgi ve beceriler edinirim.	4,50	,498
6. öğrenmede yeniliklere açığım.	4,56	,546
7. yeni bilgi ve beceriler edinmek için başkalarıyla işbirliği yaparım.	4,18	,840
8. insanlarla olan etkileşimlerimden yeni bilgiler öğrenirim	4,43	,600
9. akademik yükselme isteğim yeni bilgiler öğrenmeye teşvik eder	3,86	1,008
10. akademik çalışmalarımın yoğunluğu farklı alanlardaki öğrenmelerimi sınırlar.	3,38	1,098
11. öğrenme hedeflerime ulaşmak için yılmadan çaba sarf ederim.	3,88	,776
12. maddi sorunlar, farklı öğrenme olanaklarından yararlanmamı sınırlar.	3,14	1,166
13. öğretim elemanı değişim programlarından yararlanmam.	2,44	1,151
14. çalıştığım kurumun sunduğu olanaklardan (proje ödenekleri, konferans katılım destekleri vb.) yararlanırım.	4,13	1,002
15. çalışma ortamının dinamiği (çalışma temposu, insan ilişkileri vb.) öğrenme isteğimi olumsuz etkiler.	3,12	1,262
16. öğrencilerle olan etkileşimim (öğrencilerin soruları, fikirleri vb.) beni öğrenmeye teşvik eder.	4,22	,751
17. ders yükümün fazlalığı farklı alanlardaki öğrenmelerimi sınırlar.	3,33	1,167
18. ailevi sorumluluklarım, farklı öğrenme olanaklarından yararlanmamı sınırlar.	2,73	1,164
19. sosyal çevrem beni öğrenmeye teşvik eder.	3,69	,902
20. toplumun yaşamboyu öğrenme kültürü, kendimi geliştirmemi kolaylaştırır.	3,27	1,111
21. öğrenme amacıyla medyadan (televizyon, radyo, gazete vb.) yararlanırım.	3,94	,946
22. sürekli öğrenme isteği duyarım.	4,14	,726
23. sahip olduğum olumlu ruh hali öğrenme sürecimi kolaylaştırır.	4,33	,770
24. akademisyenliğin gelişmeyi gerektiren yapısı, beni öğrenmeye teşvik eder.	4,21	,876

Tablo 35, Devamı

Anket Maddeleri	$\bar{x}$	Ss.
25. kurumda üstendiğim görevler (idari görevler, danışmanlık, koordinatörlük vb.) farklı alanlardaki öğrenmelerimi sınırlar.	2,94	1,128
26. kurum yönetiminin destekleyici tutumu, öğrenme sürecimi hızlandırır.	3,88	1,046
27. zayıf olduğum noktalarda kendimi geliştirmek için öğrenme girişiminde bulunmam.	1,49	,526
28. kurumun sağladığı maddi destekler, öğrenme sürecimi olumlu etkiler.	4,18	,892
29. devletin yaşamboyu öğrenme politikalarının (halk eğitim merkezleri, devlet destekli kurslar, seminerler vb.) öğrenme isteğim üzerinde olumlu etkisi yoktur.	2,79	1,112
30. uzmanlık alanım dışındaki alanlarda da yeni bilgiler öğrenmeye çalışırım.	4,19	,685
31. mesleğime olan sevgim öğrenme isteğimi artırır.	4,36	,693
32. karşılaştığım manevi sorunlar (olumsuz insan ilişkileri, mobbing vb.) öğrenme isteğimi azaltır.	3,75	1,192
33. bilime katkı sağlama düşüncesi öğrenme isteğimi artırır.	4,26	,679
34. yeni bilgi ve beceriler öğrenerek mesleki anlamda kendimi güncel tutarım.	4,35	,553
35. çağa uyum sağlamak için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	4,38	,537
36. yeni bilgiler öğrenmek zorunda kalmak beni tedirgin eder.	1,61	,554
37. çevremdeki insanlara yararlı olmak için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	4,17	,666
38. çevremdeki insanlara model olmak için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	3,91	,909
39. derslerimi güncellemek için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	4,19	,769
40. ileriye dönük bir öğrenme planı yapmam.	1,70	,667

Tablo 35 göz önüne alındığında, araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanlarının anket maddelerine verdikleri yanıtların, farklı ortalama puan değerlerine sahip olduğu anlaşılmaktadır. 5’li likert düzenindeki anket maddelerine ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde, katılımcıların anket ortalamasının üzerinde puan almasından dolayı, eksik olduklarını düşündükleri yönlerini geliştirmek için yeni bilgi ve beceriler edinmeye çalıştıkları ($\bar{x} = 4,55$), ilgilerini çeken konularda öğrenme çabasında buldukları ($\bar{x} = 4,50$), öğrenmede yeniliklere açık oldukları ($\bar{x} = 4,56$), sürekli öğrenme isteği duydukları ($\bar{x} = 4,14$), çağa uyum sağlamak için yeni bilgiler öğrenme eğiliminde oldukları ($\bar{x} = 4,38$), öğrenme sürecinde bilgi iletişim teknolojilerini kullandıkları ve medyadan yararlandıkları ($\bar{x} = 3,94$) söylenebilir. Ayrıca, ortalama üzerinde puana sahip oldukları için katılımcıların geleceğe yönelik öğrenme hedefleri oluşturdukları ($\bar{x} = 4,10$), bu hedefler doğrultusunda öğrenme

motivasyonlarını yüksek düzeyde tutmaya çalıştıkları ($\bar{x} = 4,27$) belirtilebilir. Diğer yandan öğretim elemanlarının belirledikleri hedeflere ulaşma konusunda yılmadan çaba gösterme eğilimlerinin, motivasyon puanlarına kıyasla nispeten biraz daha düşük düzeyde ve anket ortalaması civarında olduğu ifade edilebilir ($\bar{x} = 3,88$).

Mesleki ve akademik gelişimin sağlanması bağlamında katılımcıların, anket ortalaması üzerinde puan almalarından dolayı, akademisyenliğin gelişmeyi gerektiren yapısının kendilerini öğrenmeye sevk ettiği ($\bar{x} = 4,21$), mesleklerine olan sevgilerinin ($\bar{x} = 4,36$) ve bilme katkı sağlama düşüncelerinin öğrenme isteklerini arttırdığı ($\bar{x} = 4,26$) belirtilebilir. Ayrıca, katılımcıların yeni bilgiler öğrenerek kendilerini mesleki anlamda güncel tutmaya çalıştıkları ($\bar{x} = 4,35$), sundukları dersleri güncellemek için de yeni bilgi ve beceriler öğrenme gayreti sergilediği ($\bar{x} = 4,19$), bunun yanında, uzmanlık alanları haricinde farklı alanlarda da öğrenme çabası içinde oldukları ($\bar{x} = 4,19$) ifade edilebilir. Diğer yandan, öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmesinde, akademiye yükselme isteğinin etkili olduğu söylenebilse de söz konusu etkiye ilişkin ortalama puan değerinin, anket ortalamasının üzerinde olmadığı görülmektedir ($\bar{x} = 3,86$). Ayrıca katılımcıların, öğretim elemanı değişim programlarından yararlanma konusunda belirttikleri yanıt ortalamasının, anket ortalamasının altında kaldığı söylenebilir.

Faaliyet gösterilen kurum ve çalışma ortamı bağlamında, anket ortalamasından yüksek puana sahip olmalarından dolayı, katılımcıların kendilerini geliştirme amacıyla kurumun sunduğu maddi olanaklardan yararlandıkları ($\bar{x} = 4,13$) ve bu olanakların öğrenme süreçlerini olumlu etkilediğini düşündükleri ($\bar{x} = 4,18$) ifade edilebilir. Diğer yandan, mevcut çalışma ortamlarının öğretim elemanlarının öğrenme isteklerini belirgin bir biçimde olumlu etkilemediği ($\bar{x} = 3,12$), kurumda üstlendikleri çeşitli görevlerin farklı alanlardaki öğrenmelerini belirgin biçimde sınırlamasa da bu konuda kararsız kalmaya yakın oldukları ($\bar{x} = 2,94$) söylenebilir. Ayrıca, katılımcıların sahip oldukları ders yüklerinin fazlalığının ($\bar{x} = 3,33$) ve akademik çalışmalarının yoğunluğunun ($\bar{x} = 3,38$), kendilerini geliştirme süreçlerini belirgin bir şekilde sınırlamasa da bu konuda kararsız kalmaya yakın oldukları belirtilebilir. Buna ek olarak anket ortalaması civarında puana sahip olduğu için öğretim elemanlarının, kurum yönetiminin destekleyici tutumunun, öğrenme süreçleri üzerinde olumlu etki oluşturduğunu düşündükleri söylenebilir ($\bar{x} = 3,88$).

Öğrenmenin sosyal hayatta devam etmesi bağlamında, anket ortalamasından yüksek puana sahip olmalarından dolayı, katılımcıların insanlarla olan etkileşimlerinden yeni bilgiler edindikleri ($\bar{x} = 4,43$) ve yeni bilgiler edinmek için yerine göre başkalarıyla işbirliği yaptıkları ($\bar{x} = 4,18$) anlaşılmaktadır. Bunun yanında katılımcıların, çevrelerindeki insanlara faydalı olmak ($\bar{x} = 4,17$) ve onlara olumlu model olmak ($\bar{x} = 3,91$) için yeni bilgi ve beceriler edindiği belirtilebilir. Diğer yandan katılımcıların, sosyal çevrelerinin kendilerini öğrenmeye teşvik etme durumu konusunda ($\bar{x} = 3,69$) belirttikleri olumlu görüşlere ilişkin ortalama puanın, anket ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Ayrıca öğretim elemanlarının, yaşadıkları toplumun sahip olduğu yaşamboyu öğrenme kültürünün, belirgin bir şekilde kendilerini geliştirmelerini kolaylaştırdığını düşünmedikleri ve bu konuda kararsız kalmaya yakın oldukları ifade edilebilir ($\bar{x} = 3,27$). Bununla birlikte katılımcılar, sahip oldukları ailevi sorumlulukların, yaşamboyu öğrenme sürecinde kendilerini sınırlayıcı olduğuna ilişkin görüş belirtse de söz konusu görüşlerin ortalamasının, anket ortalaması altında kaldığı anlaşılmaktadır.

Bireyin maddi ve manevi durumunun öğrenme süreci üzerindeki etkisi bağlamında, anket ortalamasından yüksek puana sahip olmalarından dolayı, katılımcıların sahip oldukları olumlu ruh halinin, öğrenmelerini kolaylaştırdığı ($\bar{x} = 4,33$), bunun aksi olarak da karşılaşılan manevi sorunların öğrenme isteğini olumsuz etkilediği ($\bar{x} = 3,75$) söylenebilir. Diğer yandan katılımcılar, maddi sorunların farklı öğrenme olanaklarından yararlanma durumlarını sınırladığı konusunda görüş belirtse de ($\bar{x} = 3,14$), söz konusu görüşün ortalama puanın, anket ortalamasının üzerinde olmadığı ifade edilebilir. Devletin yaşamboyu öğrenme konusundaki faaliyetleri bağlamında katılımcılar, devletin yaşamboyu öğrenme politikalarının öğrenme istekleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu düşünmelerine rağmen, fakat söz konusu görüşe ilişkin puanın, anket ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

Çalışmanın 5. araştırma sorusu doğrultusunda eğitim fakültesinde faaliyet gösteren katılımcılara, araştırmanın nitel boyutunda öğretim elemanları tarafından gerçekleştirildiği belirlenen yaşamboyu öğrenme etkinliği çeşitlerinin isimleri sunulmuş ve söz konusu etkinlikleri kendi katılım sıklıklarına göre 1'den (en sık katılım) 6'ya (en seyrek katılım) doğru sıralamaları istenmiştir. Katılımcıların her bir etkinliğe verdiği puanların toplamı ve aritmetik ortalaması hesaplandıktan sonra, elde edilen değerler

küçükten büyüğe doğru sıralanmıştır. Böylece öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme kapsamında katıldıkları etkinliklere ilişkin tercihleri belirlenmiştir. Ulaşılan sonuçlar Tablo 36’da sunulmuştur.

Tablo 36

Öğretim Elemanlarının Katıldıkları Etkinliklerin Sıralaması

Sıra No	Etkinlik Türü	Puan	$\bar{x}$
1	Bilimsel Etkinlik	575	2,50
2	Eğitmenlik Etkinliği	681	2,96
3	Spor Etkinliği	852	3,70
4	Sosyal Etkinlik	855	3,72
5	İdari Etkinlik	906	3,94
6	Kişisel Gelişim Etkinliği	924	4,02

Tablo 36’da, araştırmanın katılımcılarının yaşamboyu öğrenme sürecinde öncelikli olarak bilimsel etkinliklere dâhil oldukları görülmektedir. Bu kapsamda, katılımcıların alanlarıyla ilgili olarak kendilerini geliştirmek amacıyla kongrelere, seminerlere ve çalıştaylara katılmakta olduğu ve bilimsel yayınlar hazırladıkları söylenebilir. Katılımcıların, bir diğer sık katıldığı etkinliğin ise eğitmenlik etkinlikleri olduğu anlaşılmaktadır. Eğitmenlik etkinlikleri kapsamında öğretim elemanlarının, öğrencilerine ders ya da seminer verme faaliyetleri kapsamında kendilerini geliştirme fırsatına sahip oldukları ifade edilebilir. Diğer yandan katılımcıların, sırasıyla üçüncü ve dördüncü öncelikli olarak spor etkinliklerine ve sosyal etkinliklere katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu etkinlikler dâhilinde öğretim elemanlarının, spor faaliyetlerine katılarak bedensel gelişimlerini desteklemeye çalıştıkları ve sosyal ortamlarda diğer insanlardan öğrenerek yeni deneyimler edinme gayretinde oldukları söylenebilir. Diğer yandan öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme kapsamında en az dâhil oldukları etkinliklerin, kişisel gelişim etkinlikleri olduğu görülmektedir. Buradan, öğretim elemanlarının kişisel gelişim amacıyla düzenlenen kurslardan, eğitimlerden ve seminerlerden faydalanarak, kendilerini geliştirmeye çalıştıkları, fakat söz konusu etkinliğin diğer etkinliklere kıyasla en son tercih sırasında yer aldığı söylenebilir. Çalışmaya dâhil olan akademisyenlerin, yaşamboyu öğrenme kapsamında beşinci sırada katıldıkları etkinliklerin idari etkinlikler olduğu anlaşılmaktadır. Bu etkinlikler

kapsamında, ğretim elemanlarının faaliyet gösterdikleri kurumlarda danışmanlık, koordinatörlük ve idarecilik gibi görevler üstlenerek, kendilerini bu doğrultuda geliştirmeye çabaladıkları belirtilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörleri belirlemek üzere, Anadolu Üniversitesi'nin 17 fakültesinde faaliyet gösteren 65 katılımcıdan, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve yazılı görüşme formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Toplanan verilerin içerik analizi ile analiz edilmesi sonucunda temalar, alt temalar ve kodlara ulaşılmıştır. Söz konusu kodlamalara dayalı olarak bir anket formu geliştirilmiş ve bu form kullanılarak, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde faaliyet gösteren öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bölümde, araştırmanın amacına yönelik ulaşılan sonuçlar, araştırma soruları doğrultusunda alanyazın ile tartışılıp; uygulamaya, kurumlara ve araştırmaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Kapsamında Katıldıkları Etkinlikler, Bu Etkinliklere Katılımda Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada, 17 fakülteden toplanan nitel veriler kapsamında, öğretim elemanlarının mesleki, sosyal ve kişisel gelişim bağlamında çeşitli etkinliklere katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu etkinlikler arasında, katılımcıların en çok mesleki etkinliklere dâhil oldukları ifade edilebilir. Mesleki etkinlikler kapsamında öğretim elemanlarının, akademik bilgilerini arttırmaya çabaladıkları, eğitimlik becerilerini geliştirmeye çalıştıkları ve kurum içinde aldıkları görevler sayesinde, yöneticilik niteliklerini yükseltmeye gayret ettikleri belirtilebilir. Söz konusu mesleki etkinlikler arasında ise katılımcıların ağırlıklı olarak bilimsel etkinliklere katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu durumun nedeninin, mevcut akademik sistemin öğretim elemanlarını mesleki gelişim temelinde teşvik etmesinden ve desteklemesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Mesleki gelişim haricinde öğretim elemanları, kişisel gelişimlerini sağlamak için çeşitli faaliyetlere katıldıkları belirtilebilir. Bu etkinlikler kapsamında katılımcıların, yüklendikleri sorumlulukların doğurduğu ihtiyaçlar doğrultusunda veya ilgi duydukları

konularda bilgi ve beceriler edinip, kendilerini geliştirmeye çalıştıkları ifade edilebilir. Ayrıca öğretim elemanlarının, bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu olanaklardan ve medyadan yararlanarak farklı konularda öğrenmeler gerçekleştirip, gündemi takip ettikleri söylenebilir. Gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler ve yazılı görüşme formları ile toplanan veriler ışığında, öğretim elemanlarının kişisel gelişim etkinliklerine katılma nedenlerinin, sosyal hayatta hem akademisyen hem de bir birey üstlendikleri rolleri daha iyi gerçekleştirebilmek, güncel olanı takip etmek ve dolaylı olarak mesleki gelişimlerini desteklemek olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların sosyal etkinlikler kapsamında farklı faaliyetlere katıldıkları görülmektedir. Bu kapsamda öğretim elemanlarının, ağırlık olarak kültürel ve sanatsal faaliyetler gerçekleştirdikleri ifade edilebilir. Diğer yandan, sosyal etkinlikler kapsamında spor etkinliklerine ve sivil toplum çalışmalarına katılımın en az paya sahip olduğu belirtilebilir. Bu durumun nedeninin, sosyal etkinliklere katılımın öğretim elemanlarının kendi istek ve tercihlerine bırakılması, bu konuda kendilerine destek ve teşvik sunulmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda, mevcut akademik sistemde öğretim elemanlarına sunulan gelişim desteklerinin bilimsel gelişim odaklı oluşturulmasının; akademik yükseltmelerde kişisel ve sosyal gelişim etkinliklerine katılıma ilişkin herhangi bir kriter olmamasının, akademisyenleri bilimsel gelişime teşvik ettiği, diğer gelişim etkinliklerine katılımın ise öğretim elemanlarının kendi inisiyatiflerine ve çabalarına bırakıldığı ifade edilebilir. Söz konusu durumun, yaşamboyu öğrenmenin ilk defa resmi olarak gündeme getirildiği 1970'li yıllardaki mesleki gelişim odaklı bakış açısına paralellik göstermekte olduğu; fakat günümüzün, bireyin bütünsel gelişimini temel alan yaşamboyu öğrenme anlayışına kıyasla dar bir kapsamla sınırlı kaldığı belirtilebilir. Buradan, mevcut akademik sistemin sunduğu olanakların ve sahip olduğu kriterlerin, bilimsel gelişimi sağlamaya yardımcı olsa bile, öğretim elemanlarının toplumla bütünleşmesi ve hayattan daha tatminli hale gelmesi amacıyla destek sunabilmesi konusunda yetersiz kaldığı ifade edilebilir.

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, yaşamboyu öğrenme kapsamında kendilerini geliştirme faaliyetleri dâhilinde, sınırlayıcı ya da engel teşkil edici çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar, söz konusu sorunların kişisel, mesleki, kurumsal, toplumsal, teknolojik, bürokratik, akademik

sistemin yapısı ve olanak yetersizliği kapsamında çeşitlilik göstermekte olduğunu belirtmişlerdir. Buradan, çalışmaya katılan öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusunda yaşadıkları sorunların hem bireysel hem de çevresel etkenlerden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Çalışmanın katılımcıları, yaşadıkları kişisel sorunların, zamanı etkili yönetememekten, yaşamboyu öğrenme konusunda bazı bireysel özelliklerin yetersizliğinden ve evli olma durumunun getirdiği sorumlulukların sınırlayıcı olmasından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Alanyazında, öğrenme süreçlerinde çeşitli bireysel özelliklerin etkili olduğu dile getirilmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların da sorun yaşadıklarını ifade ettikleri bireysel faktörler olan planlı çalışmanın ve zamanı etkili yönetebilmenin öğrenmede önemli olduğu (Loyens, Magda ve Rikers, 2008); sahip olunan öğrenme motivasyonunun, öğrenmeye yönelik sabrın, iletişim yeteneğinin, bilgi okuryazarlığı becerilerinin ve kendini eleştirel gözle değerlendirip yeterli görmemenin, öğrenmeleri yönlendirdiği belirtilebilir (Albitz, 2007; Crow, 2006; Çubukçu, 2011; European Commission, 2002; Ward, 2006). Bunlar haricinde çalışmanın katılımcıları, kendilerini geliştirmede eyleme geçme konusunda sıkıntı yaşayabildiklerini, yeni bilgiler öğrenme konusunda bazen kendilerinde yeterli enerji bulamadıklarını ve sağlık problemleri yaşamalarının öğrenme süreçlerini olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Diğer yandan katılımcılar, bazı öğretim elemanlarının, kendilerini geliştirme sürecini ulaştıkları akademik unvanla sınırlayabildiklerini dile getirmişler ve mesleğe has bir sorununun gündeme gelmesini sağlamışlardır.

Öğretim elemanları, sahip oldukları ailevi sorumluluklarının öğrenme süreçlerini engelleyebildiğine ilişkin görüşler belirtmişlerdir. Bu duruma paralel olarak Gouthro (2005), yetişkin bireylerin evli olmalarıyla ilgili olarak üstlendikleri sorumlulukların, kendilerini geliştirme konusunda sınırlandırıcı olabildiğini ifade etmiştir. Buna ilaveten, araştırmanın katılımcısı olan iki akademisyenin, bazı öğretim elemanlarının eşlerinin olumsuz tutumları sebebiyle bilimsel etkinliklere katılamadıkları konusundaki belirtileri, alanyazın açısından önem taşımaktadır. Söz konusu ailevi sorumlulukların bireyi sınırlamasının nedenlerinin, sahip olunan eksik zaman yönetimi becerileri, ailevi sorumlulukları etkili yönetememe ve bireylerin kültürel özellikleri gibi çeşitli faktörlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Diğer yandan araştırmanın katılımcıları, söz konusu sorunların çözümüne yönelik olarak zaman yönetimi becerilerinin

geliştirilmesi, bu doğrultuda akademik alanla hobileri birleştirilerek zaman tasarrufu sağlanması, öğretim elemanlarına iş-yaşam dengesini kurmaları konusunda destek sunulması, önceliklere göre çalışılması, planlı ve programlı olunması önerilerini dile getirmişlerdir.

Araştırmanın katılımcıları, mesleki gelişim kapsamında akademik ve eğitsel anlamda sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu doğrultuda öğretim elemanları, lisansüstü eğitim süreçlerinde aldıkları derslerden bir akademik ürün çıkartamamalarının, bilimsel çalışma yapmaları konusunda ekstra zaman ve çaba harcamalarına neden olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, nitelikli eleman sayısının azlığından dolayı, kurum içinde yürütmek zorunda oldukları ders ve iş yüklerinin fazlaştığını, bunun yanında, kurumsal işleyişle ilgili üstlendikleri görevlerin, yaşamboyu öğrenme sürecinde kendilerini sınırladığını ifade etmişlerdir. Bu belirtilere paralel olarak Clapper (2010), bireylerin sosyal hayatlarında yürütmek zorunda oldukları iş yoğunluğunun fazla olmasının, kendilerini geliştirme konusunda sınırlayıcı olabildiğini belirtmiştir. Söz konusu sorunların çözümüne yönelik olarak bazı katılımcılar, lisansüstü eğitimleri sırasında aldıkları derslerden akademik ürünler çıkartılmasının zorunlu kılınması, öğrencilerin lisansüstü eğitime özendirilerek akademik personel sayısının artırılarak iş bölümünün kolaylaştırılması, öğretim elemanlarının araştırma yapan ve eğitim hizmeti sunan olmak üzere iki gruba ayrılması önerilerinde bulunmuşlardır. Diğer yandan katılımcılar, farklı alanlarda yürütmeye çalıştıkları etkinliklere meslek odaklı yaklaştıklarını, söz konusu etkinlikleri gerçekleştirirken boşa zaman geçiriyormuş hissine kapıldıklarını ve bu hissin kendilerini sınırladığını ifade etmişlerdir. Bu durumun nedenleri olarak, akademisyenlik mesleğinde sürekli gelişmenin ve öğrenmenin esas olması, söz konusu meslekte yürütülen faaliyetlerin iş saatleri ile sınırlı olmayıp, bir yaşam biçimi haline geldiği ve yerine göre bireylerin özel hayatından fedakârlık etmesini gerekli kılan bir nitelik taşımasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Öğretim elemanları, faaliyet gösterdikleri kurumdaki diğer akademisyenlerin yaşamboyu öğrenmeye yönelik eksik zihniyetlerinin ve olumsuz örnek teşkil etmelerinin, kendilerini olumsuz olarak etkilediğini ifade etmişlerdir. Konu ile ilgili olarak Stewart (2009), bireyin çevresinde olumlu rol model olacak kişilerin bulunmasının, yaşamboyu öğrenmeye katılımı olumlu etkilediğini belirtmiştir. Buradan

yola çıkararak, öğretim elemanlarının içinde buldukları çalışma ortamlarında yaşamboyu öğrenme konusunda iyi model olacak meslektaşlara ihtiyaç duydukları söylenebilir. Bunun haricinde katılımcılar, akademide öğretim elemanları arasında yaşanan kuşak çatışmasının iletişimde sorun yarattığını ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede kendilerini sınırlayıcı olabildiğini ifade etmişlerdir. Söz konusu bulgunun, alanyazın açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Buna ilaveten genç öğretim elemanları, diğer akademisyenlerin kendilerine yönelik beklentilerinin ve akademik ortamın birey üzerine yüklediği kaygıların psikolojik olarak bir baskı oluşturduğunu ve bu durumun kendilerini geliştirme sürecinde olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Söz konusu bulgunun, yürütülen görev konusunda çevrenin yüksek beklenti içinde olmasının, stres oluşturarak, bireyi olumsuz etkilediği (Durna, 2006) görüşüyle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir.

Araştırmanın katılımcıları, faaliyet gösterilen üniversitenin bulunduğu şehrin imkânların yetersiz olmasının, ihtiyaç duyulan eğitimleri bulamamalarının, bulunan eğitimlerde öğreticilerin yeterli niteliklerde olmamalarının, kendilerini geliştirme konusunda sınırlılık oluşturduğunu belirtmiştir. Bu duruma paralel olarak Wolflin (1999), öğrenme konusunda uygun çevresel olanakların bulunmamasının, bireylerin kendini geliştirmesi sürecinde sorun teşkil edeceğini ifade etmiştir. Söz konusu sorunun nedenlerinin, çevresel olanakların kısıtlı olmasından ve öğretim elemanlarına yönelik eğitim faaliyetlerinin, onların ihtiyaçları ve düzeyleri dikkate alınmadan planlanmış olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Katılımcılar, söz konusu sorununa çözüm için akademisyenlere yönelik ihtiyaç duyulan öğretim amaçlı organizasyonlarının sayılarının artırılması ve yaşamboyu öğrenme kapsamında düzenlenen faaliyetlerin daha sistemli ve kurumsallaşmış bir hale getirilmesi önerilerini dile getirmişlerdir. Diğer yandan çalışmanın katılımcıları, toplumun yaşamboyu öğrenme konusunda eksik bakış açısının ve kültürünün kendilerini sınırlayabildiğini ve yerine göre engelleyici nitelikte bir baskı oluşturduğunu belirtmiştir. Bu duruma benzer olarak Cedefop (2003), yaşamboyu öğrenme anlayışının toplumdan topluma farklılık gösterdiğini ve bu durumun, bireyi olumlu ya da olumsuz etkileyebildiğini belirtmiştir. Söz konusu sorunun nedenin, toplumda yaşamboyu öğrenme kültürünün yerleşik olmamasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın katılımcıları arasında bazı öğretim elemanları, akademik sistemin yapısıyla ilgili karşılaştıkları sorunlar kapsamında, akademik hayatta tek tiplilik yaşandığını, genç akademisyenlerin kendilerinden beklenen yaşantı tarzına uymaları gerektiğini ve bu durumun yaratıcılığı sınırlayıcı bir etki oluşturduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretim elemanları, akademide demokratik anlayış eksikliğinin bireylerin yaratıcılığını sınırlayabildiğini de ifade etmişlerdir. Söz konusu duruma yönelik olarak Martin (2004), günümüzde yaşamboyu öğrenme anlayışının bireysel farklılıklara saygı, demokrasi ve düşünce özgürlüğü temelinde şekillendiğini belirtmiştir. Buradan, demokratik anlayış konusunda yaşanan yetersizliklerin, yaşamboyu öğrenme düşüncesinin güçlendirilmesi önünde engel teşkil ettiği söylenebilir. Diğer yandan, araştırmaya katılan öğretim elemanları, mevcut akademik sistem içerisinde üniversitenin toplumdaki kopuk olduğunu ve bu durumun akademisyenlerin toplumu, toplumun da akademisyenleri anlayamamasına neden olduğunu belirtmişlerdir. Yaşamboyu öğrenmenin yaşanılan toplumdaki ve onun dinamiklerinden bağımsız olamayacağı düşünüldüğünde (Van Weert, 2005; Warren, 2004), mevcut akademik sistemin üniversite toplum etkileşimini destekleme ve güçlendirme konusunda yeterli olmamasının, yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaşmasını yavaşlattığı düşünülmektedir. Ayrıca katılımcılar, akademik sistemin öğretim elemanlarını sadece bilimsel gelişim alanında desteklediğini, sahip olunan maaş ve özlük haklarının yetersizliğinin, kendilerini geliştirme konusunda maddi ve manevi olarak sınırlayabildiğini; çalışma saatlerinin esnek olmamasının, kendilerini farklı alanlarda geliştirme konusunda rahat hareket edebilmelerini engellediğini ifade etmişlerdir. Konu ile ilgili olarak Jarvis (2009), çevresel faktörlerin yeterlilik ve nitelik düzeylerinin, yetişkinlerin öğrenme süreçlerini olumlu ya da olumsuz etkileyebildiğini belirtmiştir. Buradan, çevresel faktörlerin yetersizliği konusunda, öğretim elemanlarının yaşadıkları maddi ve manevi sorunların, akademik sistemin ve ülke ekonomisinin kısıtlılıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Katılımcılar, bu sorunların çözümüne yönelik olarak, araştırma görevlileri başta olmak üzere, öğretim elemanlarının özlük haklarının güçlendirilmesi, faaliyet gösterilen kurumdaki çalışma saatlerinin daha esnek olması, kurumlar ve bölümler arasında geçişlerin kolaylaştırılması, öğretim elemanlarına yönelik alan dışındaki eğitim etkinliklerine resmi olarak destek sunulması ve kurum

tarafından sunulan olanaklardan ne kadar yararlanıldığına dair ciddi bir denetim mekanizmasının kurulması önerilerinde bulunmuşlardır.

Araştırmanın katılımcıları, bilgi iletişim teknolojilerini kullanma konusunda ve internet üzerinden ihtiyaç duyulan doğru bilgiye ulaşma konusunda yaşadıkları sıkıntıların, kendilerini yaşamboyu öğrenme konusunda sınırladığını ifade etmişlerdir. Günümüzde bilgi iletişim teknolojilerinin hayatımızın her alanında kendine yer edindiği düşünüldüğünde, söz konusu teknolojileri öğrenme amaçları doğrultusunda etkili bir biçimde kullanmaya yönelik teknoloji okuryazarlığı becerilerine ve bu teknolojiler üzerinden ihtiyaç duyulan bilgiye ulaşım, bireyin amaçları doğrultusunda kullanılmasına yönelik bilgi okuryazarlığı becerilerinin, yaşamboyu öğrenen olabilmek için her birey tarafından edinilmesi gerekmektedir (Diker Coşkun, Kızılkaya Cumaoglu ve Seçkin, 2013; Gürdal, 2000; Hammer, 2013; Laal, 2013b; Stasane, 2008). Buradan, öğretim elemanlarının teknoloji okuryazarlığı ve bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda eksiklikleri olabileceği düşünülmektedir. Söz konusu sorunların çözümüne yönelik olarak katılımcılar, internetteki içeriklere erişim konusunda sınırlamaların olmaması, internette sunulan enformasyonun daha düzenli bir yapıda olması, kurumdaki internet alt yapılarının iyileştirilmesi konularında önerilerde bulunmuştur. Diğer yandan çalışmanın katılımcısı olan bazı öğretim elemanları, ihtiyaç duydukları bilimsel kaynakların temin edilmesi konusunda bazen sıkıntılar yaşadıklarını, proje faaliyetleri yürütürken bürokratik engellerle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu sorunun, kurumlardaki mevcut bürokratik yapıdan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenmenin Önemi ve Tanımlanmasına Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenmenin akademisyenler için önemli olduğuna inandıkları ve söz konusu önemi kişisel, mesleki ve sosyal-toplumsal açılardan dile getirdikleri söylenebilir. Bu kapsamda, çalışmaya dâhil olan akademisyenler, yaşamboyu öğrenmenin kişisel gelişim açısından kendileri için zorunluluk taşıyan bir yaşam biçimi olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, alanyazındaki belirtilere paralel olarak, yaşamboyu öğrenme sürecinin bireylerin kişisel gelişiminin sağlanması açısından önemli olduğunu (Kirby ve ark., 2010), eleştirel bakış açısıyla hareket edip (Scales, 2008), hayatın hızlı değişimine ayak

uydurarak, her alanda görülen değişimi takip etmek ve kendilerini güncellemek için gerekli olduğunu (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012) ifade etmişlerdir.

Katılımcılar yaşamboyu öğrenmenin mesleki açıdan önemini hem akademik hem de eğitsel anlamda nitelendirmişlerdir. Buna göre öğretim elemanları, bilimle uğraştıkları için mesleğin doğası gereği yaşamboyu öğrenmenin önem taşıdığını düşünmektedir. Ayrıca konu alanlarındaki yeni gelişmeler karşısında sahip olunan akademik bilgileri yenileyip, mesleki öz güvenlerini devam ettirme; söz konusu öz güven doğrultusunda nitelikli yayınlar yaparak bilimde öncü olup, ülkenin bilimsel alanda rekabet gücünün artmasına katkıda bulunmak için yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Diğer yandan öğretim elemanları, öğrenci yetiştirme görevi üstlendikleri için öğretmenlik görevini daha iyi bir şekilde yerine getirebilme, öğrencilere rehber ve iyi bir model olma, değişen öğrenci jenerasyonuna uyum sağlayabilme konularında yaşamboyu öğrenmenin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu belirtilere paralel olarak, Yavuz Konokman ve Yanpar Yelken (2014), öğretim elemanlarının sürekli öğrenme çabası içinde olduklarını ve yaşamboyu öğrenme yeterliliklerine sahip olmayı bir gereksinim olarak gördüklerini ifade etmiştir.

Araştırmanın katılımcıları, öğretim elemanlarının topluma ve sosyal çevresine karşı sorumluluk taşıdığından yola çıkarak, toplumu daha iyi anlayabilme ve toplum tarafından daha iyi anlaşılabilme, çevrelerine ve topluma faydalı olma, hem çevrelerine hem de topluma olumlu model olma amacıyla kendilerini sürekli geliştirmelerinin gerekli olduğunu ve bu nedenle yaşamboyu öğrenmenin akademisyenler için önem taşıdığını belirtmişlerdir. Buradan, katılımcıların söz konusu görüşlerinin, üniversitelerin toplumsal sorumluluklara ve rollere sahip olduğu (Soran, Akkoyunlu ve Kavak, 2006) düşüncesiyle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir.

Katılımcıların verdikleri yanıtların frekansları göz önüne alındığında, yaşamboyu öğrenmenin önemini ağırlıklı olarak mesleki gelişim temelinde ifade ettikleri, sonrasında ise sırayla kişisel ve sosyal-toplumsal açıdan yaşamboyu öğrenmeyi önemli gördükleri belirtilebilir. Bu durumun nedeninin, mevcut akademik sistemde öğretim elemanlarına mesleki gelişim odaklı teşvikler yapılmasının ve üniversite-toplum ilişkilerinin yeterince güçlendirilememiş olmasının, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye yönelik bakış açılarını etkilemesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, yaşamboyu öğrenmeyi farklı açılardan tanımlamışlardır. Söz konusu tanımlamalara bakıldığında, bireylerin hayatları boyunca sürekli öğrenmeleri düşüncesine ilişkin tanımların ön plana çıktığı görülmektedir. Ayrıca katılımcılar, alanyazına paralel olarak, yaşamboyu öğrenmeyi öğrenme özgürlüğüne sahip olarak (Tuschling ve Engemann, 2006), zamandan ve mekândan bağımsız bir şekilde (Biesta, 2011), formal, informal ve non-formal öğrenme süreçleri kapsamında (Selvi, 2011), tüm insanların kendilerini geliştirmesi (AGE, 2014) çerçevesinde tanımlamalarda bulunmuşlardır. Bunlara ilaveten öğretim elemanları, yaşamboyu öğrenmeyi daha özele indirgeyerek, kişisel gelişim, mesleki gelişim, sosyal gelişim, kültürel gelişim ve akademik gelişimi sağlamaya yönelik öğrenme faaliyetleri bağlamında tanımlamalar yapmışlardır. Söz konusu ifadelerin, yaşamboyu öğrenmenin bireyin mesleki gelişim de dâhil olmak üzere, kişisel, sosyal, kültürel, bedensel gelişimlerini doğrultusunda kendilerini geliştirmeleri düşünceleriyle örtüştüğü ifade edilebilir (Jarvis, 2007; Laal, 2013a; Morgan-Klein ve Osborne, 2007; Preece, 2009). Diğer yandan bazı katılımcılar, yaşamboyu öğrenmeyi topluma yararlı olmak ve toplumsal sistem içinde tutunmak amacıyla bireyin kendisini geliştirmesi kapsamında tanımlamışlardır.

Yapılan tanımların frekansları da göz önüne alındığında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeyi genel anlamda herkesi içine alan ve hayat boyu süren bir süreç olarak ifade ettikleri, özel de ise ağırlıklı olarak bireye dönük faydaları açısından tanımladıkları anlaşılmakta olup; sosyal ve toplumsal getirilere yönelik tanımlamaların nispeten daha az dile getirildiği belirtilebilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, katılımcıların yaşamboyu öğrenmeye yönelik dile getirdikleri tanımların genel eğiliminin, yaşamboyu öğrenmenin önemine yönelik düşüncelerinin genel eğilimine paralel olduğu söylenebilir. Bu durumun nedenin, yaşamboyu öğrenme anlayışının ülkemizde bireyin mesleki gelişimi temelinde hayat boyu devam eden bir gelişim süreci olarak algılanması ve söz konusu süreçte sosyal-toplumsal faydalara yönelik vurgunun geri planda kalmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Özelliklerini Etkileyen Faktörler Hakkındaki Düşüncelerine Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın katılımcılarının, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecinde bireysel ve çevresel faktörlerin etkili olduğunu düşündükleri söylenebilir. Katılımcılar, yaşamboyu öğrenmede bireysel faktörler kapsamında, alanyazındaki belirtilere paralel olarak, bireyin kişisel, ekonomik, mesleki ve kültürel özelliklerinin etkili olduğunu ifade etmişlerdir (Çubukçu, 2011; Figel, 2007; Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012; Tan ve Morris, 2006; Walters ve Watters, 2001). Bu bağlamda öğretim elemanları, bireylerin kendilerini yeterli görmeyip farklı alanlarda sürekli öğrenme çabası göstermelerinin, öğrenme konusunda hedeflerinin, bilgi okuryazarlığı becerilerinin, bilgi iletişim teknolojileri kullanma yeterliliklerinin, eleştirel bakış açılarının, zaman yönetimi becerilerinin, kendini tanımlarının, ön bilgiye sahip olmalarının, öz eleştiri ve öz değerlendirme gibi bilişsel yeterliklerinin yaşamboyu öğrenmede önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Bu belirtilere benzer olarak alanyazında, öğrenmeye yönelik hevesli olmanın, öğrenme amacıyla bilgi iletişim teknolojilerini aktif olarak kullanabilmenin, ulaşılan bilgileri eleştirel olarak değerlendirebilmenin ve öz düzenleme becerilerine sahip olmanın, bireylerin kendilerini geliştirme süreçlerinde etkili olduğu ifade edilmektedir (Adams, 2007; Cornford, 2002; Crowther, 2004; Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012; Koç, 2007; Nyiri, 1997). Ayrıca öğretim elemanları, vizyon sahibi olmalarının yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili bir faktör olduğuna dikkat çekmiştir.

Katılımcılar, duyuşsal özellikler bağlamında, öğrenme isteğinin ve güdüsünün, öğrenmeye yönelik motivasyonun, öğrenme konusunda öz güvenin, öğrenme merakının, öğrenmeye açık olmanın, öğrenme ihtiyacı hissetmenin, öğrenmede sebat göstermenin, çok yönlü gelişime isteğinin, disiplinli ve çalışkan olmanın, kendini gerçekleştirme ihtiyacının, yaşamboyu öğrenmeye yönelik farkındalığının ve yaşamboyu öğrenmeye yönelik olumlu algısının söz konusu süreçte etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Söz konusu belirtilerin, bireylerin öğrenmeye yönelik güdeleri, merakı, öz güveni, olumlu tutumları ile sebat göstermelerinin ve kendilerini gerçekleştirme ihtiyaçlarının öğrenmede etkili faktörler olduğuna yönelik bulgu ve görüşlerle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir (Bryce, 2006; European Commission, 2006a; Köymen, 2002; Nyiri, 1997; Schunk ve Pintrich, 2002; Slavin, 1994). Bunların yanında katılımcılar, alanyazındaki

belirtimlere benzer olarak, bireylerin hoşgörölü olmalarının, farklı fikirlere, eleştiriye ve işbirliğine açıklık düzeylerinin kendilerini geliştirme sürecinde önemli olduğunu ifade etmişlerdir (Biesta, 2011; Çubukçu, 2011; Jarvis, 2008; Martin, 2004). Ayrıca öğretim elemanları, hırslı olmanın, mesleki anlamda sorumluluk duygusuna sahip olmanın, mesleğini sevmenin, bilim insanı olarak öz saygıya sahip olmanın ve mesleki tükenmişlik düzeyinin, monotonluktan kurtulma isteğinin, çevredeki fırsatların farkında olmanın ve yeni kültürleri tanıma isteğinin, bireyi öğrenmeye sevk eden etmenlerden olduğunu nitelendirmişlerdir. Bununla birlikte katılımcılar, öğrenme için diğer uğraşlarından fedakârlık etme isteğinin ve etik bilincine sahip olmanın (Figel, 2007; Köğce ve ark., 2014) önemli olduğuna dikkat çekip, alanyazında nispeten daha az dile getirilen düşünceleri vurgulamışlardır.

Araştırmanın katılımcıları yaşamboyu öğrenmede, farklı insanlardan öğrenmeyi, ufkunu genişletmeyi ve çevre edinmeyi kolaylaştırdığı için bireylerin sosyal özellikleri kapsamında iletişim kurma becerilerinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğretim elemanları, kendini geliştirme sürecinin maddi imkânlardan bağımsız düşünülemediğini dile getirip, bireyin yeterli düzeyde ekonomik imkâna ve maaşa sahip olmasının önemini ifade etmişlerdir. Buna ilaveten katılımcılar, maddi getiri sağlayacak bilimsel çalışmalar yürütme isteğinin, öğrenme ve kendilerini geliştirme süreçlerini destekleyeceğini de dile getirmişlerdir. Söz konusu belirtiler doğrultusunda alanyazında, bireyin sosyal becerilerinin ve sahip olduğu maddi olanakların, kendilerini geliştirme durumlarını yönlendirebilen faktörler oldukları vurgulanmaktadır (Dong, 2004; Figel, 2007; Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012). Diğer yandan katılımcılar, bireylerin mutlu ve geleceğe yönelik umutlu olmalarını sağlayacağı için olumlu ve sağlıklı psikolojik özelliklere sahip olmanın gerekli olduğuna dikkat çekmişler ve öğrenme süreçlerinin bireyin psikolojisinden etkilendiğini gündeme getirmişlerdir.

Çalışma dâhilindeki katılımcılar, öğretim elemanlarının akademisyenlik mesleğine yönelik bakış açılarının önemli olduğunu, söz konusu mesleğin memurluk olarak ya da bir unvana erişmek için yapılan bir iş olarak görülmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, öğretim elemanlarının esas amaçlarının bir unvan elde etmek olması durumunda, hedeflerine ulaştıktan sonra kendilerini geliştirmekten vazgeçebileceğini ifade etmişlerdir. Diğer yandan katılımcılar, öğretim elemanlarının akademide yükselme isteklerinin, kendilerini geliştirmelerini destekleyici bir etken

olabileceğini de dile getirmişlerdir. Söz konusu belirtilerin, yaşamboyu öğrenme sürecinde öğretim elemanlarına özgü etkenleri niteliği ve alanyazın açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Çalışmanın katılımcısı olan öğretim elemanları, alanlarında yetkin olmanın, akademisyenleri kendilerini geliştirmelerini teşvik edici bir faktör olduğunu ifade etmişlerdir. Bu ifadenin, alanyazında bireyin mesleğinde sahip olduğu deneyim ve yetkinlik durumunun, kendisini geliştirmeyi destekleyici bir etken olduğunu (Knapper ve Cropley, 2000; Rotwell ve Kazanas, 1998) görüşüyle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir. Bunun haricinde katılımcılar, akademisyenlerin iş ortamında olumlu ilişkiler kurmasının, hem diğer akademisyenlerden yeni bilgiler öğrenmeye olanak tanıyacağını hem de disiplinler arası çalışmalar gerçekleştirmesinde destekleyici olacağını belirtmişlerdir. Söz konusu belirtilerin, yaşamboyu öğrenmede sosyal becerilerin önemli olduğu görüşünü destekler nitelikte olduğu söylenebilir (Endrawes, 2010; European Commission, 2006b; Yasukawa, 2009). Diğer yandan çalışmanın katılımcıları, alanyazına paralel olarak, öğretim elemanlarının yabancı dil yeterlik düzeylerinin (Adams, 2007; Çubukçu, 2011; European Commission, 2002; Scales, 2008) ve derslerini güncelleme ihtiyaçlarının kendilerini geliştirme sürecini desteklediğini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın katılımcıları, alanyazındaki belirtilere paralel olarak, öğretim elemanlarının yetiştiği kültürün ve geçmiş eğitim hayatının niteliğinin yaşamboyu öğrenmede aktif katılımcı olması konusunda etkili olduğunu vurgulamışlardır (ELLI, 2010; European Commission, 2007; Holmes, 2002; Phoenix, 2002). Ayrıca katılımcıların, bireylerin dini inançlarının da yaşamboyu öğrenmede olumlu ya da olumsuz etkisi olabileceğine yönelik görüşler belirtmelerinin, alanyazın açısından ender bir bulgu olduğu düşünülmektedir.

Yaşamboyu öğrenmede etkili olan bireysel faktörlere yönelik olarak verilen yanıtların frekansları da göz önünde bulundurulduğunda, katılımcıların ağırlıklı olarak kişisel özellikler bağlamında açıklamalar yaptığı söylenebilir. Bu kapsamda katılımcılar, sırayla bireylerin duyuşsal ve bilişsel özelliklerine yönelik faktörlerin etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer yandan öğretim elemanlarının, bireylerin sosyal ve psikolojik özelliklerine yönelik belirtilerinin nispeten daha az olduğu anlaşılmaktadır. Kişisel özellikler haricinde öğretim elemanları, ağırlıklı olarak bireylerin mesleki

özelliklerine yönelik faktörlerin etkili olduğunu dile getirdikleri görülmektedir. Buna karşın, kültürel ve ekonomik faktörlere yönelik görüşlerin frekansının düşük olduğu söylenebilir.

Katılımcıların, yaşamboyu öğrenmede etkili olan faktörleri ağırlıklı olarak bireylerin duyuşsal ve bilişsel özellikleri ile mesleki özellikleri kapsamında açıklamalarının çeşitli nedenleri olduğu düşünülmektedir. Söz konusu nedenlerden birinin, yaşamboyu öğrenmede kişinin kendi öğrenme sorumluluğunu üstlenmesiyle birlikte, bilişsel ve duyuşsal özelliklerin önem kazanmasından kaynaklı olduğu ifade edilebilir. Ayrıca, bu durumun diğer bir nedeninin ise ülkemizde yaşamboyu öğrenme anlayışının mesleki gelişim odaklı olması sonucu, sosyal, psikolojik ve kültürel etkenlerin nispeten geri planda değerlendirilmesinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Araştırmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenmede çevresel faktörler kapsamında, akademik sistemin yapısının, çalışılan kurumun, faaliyet gösterilen bilim dalının, ailenin, çevrenin, toplumun, maddi olanakların, devlet yönetiminin, bilgi iletişim teknolojilerinin ve medyanın etkili olduğunu belirtmişlerdir. Akademik sistemin yapısı bağlamında bazı katılımcılar, akademisyenliğin gelişmeye zorlayıcı yapısının, öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmeye sevk ettiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, akademisyen değişim programlarının öğretim elemanları için farklı üniversitelerdeki meslektaşlarıyla çalışma fırsatı vermesi ve farklı kültürleri tanıma olanağı sunduğunu ve söz konusu programların yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu bulguların alanyazın açısından önemli belirtiler olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın katılımcıları, faaliyet gösterilen kurumun niteliğinin, kurum yönetiminin, çalışma ortamının, öğrencilerin, iş arkadaşlarının ve hocaların niteliklerinin, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecine aktif katılımını etkileyen faktörler olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda öğretim elemanları, kurumun öğretim elemanlarına sunduğu olanakların, maddi desteğin, kurumda oluşturulmuş olan çalışma kültürünün, kurumun yaşamboyu öğrenmeye verdiği önemin ve bu doğrultuda bilinç uyandırmasının, kurumda gelişim olanaklarına yönelik oryantasyon hizmetlerinin sunulmasının, yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, yaşamboyu öğrenme konusunda kurum yönetiminin bakış açısının, desteğinin, sunulan olanaklardan yararlanılma durumlarının denetiminin

ve yaptırımlarının, öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmesi üzerinde etkili faktörler olduğunu dile getirmişlerdir. Bunun haricinde öğretim elemanları, çalışma ortamının yaşamboyu öğrenme kültürüne sahip olmasının, ortamın fiziksel olanaklarının, iş arkadaşlarının kendilerini geliştirme eğilimlerinin, bağlı olunan bölüm, anabilim dalı ve dekanlıkların yaşamboyu öğrenme konusundaki bilinç düzeylerinin öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecine katılımı konusunda etkili faktörler olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, alanyazına benzer olarak, çalışma ortamında karşılaşılan olumsuz insan ilişkilerinin ve mobbing'in öğretim elemanlarını olumsuz etkileyebileceğini (Aksu ve Güneri, 2011; Cogenli ve Barlı, 2013; Şenol ve ark., 2015), söz konusu durumun bireyin kendilerini geliştirme isteklerini azaltabileceğini ifade etmişlerdir.

Çalışmada yer alan akademisyenler, öğretim elemanlarının yeni nesil öğrencilere uyum sağlama girişimlerinin, öğrencilerle etkileşimlerinin ve öğrencilerin derslerle ilgili olmalarının kendilerini geliştirme sürecinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Buna ilaveten öğretim elemanları, çalışılan bölümdeki hocaların destek ve teşviklerinin, rehberlik yapmalarının, iyi model olmalarının ve danışman hocaların niteliğinin, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecine etkin katılımını sağlayan faktörler olduğunu dile getirmişlerdir. Söz konusu bulgunun, hocaların öğrenme ve kendini geliştirme konusunda olumlu model olmalarının, öğrencileri de bu doğrultuda teşvik edeceği (Jarman, Mcaleese ve Mcconnell, 1997; Lunenberg, Korthagen ve Swennen, 2007; Steward, 2009) ve yaşamboyu öğrenen olmalarını destekleyeceği görüşüyle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir. Diğer yandan çalışmanın katılımcıları, yetişkinlerin kurduğu sosyal ilişkiler kapsamında çevrelerinden etkilenebileceği görüşüne paralel olarak (Jarvis, 2012), faaliyet gösterilen kurumdaki iş arkadaşlarının, diğer kurumlardaki meslektaşlarının yürüttükleri bilimsel faaliyetlerin, kendilerini geliştirme ve bilimsel yayın hazırlama konusunda motive ettiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın katılımcıları arasından bazı öğretim elemanları, faaliyet gösterdikleri bilim alanlarına özgü değişim hızının yüksek olmasının, kendilerini mesleki anlamda gelişmeye ve sahip oldukları bilgileri daha hızlı olarak güncellemeye sevk ettiğini belirtmişlerdir. Buradan, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecine katılımlarında, faaliyet gösterdikleri bilim alanının has değişim özelliklerinin

de etkili bir faktör olduğu söylenebilir. Söz konusu bulgunun alanyazın açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın katılımcıları, bireylerin yetiştikleri aile ortamının ve yetiştirme şekillerinin, onları öğrenmeye daha açık kılabilirdiğini belirtmiş, ayrıca ebeveyn desteğinin yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulguya benzer olarak alanyazında, bireylerin dünyaya geldiklerinde ilk eğitimlerini aile ortamında aldıkları ve bu nedenle sahip olunan ailenin niteliğinin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Bruce, 2011; Hendrick, 2015; Knoche, Cline ve Marvin, 2012). Bununla birlikte öğretim elemanları, seçilen eşin niteliğinin, bireyin yaşamboyu öğrenme sürecinde önemli ve etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun haricinde katılımcılar, bireyin sosyal çevresinin yaşamboyu öğrenme konusunda bilinç düzeyinin ve çevrenin öğrenme konusunda sunduğu fırsatların niteliğinin, yaşamboyu öğrenme sürecinde kendilerini geliştirmeleri üzerinde etkili faktörlerden olduğunu belirtmişlerdir. Buna ilaveten öğretim elemanları, toplumun kültürel özelliklerinin, toplum üzerinde etkili olan popüler kültürün, toplumda mevcut olan demokratik anlayışın, toplumun yaşamboyu öğrenme farkındalığının, toplumun yaşamboyu öğrenmeye yönelik algısının ve toplumun akademisyenden beklentilerinin, akademisyenlerin yaşamboyu öğrenme süreci üzerinde etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Söz konusu belirtilere benzer olarak, alanyazında bireylerin yaşadıkları çevre ve toplum içinde var oldukları ve bu faktörlerden etkilendikleri nitelendirilmektedir (Edwards, 1997; Jarvis, 2012; Medel-Añonuevo, Ohsako ve Mauch, 2001).

Araştırma dâhilindeki öğretim elemanları, dünyadaki ekonomik durum konusunda yaşanan olumsuzlukların, yaşamboyu öğrenme amacıyla uluslararası olanakların sunulmasını sıkıntıya soktuğunu ve bu durumun yaşamboyu öğrenmede sınırlayıcı bir etki oluşturacağını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, ülkenin ekonomik şartlarına bağlı olarak öğretim elemanlarının maddi kaygılar taşımasının, yaşamboyu öğrenen olmalarında olumsuz bir etken oluşturacağını ifade etmişlerdir. Söz konusu bulguların, yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaştırılmasının ve bu doğrultuda faaliyetler yapılmasının, beraberinde ekonomik etkenleri gündeme getirdiği (Falch ve Oosterbeek, 2011; Strain, 1998; Toprak ve Erdoğan, 2012) düşüncesiyle paralel olduğu söylenebilir.

Ekonomik durumdan hareketle çalışmanın katılımcıları, yaşamboyu öğrenme konusunda devlet yönetiminin alacağı kararların önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kapsamda katılımcılar, devletin toplumu teşvik etmesine yönelik mekanizmalarının geliştirilmesinin, bilgi toplumunu oluşturmada gerekli olduğunu; yaşamboyu öğrenme anlayışının toplumda yaygınlaştırılması konusunda toplumun gerçeklerine uygun stratejiler geliştirilerek, toplumun talepleri ve ihtiyaçları doğrultusunda devlet politikaları hazırlanmasının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, öğrenen toplumun inşa edilmesi yolunda, oluşturulan yaşamboyu öğrenme politikalarının sürekliliğinin sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Söz konusu ifadeler, yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaşması amacıyla, devletlerin politikalar geliştirmesi (Gibb ve Walker, 2011; Lynch, 2008; Thompson, 2008) görüşüyle paralellik taşıdığı belirtilebilir.

Araştırmanın katılımcıları, bilgi iletişim teknolojilerinin istenilen bilgiye ulaşmayı, ulaşılan bilginin paylaşılmasını ve yayılmasını kolaylaştırdığını belirtip, söz konusu teknolojilerin kullanımının yaşamboyu öğrenmede etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, akademik çalışmalarını gerçekleştirmede bilgi iletişim teknolojilerinden faydalandıklarını ve bu teknolojilerin bilimsel yönden kendilerini geliştirmede kolaylık sağladığını dile getirmişlerdir. Diğer yandan katılımcılar, yaşamboyu öğrenme sürecinde bilgi iletişim teknolojilerinin nasıl kullanılacağına ilişkin bilinç eksikliğinin ve bu teknolojilerin kullanımı sayesinde hızla artan bilgi miktarının, insanları yeni bilgi üretebilme konusunda umutsuzluğa sevk edebileceğini belirtmişlerdir. Bu bulgularla paralel olarak alanyazında, bilgi iletişim teknolojilerinin üretilen bilginin büyük kitlelere ulaştırılmasını sağladığı, her yaştan bireyin çeşitli konularda öğrenerek kendini geliştirmesine olanak tanıdığı ve günümüzde bireylerin söz konusu teknolojileri kullanma yeterliliğine sahip olmaları gerektiği ifade edilmektedir (D. Dinevski ve Kokol, 2005; European Commission, 2007; Gorard, Selwyn ve Madden, 2003; Koper, 2004; Laal, 2013b).

Bilgi iletişim teknolojilerine ilaveten katılımcılar, kitle iletişim araçlarının ve medyanın büyük kitlelere ulaşabilme özellikleri sayesinde toplum üzerinde bir etkiye sahip olduğunu vurgulamışlardır. Bu bağlamda katılımcılar, söz konusu araçların uygun bir şekilde kullanımının toplumda yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaştırılmasını destekleyeceğini belirtmişlerdir. Söz konusu bulguya benzer olarak alanyazında,

medyanın toplum üzerinde kültürleyici etkisi olduğunu, söz konusu etkinin eğitsel amaçlarla kullanılarak, yaşamboyu öğrenme anlayışının ve bilincinin topluma benimsetilmesinin sağlanabileceği ifade edilmektedir (Falk ve Dierking, 2012; Flew, 2002; Hamilton, 2002; Kokhanova, 2012; Varavarn, 2010). Diğer yandan katılımcılar, medyanın bir ideolojinin ekseninde hareket etmesiyle ya da niteliksiz içerikler sunmasının, insanların gözünde araştırmanın, öğrenmenin gereksiz hale gelmesine neden olabileceğini ve bu durumun yaşamboyu öğrenen bir toplum oluşturulmasını olumsuz etkileyeceğini belirtmişlerdir.

Yaşamboyu öğrenmede etkili olan çevresel faktörlere yönelik olarak verilen yanıtların frekansları da göz önünde bulundurulduğunda, katılımcıların ağırlıklı olarak çalışılan kurum bağlamında açıklamalar yaptığı söylenebilir. Bu kapsamda, katılımcıların düşüncelerinin özellikle kurumun ve çalışma ortamının niteliği üzerine odaklandığı belirtilebilir. Bu durumun nedeninin, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenmeye mesleki gelişim odaklı yaklaşmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca katılımcılar, toplum, akademik sistemin yapısı, bilgi iletişim teknolojileri, çevre ve ailenin söz konusu süreçte etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer yandan medya, devlet yönetimi ve maddi olanaklara yönelik görüşlerin frekanslarının nispeten daha düşük olduğu görülmektedir. Buna ilaveten, öğretim elemanlarının faaliyet gösterdikleri bilim alanının değişim hızının, yaşamboyu öğrenme sürecinde etkili olduğuna ilişkin belirtileri, alanyazın açısından önemli bir bulgu olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusunda hem bireysel hem de çevresel faktörlerin etkili olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Söz konusu bulgunun, yetişkinlerin öğrenme süreçlerinde hem bireysel hem de çevresel faktörlerin etkili olduğunu ifade eden (Jarvis, 2009) Jarvis'in öğrenme süreci modelinin belirtileri ile aynı doğrultuda olduğu söylenebilir.

Gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları, Anadolu Üniversitesi bağlamı göz önüne alınarak değerlendirildiğinde, kurumun sunduğu geniş maddi olanakların, akademik gelişim kapsamında düzenlenen kurs ve seminerlerin, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecini desteklemede önemli ve faydalı olduğu belirtilebilir. Diğer yandan, katılımcıların yaşamboyu öğrenme konusunda karşılaştığı sorunlar göz önüne alındığında, kurum tarafından öğretim elemanlarına sunulan söz konusu maddi olanakların ve gelişim etkinliklerinin kurum içinde yaşamboyu öğrenme anlayışı

oluşturmada tek başına yeterli olmadığı söylenebilir. Söz konusu durumun nedeni olarak, araştırma sonuçlarında görüldüğü üzere, yaşamboyu öğrenme süreci birçok faktörden etkilenen çok boyutlu bir yapı sergilemesine karşın, bu yapı tam olarak anlaşılmadığından konu ile ilgili kurum içinde yapılan faaliyetlerin eksik veya yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Nitekim araştırmanın gerçekleştirildiği bağlamda yer alan katılımcıların, yaşamboyu öğrenme kapsamında gerçekleştirdikleri etkinliklerin, yaşamboyu öğrenme kavramının önemine ve tanımlanmasına yönelik belirtilerinin çoğunlukla mesleki gelişim temelinde şekillenmesinin söz konusu eksikliğe işaret ettiği söylenebilir. Buradan Anadolu Üniversitesi'nde mevcut yaşamboyu öğrenme anlayışının ağırlıklı olarak mesleki gelişim kapsamında olduğu ve öğretim elemanlarının konuyla ilgili mevcut bilinç düzeylerinin, bütünsel gelişimi sağlama doğrultusunda geliştirilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Eğitim Fakültesinde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Anketi Puanlarına Yönelik Sonuçlar

Eğitim fakültesi öğretim elemanlarına uygulanan ankete ilişkin puanlar incelendiğinde, katılımcıların anketten aldıkları puanların ortalamasının 5'li likert düzeninde orta noktanın üzerinde olduğu görülmektedir. Buradan katılımcıların, yaşamboyu öğrenme düzeylerinin çok fazla yüksek olmadığı ve konu ile ilgili eksik kalan yönlerinin mevcut olduğu söylenebilir. Bu duruma benzer olarak Köğce ve ark. (2014), öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusunda güçlü duyarlılık taşıdıklarını fakat 21. yüzyıl öğrenen standartları konusunda kapsamlı bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir.

Araştırmanın katılımcısı olan eğitim fakültesi öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme kapsamında öncelikli olarak bilimsel ve öğretmenlik etkinliklerine katıldıkları; spor etkinlikleri, sosyal etkinlikler ve kültürel etkinlikler alanında kendilerini geliştirme tercihlerinin daha geri planda kaldığı görülmektedir. Söz konusu bulgunun, araştırmanın nitel boyutunda yer alan öğretim elemanlarının belirtilerleriyle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir. Bu durumun nedeninin, ülkemizde yaşamboyu öğrenme anlayışının mesleki gelişim odaklı algılanması ve bu anlayışa paralel olarak, bilimle ve öğrenci yetiştirmekle uğraşan öğretim elemanlarının, mesleki anlamda gelişimi ön planda tutmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmanın katılımcılarının, faaliyet gösterdikleri bölümlere ve anabilim dallarına göre anket puanı ortalamalarının farklılık taşıdığı görülmektedir. Bu bulguyla aynı doğrultuda olmak üzere Gencel (2013) ve Diker Coşkun (2009) üniversite öğrencilerin yaşamboyu öğrenme eğilimlerinin ve yaşamboyu öğrenme yeterliliklerine sahip olma düzeylerinin, öğrenim gördükleri fakültelere ve bölümlere göre farklılık gösterdiğini ifade etmişlerdir. Bu araştırmada, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme anketi puanlarının faaliyet gösterdikleri bölüm ve anabilim dallarına göre farklılık göstermesinin nedeninin, hem öğrenmeye yönelik tutum, motivasyon, farkındalık gibi bireysel faktörlerden hem de faaliyet gösterilen bilim dalının değişim hızı ve çalışma ortamının niteliği kapsamında çevresel faktörlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla birlikte, söz konusu durumun nedenlerinin detaylı olarak incelendiği araştırmalar yapılmasının, konu ile ilgili daha kapsamlı bir bakış açısı sunacağı söylenebilir.

Araştırmada, kadın katılımcılarının anket puanı ortalamasının erkek katılımcılardan biraz daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Söz konusu bulguya benzer olarak alanyazında, kadınların yaşamboyu öğrenmeye yönelik eğilimlerinin ve olumlu tutumlarının, erkeklerden daha yüksek olduğuna ilişkin araştırma sonuçları ve belirtiler mevcuttur (Diker Coşkun ve Demirel, 2012; Gencel, 2013; Jenkins, 2006; Kılıç, 2014). Diğer yandan yapılan araştırmalarda, Avrupa genelinde bazı ülkelerinde yaşamboyu öğrenmeye katılımı cinsiyete göre farklılık olduğu, bazılarında ise fark görülmediği ifade edilmektedir (Chlon-Dominczak ve Lis, 2013). Buna ilaveten Boeren (2011), yetişkin eğitime katılımı cinsiyete göre güçlü bir fark olmadığını, cinsiyete göre üstlenilen roller doğrultusunda öğrenme ihtiyaçlarının farklılaşabildiğini belirtmiştir. Bu belirtiler temelinde, yaşamboyu öğrenmede cinsiyetin etkisinin daha detaylı incelendiği araştırmalar yapılmasının, konu ile ilgili daha kapsamlı bir bakış açısı sunacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın katılımcılarının yaş düzeylerinin, kıdem yıllarının ve akademik unvanlarının ilerlemesine paralel olarak, yaşamboyu öğrenme anketinden aldıkları puanların genel olarak yükseldiği belirlenmiştir. Bireyin sahip olduğu deneyim ve yetkinlik durumunun, kendisini geliştirmeyi destekleyici bir etken olduğunu (Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012; Knapper ve Cropley, 2000; Rotwell ve Kazanas, 1998) göz önüne alındığında, söz konusu bulgunun alanyazın ile aynı doğrultuda olduğu ifade

edilebilir. Diğer yandan en yüksek kıdem ve akademik unvana sahip katılımcıların anket puanlarında, söz konusu genel yükseliş eğilimine ters olarak, bir miktar düşüş görüldüğü belirlenmiştir. Bu durumun nedeninin, araştırmanın nitel aşamasında yer alan katılımcıların belirttiği üzere, mesleki tükenmişlik veya öğrenme süreçlerini ulaşılan akademik unvan ile sınırlamak gibi etkenlerden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte söz konusu durumun nedenlerinin detaylı olarak incelendiği araştırmalar yapılmasının, konu ile ilgili daha kapsamlı bir bakış açısı sunacağı söylenebilir.

Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının anket maddelerine verdiği yanıtların ortalama puanlarının hem maddeler hem de etkili faktörler bazında farklılık taşıdığı görülmektedir. Bu kapsamda katılımcıların, yaşamboyu öğrenme konusunda etkili olan bireysel faktörlere yönelik maddelere ilişkin ortalama puanlarının nispeten daha yüksek olduğu söylenebilir. Buna göre öğretim elemanlarının, eksik olduklarını düşündükleri yönlerini geliştirmeye çalıştıkları, ilgilerini çeken konularda öğrenme çabasında buldukları, öğrenmede yeniliklere açık oldukları, sürekli öğrenme isteği duydukları, çağa uyum sağlamak için yeni bilgiler öğrenme eğiliminde oldukları, öğrenme sürecinde bilgi iletişim teknolojilerini kullandıkları ve medyadan yararlandıkları, geleceğe yönelik öğrenme hedefleri oluşturdukları, bu hedefler doğrultusunda öğrenme motivasyonlarını yüksek düzeyde tutmaya çalıştıkları ve sebat gösterdikleri ifade edilebilir.

Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenmede etkili olan çevresel faktörler kapsamında yer alan anket maddelerine ilişkin ortalama puanları, faktörlerin çeşidine göre farklılık göstermektedir. Bunun nedeninin, çevresel faktörlerin mevcudiyet durumunun ve niteliklerinin farklılık göstermesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda katılımcıların, mesleki faktörlere yönelik anket maddelerine verdikleri yanıtların ortalamasının nispeten yüksek olduğu söylenebilir. Buna göre öğretim elemanlarının, akademisyenliğin gelişmeyi gerektiren yapısının, kendilerini öğrenmeye sevk ettiği, mesleklerine olan sevgilerinin ve bilme katkı sağlama düşüncelerinin öğrenme isteklerini arttırdığı, yeni bilgiler öğrenerek kendilerini mesleki anlamda güncel tutmaya çalıştıkları, sundukları dersleri güncellemek için de yeni bilgi ve beceriler öğrenme gayreti sergilediği, bunun yanında, uzmanlık alanları haricinde farklı alanlarda da öğrenme çabası içinde oldukları ifade edilebilir. Diğer

yandan katılımcıların, kendilerini geliştirmeleri konusunda, akademide yükselme isteğinin öğrenmeye teşvik edici olması ve öğretim elemanı değişim programlarından yararlanma düzeylerine ilişkin ortalama puanların anket ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

Yaşamboyu öğrenmeye etki eden çevresel etmenler kapsamında eğitim fakültesi öğretim elemanlarının, faaliyet gösterilen kuruma ve çalışma ortamına ilişkin olan anket maddelerine verdikleri yanıtların ortalama puanlarının farklı düzeylerde olduğu görülmektedir. Bu kapsamda katılımcıların, kendilerini geliştirme amacıyla kurumun sunduğu maddi olanaklardan yararlandıkları, bu olanakların kendi öğrenme süreçlerini olumlu etkilediğine ilişkin puanlarının, anket ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. Diğer yandan, mevcut çalışma ortamlarının öğretim elemanlarının öğrenme isteklerini güçlü bir biçimde olumlu etkilemediği, kurumda üstlendikleri çeşitli görevlerin, ders yüklerinin fazlalığının ve akademik çalışmalarının yoğunluğunun farklı alanlardaki öğrenmelerini belirgin biçimde sınırlamasa da bu konuda kararsız kalmaya yakın oldukları söylenebilir. Bireylerin iş yoğunluğunun fazla olmasının, kendilerini geliştirme konusunda sınırlayıcı olabildiği (Clapper, 2010) göz önünde alındığında, bu durumun nedenin öğretim elemanlarının iş yüklerinin fazlalığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Buna ek olarak, anket ortalaması civarında puana sahip olduğu için öğretim elemanlarının, kurum yönetiminin destekleyici tutumunun, öğrenme süreçleri üzerinde olumlu etki oluşturduğunu düşündükleri ifade edilebilir.

Çalışmanın katılımcılarının, sosyal ilişkiler kapsamında gerçekleşen öğrenmelere ilişkin, anket maddelerine verdikleri yanıtların ortalama puanlarının farklı düzeylerde olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların, diğer insanlarla olan etkileşimlerinden yeni bilgiler edindikleri, yeni bilgiler edinmek için yerine göre başkalarıyla işbirliği yaptıkları, çevrelerindeki insanlara faydalı olmak ve onlara olumlu model olmak için yeni bilgi ve beceriler edindiklerine ilişkin puanların, anket ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. Diğer yandan öğretim elemanlarının, sosyal çevrelerinin kendilerini öğrenmeye teşvik etme durumuna ilişkin puanların anket ortalamasının altında olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bu duruma benzer olarak katılımcılar, yaşadıkları toplumun sahip olduğu yaşamboyu öğrenme kültürünün, belirgin bir şekilde kendilerini geliştirmelerini kolaylaştırdığını düşünmedikleri ve bu konuda kararsız kalmaya yakın oldukları ifade edilebilir. Çevre ve toplumun

özelliklerinin bireyi etkilediği (Jarvis, 2012; Medel-Añonuevo, Ohsako ve Mauch, 2001) göz önüne alındığında, bu durumun nedeninin, toplumun yaşamboyu öğrenme konusunda yeterli bilince sahip olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla birlikte öğretim elemanları, sahip oldukları ailevi sorumlulukların, yaşamboyu öğrenme sürecinde kendilerini sınırlayıcı olduğuna ilişkin görüş belirtse de söz konusu görüşlerin ortalamasının, anket ortalaması altında kaldığı anlaşılmaktadır. Evliliğin getirdiği sorumlulukların, bireylerin kendilerini geliştirme konusunda sınırlayıcı olduğu (Gouthro, 2005) göz önüne alındığında, bu durumun nedeninin, öğretim elemanlarının ailevi sorumlulukları ile kendilerini geliştirme sorumluluklarını, belirgin bir biçimde etkili yönetememelerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın katılımcılarının, bireyin maddi ve manevi durumunun öğrenme süreci üzerindeki etkisine ilişkin anket maddelerine verdikleri yanıtların ortalama puanlarının, anket ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların sahip oldukları olumlu ruh halinin öğrenmelerini kolaylaştırdığı, bunun aksi olarak da karşılaşılan manevi sorunların öğrenme isteğini olumsuz etkilediği söylenebilir. Diğer yandan öğretim elemanları, maddi sorunların farklı öğrenme olanaklarından yararlanma durumlarını sınırladığı konusunda görüş belirtse de söz konusu görüşün ortalama puanın anket ortalamasının üzerinde olmadığı belirtilebilir.

Devletin yaşamboyu öğrenme konusundaki faaliyetleri bağlamında katılımcılar, devletin yaşamboyu öğrenme politikalarının öğrenme istekleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu düşündükleri, fakat söz konusu görüşe ilişkin puanın, anket ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaşmasında devlet politikalarının önemli olduğu (Gibb ve Walker, 2011; Lynch, 2008) göz önüne alındığında, bu durumun nedeninin, katılımcılar tarafından yaşamboyu öğrenme konusunda mevcut politikaların yeterli görülmemesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Anket maddelerine verilen yanıtlar göz önüne alındığında, eğitim fakültesi öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme sürecinde daha aktif yer almaları için desteklenmeleri gerektiği, söz konusu desteğin de ağırlıklı olarak çevresel etmenler konusunda şekillenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu kapsamda akademisyenlerin, ders ve iş yükleri, maddi olanaklar, çalışma ortamlarının fiziksel ve sosyal nitelikleri, akademisyen değişim programlarından yararlanma ve ailevi sorumluluklarını yönetme konularında desteklenmeleri gerektiği söylenebilir. Ayrıca, söz konusu etkenlerin

kapsamlı olarak araştırılmasının, mevcut durumun niteliğinin arttırılmasını sağlayacak detaylı bulgulara ulaştıracağı düşünülmektedir. Diğer yandan öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme konusunda toplumun niteliğinin ve devletin politikalarının kendilerini belirgin bir biçimde desteklemediğini düşünmeleri hem araştırmacılar hem de politika yapıcılar açısından önemli bir bulgu olduğu söylenebilir. Araştırmanın sonuçları temelinde çeşitli öneriler geliştirilmiş ve bu bölümün sonunda sunulmuştur.

Öneriler

Bu bölümde, yapılan araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda çeşitli öneriler getirilmiştir. Söz konusu öneriler, uygulamaya, kurumlara ve yapılacak araştırmalara yönelik olarak, üç başlık altında toplanmış ve aşağıda sunulmuştur.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Çalışmanın ilk araştırma sorusu kapsamında, yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar dâhilinde katılımcıların, üniversitenin toplumdan kopuk olduğunu ve bu durumun akademisyenlerin toplumu anlamasında sınırlılık oluşturduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Söz konusu bulgu doğrultusunda, üniversitelerin toplumla daha güçlü bütünleşebilmelerini sağlamaya yönelik projeler geliştirilebilir. Bu projeler kapsamında toplumdaki bireylere bilimi sevdirmeye yönelik seminerler sunulabilir. Ayrıca, toplumun yaşam standartlarını yükseltmeye yönelik bilimsel projeler yapıp, halk ile bütünleşme hedeflenebilir. Bunlara ilaveten, öğretim elemanlarının yürüttüğü bilimsel çalışmalarda üniversite sınırlarından çıkıp, toplumun farklı kesimleri üzerinde araştırma yapmaya yönelik teşvikler sunulabilir.
- Çalışmanın üçüncü araştırma sorusu kapsamında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen çevresel faktörlere yönelik olarak katılımcıların, yaşamboyu öğrenme kültürünün toplum tarafından özümsemesinin, bireylerin yaşamboyu öğrenen olmalarında olumlu etki oluşturacağı yönünde görüşler dile getirdikleri belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, toplumda yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaştırılması konusunda, eğitim uzmanları, medya kurumları, sosyal toplum kuruluşları ve üniversiteler gibi konunun tüm paydaşlarının dâhil olduğu bir yapı içinde ülke çapında projeler geliştirilip, uygulanabilir. Söz konusu projelerde eğitim uzmanlarının rehberliğinde, toplumsal paydaşlarla birlikte hareket edilerek, halkın yaşamboyu öğrenme konusunda farkındalığı yükseltici ve bilinçlendirici eğitimler düzenlenebilir. Bu amaç doğrultusunda basılı ve görsel medya kurumları, yaşamboyu öğrenme anlayışının toplumda yaygınlaştırılması konusunda bilgilendirici ve özendirici yayınlar yapılabilir ve konu ile ilgili toplumsal bilinç düzeyi yükseltilebilir.

- Çalışmanın nitel aşamasında öğretim elemanları, yaşamboyu öğrenme konusunda iyi örnek olan bireylerin ön plana çıkarılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda, yaşamboyu öğrenme konusunda iyi örnek olan ve alanlarında başarılar elde eden kişilerin, medya kurumları aracılığıyla gündeme getirilerek, tüm topluma olumlu rol model olmaları sağlanabilir.
- Çalışmanın üçüncü araştırma sorusu kapsamında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen çevresel faktörlere yönelik olarak katılımcıların, yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaşması konusunda sistemli ve planlı devlet politikalarının olumlu etki oluşturacağına yönelik görüşler dile getirdiği belirlenmiştir. Söz konusu bulgu doğrultusunda devlet yönetimi, yaşamboyu öğrenme kapsamında hem toplum hem de akademisyenler için ulusal ve uluslararası ölçekte konu ile ilgili kurum ve kuruluşlarla ortaklıklar oluşturulmasını sağlayıp, yeni uygulamalara zemin hazırlanabilir.
- Çalışmanın üçüncü araştırma sorusu kapsamında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen çevresel faktörlere yönelik olarak, devlet yönetiminin geliştireceği yaşamboyu öğrenme stratejilerinin toplumda yaşamboyu öğrenme anlayışının yaygınlaştırılmasında etkili olacağına yönelik görüşler belirlenmiştir. Söz konusu bulgu doğrultusunda devlet yönetimi, konunun uzmanları ve paydaşlarıyla birlikte, toplumumuzun yapısına, ihtiyaçlarına ve gerçeklerine uygun ulusal yaşamboyu öğrenme stratejileri belirleyip, bu doğrultuda gerekli bütçe ve insan kaynaklarını tedarik edip, oluşturulacak bir eylem planı dâhilinde faaliyet gösterebilir. Bununla birlikte devlet yöneticilerinin, oluşturulan yaşamboyu öğrenme stratejilerinin, değişen hükümetlerden bağımsız olarak yürütülmesi ve uzun vadede sürekliliğinin sağlanması konusunda irade sergileyebilirler.

Kurumlara ve Anadolu Üniversitesi'ne Yönelik Öneriler

- Çalışmanın birinci ve beşinci araştırma sorusu kapsamında öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme konusunda ağırlıklı olarak mesleki etkinliklere katıldıkları belirlenmiştir. Ayrıca, çalışmanın ikinci araştırma sorusu kapsamında katılımcıların, yaşamboyu öğrenmenin önemini ağırlıklı olarak mesleki açıdan dile getirdikleri görülmüştür. Diğer yandan alanyazında, yaşamboyu öğrenmenin mesleki gelişim de dâhil olmak üzere, bireyin bütünsel gelişimini sağlamaya yönelik bir süreç olduğu

ifade edilmektedir. Araştırmanın ilgili bulguları ve alanyazındaki belirtiler birlikte göz önüne alındığında, yükseköğretim kurumlarında yaşamboyu öğrenmenin mesleki gelişimin ötesinde öğretim elemanlarının bütünsel gelişimini kapsadığı anlayışının yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyetler yapılabilir. Böylece öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusunda mevcut bilinçlerinin güçlendirilmesi sağlanabilir. Bu doğrultuda, Anadolu Üniversitesi bünyesinde konu alanı uzmanlarının öncülüğünde bilinç uyandıracak konferanslar ve seminerler düzenlenebilir; basılı ve görsel materyaller hazırlanarak, öğretim elemanlarına dağıtılabilir. Ayrıca yaşamboyu öğrenmeye yönelik bilincin yükseltilmesi ve öğretim elemanlarının bu konuda desteklenmesi için kurumların bünyesinde aktif olarak yer alacak, mevcut durumun ve ihtiyaçların tespitini yapıp, bir eylem planı oluşturarak faaliyette bulunacak yaşamboyu öğrenme birimleri kurulabilir. Söz konusu birimlerde yaşamboyu öğrenme, sosyoloji, psikoloji, eğitim yönetimi, ekonomi gibi alanlarda uzman olan öğretim elemanlarına görev verilebilir.

- Çalışmanın birinci araştırma sorusu kapsamında öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaştıkları bir takım sorunlar olduğu belirlenmiştir. Bu durumla ilgili olarak, Anadolu Üniversitesi'nde ve diğer yükseköğretim kurumlarında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecini olumsuz etkileyen faktörlerin kurum kapsamında mevcut olma düzeylerinin belirlenip, ortadan kaldırılmasına yönelik uygulamalar yapılabilir. Bu kapsamda, üniversite bünyesinde farklı fakülteleri temsil eden akademisyenlerden oluşan bir kurul oluşturulabilir ve söz konusu kurul bir önceki maddede kurum bünyesinde oluşturulması önerilen yaşamboyu öğrenme birimi ile koordineli çalışarak, mevcut sorunların derinlemesine incelenip, çözülmesine yönelik faaliyetler yürütebilir. Bunlara ek olarak araştırma sorusu kapsamında öğretim elemanlarının dile getirdiği sorunların çözümü için aşağıdaki öneriler göz önüne alınabilir:
  - Üniversitelerde var olan demokratik anlayışın ve çok sesliliğin güçlendirilmesi konusunda faaliyetler gerçekleştirilebilir.
  - Üniversitelerde, öğretim elemanlarının çalışma ortamlarında ihtiyaç duydukları maddi ve manevi olanakların tedarik edilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
  - Kurumların bilgi iletişim teknolojisi alt yapılarının güçlendirilmesi konusunda çalışmalar yapılabilir.

- Kurumlarda nitelikli eleman sayısı artırılarak, öğretim elemanlarının iş yükü fazlalıklarının azaltılması konusunda faaliyetler yapılabilir.
- Bilimsel araştırma projesi süreçlerinde, bürokratik zorlukların azaltılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilebilir.
- Kurumlar arası, kurum içindeki fakülteler arası ve fakülte içindeki anabilim dalları arası bilimsel etkileşimin artırılmasına yönelik faaliyetler yapılabilir.
- Öğretim elemanları, kurum içi ve kurumlar arasında hem kendi disiplinlerinde hem de disiplinler arası araştırmalar yapmaları için maddi ve manevi olarak teşvik edilip, özendirilebilir.
- Öğretim elemanlarının, hem yurtiçi hem de yurt dışı için akademisyen değişim programlarından yararlanmaları konusunda maddi ve manevi olarak teşvik edilmeleri sağlanabilir.
- Öğretim elemanları, yabancı dil yeterliklerini geliştirmeleri konusunda maddi ve manevi olarak desteklenebilir, ayrıca ikinci bir yabancı dil öğrenmeleri için teşvik edilebilir.
- Öğretim elemanlarının, bilgi okuryazarlığı ve teknoloji okuryazarlığı becerilerinin artırılmasına yönelik eğitsel çalışmalar yapılabilir.
- Öğretim elemanlarının zaman yönetimi becerilerinin geliştirilmesi ve iş-yaşam dengesi kurmaları konusunda destekleyici eğitimler verilebilir.
- Akademide genç ve yaşlı akademisyenler arasında olası kuşak çatışmalarını engellemek amacı ile destekleyici faaliyetler yürütülebilir.
- Öğretim elemanlarının sahip oldukları akademik kaygılara karşı, onları psikolojik anlamda destekleyecek faaliyetler yürütülebilir.
- Kurum içinde yaşamboyu öğrenme konusunda iyi örnek teşkil eden akademisyenlerin daha ön plana çıkarılarak, diğer akademisyenlere model olmaları sağlanabilir.
- Öğretim elemanlarının ailelerinin, yaşamboyu öğrenme sürecine katılmaları ve destek vermeleri amacı ile bilinçlendirici eğitsel uygulamalar yapılabilir.
- Öğretim elemanlarının, yaşamboyu öğrenme sürecine aktif katılımlarını destekleyecek nitelikte, özlük hakları karar alıcılar tarafından geliştirilebilir.
- Çalışmanın ilk araştırma sorusu kapsamında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecinde karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak, akademik sistemin

mesleki gelişim odaklı olduğuna yönelik görüşler belirlenmiştir. Diğer yandan alanyazında, yaşamboyu öğrenmenin mesleki gelişim de dâhil olmak üzere, bireyin bütünsel gelişimini sağlamaya yönelik bir süreç olduğu ifade edilmektedir. Araştırmanın ilgili bulgusu ve alanyazındaki belirtiler birlikte göz önüne alındığında, Anadolu Üniversitesi'nde ve diğer yükseköğretim kurumlarında, yaşamboyu öğrenme sürecinde öğretim elemanlarının tüm gelişim alanlarında kendilerini ilerletmeleri konusunda maddi ve manevi olarak kurumsal destekler sunulabilir. Bu doğrultuda kurum tarafından öğretim elemanlarının sanat, spor, sivil toplum çalışmaları ve kültürel etkinliklere katılmaları teşvik edilebilir. Ayrıca ilgi duydukları farklı alanlara yönelik düzenlenen kongre, sempozyum ve sergi faaliyetlerine katılmaları konusunda maddi destek sunulabilir. Buna ilaveten Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) akademik yükseltmelerde ve atamalarda öğretim elemanlarının bütünsel gelişimleri kapsamında farklı alanlardaki gelişimlerini ve faaliyetlerini içeren yeni kriterler belirleyerek uygulamaya koyabilir. Böylece akademisyenlerin kendilerini çok yönlü gelişmeleri teşvik edilebilir.

- Çalışmanın üçüncü araştırma sorusu kapsamında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen bireysel faktörlere yönelik olarak, etik bilincine sahip olmama durumunun, yaşamboyu öğrenme kapsamında mevcut imkânların verimsiz kullanılmasına neden olacağına yönelik görüşler belirlenmiştir. Söz konusu bulgu göz önüne alındığında, Anadolu Üniversitesi'nde ve diğer yükseköğretim kurumlarında, öğretim elemanlarının etik bilinçlerinin güçlendirilmesine yönelik eğitsel faaliyetler yapılabilir. Bu kapsamda üniversite yönetimi tarafından ciddi bir denetim mekanizması oluşturularak, öğretim elemanlarına kurum tarafından sunulan olanakların ne derece etkili kullanıldığı araştırılabilir. Söz konusu araştırmalar dâhilinde karşılaşılan sorunların nedenleri üniversite bünyesinde oluşturulacak olan yaşamboyu öğrenme biriminde yer alan uzmanlar tarafından araştırılarak, çözüm için planlamalar yürütülebilir. Ayrıca konu ile ilgili öğretim elemanlarının bilinç düzeyini yükseltmeye yönelik, kurum bünyesinde konferanslar düzenlenebilir. Bununla birlikte, özellikle genç akademisyenlere yönelik olarak, yaşamboyu öğrenme kapsamında kurumların sunduğu öğrenme olanaklarına ilişkin oryantasyon hizmetleri sunulup, bilgilendirilmeleri sağlanabilir.

- Çalışmanın dördüncü araştırma sorusu kapsamında, eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme anketi puanlarının cinsiyete, akademik unvana, faaliyet gösterdikleri bilim dallarına, yaş ve kıdem düzeylerine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Söz konusu farklılıklar göz önüne alındığında, Anadolu Üniversitesi'nde ve diğer yükseköğretim kurumlarında, yaşamboyu öğrenme sürecinde akademisyenlerin cinsiyetlerinin, akademik unvanlarının, faaliyet gösterdikleri bilim dallarının, yaş ve kıdem düzeylerinin ihtiyaçlarına uygun olarak özelleşmiş, yaşamboyu öğrenme destekleri sunulabilir. Bu kapsamda, öğretim elemanlarının ilgili değişkenler dâhilindeki öğrenme ihtiyaçları belirlenerek, bu ihtiyaçlar temelinde gerekli eğitimleri almaları için eğitsel olanaklar sağlanabilir. Ayrıca, üniversite tarafından her bir öğretim elemanına özel bir bütçe ayrılarak, söz konusu bütçeyi kendi gelişim ihtiyaçları doğrultusunda esnek bir biçimde kullanmaları sağlanabilir.

Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme hakkındaki görüşlerini ve yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlerin incelenmesine yönelik olarak, farklı üniversitelerde benzer araştırmalar yürütülebilir.
- Benzer araştırmalar farklı ülkelerdeki üniversitelerde gerçekleştirilip, ülkemizdeki öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusundaki mevcut durumları ile karşılaştırılabilir.
- Araştırmada oluşturulan anket, bir ölçek haline getirilerek, ülkemizdeki tüm üniversitelerden veri toplanabilir ve öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme konusunda mevcut durumları belirlenebilir.
- Araştırmada belirlenen ve öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlere yönelik farklı ölçekler geliştirilerek, söz konusu faktörler temelinde üniversitelerde durum tespiti yapılabilir.
- Öğretim elemanların yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlere yönelik geliştirilen ölçekler ile veri toplanıp, söz konusu faktörler arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik olarak istatistiksel modeller geliştirilebilir.

- Yaşamboyu öğrenme kapsamında öğretim elemanlarına kurum içinde sunulan eğitim etkinliklerinin niteliğinin yükseltilebilmesi konusunda eylem araştırmaları gerçekleştirilebilir.
- Toplumun yaşamboyu öğrenme anlayışının belirlenmesi ve bu anlayışın öğretim elemanları üzerindeki etkilerini belirlemeye yönelik disiplinler arası araştırmalar gerçekleştirilebilir.

EKLER

EK A - Etik Kurul İzin Belgesi

EK B - Yarı Yapılandırılmış Görüşme Onay Formu

EK C - Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

EK D - Yazılı Görüşme Çalışması Katılımcı Onay Formu

EK E - Yazılı Görüşme Formu

EK F - Yaşamboyu Öğrenme Anketi

EK G - Yaşamboyu Öğrenme Anketi Puan Ortalamasına İlişkin Histogram Grafiği

EK A - ETİK KURUL İZİN BELGESİ

Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : 22576088-050.99-64

Tarih : 17.06.2014

Konu: 17.06.2014 tarihli 4/4 sayılı etik kurul kararı hk

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 06.06.2014 tarih ve 878 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde Rektörlüğümüze gönderilen Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI'nın danışmanlığını yaptığı Doktora Programı öğrencisi Halil İbrahim Muazez HASESKİ'nin "Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Özelliklerini Etkileyen Faktörler" başlıklı doktora tezine ilişkin Üniversitemiz Etik Kurulu Kararı, yazınız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve uygulama dosyasının hazırlanmasında, ilgili kurumun, bulunması halinde Etik Kurulu Yönergesinin dikkate alınması konusunda gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Aydın AYBAR
Etik Kurul Başkanı
Rektör Yardımcısı

EKLER:

1. Etik Kurulu Kararı

- D. 2014
- Y. 41412
18.06.2014

K. Tarihi	18.06.2014
B. No.	Etik Kurul
P. No.	3322

Kayıt Tarihi: 10.06.2014

Protokol No: 12678

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ETİK KURULU KARARI

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Doktora Tezi
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Öğretim Elemanlarının Yaşamboyu Öğrenme Özelliklerini Etkileyen Faktörler
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI
TEZ YAZARI:	Halil İbrahim Muazez HASESKİ
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu

ETİK KURUL ÜYELERİ

İMZA/ TARİH

17.06.2014

Prof. Dr. Aydın AYBAR
Rektör Yardımcısı / Etik Kurul Başkanı

Prof. Dr. Ertuğrul YÖRÜKOĞULLARI
Fen Bil.(Fen Fak.)

Prof. Dr. Yusuf ÖZTÜRK
Sağlık Bil.(Ecz. Fak.)

Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI
Eğitim Bil.(Eğitim Fak.)

Prof. Sıdıka Sibel SEVİM
Güz. San.(Güz. San. Ens.)

Prof. Dr. Celil KOPARAL
Sos. Bil.(İkt. ve İd. Bil. Fak.)

EK B - YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME ONAY FORMU

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME KATILIMCI ONAY FORMU

Sayın Katılımcı,

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda yürütülen bir doktora tezi kapsamında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörleri belirlemeyi hedefleyen bir araştırma gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla siz öğretim elemanları ile görüşmeler yapılması planlanmaktadır.

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük ilkesine bağlıdır. Araştırmadan elde edilecek veriler gizli tutulacak ve sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacaktır. Sizinle yapılması planlanan bu görüşmede yaklaşık olarak 30 dakika sürecektir. Görüşmede size toplam 6 soru yöneltilenektir ve izniniz dâhilinde ses kaydı alınacaktır. Görüşme soruları incelemeniz için ekte verilmiştir.

Yukarıdaki metni okudum ve gerekli açıklamaları araştırmacıdan aldım. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Katılımcının:

Adı- Soyadı:

İmzası:

Tarih:

Araştırmacı: Arş. Gör. Halil İbrahim HASESKİ

Danışman: Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

Araştırmacının:

İletişim Adresi : Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi B Blok, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Ofis No : 238, Eskişehir / TÜRKİYE

Telefon : (0222) 335 0580 / 3468

EK C - YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

GÖRÜŞME SORULARI

Öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik görüşme soruları

1. Yaşamboyu öğrenme kavramını nasıl tanımlarsınız?
2. Yaşamboyu öğrenme amacıyla hangi faaliyetlere katılmaktasınız? Nedenleri ile açıklayabilir misiniz?
3. Sizce yaşamboyu öğrenme sürecinde öğretim elemanlarının karşılaştığı sorunlar var mı? Eğer var ise sorunların kaynakları sizce nelerdir? Sorunların çözümü için neler önerebilirsiniz?
4. Yaşamboyu öğrenmenin öğretim elemanları için önemini nasıl açıklarsınız?
5. Sizce öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarında hangi faktörler etkilidir? Nedenleri ile açıklayabilir misiniz?

EK D - YAZILI GÖRÜŞME ÇALIŞMASI KATILIMCI ONAY FORMU**YAZILI GÖRÜŞME ÇALIŞMASI KATILIMCI ONAY FORMU**

Sayın Katılımcı,

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda yürütülen bir doktora tezi kapsamında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörleri belirlemeyi hedefleyen bir araştırma gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla siz öğretim elemanlarının görüşlerine başvurulmak istenmiştir.

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük ilkesine bağlıdır. Araştırmadan elde edilecek veriler gizli tutulacak ve sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacaktır. Bu çalışmada düşünceleriniz doğrultusunda size yöneltilen açık uçlu soruları yanıtlamanız rica edilmektedir. Söz konusu sorular ekte yer almaktadır.

Yukarıdaki metni okudum ve gerekli açıklamaları araştırmacıdan aldım. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Katılımcının:

Adı- Soyadı:

İmzası:

Tarih:

Araştırmacı: Arş. Gör. Halil İbrahim HASESKİ
Danışman: Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

Araştırmacının,

İletişim Adresi : Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi B Blok, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Ofis No : 238, Eskişehir / TÜRKİYE

Telefon Numarası : (0222) 335 0580 / 3468

Cep Telefonu Numarası : (0537) 840 96 95

E-posta Adresi : himhaseski@anadolu.edu.tr

EK E - YAZILI GÖRÜŞME FORMU

Yazılı Görüşme Formu

Yaşamboyu öğrenme konusunda aşağıdaki soruları düşünceleriniz doğrultusunda yanıtlamanızı dilerim.

1. Sizde yaşamboyu öğrenme nasıl tanımlanır?

.....
 .....
 .....
 .....

2. Yaşamboyu öğrenmenin öğretim elemanları için önemini nasıl açıklayabilirsiniz?

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

3. Yaşamboyu öğrenme amacıyla hangi faaliyetlere katılmaktasınız? Nedenleri ile açıklayabilir misiniz?

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

4. Yaşamboyu öğrenme kapsamında gerçekleştirdiğiniz faaliyetlerde karşılaştığınız sorunlar var mı? Varsa bu sorunların kaynakları nelerdir? Bu sorunların çözümü için neler yapılabilir?

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

EK F - YAŞAMBOYU ÖĞRENME ANKETİ

Yaşamboyu Öğrenme Anketi

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda yürütülen bir doktora tezi kapsamında, öğretim elemanlarının yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörleri inceleyen bir araştırma planlanmıştır. Bu amaçla hazırlanan bu veri toplama aracının ilk bölümünde demografik bilgileri belirlemeye yönelik ifadeler yer almakta, ikinci bölümde ise yaşamboyu öğrenmede etkili olan faktörlere ilişkin görüşleriniz sorulmaktadır. Elde edilecek veriler gizli tutulacak ve yalnızca bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacaktır. Bu bağlamda aşağıdaki ifadelere kendinize en uygun yanıtları vererek yanıtlayınız.

Araştırmamıza katkılarınız için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Halil İbrahim HASESKİ

Prof. Dr. Ferhan ODABAŞI

Bölüm 1: Demografik Bilgiler

1. Bölümünüz:

- ( ) İlköğretim Bölümü ( ) Eğitim Bilimleri Bölümü
 ( ) Yabancı Diller Eğitimi Bölümü ( ) Özel Eğitim Bölümü
 ( ) Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ( ) Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

2. Anabilim dalmız : .....

3. Yaşınız : .....

4. Meslekteki kıdeminiz (yıl) : .....

5. Cinsiyetiniz: ( ) Erkek ( ) Kadın

6. Akademik Unvanınız :

- ( ) Profesör
 ( ) Doçent
 ( ) Yardımcı Doçent
 ( ) Araştırma Görevlisi

7. Aşağıda yer alan etkinlikleri katılım sıklığınıza göre en çoktan en aza doğru yanlarına 1'den 6'ya kadar bir sayı yazarak sıralayınız (1= En sık katıldığım etkinlik.....6= En az katıldığım etkinlik).

- ( ) Bilimsel etkinlikler (Kongre, seminer, çalıştay, makale yazma vb.)
 ( ) Öğitmenlik etkinlikleri (Ders verme, seminer verme vb.)
 ( ) İdari görevler (Danışmanlık, koordinatörlük vb.)
 ( ) Kişisel gelişim etkinlikleri (Dil kursu, bilgisayar kursu vb.)
 ( ) Sosyal etkinlikler (Doğa gezileri, kulüp etkinlikleri vb.)
 ( ) Spor etkinlikleri (Futbol, plates vb.)
 ( ) Diğer.....

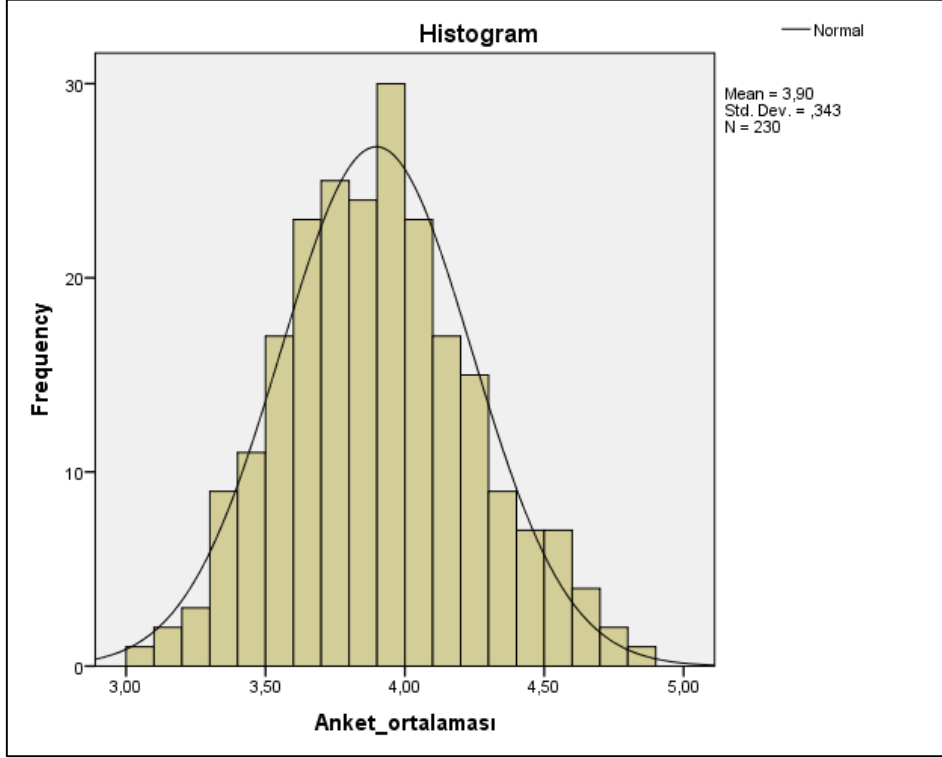
Bölüm 2: Yaşamboyu Öğrenmede Etkili Olan Faktörler

Bu bölümde yaşamboyu öğrenmeye ilişkin bazı ifadeler sunulmuştur. Her bir ifadeye ilişkin kendinize en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

Kendimi geliştirme sürecimde,		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	eksik olduğumu düşündüğüm yönlerimi geliştirmek için yeni bilgi ve beceriler edinirim.					
2	yeni bilgiler öğrenirken bilgi iletişim teknolojilerine gereksinim duymam.	5	4	2	2	1
3	geleceğe yönelik hangi konuları öğrenmem gerektiğine ilişkin hedefler belirlerim.					
4	öğrenme motivasyonum yüksektir.	5	4	2	2	1
5	ilgimi çeken konularda yeni bilgi ve beceriler edinirim.					
6	öğrenmede yeniliklere açığım.	5	4	2	2	1
7	yeni bilgi ve beceriler edinmek için başkalarıyla işbirliği yaparım.					
8	insanlarla olan etkileşimlerimden yeni bilgiler öğrenirim	5	4	2	2	1
9	akademik yükselme isteğim yeni bilgiler öğrenmeye teşvik eder					
10	akademik çalışmalarımın yoğunluğu farklı alanlardaki öğrenmelerimi sınırlar.	5	4	2	2	1
11	öğrenme hedeflerime ulaşmak için yılmadan çaba sarf ederim.					
12	maddi sorunlar, farklı öğrenme olanaklarından yararlanmamı sınırlar.	5	4	2	2	1
13	öğretim elemanı değişim programlarından yararlanmam.					
14	çalıştığım kurumun sunduğu olanaklardan (proje ödenekleri, konferans katılım destekleri vb.) yararlanırım.	5	4	2	2	1
15	çalışma ortamının dinamiği (çalışma temposu, insan ilişkileri vb.) öğrenme isteğimi olumsuz etkiler.					
16	öğrencilerle olan etkileşimim (öğrencilerin soruları, fikirleri vb.) beni öğrenmeye teşvik eder.	5	4	2	2	1
17	ders yükümün fazlalığı farklı alanlardaki öğrenmelerimi sınırlar.					
18	ailevi sorumluluklarım, farklı öğrenme olanaklarından yararlanmamı sınırlar.	5	4	2	2	1
19	sosyal çevrem beni öğrenmeye teşvik eder.					
20	toplumun yaşamboyu öğrenme kültürü, kendimi geliştirmemi kolaylaştırır.	5	4	2	2	1
21	öğrenme amacıyla medyadan (televizyon, radyo, gazete vb.) yararlanırım.					
22	sürekli öğrenme isteği duyarım.	5	4	2	2	1
23	sahip olduğum olumlu ruh hali öğrenme sürecimi kolaylaştırır.					
24	akademisyenliğin gelişmeyi gerektiren yapısı, beni öğrenmeye teşvik eder.	5	4	2	2	1
25	kurumda üstendiğim görevler (idari görevler, danışmanlık, koordinatörlük vb.) farklı alanlardaki öğrenmelerimi sınırlar.					
26	kurum yönetiminin destekleyici tutumu, öğrenme sürecimi hızlandırır.	5	4	2	2	1
27	zayıf olduğum noktalarda kendimi geliştirmek için öğrenme girişiminde bulunmam.					
28	kurumun sağladığı maddi destekler, öğrenme sürecimi olumlu etkiler.	5	4	2	2	1
29	devletin yaşamboyu öğrenme politikalarının (halk eğitim merkezleri, devlet destekli kurslar, seminerler vb.) öğrenme isteğim üzerinde olumlu etkisi yoktur.					
30	uzmanlık alanım dışındaki alanlarda da yeni bilgiler öğrenmeye çalışırım.	5	4	2	2	1
31	mesleğime olan sevgim öğrenme isteğimi artırır.					
32	karşılaştığım manevi sorunlar (olumsuz insan ilişkileri, mobbing vb.) öğrenme isteğimi azaltır.	5	4	2	2	1
33	bilime katkı sağlama düşüncesi öğrenme isteğimi artırır.					
34	yeni bilgi ve beceriler öğrenerek mesleki anlamda kendimi güncel tutarım.	5	4	2	2	1
35	çağa uyum sağlamak için yeni bilgi ve beceriler edinirim.					
36	yeni bilgiler öğrenmek zorunda kalmak beni tedirgin eder.	5	4	2	2	1
37	çevremdeki insanlara yararlı olmak için yeni bilgi ve beceriler edinirim.					
38	çevremdeki insanlara model olmak için yeni bilgi ve beceriler edinirim.	5	4	2	2	1
39	derslerimi güncellemek için yeni bilgi ve beceriler edinirim.					
40	ileriye dönük bir öğrenme planı yapmam.	5	4	2	2	1

EK G - YAŞAMBOYU ÖĞRENME ANKETİ PUAN ORTALAMASINA İLİŞKİN
HİSTOGRAM GRAFİĞİ

KAYNAKLAR

- Adams, D. N. (2007). Lifelong learning skills and attributes: The perceptions of Australian secondary school teachers. *Issues in Educational Research.*, 17, 1-12.
- AGE (2014). *Lifelong learning - A tool for all ages*. 24.07.2015 tarihinde http://www.age-platform.eu/images/stories/EN/AGE_leaflet_lifelong_learning.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Aggarwal, N. (2013). Faculty development in a flexible learning context. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 93, 1329-1332.
- Aksu, T. ve Güneri, B. (2011). Öğretim elemanlarının maruz kaldıkları yıldırma davranışlarının işe yabancılaşmaları üzerine etkisi. *e-International Journal of Educational Research*, 2(4), 28-43.
- Akyol, A. (1999). *Yaygın mesleki eğitim projesi hakkında proje kapsamındaki halk eğitimi merkezi yönetici ve öğretmenlerinin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akyüz, Y. (2012). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000 - M.S. 2012* (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Albitz, R. S. (2007). The what and who of Information literacy and critical thinking in higher education. *Libraries and the Academy*, 7(1).
- Anadolu Üniversitesi (2014). *Yaşamboyu öğrenme*. 10.10.2014 tarihinde <http://aof.mezun.anadolu.edu.tr/yboyuogrenme.htm> adresinden ulaşılmıştır.
- Arıkan, Z. (1999). Halkevlerinin kuruluşu ve tarihsel işlevi. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 6, 262-281.
- Aspin, D. N. ve Chapman, J. D. (2007). Lifelong learning : Concepts and conceptions. D. N. Aspin (Ed.), *Philosophical perspectives on lifelong learning* içinde (s. 19-38). The Netherlands: Springer.
- Banks, C. H. (2002). *A descriptive analysis of the perceived effectiveness of Virginia Tech's Faculty Development Institute*. Yayınlanmamış doktora tezi, Virginia Technology University.
- Biçerli, M. K. (2012). *Türkiye'de hayat boyu öğrenmenin geliştirilmesi projesi*. 16.03.2014 tarihinde <http://kastamonu.meb.gov.tr/www/turkiye8217de-hayat-boyu-ogrenmenin-gelistirilmesi-projesi/icerik/38> adresinden ulaşılmıştır.

- Biesta, G. J. J. (2011). *Learning democracy in school and society : Education, lifelong learning and the politics of citizenship*. Rotterdam: Sense Publisher.
- Bilir, M. (2009). Yetişkin eğitiminin tarihsel gelişimi. A. Yıldız ve M. Uysal (Eds.), *Yetişkin eğitimi içinde* (s. 25-83). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Boeren, E. (2011). Gender differences in formal, non-formal and informal adult learning. *Studies in Continuing Education*, 33(3), 333-346.
- Bologna Follow-up Group (2009). *From London to Leuven/Louvain-la-Neuve, Report on the work programme of the Bologna Follow-up Group*. tarihinde http://www.ehea.info/Uploads/Related%20EU%20activities/Report%202007_2009.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Boybeyi, S. ve Sallan Gül, S. (2008). Cumhuriyet aydınlanmasının kısa tarihi: Köy enstitülerini çevreleyen tarihsel ve toplumsal koşullar ve bugüne çıkarsamalar *Toplum ve Demokrasi*, 2(3), 67-92.
- Brown, L. A. (2001). *An evaluation of faculty development in technology*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, The University of Alaska Anchorage.
- Bruce, T. (2011). *Early childhood education* (4. Baskı). London: Hodder Education.
- Brutkiewicz, R. R. (2012). Research faculty development: an historical perspective and ideas for a successful future. *Advances in health sciences education*, 17(2), 259-268.
- Bryce, J. (2006). Schools and lifelong learners. J. Chapman, P. Cartwright ve E. J. McGilp (Eds.), *Lifelong learning, participation and equity içinde* (s. 243-263). Dordrecht: Springer.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (15. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Candy, P. (1996). Promoting lifelong learning: Academic developers and university as a learning organization. *International Journal for Academic Development*, 1(1), 7-18.
- Cedefop (2003). *Lifelong learning: Citizens' views*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Cercone, K. (2008). Characteristics of adult learners with implications for online learning design. *Association for the Advancement of Computing In Education Journal*, 16(2), 137-159.

- Chlon-Dominczak, A. ve Lis, M. (2013). *Does gender matter for lifelong learning activity?* 25.07.2015 tarihinde <http://www.neujobs.eu/sites/default/files/D16.2A.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Clapper, T. C. (2010). Beyond Knowles: What those conducting simulation need to know about adult learning theory. *Clinical Simulation in Nursing*, 6(1), e7-e14.
- Cogenli, M. Z. ve Barli, O. (2013). The exposure of psychological violence (mobbing) in universities and an application to the academicians. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1174-1178.
- Commission of The European Communities (2007). *Action plan on adult learning : It is always a good time to learn.* tarihinde <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1438173129872&uri=CELEX:52007DC0558> adresinden ulaşılmıştır.
- Cornford, I. R. (2002). Learning-to-learn strategies as a basis for effective lifelong learning. *International Journal of Lifelong Education*, 21(4), 357-368.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research : Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (4. Baskı). Boston: Pearson.
- Crick, R. D., Broadfoot, P. ve Claxton, G. (2004). Developing an effective lifelong learning inventory: The ELLI project. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 11(3), 247-272.
- Crow, S. R. (2006). What motivates a lifelong learner? *School Libraries Worldwide*, 12(1), 22-34.
- Crowther, J. (2004). "In and against" lifelong learning: Flexibility and corrosion of character. *International Journal of Lifelong Education*, 23(2), 125-136.
- Çubukçu, Z. (2011). Yaşam boyu öğrenmenin gereği olarak bilgi ve iletişim teknolojileri. *E-Journal of New World Science Academy*, 6(1), 1023-1038.
- Daines, J., Daines, C. ve Graham, B. (1993). *Adult learning and adult teaching* (3. Baskı). UK: University of Nottingham Press.
- Darkenwald, G. ve Merriam, S. B. (1982). *Adult education: Foundations of practice*. New York: Harper & Row.
- Diamond, R. M. (2002). Faculty, instructional and organizational development : Options and choices. K. Gillespie, L. Hilsen ve E. Wadsworth (Eds.), *A guide to*

faculty development : Practical advice, examples and resources içinde (s. 2-8).
MA: Anker.

- Diker Coşkun, Y. (2009). *Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Diker Coşkun, Y. ve Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşamboyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 108-120.
- Diker Coşkun, Y., Kızılkaya Cumaoglu, G. ve Seçkin, H. (2013). Bilgisayar öğretmen adaylarının bilişim alanıyla ilgili okuryazarlık kavramlarına yönelik görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1259-1272.
- Dinevski, D. ve Dinevski, I. V. (2004). The concepts of university lifelong learning provision in Europe. *Transition Studies Review*, 11(3), 227-235.
- Dinevski, D. ve Kokol, D. P. (2005). *ICT and lifelong learning*. 27.07.2015 tarihinde <http://www.eurodl.org/materials/contrib/2004/Dinevski.html> adresinden ulaşılmıştır.
- Dong, W. (2004). Improving students' lifelong learning skills in circuit analysis. *The China Papers*, November, 75-78.
- Dunn, E. (2003). *Life through learning; learning through life, the lifelong learning strategy for Scotland: Summary*. 12.03.2014 tarihinde <http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/47032/0028820.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Durna, U. (2006). Üniversite öğrencilerinin stres düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 319-343.
- Duta, N. ve Rafaila, E. (2014). Importance of the lifelong learning for professional development of university teachers - needs and practical implications. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 127, 801-806.
- EACEA (2013). *Grundtvig programme*. 28.07.2015 tarihinde http://eacea.ec.europa.eu/llp/grundtvig/grundtvig_en.php adresinden ulaşılmıştır.
- Edwards, R. (1997). *Changing places? Flexibility, lifelong learning and a learning society*. NY: Routledge.

- ELLI (2010). *Making lifelong learning tangible! : The European ELLI index 2010*.
25.07.2015 tarihinde http://www.elli.org/fileadmin/user_upload/About_ELLI/Documents/ELLI_EU_eng_final.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Endrawes, G. (2010). Transferable skills and lifelong learning. *4th International Technology, Education and Development Conference (Inted 2010)*, 5188-5194.
- Erden, M. ve Akman, Y. (2006). *Eğitim psikolojisi: Gelişim-öğrenme-öğretme* (15. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- European Commission (1993). *Green paper on the European dimension of education*. Brussels: European Commission.
- European Commission (1995). *White paper on education and training teaching and learning towards the learning society*. Brussels: European Commission.
- European Commission (2001). *Making a European area of lifelong learning a reality*. Brussels: European Commission.
- European Commission (2002). *European report on quality indicators of lifelong learning : Fifteen quality indicators*. Brussels: European Commission.
- European Commission (2006a). *Adult learning: It is never too late to learn*. Brussels: European Commission.
- European Commission (2006b). *Recommendation of the European parliament and of the council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning*.
25.07.2015 tarihinde <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF> adresinden ulaşılmıştır.
- European Commission (2007). *Key competences for lifelong learning European reference framework*. 20.07.2015 tarihinde ec.europa.eu/...learning/keycomp_en.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- European Commission (2010a). *Grundtvig: Practical learning for adults*. 25.07.2015 tarihinde http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc86_en.htm adresinden ulaşılmıştır.
- European Commission (2010b). *Lifelong learning programme general call for proposals 2011-2013 strategic priorities*. 25.07.2015 tarihinde http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc78_en.htm adresinden ulaşılmıştır.

- European Parliament (2000). *The Lisbon strategy 2000-2010 : An analysis and evaluation of methods used and result achieved.* tarihinde <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- European Union (1996). *European year of life long learning.* 25.11.2013 tarihinde http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11024_en.htm adresinden ulaşılmıştır.
- EURYDICE (2000). *Lifelong learning: The contribution of education systems in the member states of the European Union.* Brussel: Eurydice.
- Falch, T. ve Oosterbeek, H. (2011). *Financing lifelong learning: Funding mechanisms in education and training.* 27.07.2015 tarihinde <http://www.eenee.de/eeneeHome/EENEE/Analytical-Reports.html> adresinden ulaşılmıştır.
- Falk, J. H. ve Dierking, L. D. (2012). Lifelong science learning for adults: The role of free-choice experiences. B. J. Fraser, K. G. Tobin ve C. J. McRobbie (Eds.), *Second international handbook of science education* içinde (Cilt. 1, s. 1063-1079). NY: Springer.
- Faure, E., Herrera, F., Kaddoura, A. R., Lopes, H., Petrovsky, A. V., Rahnema, M. ve Ward, F. C. (1972). *Learning to be : The world of education today and tomorrow.* Paris: UNESCO.
- Figel, J. (2007). *Key competences for lifelong learning: European reference framework.* 25.07.2015 tarihinde http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/lifelong-learning/keycomp_en.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Flew, T. (2002). Educational media in transition: Braodcasting, digital media and lifelong learning in the knowledge economy. *International Journal of Instructional Media*, 29(1), 47-60.
- Gencel, İ. E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşamboyu öğrenme yeterliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 237-252.
- Gibb, T. ve Walker, J. (2011). Educating for a high skills society? The landscape of federal employment, training and lifelong learning policy in Canada. *Journal of Education Policy*, 26(3), 381-398.

- Gorard, S., Selwyn, N. ve Madden, L. (2003). Logged on to learning? Assessing the impact of technology on participation in lifelong learning. *International Journal of Lifelong Education*, 22(3), 281-296.
- Gouthro, P. A. (2005). A critical feminist analysis of the homeplace as learning site: expanding the discourse of lifelong learning to consider adult women learners. *International Journal of Lifelong Education*, 24(1), 5-19.
- Grill, J. (2002). *Adult education*. 18.11.2013 tarihinde <http://www.fsu.edu/~adult-ed/jenny/Definitions.html> adresinden ulaşılmıştır.
- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48.
- Günüç, S., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2012). Yaşamboyu öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309-325.
- Günüç, S., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2014). Developing an effective lifelong learning scale (ELLS): Study of validity & reliability. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 244-258.
- Gürdal, O. (2000). Yaşamboyu öğrenme etkinliği : Enformasyon okuryazarlığı. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(2), 176-187.
- Güven, İ. (2014). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Hamilton, M. (2002). Sustainable literacies and the ecology of lifelong learning. R. Harrison, F. Reeve, A. Hanson ve J. Clarke (Eds.), *Supporting lifelong learning* içinde (s. 176-187). London: RoutledgeFalmer.
- Hammer, S. (2013). Enhancing learning through technology in lifelong learning. *British Journal of Educational Technology*, 44(6), E222-E223.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (2014). *Tarihçe*. 17.03.2014 tarihinde http://www.aol.meb.gov.tr/sayfa_goster.asp?ID=50 adresinden ulaşılmıştır.
- Hendrick, H. (2015). Cosnstructions and reconstructions of British childhood : An interpretative survey, 1800 to present. A. James ve A. Prout (Eds.), *Constructing and reconstructing childhood : Contemporary issues in the sociological study of childhood* içinde (s. 29-53). OX: Routhledge.
- Hiemstra, R. (2004). *The theory of margin*. 28.11.2013 tarihinde <http://www-distance.syr.edu/margin.html> adresinden ulaşılmıştır.

- Higher Education Academy (2013). *About us*. 15.11.2013 tarihinde <http://www.heacademy.ac.uk/about> adresinden ulaşılmıştır.
- Holmes, A. (2002). *Lifelong learning*. OX: Capstone Publishing.
- Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research* (6. Baskı). Boston: Pearson.
- İKMEP (2010). *İnsan kaynaklarının mesleki eğitim yoluyla geliştirilmesi projesi*. 15.03.2014 tarihinde http://ikmep.meb.gov.tr/tr/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=56 adresinden ulaşılmıştır.
- Illeris, K. (2003). Towards a contemporary and comprehensive theory of learning. *International Journal of Lifelong Education*, 22(4), 396-406.
- Illeris, K. (2007). *How we learn: Learning and non-learning in school and beyond*. Oxon: Routledge.
- Infed (2000). *Chapter VII of the famous 1919 report on adult education*. 12.02.2014 tarihinde <http://infed.org/archives/e-texts/1919report.htm> adresinden ulaşılmıştır.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- İzci, E. ve Koç, S. (2012). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 101-114.
- Jarman, R., Mcaleese, L. ve Mcconnell, B. (1997). Science and lifelong learning: A survey of science teachers' provision for the promotion of pupils' independent study at key stage 4. *Evaluation & Research in Education*, 11(3), 149-163.
- Jarvis, P. (2007). *Globalisation, lifelong learning and the learning society : Sociological perspectives* (Cilt. 2). NY: Routledge.
- Jarvis, P. (2008). *Democracy, lifelong learning and the learning society : Active citizenship in a late modern age* (Cilt. 3). Oxon: Routledge.
- Jarvis, P. (2009). Learning to be a person in society learning to be me. K. İlleris (Ed.), *Contemporary theories of learning : Learning theorists in their own words* içinde (s. 21-34). Oxon: Routhledge.
- Jarvis, P. (2010). *Adult education and lifelong learning : Theory and practice* (4. Baskı). Oxon: Routhledge.
- Jarvis, P. (2012). *Adult learning in social context*. Oxon: Routhledge.

- Jenkins, A. (2006). Women, lifelong learning and transitions into employment. *Work Employment and Society*, 20(2), 309-328.
- Kalkınma Bakanlığı (1963). *Kalkınma planı (Birinci beş yıllık) 1963-1967*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı (1968). *İkinci beş yıllık kalkınma planı 1968-1972*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı (1973). *Üçüncü beş yıllık kalkınma planı 1973-1977*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı (1979). *Dördüncü beş yıllık kalkınma planı 1979-1983*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı (1985). *Dördüncü beş yıllık kalkınma planı 1985-1989*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı (1990). *Altıncı beş yıllık kalkınma planı 1990-1994*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı (1996). *Yedinci beş yıllık kalkınma planı (1996-2000)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı (2001). *Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2001-2005*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı (2007). *Dokuzuncu beş yıllık kalkınma planı (2007-2013)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Kapluhan, E. (2012). Atatürk dönemi eğitim seferberliği ve köy enstitüleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (26), 172-194.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi* (14. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kato, K. (2013). University teacher training in Japan. *Revista de Docencia Universitaria*, 11(3), 53-63.
- Kaya, H. E. (2014). Yaşamboyu öğrenme ve Türkiye. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 47(1), 81-102.
- Kılıç, Ç. (2014). Öğretmen adaylarının yaşamboyu öğrenmeye yönelik algıları. *Journal of Research in Education and Teaching*, 3(4), 79-87.

- Kirby, J. R., Knapper, C., Lamon, P. ve Egnatoff, W. J. (2010). Development of a scale to measure lifelong learning. *International Journal of Lifelong Educational and Psychological Measurement*, 29(3), 291-302.
- Knapper, C. ve Cropley, A. J. (2000). *Lifelong learning in higher education* (3. Baskı). London: Kogan Page Limited.
- Knoche, L. L., Cline, K. D. ve Marvin, C. A. (2012). Fostering collaborative partnership between early childhood professionals and the parents of young children. R. C. Pianta, W. S. Barnett, L. M. Justice ve S. M. Sheridan (Eds.), *Handbook of early childhood education* içinde (s. 370-392). NY: The Guilford Press.
- Knowles, M. (1970). *The modern practice of adult education* (Cilt. 41). New York: Association Press.
- Knowles, M. (2009). Yetişkinlerde öğrenme konusunda yeni bir teknoloji. A. Yıldız ve M. Uysal (Eds.), *Yetişkin eğitimi* içinde (s. 127-144). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Knowles, M., Holton, E. F. ve Swanson, R. A. (2011). *The adult learner* (7. Baskı). MA: Butterworth-Heinemann.
- Koç, G. (2007). Yaşam boyu öğrenme. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde yeni yönelimler* içinde (s. 209-222). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kokhanova, L. A. (2012). *The mass media and nongovernmental organizations in education* tarihinde <http://www.eolss.net/sample-chapters/c11/e1-12-05-05.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Konokman, G. Y. ve Yelken, T. Y. (2012). Öğretim elemanlarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine ilişkin görüşleri. 2. *Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi 27-29 Eylül*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Koper, R. (2004). Editorial: Technology and lifelong learning. *British Journal of Educational Technology*, 35(6), 675-678.
- Köğce, D., Özpinar, İ., Mandacı Şahin, S. ve Aydoğan Yenmez, A. (2014). Öğretim elemanlarının 21. yüzyıl öğrenen standartları ve yaşamboyu öğrenmeye ilişkin görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2014), 185-213.

- Köksal, N. ve Çöğmen, S. (2013). Pre-service teachers as lifelong learners: University facilities for promoting their professional development. *Eurasian Journal of Educational Research*(53), 21-40.
- Köymen, Ü. (2002). GÜdüleyici öğrenme. A. Şimşek (Ed.), *Sınıfta demokrasi* içinde (s. 111-145). Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Kurt, İ. (2000). *Yetişkin eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Laal, M. (2011). Impact of technology on lifelong learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 28, 439-443.
- Laal, M. (2012). Benefits of lifelong learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 4268-4272.
- Laal, M. (2013a). Key necessities for lifelong learning. *2nd World Conference on Educational Technology Research*, 83, 937-941.
- Laal, M. (2013b). Lifelong learning and technology. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 83, 980-984.
- Latchem, C., Odabaşı, F. H. ve Kabakçı, I. (2006). Online professional development for university teaching in Turkey: A proposal. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 5(3), 20-26.
- Lawler, P. A. ve King, K. P. (2000). *Planing effective faculty development using adult learning strategies*. FL: Krieger Publishing Company.
- Loyens, S. M. M., Magda, J. ve Rikers, R. M. J. P. (2008). Self-directed learning in problem-based learning and its relationships with self-regulated learning. *Educational Psychology Review*, 20(4), 411-427.
- Lunde, J. P. ve Healy, M. M. (2002). The basics of faculty development committees. K. H. Gillespie, L. R. Hilsen ve E. C. Wadsworth (Eds.), *A guide to faculty development : Practical advice, example and resource* içinde (s. 251-257). MA: Anker Publishing Company Inc.
- Lunenberg, M., Korthagen, F. ve Swennen, A. (2007). The teacher educator as a role model. *Teaching and Teacher Education*, 23(5), 586-601.
- Lynch, H. (2008). Lifelong learning, policy and desire. *British Journal of Sociology of Education*, 29(6), 677-689.

- MacDonald, R. (2003). Developing a scholarship of academic development : Setting the context. H. Eggins ve R. Macdonald (Eds.), *The scholarship of academic development* içinde (s. 1-10). Buckingham: Open University Press.
- Martin, I. (2004). Citizenship, democracy and lifelong learning. *International Journal of Educational Development*, 24(1), 107-108.
- Medel-Añonuevo, C., Ohsako, T. ve Mauch, W. (2001). *Revisiting lifelong learning for the 21st century*. tarihinde <http://www.unesco.org/education/uie/pdf/revisitingLLL.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Meerah, T. S. M., Lian, D. K. C., Osman, K., Zakaria, E., Iksan, Z. H. ve Soh, T. M. T. (2011). Measuring life-long learning in the Malaysian institute of higher learning context *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 18, 560-564.
- Merriam, S. ve Brockett, R. (2007). *The profession and practice of adult education : An introduction*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Merriam, S., Caffarella, R. S. ve Baumgartner, L. M. (2007). *Learning in adulthood : A comprehensive guide* (3. Baskı). CA: John Wiley & Sons
- Milli Eğitim Bakanlığı (1957). *VI. Milli eğitim şurası raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1962). *VII. Milli eğitim şurası raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1981). *X. Milli eğitim şurası raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1990). *XIII. Milli eğitim şurası raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1996). *XV. Milli eğitim şurası raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2000). *Milli eğitim temel kanunu*. 15.03.2014 tarihinde <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> adresinden ulaşılmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2012). *Milli Eğitim Bakanlığı ile Anadolu Üniversitesi'nden Avrupalı Türklere hayat boyu öğretim protokolü*. 10.10.2014 tarihinde <http://hbogm.meb.gov.tr/www/milli-egitim-bakanligi-ile-anadolu-universitesi8217nden-avrupali-turklere-hayat-boyu-ogretim-protokolu/icerik/31> adresinden ulaşılmıştır.

- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Halk eğitimi nedir?* 15.03.2014 tarihinde http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/10/16/130106/icerikler/halk-egitimi-nedir_290525.html adresinden ulaşılmıştır.
- Morgan-Klein, B. ve Osborne, M. (2007). *The concepts and practice of lifelong learning*. Oxon: Routledge.
- NCSPOD (2008). *National council for staff, program and organizational development : Mission and history*. 25.11.2013 tarihinde <http://www.ncspod.org/?q=node/16> adresinden ulaşılmıştır.
- Nyiri, R. B. (1997). *The relationship between effective teaching, lifelong learning and the implementation of current best practices*. USA: Duquesne University.
- OECD (1999). *Education policy analysis 1999*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2011). *Directorate for education, recognition of non-formal and informal learning*. 12.03.2014 tarihinde <http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/recognitionofnon-formalandinformallearning-home.htm> adresinden ulaşılmıştır.
- Ouellett, M. L. (2010). Overview of faculty development : History and choices. K. J. Gillespie, D. L. Robertson ve W. H. Bergquist (Eds.), *A guide to faculty development* içinde (2. Baskı, s. 3-20). CA: Wiley & Sons.
- Özdamar, K. (2013). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi* (Cilt. 1). Ankara: Nisan Kitabevi.
- Phoenix, D. A. (2002). A culture of lifelong learning? *Journal of Biological Education*, 37(1), 4-5.
- POD Network (2007). *Professional and organizational development network in higher education*. 20.11.2013 tarihinde <http://www.podnetwork.org/> adresinden ulaşılmıştır.
- Polat, C. (2005). *Üniversitelerde kütüphane merkezli bilgi okuryazarlığı programlarının geliştirilmesi : Hacettepe Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Polat, C. ve Odabaş, H. (2008). Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenmenin anahtarı: Bilgi okuryazarlığı. *Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu*, 27-28 Mart, Antalya.

- Polson, C. J. (2003). Adult graduate students challenge institutions to change. *New Directions for Student Services*, 2003(102), 59-68.
- Preece, J. (2009). *Lifelong learning and development*. London: Continuum International Publishing.
- Rafique, G. M. (2014). Information literacy skills of faculty members: A study of the university of Lahore, Pakistan. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1072, 1-24.
- Rotwell, W. J. ve Kazanas, H. C. (1998). *Mastering the instructional design proves: A systematic approach* (2. Baskı). San Francisco: Jossey-Bass.
- Rowland, S. (2001). Surface learning about teaching in higher education: The need for more critical conversations. *International Journal of Academic Development*, 6(2), 162-167.
- Sapanca Halk Eğitim Merkezi (2010). *Türkiye'de halk eğitimin örgütsel yapısı*. 15.03.2014 tarihinde <http://sapancahem.meb.gov.tr/orgutselyapisi.htm> adresinden ulaşılmıştır.
- Scales, P. (2008). *Teaching in the lifelong learning sector*. Buckingham: Open University Press.
- Schunk, K. ve Pintrich, P. R. (2002). *Motivation in education: Theory, research and application*. NJ: Merrill Prentice Hall.
- Selvi, K. (2011). Öğretmenlerin yaşamboyu öğrenme yeterlilikleri. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 61-69.
- Senemoğlu, N. (2011). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya* (20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Sim, J., Zadnik, M. G. ve Radloff, A. (2003). University and workplace cultures: Their impact on the development of lifelong learners. *Radiography*, 9, 99-107.
- Slavin, R. (1994). *Educational psychology*. USA: Paramount Publishing.
- Smith, M. K. (2002). *Malcolm Knowles, informal adult education, self-direction and andragogy*. 02.04.2014 tarihinde www.infed.org/thinkers/et-knowl.htm adresinden ulaşılmıştır.
- Soran, H., Akkoyunlu, B. ve Kavak, Y. (2006). Yaşamboyu öğrenme becerileri ve eğitimcilerin eğitimi programı : Hacettepe Üniversitesi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 201-210.

- Sorcinelli, M. D., Austin, A. E., Eddy, P. L. ve Beach, A. L. (2006). *Creating the future of faculty development : Learning from the past, understanding the present*. MA: Anker Publishing Company Inc.
- Stasane, J. (2008). Information literacy for lifelong learning. *Society, Integration, Education, Proceedings*, 473-480.
- Steward, A. (2009). *Continuing your professional development in lifelong learning*. London: Continuum International Publishing.
- Stewart, A. (2009). *Continuing your professional development in lifelong learning*. London: Continuum International Publishing.
- STLHE (2013). *The history of society for teaching and learning in higher education*. 20.11.2013 tarihinde <http://www.stlhe.ca/about/history/> adresinden ulaşılmıştır.
- Strain, M. (1998). Towards an economy of lifelong learning: Reconceptualising relations between learning and life. *British Journal of Educational Studies*, 46(3), 264-277.
- şahin, M., Akbaşlı, S. ve Yanpar Yelken, T. (2010). Key competences for lifelong learning: The case of prospective teachers. *Educational Research and Review*, 5(10), 545-556.
- şenol, V., Avsar, E., Akca, R. P., Argun, M., Avsarogulları, L. ve Kelestimur, F. (2015). Assessment of mobbing behaviors exposed by the academic personnel working in a university, in Turkey. *Journal of Psychiatry*, 18(1), 1-10.
- Tan, C. L. ve Morris, J. S. (2006). Undergraduate college students, laptop computers, and lifelong learning. *The Journal of General Education*, 54(4), 316-338.
- Tarım Bakanlığı (2014). *YAYÇEP*. 15.03.2014 tarihinde <http://www.tarim.gov.tr/EYYDB/Sayfalar/IcMenuDetay.aspx?rid=20> adresinden ulaşılmıştır.
- The Council of The European Union (2011). *Council resolution on a renewed European agenda for adult learning*. 25.07.2015 tarihinde <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1438173129872&uri=CELEX:32011G1220%2801%29> adresinden ulaşılmıştır.
- Thompson, D. (2008). Flexibility and lifelong learning: Policy, discourse and politics. *Educational Review*, 60(2), 221-223.

- Tight, M. (2002). *Key concepts in adult education and training*. London: RoutledgeFalmer.
- Toprak, M. ve Erdoğan, A. (2012). Yaşamboyu öğrenme: Kavram, politika, araçlar ve uygulama. *Journal of Higher Education and Science*, 2(2), 69-91.
- Tuschling, A. ve Engemann, C. (2006). From education to lifelong learning: The emerging regime of learning in the European Union. *Educational Philosophy and Theory*, 38(4), 451-469.
- Türkiye Öğretmenler Sendikası (1969). *Devrimci eğitim şurası: 4-8 Eylül*. Ankara: Töyko Matbaası.
- UNESCO (1949). *Summary report of the international conference on adult education*. Elsinore: UNESCO Publishing.
- UNESCO (1960). *Final report of world conference on adult education*. Montreal: UNESCO Publishing.
- UNESCO (1972). *Final report of third international conference on adult education*. Tokyo: UNESCO Publishing.
- UNESCO (1985). *Final report of the fourth international conference on adult education*. Paris: UNESCO Publishing.
- UNESCO (1996). *Learning : The treasure within*. France: UNESCO Publishing.
- UNESCO (1997). *Final report of the Hamburg declaration on adult learning*. Hamburg: UNESCO Publishing.
- UNESCO (2013). *Lifelong learning*. 20.11.2013 tarihinde <http://uil.unesco.org/home/programme-areas/lifelong-learning-policies-and-strategies/news-target/lifelong-learning/9bf043146eaa0985e05daa9e12135f5b/> adresinden ulaşılmıştır.
- Uzunboylu, H. ve Hürsen, Ç. (2011). Lifelong learning competence scale (LLCS) : The study of validity and reliability. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 449-460.
- Ültanır, E. ve Ültanır, G. (2005). Estonya, İngiltere ve Türkiye’de yetişkinler eğitiminde profesyonel standartlar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-13.
- Van Weert, T. (2005). Lifelong learning in the knowledge society - Implications for education. *Education and the Knowledge Society: Information Technology Supporting Human Development*, 15-25.

- Varavarn, K. K. (2010). *Towards lifelong learning* tarihinde http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/INSTITUTES/UIIL/confintea/pdf/speeches/confintea/i_varavarn_en.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Walters, S. ve Watters, K. (2001). Lifelong learning, higher education and active citizenship: From rhetoric to action. *International Journal of Lifelong Education*, 20(6), 471-478.
- Ward, D. (2006). Revisioning information literacy for lifelong meaning. *The Journal of Academic Librarianship*, 32(4), 396-402.
- Warren, S. (2004). Creating a learning society? Learning careers and policies for lifelong learning. *Journal of Education Policy*, 19(1), 105-109.
- Wolflin, R. (1999). Understanding overloaded adults' readiness level for learning: McClusky's Theory of Margin refuted. *18th Annual Midwest Research-to-Practice Conference in Adult Continuing, and Community Education*, 22-24 Eylül, Missouri.
- Wynne, R. (2013). *Characteristics of adult learners*. 02.04.2014 tarihinde http://www.assetproject.info/learner_methodologies/before/characteristics.htm adresinden ulaşılmıştır.
- Yasukawa, K. (2009). Teaching in post-compulsory education: skills, standards and lifelong learning. *Studies in Continuing Education*, 31(3), 324-325.
- Yavuz Konokman, G. ve Yanpar Yelken, T. (2014). Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine ilişkin algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 267-281.
- Yayla, D. (2009). *Türk yetişkin eğitimi sisteminin değerlendirilmesi*. Ankara: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A. ve Uysal, M. (2009). *Yetişkin eğitimi*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- YÖK (2015). *Bologna süreci nedir?* 25.07.2015 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/web/uluslararası-iliskiler/bologna-sureci-nedir> adresinden ulaşılmıştır.
- Zgaga, P. (2003). *Bologna process between Prague and Berlin*. 25.07.2015 tarihinde <http://www.ehea.info/Uploads/Related%20EU%20activities/Report-from-PraguetoBerlin-Sept2003.pdf> adresinden ulaşılmıştır.